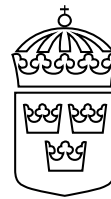

Regeringens proposition

2022/23:59

Genomförande av elmarknadsdirektivet när det gäller leverans av el och aggregeringstjänster

Prop.
2022/23:59

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 9 februari 2023

Ebba Busch

Romina Pourmokhtari
(Klimat- och näringslivsdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås ändringar i ellagen (1997:857) när det gäller bl.a. leverans av el och balansansvar. Ändringarna har sin huvudsakliga bakgrund i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU (elmarknadsdirektivet).

I propositionen föreslås regler om aggregeringstjänster för att möjliggöra för elanvändare att anpassa förbrukningen utifrån olika marknads-signaler, t.ex. minska elanvändningen när elnätet är hårt belastat eller öka förbrukningen när elpriset är lågt. En leverantör av aggregeringstjänster ska få tillhandahålla sådana tjänster i en inmatnings- eller uttagspunkt endast om någon har åtagit sig ett balansansvar som särskilt avser de obalanser som tjänsterna kan medföra.

Det föreslås också att vissa krav på elleverantörer som tidigare bara har gällt i förhållande till konsumenter, bl.a. i fråga om innehåll i elleveransavtal och rutiner för klagomål, ska gälla alla elanvändare. Vidare föreslås att små företag ska kunna byta elleverantör kostnadsfritt men att det under vissa förutsättningar ska vara möjligt att ta ut en avgift när ett elleveransavtal sägs upp i förtid. Större elleverantörer ska kunna erbjuda avtal med dynamiska elpriser. I propositionen föreslås också att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter bl.a. i fråga om den information som elleverantörer ska lämna till elanvändare.

I propositionen finns även ett förslag om ändring i lagen (2018:551) med kompletterande bestämmelser till EU:s däckmärkningsförordning.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juni 2023.

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	4
2	Lagtext	5
2.1	Förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857)	5
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (2003:436) om effektreserv	27
2.3	Förslag till lag om ändring i lagen (2018:551) med kompletterande bestämmelser till EU:s däckmärkningsförordning	28
3	Ärendet och dess beredning	29
4	Leverans av el	31
4.1	Vissa krav på elleverantörer ska gälla gentemot alla elanvändare, inte bara konsumenter	31
4.2	Små företag ska kunna byta elleverantör utan kostnad	35
4.3	Stora elleverantörer ska kunna erbjuda avtal med dynamiska elpriser	37
4.4	Fakturering och information som nätföretag och elleverantörer ska lämna till elanvändare	39
4.5	Skyldigheten för elleverantörer att ta emot el från mikroproducenter	40
5	Efterfrågefleksibilitet	41
6	Efterfrågefleksibilitet genom aggregering	43
6.1	En leverantör av aggregeringstjänster ska få tillträde till elmarknaderna	43
6.2	Den som levererar aggregeringstjänster ska ha skyldigheter mot elanvändaren och nätföretaget	45
7	Övergripande systemansvar	47
7.1	Affärsverket svenska kraftnät är systemansvarig myndighet	47
7.2	Särskilda åtgärder för att öka eller minska produktionen eller förbrukningen av el	48
7.3	Skyldighet att lämna uppgifter till den systemansvariga myndigheten	50
7.4	Mål för driftsäkerheten	51
8	Balansansvar för elproduktion och aggregeringstjänster	52
8.1	Balanseringen av elsystemet	52
8.2	Balansansvar för inmatning av el	53
8.3	Balansansvar för aggregeringstjänster	55
8.4	Balansavräkningen	61
9	Tillsyn	62
10	En kompletterande bestämmelse till den nya däckmärkningsförordningen	63
11	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	64
11.1	Ändringarna i ellagen	64

11.2	Ändringarna i lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s däckmärkningsförordning	66
12	Konsekvenser	66
12.1	Konsekvenser av förslaget om ändringar i ellagen	66
12.2	Konsekvenser av förslaget om en kompletterande bestämmelse till den nya däckmärkningsförordningen	72
13	Författningskommentar	73
13.1	Förslaget till lag om ändring i ellagen (1997:857)	73
13.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (2003:436) om effektreserv	111
13.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (2018:551) med kompletterande bestämmelser till EU:s däckmärkningsförordning	112
Bilaga 1	Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU	113
Bilaga 2	Sammanfattning av Energimarknadsinspektionens rapport Ren energi inom EU – Ett genomförande av fem rättsakter (Ei 2020:02)	188
Bilaga 3	Lagförslagen i rapporten Ren energi	191
Bilaga 4	Förteckning över remissinstanserna	232
Bilaga 5	Sammanfattning av Energimarknadsinspektionens rapport Oberoende aggregatorer: Förslag till nya regler för att genomföra elmarknadsdirektivet (Ei R2021:03)	233
Bilaga 6	Lagförslaget i rapporten Oberoende aggregatorer	235
Bilaga 7	Förteckning över remissinstanserna	245
Bilaga 8	Sammanfattning av promemorian Elmarknadslag (Ds 2017:44) i relevanta delar	246
Bilaga 9	Promemorians lagförslag i relevanta delar	250
Bilaga 10	Förteckning över remissinstanserna	256
Bilaga 11	Sammanfattning av promemorian En kompletterande bestämmelse till den nya däckmärkningsförordningen	257
Bilaga 12	Promemorians lagförslag	258
Bilaga 13	Lagrådsremissens lagförslag	259
Bilaga 14	Lagrådets yttrande	283
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 9 februari 2023 ...	303

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringens förslag:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857).
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2003:436) om effektreserv.
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2018:551) med kompletterande bestämmelser till EU:s däckmärkningsförordning.

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857)

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om ellagen (1997:857)²

dels att 8 och 11 kap. och 4 kap. 40–44 §§ ska upphöra att gälla,

dels att rubrikerna närmast före 4 kap. 40 och 43 §§ ska utgå,

dels att 1 kap. 2 och 4 §§, 3 kap. 6, 7, 41 och 42 §§, 6 kap. 3 §, 12 kap. 1 och 3 §§ och 13 kap. 1 och 7 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas tre nya kapitel, 8, 9 och 11 kap., åtta nya paragrafer, 4 kap. 40–47 §§, och närmast före 4 kap. 40, 41, 43 och 46 §§ nya rubriker av följande lydelse.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2018 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor, i den ursprungliga lydelsen och Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU, i den ursprungliga lydelsen.

² Senaste lydelse av

4 kap. 40 § 2022:596	8 kap. 11 b § 2016:914
4 kap. 41 § 2022:596	8 kap. 11 c § 2015:598
4 kap. 42 § 2022:596	8 kap. 12 § 2010:602
4 kap. 43 § 2022:596	8 kap. 13 § 2005:404
4 kap. 44 § 2022:596	8 kap. 14 § 2022:596
8 kap. 1 § 2018:435	8 kap. 15 § 2014:270
8 kap. 2 § 2011:476	8 kap. 16 § 2017:18
8 kap. 3 a § 2014:270	8 kap. 17 § 2017:18
8 kap. 3 b § 2018:1448	8 kap. 18 § 2017:18
8 kap. 3 c § 2018:435	11 kap. 3 § 2018:1448
8 kap. 3 d § 2018:435	11 kap. 4 § 2018:1448
8 kap. 3 e § 2018:435	11 kap. 5 § 2018:1448
8 kap. 4 § 2015:598	11 kap. 12 a § 2016:733
8 kap. 4 a § 2015:598	11 kap. 13 § 2016:914
8 kap. 4 b § 2015:598	11 kap. 14 § 2011:712
8 kap. 4 c § 2015:598	11 kap. 15 § 2014:270
8 kap. 4 d § 2006:926	11 kap. 16 § 2011:712
8 kap. 4 e § 2009:580	11 kap. 17 § 2011:712
8 kap. 4 f § 2009:580	11 kap. 18 § 2014:270
8 kap. 4 g § 2009:580	11 kap. 19 § 2011:712
8 kap. 5 § 2009:580	11 kap. 20 § 2011:712
8 kap. 5 a § 2014:1467	rubriken närmast före 4 kap. 40 § 2022:596
8 kap. 6 § 2011:712	rubriken närmast före 4 kap. 43 § 2022:596
8 kap. 7 § 1999:770	rubriken närmast före 8 kap. 1 § 2005:404
8 kap. 8 § 2017:18	rubriken närmast före 8 kap. 3 b § 2018:435
8 kap. 8 a § 2017:18	rubriken närmast före 8 kap. 12 § 2005:404
8 kap. 8 b § 2017:18	rubriken närmast före 8 kap. 14 § 2014:270
8 kap. 8 c § 2017:18	rubriken närmast före 11 kap. 13 § 2011:712
8 kap. 8 d § 2017:18	rubriken närmast före 11 kap. 15 § 2011:712
8 kap. 8 e § 2017:18	rubriken närmast före 11 kap. 16 § 2011:712
8 kap. 9 § 2011:712	rubriken närmast före 11 kap. 17 § 2011:712
8 kap. 10 § 2009:580	rubriken närmast före 11 kap. 18 § 2011:712
8 kap. 11 § 2015:598	rubriken närmast före 11 kap. 19 § 2011:712
8 kap. 11 a § 2015:598	rubriken närmast före 11 kap. 20 § 2011:712.

1 kap.2 §³

Lagen är indelad i följande kapitel:

- 1 kap. Inledande bestämmelser,
- 2 kap. Nätkoncession och ledningar vid trafikleder,
- 3 kap. Nätföretag och drift av elnät,
- 4 kap. Anslutning till elnätet och överföring av el,
- 5 kap. Intäktsram för nätverksamhet,
- 6 kap. Mätning av överförd el,
- 7 kap. Kommunala elföretag,
- 8 kap. Övergripande systemansvar och balansansvar *m.m.*,
- 8 kap. Övergripande systemansvar och balansansvar,
- 9 kap. *Leverans av el och aggregeringstjänster*,
- 10 kap. Avbrottsersättning,
- 11 kap. *Särskilda bestämmelser om överföring och leverans av el till konsumenter*,
- 11 kap. *Avbrytande av överföring av el till konsumenter*,
- 12 kap. Tillsyn *m.m.*, och
- 13 kap. Övriga bestämmelser.

4 §⁴

Ord och uttryck i lagen har samma betydelse som i elsäkerhetslagen (2016:732).

I övrigt avses i lagen med

Acer: den byrå som inrättats genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 713/2009 av den 13 juli 2009 om inrättande av en byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter,

aggregering: en sammanslagning av flera elanvändares förbrukning eller sammanslagning av producerad el för försäljning, anskaffning eller auktionering på elmarknader,

aggregeringstjänst: en tjänst som förutsätter aggregering,

balansansvar: det ekonomiska ansvaret för att det nationella elsystemet tillförs lika mycket el som tas ut i en uttagpunkt eller att lika mycket el tas ut från systemet som det tillförs i en inmatningspunkt,

distribution: överföring av el för någon annans räkning genom ett lokalnät eller ett regionnät,

distributionsnätsföretag: ett nätföretag som innehar ett lokalnät eller ett regionnät,

³ Senaste lydelse 2022:596.

⁴ Senaste lydelse 2022:596.

dynamiska elpriser: priser som återspeglar de priser som vid varje tidpunkt gäller på spotmarknaderna med ett intervall som minst motsvarar frekvensen för avräkning på marknaden,

efterfrågeflexibilitet: att en elanvändare ändrar sin förbrukning jämfört med sitt normala eller nuvarande förbrukningsmönster som ett svar på marknadssignaler eller med anledning av att någon har antagit elanvändarens anbud att minska eller öka sin förbrukning mot en bestämd ersättning på en sådan organiserad marknad som avses i artikel 2.4 i kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 1348/2014 av den 17 december 2014 om rapportering av uppgifter för att genomföra artikel 8.2 och 8.6 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1227/2011 om integritet och öppenhet på grossistmarknaderna för energi,

elleverantör: den som yrkesmässigt levererar el,

elmarknadsdirektivet: Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU, i den ursprungliga lydelsen,

energilagringsanläggning: en sådan anläggning i elsystemet som används för att i systemet skjuta upp den slutliga användningen av el till en senare tidpunkt än produktionstillfället eller för omvandling av elenergi till en form av energi som kan lagras, lagringen av den energin och den följande återomvandlingen av energin till el eller någon annan energibärare,

EU:s elmarknadsförordning: Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/943 av den 5 juni 2019 om den inre marknaden för el,

fastkraftsavtal: avtal om att under en angiven tid leverera en fastställd mängd el,

icke frekvensrelaterad stödtjänst: en stödtjänst som används av ett nätföretag för spänningsreglering i stationärt tillstånd, snabba inmatningar av reaktiv effekt, tröghet för upprätthållande av stabiliteten i lokalnät, kortslutningsström samt förmåga till dödnätsstart och till ödrift,

inmatningspunkt: den punkt på elnätet där en elproducent, enligt avtal med ett nätföretag, matar in el från en produktionsanläggning,

intäktsram: de samlade intäkter som en nätkoncessionshavare högst får uppbära från nätverksamheten under en tillsynsperiod,

konsument: en fysisk person som el överförs eller levereras till huvudsakligen för ändamål som faller utanför näringsverksamhet,

laddningspunkt: ett gränssnitt där el kan överföras till ett elfordon i taget eller där batteriet på ett elfordon i taget kan bytas ut,

leveranspunkt: en inmatnings- eller uttagspunkt,

lokalnät: ett ledningsnät som omfattas av en nätkoncession för område utan en lägsta tillåtna spänning,

nätföretag: den som bedriver nätverksamhet,

nätverksamhet: att med stöd av nätkoncession ställa en starkströmsledning till förfogande för överföring av el för någon annans räkning och vidta de åtgärder som behövs för överföringen,

regionnät: en ledning eller ett ledningsnät som inte ingår i ett transmissionsnät och som omfattas av en nätkoncession för linje eller av en nätkoncession för område med en lägsta tillåtna spänning,

små företag: företag som sysselsätter färre än 50 personer och vars omsättning eller balansomslutning inte överstiger 10 miljoner euro per år,

stødtjänst: en tjänst som behövs för driften av ett nätföretags elnät med undantag för hantering av överbelastning,

transmission: överföring av el för någon annans räkning genom ett transmissionsnät,

transmissionsnät: ett tekniskt och driftsmässigt sammanhängande ledningsnät som har en spänning om 220 kilovolt eller mer, sträcker sig över flera nätregioner i Sverige och länkar samman det nationella elnätet med elnät i andra länder,

transmissionsnätsföretag: ett nätföretag som innehar en ledning som ingår i ett transmissionsnät,

uttagspunkt: den punkt på ett elnät där en elanvändare, enligt avtal med ett nätföretag, tar ut el för förbrukning.

3 kap.

6 §⁵

Ett nätföretag som anskaffar stødtjänster ska i förhållande till elproducenter behandla aktörer som tillhandahåller tjänster i form av ändrad elförbrukning genom aggregering på ett icke-diskriminerande sätt på grundval av aktörernas tekniska kapacitet.

Ett nätföretag som anskaffar stødtjänster ska i förhållande till elproducenter behandla aktörer som tillhandahåller efterfrågeflexibilitet genom aggregering på ett icke-diskriminerande sätt på grundval av aktörernas tekniska kapacitet.

7 §⁶

Ett nätföretag får inte ingå avtal om stödtjänster förrän nätmyndigheten har godkänt de metoder som har använts för att utforma avtalen.

Första stycket gäller inte avtal enligt 8 kap. 4 § *andra stycket*. Första stycket gäller inte avtal enligt 8 kap. 14 §.

41 §⁷

Ett nätföretag får inte ställa tekniska krav eller andra villkor som försvårar *tillhandahållandet av tjänster i form av ändrad elförbrukning*. Dock får de villkor ställas som behövs med hänsyn till en säker, tillförlitlig och effektiv drift av ledningsnätet.

Ett nätföretag får inte ställa tekniska krav eller andra villkor som försvårar *efterfrågeflexibilitet*. Dock får de villkor ställas som behövs för en säker, tillförlitlig och effektiv drift av ledningsnätet.

42 §⁸

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka tekniska krav som nätföretag får ställa i fråga om *sådana tjänster som avses i 41 §*.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka tekniska krav som nätföretag får ställa i fråga om *efterfrågeflexibilitet*.

4 kap.***Hantering av klagomål***

40 §

Ett nätföretag ska ha fastställda rutiner för hanteringen av klagomål från kunder som är konsumenter.

Information om avtalsvillkor och andra uppgifter

41 §

Ett avtal mellan en konsument och ett nätföretag ska innehålla uppgifter om

- 1. nätföretagets namn, adress, telefonnummer och webbplats,*
- 2. när avtalet träffas och dess giltighetstid,*
- 3. nätföretagets åtagande gentemot konsumenten,*

⁶ Senaste lydelse 2022:596.

⁷ Senaste lydelse 2022:596.

⁸ Senaste lydelse 2022:596.

4. villkoren för fakturering och betalning,

5. villkoren för uppsägning av avtalet,

6. villkoren för ersättning om nätföretaget inte uppfyller sitt åtagande enligt avtalet,

7. var konsumenten kan hitta information om nätföretagets priser och övriga villkor, och

8. hur konsumentrelaterad information tillhandahålls.

42 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilken konsumentrelaterad information ett nätföretag ska tillhandahålla och hur informationen ska tillhandahållas.

Fakturering och information som nätföretag ska lämna till elanvändare

43 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om nätföretags fakturering av elanvändare och om skyldighet för nätföretag att lämna viss information till elanvändaren i samband med fakturering.

44 §

Ett nätföretag får inte ta ut någon avgift för att tillhandahålla elanvändaren fakturor och information enligt 43 §.

45 §

Om ett nätföretag tillämpar ett system med förskottsbetalning, ska villkoren vara skäliga.

Förhandsprövning av villkor

46 §

Ett nätföretag får inte ingå avtal i frågor om anslutning till elnätet eller överföring av el förrän de

metoder som ska användas för att utforma avtalsvillkoren har prövats av nätmyndigheten. Prövningen ska dock inte omfatta metoder för att utforma avgifter för anslutning eller överföring.

47 §

Nätmyndigheten ska godkänna de metoder som ska prövas enligt 46 §, om de kan antas leda till att villkoren i avtalen blir objektiva och icke-diskriminerande.

Om nätmyndigheten inte godkänner en metod, ska myndigheten ange i beslutet hur villkoren i stället ska utformas.

Beslut enligt denna paragraf gäller omedelbart. Nätmyndigheten ska delge sådana beslut enligt 49 § första stycket 1 och andra stycket delgivningslagen (2010:1932).

6 kap.

3 §⁹

Ett nätföretag ska på begäran rapportera resultaten av de mätningar som görs enligt 1 § till ett företag som elanvändaren eller elproducenten har utsett.

Ett nätföretag ska på begäran rapportera resultaten av de mätningar som görs enligt 1 § till ett företag som elanvändaren eller elproducenten har utsett. *På begäran av elanvändaren ska nätföretaget även lämna uppgifter om elanvändarens historiska elförbrukning till ett företag som elanvändaren har utsett.*

8 kap. Övergripande systemansvar och balansansvar

Övergripande systemansvar

1 § Den myndighet som regeringen bestämmer har det övergripande ansvaret för att elektriska anläggningar samverkar driftsäkert så att balans inom hela eller delar av landet kortsiktigt upprätthålls mellan produktion och förbrukning av el (systemansvarig myndighet).

⁹ Senaste lydelse 2022:596.

Särskilda åtgärder för att öka eller minska produktionen eller förbrukningen av el

2 § I den utsträckning som det behövs för att den systemansvariga myndigheten ska kunna utöva det övergripande systemansvaret får myndigheten beordra

1. balansansvariga att öka eller minska produktionen eller förbrukningen av el, och
2. elproducenter att öka eller minska produktionen av el.

3 § Den som enligt 2 § ska öka eller minska produktionen eller förbrukningen av el har rätt att av den systemansvariga myndigheten få marknadsmässig ersättning för ökningen eller minskningen.

4 § Den systemansvariga myndigheten beslutar om ersättning enligt 3 §.

5 § Om det övergripande systemansvaret inte kan utövas med åtgärder enligt 2 §, får den systemansvariga myndigheten i den utsträckning som behövs beordra nätföretag att begränsa eller avbryta överföring av el till elanvändare.

I den utsträckning det övergripande systemansvaret medger det ska begränsningen eller avbrytandet genomföras så att samhällsviktiga elanvändare prioriteras.

6 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om de åtgärder som får vidtas enligt 2 och 5 §§.

Skyldighet att lämna uppgifter till den systemansvariga myndigheten

7 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för balansansvariga och innehavare av elektriska anläggningar att till den systemansvariga myndigheten lämna de uppgifter om produktion, överföring eller förbrukning av el som behövs för utövandet av det övergripande systemansvaret.

Tjänster med anknytning till det övergripande systemansvaret

8 § Den systemansvariga myndigheten ska anskaffa tjänster med anknytning till det övergripande systemansvaret från elproducenter på ett öppet, icke-diskriminerande och marknadsorienterat sätt.

Myndigheten får inte med hänvisning enbart till kraftslag ställa upp villkor som utesluter elproducenter från att tillhandahålla tjänster med anknytning till det övergripande systemansvaret.

Driftsäkerhet

9 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om sådana generellt tillämpliga krav för anslutning av anläggningar till elnätet som avses i

1. artikel 7.1 i kommissionens förordning (EU) 2016/631 av den 14 april 2016 om fastställande av nätföreskrifter med krav för nätanslutning av generatorer, i den ursprungliga lydelsen,

2. artikel 6.1 i kommissionens förordning (EU) 2016/1388 av den 17 augusti 2016 om fastställande av nätföreskrifter för anslutning av förbrukare, i den ursprungliga lydelsen, och

3. artikel 5.1 i kommissionens förordning (EU) 2016/1447 av den 26 augusti 2016 om fastställande av nätföreskrifter med krav för nätanslutning av system för högspänd likström och likströmsanslutna kraftparksmoduler, i den ursprungliga lydelsen.

10 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om kontroll, provning, besiktning eller andra krav för att säkerställa driftsäkerheten hos det nationella elsystemet när det gäller

1. elektriska anläggningar,
2. anordningar avsedda att anslutas till en elektrisk anläggning,
3. elektrisk materiel, och
4. elektriska installationer.

11 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om sådant datautbyte som avses i artikel 40.5 i kommissionens förordning (EU) 2017/1485 av den 2 augusti 2017 om fastställande av riktlinjer för driften av elöverföringssystem, i den ursprungliga lydelsen.

Krav på balansansvar

12 § En elleverantör får leverera eller ta emot el endast i en leveranspunkt där någon har åtagit sig balansansvaret.

Detta gäller dock inte under den tidsfrist som anges i 33 § första stycket.

13 § En leverantör av aggregeringstjänster får tillhandahålla sådana tjänster i en leveranspunkt endast om någon har åtagit sig ett balansansvar i leveranspunkten som särskilt avser de obalanser som tjänsterna kan medföra.

Avtal om balansansvar

14 § Den som åtar sig balansansvar ska ingå avtal dels med den systemansvariga myndigheten, dels med den som enligt 22 § utför avräkningen mellan de balansansvariga.

Villkoren i avtalen ska vara objektiva och icke-diskriminerande.

15 § Ett avtal enligt 14 § mellan den balansansvarige och den systemansvariga myndigheten ska innehålla ett åtagande av den balansansvarige

1. att säkerställa balans mellan tillförsel och uttag av el, och
2. att betala en ersättning till den systemansvariga myndigheten om balansansvaret omfattar sådana obalanser som kan uppkomma genom tillhandahållande av tjänster för efterfrågeflexibilitet.

Ersättning enligt första stycket 2 ska motsvara sådana kostnader som myndigheten enligt 26 § första stycket ska kompensera elleverantörer för.

16 § När det gäller tillhandahållande av tjänster för efterfrågefleksibilitet ska metoden för att beräkna omfattningen av balansansvaret enligt 13 § eller den ersättning som avses i 15 § första stycket 2 utformas så att

1. den inte hindrar aggregering eller efterfrågefleksibilitet,
2. kompensationen för balansansvariga och elleverantörer avser endast de kostnader för att anskaffa el som uppkommer under aktiveringen av efterfrågefleksibiliteten, och
3. hänsyn tas till de fördelar som aggregeringstjänsten kan innebära för någon annan som åtagit sig balansansvar eller som levererar el i leveranspunkten.

17 § Ett avtal enligt 14 § mellan balansansvariga och den som utför avräkningen mellan de balansansvariga ska innehålla villkoren för avräkningen.

Förhandsprövning av villkor för balansansvar

18 § Den systemansvariga myndigheten och den som utför avräkningen mellan de balansansvariga får inte ingå avtal enligt 14 § förrän de metoder som ska användas för att utforma avtalen har godkänts av nätmyndigheten.

19 § Nätmyndigheten ska godkänna de metoder som avses i 18 §, om metoderna kan antas leda till att villkoren i avtalen blir objektiva och icke-diskriminerande.

Nätmyndighetens beslut i fråga om godkännande gäller omedelbart. Nätmyndigheten ska delge beslutet enligt 49 § första stycket 1 och andra stycket delgivningslagen (2010:1932).

Offentliggörande av villkor för balansansvar

20 § Den systemansvariga myndigheten och den som utför avräkningen mellan de balansansvariga ska offentliggöra villkoren i sådana avtal som avses i 14 § och på begäran utan dröjsmål ge den som begär det skriftlig information om villkoren.

Anskaffning av produktionskapacitet för att fullgöra ett åtagande

21 § En balansansvarig som använder någon annans produktionskapacitet särskilt för att fullgöra sina åtaganden enligt sådana avtal som avses i 14 § får inte ställa upp villkor som utesluter elproducenter från att tillhandahålla sådan kapacitet med hänvisning endast till kraftslag. Den balansansvarige ska anskaffa kapacitet på ett öppet, icke-diskriminerande och marknadsorienterat sätt.

Balansavräkning

22 § Den systemansvariga myndigheten ska ansvara för att avräkning sker mellan de balansansvariga. Myndigheten får uppdra åt någon annan att utföra avräkningen.

23 § En elleverantör som har levererat eller tagit emot el i en leveranspunkt där det saknas någon som är balansansvarig ska vid avräkning enligt 22 § anses som balansansvarig för leveranspunkten.

24 § Den som utför aggregeringstjänster i en leveranspunkt för vilken det saknas någon som har åtagit sig balansansvar för obalanser som tjänsterna kan medföra ska vid avräkning enligt 22 § anses ha åtagit sig ett sådant ansvar.

25 § Den som anses vara balansansvarig enligt 23 eller 24 § ska betala ersättning till den systemansvariga myndigheten enligt villkor som motsvarar villkor för balansansvariga enligt sådana avtal som avses i 14 §.

Ersättning till elleverantörer

26 § Den systemansvariga myndigheten ska ersätta elleverantörer som har anmält till myndigheten att de levererar el i en uttagspunkt för sådana kostnader för att anskaffa el som en leverantör av aggregeringstjänster orsakar genom att tillhandahålla tjänster för efterfrågeflexibilitet i uttagspunkten, om kostnaderna uppkommer under aktiveringen av efterfrågeflexibiliteten.

Ersättningen ska beräknas enligt grunder som anges i sådana avtal som avses i 15 §.

Övertagande av balansansvar i en leveranspunkt

27 § Ett övertagande av balansansvaret enligt 12 § i en leveranspunkt där någon har åtagit sig balansansvaret får, när det inte samtidigt sker ett byte av elleverantör, göras endast från och med den första dagen i en kalendermånad.

Balansansvaret får i ett sådant fall övertas endast om den elleverantör som vill byta balansansvarig har informerat nätföretaget om bytet senast en månad före övertagandet.

28 § Den systemansvariga myndigheten får i det enskilda fallet medge att balansansvaret i en leveranspunkt ska börja gälla tidigare än vad som följer av 27 §, om det finns särskilda skäl.

29 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för ett nätföretag att sända underrättelser med anledning av en anmälan enligt 27 § andra stycket.

Underrättelser om att balansansvaret upphör

30 § Om den systemansvariga myndigheten får kännedom om att ett avtal enligt 14 § ska upphöra att gälla, ska myndigheten genast underrätta de nätföretag på vilkas ledningsnät de leveranspunkter är belägna för vilka balansansvaret kommer att upphöra. Detta gäller dock endast om det rör sig om ett avtal som har ingåtts med någon som i ett avtal med en elleverantör har åtagit sig balansansvaret i leveranspunkter där elleverantören levererar eller tar emot el.

31 § Den som i ett avtal med en elleverantör har åtagit sig balansansvaret i de leveranspunkter där elleverantören levererar eller tar emot el ska, när den får kännedom om att avtalet ska upphöra att gälla, utan dröjsmål underrätta den systemansvariga myndigheten och de nätföretag på vars ledningsnät de leveranspunkter är belägna där balansansvaret kommer att upphöra att gälla.

32 § Ett nätföretag som tar emot en underrättelse enligt 30 eller 31 § ska utan dröjsmål underrätta berörda elleverantörer om att balansansvaret kommer att upphöra.

Återställande av balansansvar

33 § En elleverantör som med omedelbar verkan förlorat sitt balansansvar får återställa balansansvaret inom en tidsfrist om tio vardagar, dock högst femton kalenderdagar. Tidsfristen börjar löpa dagen efter den dag då elleverantören har tagit del av eller haft möjlighet att ta del av den först mottagna underrättelsen enligt 32 §.

Den tidsfrist för att återställa balansansvaret som anges i första stycket gäller också en elleverantör vars avtal om balansansvar sagts upp och upphör att gälla före fristens utgång.

34 § En elleverantör kan inte återställa sitt balansansvar enligt 33 § om elleverantören har trätt i likvidation, ställt in betalningarna, försatts i konkurs eller har förklarat sig inte ha för avsikt att återställa balansansvaret.

Om elleverantören under tidsfristen träder i likvidation, ställer in betalningarna, försatts i konkurs eller förklarar sig inte ha för avsikt att återställa balansansvaret, upphör tidsfristen omedelbart att löpa.

35 § För att balansansvaret ska bli återställt ska elleverantören underrätta berörda nätföretag om vem som har åtagit sig balansansvaret i de leveranspunkter där elleverantören levererar eller tar emot el. Underrättelsen ska ha tagits emot inom tidsfristen.

36 § Ett återställt balansansvar gäller från och med dagen efter det att en underrättelse enligt 35 § har tagits emot.

Anvisning av elleverantör när ett balansansvar har upphört

37 § Om nätföretaget inte har tagit emot en underrättelse från elleverantören om vem som är ny balansansvarig i berörda leveranspunkter innan den tidsfrist som anges i 33 § har löpt ut, ska nätföretaget dagen efter fristens utgång anvisa berörda elanvändare eller elproducenter en elleverantör. Den elleverantören ska gentemot nätföretaget ha åtagit sig att leverera el till elanvändare eller ta emot el från elproducenter som saknar en elleverantör.

38 § Om en elleverantör inte får återställa balansansvaret enligt 33 § eller om den tidsfrist som anges där upphör att löpa enligt 34 § andra stycket, ska nätföretaget så snart som möjligt anvisa berörda elanvändare eller elproducenter en elleverantör. Den elleverantören ska gentemot nät-

företaget ha åtagit sig att leverera el till elanvändarna eller ta emot el från elproducenterna. Prop. 2022/23:59

39 § Nätföretaget ska utan dröjsmål underrätta

1. elanvändarna och elproducenterna om den elleverantör som har anvisats enligt 37 eller 38 §, och
2. elanvändarna om bestämmelserna i denna lag om byte av elleverantör.

40 § En elleverantör som har anvisats enligt 37 eller 38 § ska utan dröjsmål underrätta

1. elanvändarna om leverantörens villkor för leveransen, och
2. elproducenterna om leverantörens villkor för mottagande av el.

41 § Om ett nätföretag enligt 37 eller 38 § anvisar en elleverantör, gäller ett balansansvar som en ny balansansvarig åtagit sig från och med dagen för anvisningen.

Skyldighet för nätföretag att underrätta den systemansvariga myndigheten

42 § Ett nätföretag ska hålla den systemansvariga myndigheten underrättad om vem som har åtagit sig balansansvaret för nätföretagets egna inköp.

43 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för ett nätföretag att hålla den systemansvariga myndigheten underrättad om byte av balansansvariga enligt detta kapitel.

9 kap. Leverans av el och aggregeringstjänster

Leverans av el enligt leveransavtal

1 § En elleverantör får ingå avtal om leverans av el i en uttagpunkt enbart med den elanvändare som enligt avtal med det berörda nätföretaget har rätt att ta ut el i uttagpunkten.

2 § En elleverantör, som ska börja leverera el i en uttagpunkt eller överta leveranserna till en elanvändare i dennes uttagpunkt, ska omedelbart anmäla till det berörda nätföretaget att leverans ska påbörjas. Anmälan ska även innehålla en uppgift om vem som har åtagit sig balansansvaret i uttagpunkten.

En elleverantör får överta leveranserna till en elanvändare i dennes uttagpunkt fjorton dagar efter anmälan.

Första och andra styckena gäller inte elleverantörer som avser att leverera el enligt fastkraftsavtal. Leverans får i dessa fall påbörjas endast efter att elleverantören anmält det till den elleverantör som enligt 14 § första stycket är leveransskyldig i elanvändarens uttagpunkt och till den som åtagit sig balansansvaret i den uttagpunkten.

Leverans av el om leveransavtal saknas

3 § Nätföretaget ska anvisa en elleverantör till en elanvändare som saknar ett leveransavtal med en elleverantör.

Den elleverantör som anvisas ska ha åtagit sig gentemot nätföretaget att leverera el till elanvändaren på skäligena villkor. Metoderna för att utforma leveransvillkoren ska framgå av avtalet mellan nätföretaget och elleverantören.

4 § Regeringen får meddela föreskrifter om att de priser som en anvisad elleverantör tillämpar för leverans till en elanvändare enligt 3 § under en viss tid efter det att elleverantören har anvisats inte får överstiga vissa nivåer.

5 § Nätföretaget ska utan dröjsmål underrätta elanvändaren om

1. vilken elleverantör som anvisats enligt 3 §,
2. innebörden av en sådan anvisning, och
3. bestämmelserna i denna lag om byte av elleverantör.

6 § En anvisad elleverantör ska utan dröjsmål underrätta elanvändaren om de villkor för leveransen som elleverantören avser att tillämpa och om den dag då elleverantören avser att påbörja leveransen enligt det anvisade avtalet. I underrättelsen ska det anges att avtalet är anvisat.

7 § En anvisad elleverantör ska minst en gång per kvartal lämna följande information till elanvändaren:

1. en redogörelse för vilka olika avtal som elleverantören erbjuder samt uppgifter om priser och leveransvillkor för de olika avtalen, och
2. uppgifter om var elanvändaren, oberoende av elleverantören, kan hitta information om priser och leveransvillkor som andra elleverantörer tillämpar för leverans av el till elanvändare.

8 § Ett anvisat elavtal får inte ha

1. en längre uppsägningstid än 14 dagar, eller
2. dynamiskt elpris.

9 § Nätföretaget ska anvisa en elleverantör till en elanvändare fastän elanvändaren redan har ett leveransavtal med en elleverantör, om elanvändaren

1. har förbrukat el som inte har levererats enligt ett leveransavtal med en elleverantör som är leveransskyldig enligt 14 §, och
2. inte har anvisats en ny elleverantör enligt 3 §.

Anvisningen ska avse den tid som elanvändaren har saknat ett leveransavtal.

10 § En elanvändare som har förbrukat el som inte har levererats enligt ett leveransavtal med en elleverantör som är leveransskyldig enligt 14 § ska betala för elen till den elleverantör som elanvändaren anvisas enligt 3 eller 9 § och enligt de villkor som den anvisade elleverantören tillämpar.

Byte av elleverantör

11 § En elleverantör ska på ett icke-diskriminerande sätt i fråga om kostnader, arbete och tidsåtgång säkerställa att en elanvändare kan byta elleverantör inom tre veckor från begäran om byte.

Ett byte av elleverantör ska vara kostnadsfritt för konsumenter och små företag.

12 § När konsumenter eller små företag i förtydligat säger upp tidsbestämda avtal om att el helt eller delvis ska levereras till fast pris, får elleverantören, trots vad som sägs i 11 § andra stycket, ta ut en avgift. Avgiften får endast avse kostnader som hänför sig till den el som levereras till fast pris, den ska vara skälig och får inte överstiga den direkta ekonomiska förlust som den förtida uppsägningen orsakar.

Avgiften får endast tas ut om det tydligt framgår av elleveransavtalet att den får tas ut och vad den omfattar.

13 § Vid byte av elleverantör ska den frånträdande elleverantören se till att elanvändaren får en slutfaktura inom sex veckor från den dag då elleveransen upphörde.

Elleverantörens leveransskyldighet

14 § En elleverantör som levererar el till en elanvändare i en uttagpunkt är, oavsett vad som avtalats, skyldig att fortsätta leverera el till dess

1. elanvändaren slutar att ta ut el i uttagpunkten,
2. någon annan elleverantör börjar leverera el till elanvändaren i uttagpunkten, eller
3. överföringen av el enligt 11 kap. 2 eller 3 § eller enligt avtal får avbrytas på grund av att elanvändaren har åsidosatt sina skyldigheter gentemot elleverantören.

Första stycket gäller inte leverans av el enligt ett fastkraftsavtal.

15 § En elleverantör som har ett tidsbestämt avtal med elanvändaren om leverans av el ska tidigast 90 dagar och senast 60 dagar innan avtalet löper ut informera elanvändaren om

1. tidpunkten för avtalets upphörande, och
2. konsekvenserna av att avtalet upphör.

Första stycket gäller inte leverans av el enligt ett fastkraftsavtal.

Elleverantörens skyldighet att ta emot el

16 § En elleverantör som levererar el till en elanvändare som enligt 67 kap. inkomstskattelagen (1999:1229) kan få skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el ska på villkor som är skäliga ta emot den el som matas in från elanvändarens produktionsanläggning.

Första stycket gäller inte om elanvändaren har ingått avtal med någon annan om att ta emot elen.

Dynamiska elpriser

17 § Innan en elleverantör och en elanvändare ingår ett avtal med dynamiskt elpris ska elleverantören informera elanvändaren om vilka möjligheter, kostnader och risker som finns med ett sådant avtal och särskilt inhämta elanvändarens samtycke till de villkor som ett dynamiskt elpris innebär.

Ett gällande elavtal får inte omvandlas till ett avtal med dynamiskt elpris utan att elanvändaren har fått den information som avses i första stycket och lämnat sitt samtycke.

18 § En elleverantör som har leveransavtal med fler än 200 000 elanvändare ska kunna erbjuda avtal med dynamiska elpriser till elanvändare som har en mätare och mätutrustning som kan mäta mängden överförd el och registrera den med ett tidsintervall som minst motsvarar frekvensen för avräkning på marknaden.

Rutiner för hantering av klagomål

19 § En elleverantör ska ha fastställda rutiner för att kunna hantera klagomål från elanvändare på ett snabbt, enkelt och rättvist sätt.

Elleverantörens skyldighet att lämna uppgifter till nätmyndigheten om priser och leveransvillkor

20 § En elleverantör ska lämna uppgifter till nätmyndigheten om de priser och leveransvillkor som företaget tillämpar för leverans av el i en elanvändares uttagspunkt.

Uppgifter i avtal mellan en elleverantör och en elanvändare

21 § Ett avtal mellan en elleverantör och en elanvändare om leverans av el i elanvändarens uttagspunkt ska innehålla uppgifter om

1. elleverantörens namn, adress, telefonnummer och webbplats,
2. när avtalet träffas och vid vilken tidpunkt elleverantören planerar att påbörja leveranserna till elanvändaren,
3. den tid som avtalet löper på eller om det löper tills vidare,
4. vilka tjänster som avtalet omfattar,
5. elleverantörens åtagande gentemot elanvändaren,
6. villkoren för fakturering och betalning,
7. vad som gäller i fråga om förlängning av ett avtal som löper under en viss tid,
8. villkoren för uppsägning av avtalet och om avtalet kan sägas upp avgiftsfritt,
9. hur ersättningen beräknas vid uppsägning i förtid av ett avtal som löper under viss tid,
10. villkoren för ersättning om elleverantören inte uppfyller sitt åtagande enligt avtalet,
11. var elanvändaren kan hitta information om elleverantörens priser, övriga tjänster och villkor samt om konsumenträttigheter, och
12. hur tvistlösning utanför domstol inleds.

Elleverantören ska lämna information om avtalsvillkoren till elanvändaren innan avtalet ingås eller bekräftas, även i de fall avtalet ingås genom en mellanhand.

Elleverantören ska tillhandahålla elanvändaren en kortfattad och lättillgänglig sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren.

22 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. att elleverantörer ska vara skyldiga att lämna viss information till elanvändare på sina webbplatser, i reklam eller på något annat sätt, och

2. vilka delar av avtalsinnehållet enligt 21 § som ska finnas med i den sammanfattning som elleverantörer ska tillhandahålla enligt tredje stycket samma paragraf och hur sammanfattningen ska tillhandahållas.

Information om ändrade avtalsvillkor

23 § En elleverantör som avser att ändra villkoren för ett avtal som löper tills vidare ska i ett särskilt meddelande underrätta elanvändaren om ändringen och om elanvändarens rätt att säga upp avtalet. Om villkorsändringen gäller priset för leverans av el, ska även skälen och villkoren för ändringen redovisas i meddelandet.

Elleverantören ska underrätta elanvändaren senast två veckor innan de nya villkoren börjar tillämpas. Om elanvändaren är konsument ska elleverantören underrätta elanvändaren senast två månader innan de nya villkoren börjar tillämpas.

Fakturering och information som elleverantörer ska lämna till elanvändare

24 § En elleverantörs fakturering av elanvändare ska baseras på uppmätt faktisk förbrukning eller, vid avsaknad av mätvärden, på beräknade mängder.

Första stycket gäller inte leverans av el enligt ett fastkraftsavtal.

25 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om elleverantörers fakturering av elanvändare och om skyldighet för elleverantörer att lämna viss information till elanvändaren i samband med fakturering.

26 § På begäran av elanvändaren ska elleverantören lämna uppgifter om elanvändarens historiska elförbrukning till ett företag som elanvändaren har utsett.

27 § En elleverantör får inte ta ut någon avgift för att tillhandahålla elanvändaren fakturor och information enligt 25 §.

28 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om de uppgifter som en elproducent eller annan aktör ska offentliggöra för att information ska kunna lämnas till elanvändaren om vilka energikällor som bidrar till den köpta elen.

Betalningssätt

29 § Elleverantörer ska erbjuda flera betalningssätt vid fakturering och får inte missgynna en elanvändare på grund av det betalningssätt som denne har valt.

De avgifter som tas ut för ett visst betalningssätt eller för ett system för förskottsbetalning får inte överstiga betalningsmottagarens kostnader för användningen av betalningssättet eller systemet.

Aggregeringstjänster

30 § En leverantör av aggregeringstjänster får inte hindras av andra marknadsaktörer från att få tillträde till elmarknaderna.

31 § En elanvändare ska, oberoende av sitt avtal med en elleverantör och utan dennes godkännande, kunna köpa och sälja andra eltjänster än elleverans.

32 § Innan en leverantör av aggregeringstjänster börjar tillhandahålla sådana tjänster i en elanvändares uttagspunkt ska leverantören göra en anmälan till det nätföretag som elanvändaren har avtal med. Motsvarande gäller innan leverantören övertar leveranser av aggregeringstjänster från en annan leverantör av sådana tjänster.

33 § En elleverantör får inte ta ut oskäligen avgifter eller ställa oskäligen krav på en elanvändare med anledning av att elanvändaren har ett avtal om tillhandahållande av en aggregeringstjänst.

34 § En leverantör av aggregeringstjänster ska på ett icke-diskriminerande sätt i fråga om kostnader, arbete och tidsåtgång

1. lämna information till elanvändare om avtalsvillkor innan ett avtal om aggregeringstjänster träffas,

2. på begäran av en elanvändare lämna uppgifter om elanvändarens efterfrågeflexibilitet, och

3. säkerställa att en elanvändare kan byta leverantör av aggregeringstjänster inom tre veckor från begäran om byte.

Uppgifterna enligt första stycket 2 ska lämnas till elanvändaren utan kostnad. Ett byte av leverantör av aggregeringstjänster ska vara kostnadsfritt för konsumenter och små företag.

11 kap. Avbrytande av överföring av el till konsumenter

1 § Detta kapitel gäller avbrytande av överföring av el till konsumenter.

Avtalsvillkor som i jämförelse med bestämmelserna i kapitlet är till nackdel för konsumenten är utan verkan mot denne.

Avbrytande av överföring av el på grund av konsumentens avtalsbrott

2 § Överföring av el till en konsument får avbrytas, om

1. konsumenten har åsidosatt sina skyldigheter enligt avtalet med nätföretaget eller elleverantören om överföring eller leverans av el,

2. det rör sig om ett väsentligt avtalsbrott,
 3. konsumenten har uppmanats att inom en viss skälig tid vidta rättelse och, om det inte rör sig om utebliven betalning, tillsammans med uppmaningen informerats om att överföringen annars kan komma att avbrytas,
 4. den tid som avses i 3 har löpt ut,
 5. rättelse inte har skett, och
 6. omständigheterna är sådana att det saknas anledning att befara att ett avbrott skulle medföra en personskada som inte är obetydlig eller en omfattande sakskada.
- Om konsumenten har handlat otillbörligt, får överföringen avbrytas trots att omständigheterna inte är sådana som anges i första stycket 6.

3 § Vid utebliven betalning får överföringen av el till en konsument avbrytas endast om

1. betalningen avser överföring eller leverans av el,
2. förutsättningarna för avbrytande enligt 2 § är uppfyllda och konsumenten i god tid har informerats om vilka alternativ som finns för att undvika att överföringen avbryts,
3. konsumenten efter att den tid för rättelse som avses i 2 § första stycket 3 löpt ut har uppmanats att betala inom tre veckor från det att konsumenten har delgetts uppmaningen tillsammans med information om att överföringen annars kan avbrytas,
4. ett meddelande om den uteblivna betalningen samtidigt med uppmaningen enligt 3 har lämnats till socialnämnden i den kommun där konsumenten får elen överförd,
5. de tre veckorna som avses i 3 har löpt ut,
6. socialnämnden inte inom de tre veckorna skriftligen har meddelat den som lämnade meddelandet enligt 4 att nämnden tar på sig betalningsansvaret för skulden,
7. betalningen inte har skett, och
8. fordringen inte är tvistig.

4 § Ett nätföretag och en elleverantör har rätt till skälig ersättning av en konsument för kostnaderna för

1. uppmaningar och information till konsumenten enligt 2 och 3 §§, dock inte i fråga om information som rör vilka alternativ som finns för att undvika att överföringen avbryts,
2. meddelanden till socialnämnden enligt 3 §, och
3. avstängningsåtgärden.

Avbrytande av överföring av el av säkerhetsskäl

5 § Nätföretaget får avbryta överföringen av el till en konsument om det behövs för att företaget ska kunna

1. vidta åtgärder som är motiverade av elsäkerhetsskäl, eller
 2. upprätthålla en god drift- och leveranssäkerhet.
- Ett sådant avbrott får inte pågå längre än vad åtgärden kräver.

Om nätföretaget kan förutse annat än kortvariga avbrott i överföringen, ska konsumenten underrättas om detta i god tid före avbrottet. Konsumenten ska underrättas personligen eller, om det är lämpligt, genom anslag.

Skadestånd vid avbruten överföring av el

6 § Om överföringen av el avbryts med hänvisning till konsumentens avtalsbrott utan att förutsättningarna i 2 eller 3 § är uppfyllda har konsumenten rätt till ersättning för skada som har orsakats av nätföretaget.

Om överföringen av el har avbrutits på begäran av elleverantören, ska i stället denne ersätta konsumenten för den uppkomna skadan.

7 § Om nätföretaget inte har underrättat konsumenten enligt 5 § tredje stycket, har konsumenten rätt till ersättning för skada som har orsakats av nätföretaget.

8 § En konsument har rätt till ersättning för skada som har orsakats av nätföretaget, om överföringen av el avbryts utan att det beror på konsumentens avtalsbrott och utan att det finns rätt att avbryta överföringen enligt 5 § första stycket. Detta gäller dock inte om nätföretaget visar att avbrottet beror på ett hinder utanför dess kontroll som nätföretaget inte skäligen kunde förväntas ha räknat med och vars följderna företaget inte heller skäligen kunde ha undvikit eller övervunnit.

Om avbrottet beror på någon som nätföretaget har anlitat för att utföra underhåll, reparation eller liknande arbete, är nätföretaget fritt från skadeståndsskyldighet endast om också den som företaget har anlitat skulle vara fri enligt första stycket.

9 § Skadestånd enligt 6–8 §§ omfattar ersättning för utgifter och inkomstbortfall samt för annan förlust på grund av avbrottet.

10 § Konsumenten ska underrätta motparten om anspråk på ersättning enligt 6–8 §§ inom två år från det att skadan inträffade. Om konsumenten inte gör det, går rätten till ersättning för den uppkomna skadan förlorad.

Skada som orsakas av el

11 § Bestämmelser om ansvar för skada som orsakas av el finns i elsäkerhetslagen (2016:732).

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

12 kap.**1 §¹⁰**

Den eller de myndigheter som regeringen bestämmer utövar tillsyn över att denna lag och föreskrifter eller villkor som har meddelats i anslutning till lagen följs när det gäller frågor om driftsäkerheten hos det nationella elsystemet.

I övrigt utövar nätmyndigheten tillsyn över att lagen och föreskrifter eller villkor som har meddelats i anslutning till lagen följs.

I övrigt utövar nätmyndigheten tillsyn över att lagen och föreskrifter eller villkor som har meddelats i anslutning till lagen följs.

¹⁰Senaste lydelse 2022:596.

Tillsynen omfattar inte 7 och 10 kap. samt 11 kap. 1–12 §§ och inte heller att elleverantörerna följer sina skyldigheter enligt 8 kap. 1–4 §§, 5 § första och andra styckena, 6, 7, 9 och 11 a §§.

Tillsynen omfattar inte att 7, 10 och 11 kap. följs. När det gäller elleverantörers skyldigheter enligt 8 kap. omfattar tillsynen endast att elleverantörerna följer 8 kap. 40 §.

Nätmyndigheten är tillsynsmyndighet enligt EU:s elmarknadsförordning.

3 §¹¹

En tillsynsmyndighet får meddela de förelägganden som behövs för att trygga efterlevnaden av de föreskrifter och villkor som omfattas av tillsynen. Ett föreläggande får förenas med vite.

Ett föreläggande gäller omedelbart, om det

1. avser driftsäkerheten hos det nationella elsystemet,
2. avser riktigheten av lämnade uppgifter enligt 8 kap. 11 b §, eller
2. avser riktigheten av lämnade uppgifter enligt 9 kap. 20 §, eller
3. har meddelats med anledning av en anmälan enligt 14 § första stycket.

13 kap.

1 §¹²

Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1. bryter mot 2 kap. 1 eller 3 §, eller
2. bryter mot villkor som meddelats med stöd av 2 kap. 18 §.

Till böter döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1. bryter mot 2 kap. 47 §, eller
2. bryter mot föreskrifter som har meddelats med stöd av 8 kap. 3 d §.
2. bryter mot föreskrifter som har meddelats med stöd av 8 kap. 10 §.

I ringa fall döms inte till ansvar. I ringa fall ska gärningen inte utgöra brott.

7 §¹³

Andra beslut av en förvaltningsmyndighet enligt denna lag än de som avses i 5 och 6 §§ får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Den systemansvariga myndighetens beslut enligt 8 kap. 2 § får dock inte överklagas.

Den systemansvariga myndighetens beslut enligt 8 kap. 2 och 5 §§ får dock inte överklagas.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juni 2023.

2. Bestämmelserna i 8 kap. 13, 24 och 26 §§ ska inte tillämpas i fråga om aggregeringstjänster som tillhandahålls i en leveranspunkt innan nätmyndigheten för första gången har godkänt metoder för att utforma avtal

¹¹ Senaste lydelse 2016:733.

¹² Senaste lydelse 2021:741.

¹³ Senaste lydelse 2018:1448.

Prop. 2022/23:59 enligt 8 kap. 14 § när det gäller de obalanser som aggregeringstjänsterna kan medföra.

3. Äldre föreskrifter gäller fortfarande i fråga om vilka uppgifter ett avtal mellan en elleverantör och en elanvändare om leverans av el ska innehålla, om avtalet är tidsbegränsat och har träffats före ikraftträdandet.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (2003:436) om effektreserv

Prop. 2022/23:59

Härigenom föreskrivs att 1 och 2 §§ lagen (2003:436) om effektreserv ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

Den myndighet som enligt 8 kap. 1 § *första stycket* ellagen (1997:857) har systemansvaret för el (den systemansvariga myndigheten) har ansvaret för att en effektreserv om högst 2 000 megawatt finns tillgänglig. Effektreserven ska skapas genom att den systemansvariga myndigheten dels ingår avtal med elproducenter om att ställa ytterligare produktionskapacitet till förfogande, dels ingår avtal om minskad elförbrukning.

Den myndighet som enligt 8 kap. 1 § ellagen (1997:857) har systemansvaret för el (den systemansvariga myndigheten) har ansvaret för att en effektreserv om högst 2 000 megawatt finns tillgänglig. Effektreserven ska skapas genom att den systemansvariga myndigheten dels ingår avtal med elproducenter om att ställa ytterligare produktionskapacitet till förfogande, dels ingår avtal om minskad elförbrukning.

Effektreserven ska vara ett komplement till den övriga produktionskapacitet som finns på elmarknaden.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om effektreserven.

2 §²

Den som enligt 8 kap. 4 § *andra stycket* ellagen (1997:857) har ingått avtal med den systemansvariga myndigheten (balansansvarig) ska betala en avgift till myndigheten för att täcka de kostnader som uppstår för myndigheten enligt de avtal som avses i 1 § första stycket.

Den som enligt 8 kap. 14 § ellagen (1997:857) har ingått avtal med den systemansvariga myndigheten (balansansvarig) ska betala en avgift till myndigheten för att täcka de kostnader som uppstår för myndigheten enligt de avtal som avses i 1 § första stycket.

För varje balansansvarig ska avgiftens storlek baseras på omfattningen av den balansansvariges balansansvar enligt avtalet med den systemansvariga myndigheten och omfattningen av den balansansvariges obalans under den tidsperiod som avgiften avser. Avgiften bestäms av den systemansvariga myndigheten.

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2023.

¹ Senaste lydelse 2016:422.

² Senaste lydelse 2016:422.

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (2018:551) med kompletterande bestämmelser till EU:s däckmärkningsförordning

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (2018:551) med kompletterande bestämmelser till EU:s däckmärkningsförordning ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Denna lag kompletterar *Europa-parlamentets och rådets förordning EG nr 1222/2009 av den 25 november 2009 om märkning av däck vad gäller drivmedelseffektivitet och andra väsentliga parametrar, i lydelsen enligt kommissionens förordning (EU) nr 1235/2011* (EU:s däckmärkningsförordning).

Föreslagen lydelse

1 §

Denna lag kompletterar *Europa-parlamentets och rådets förordning (EU) 2020/740 av den 25 maj 2020 om märkning av däck med avseende på drivmedelseffektivitet och andra parametrar, om ändring av förordning (EU) 2017/1369 samt om upphävande av förordning (EG) nr 1222/2009* (EU:s däckmärkningsförordning).

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2023.

Ren energi för alla i Europa

Europaparlamentet och rådet har, som en del av det s.k. ren energi-paketet, antagit bl.a. direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU. Direktivet trädde i kraft den 4 juli 2019. I det följande kallas direktivet för elmarknadsdirektivet.

Elmarknadsdirektivet ersätter Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/72/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om upphävande av direktiv 2003/54/EG. Elmarknadsdirektivet återges i *bilaga 1*. Det skulle i alla delar vara genomfört i nationell rätt senast den 31 december 2020.

Europeiska kommissionen har inlett ett överträdelseärende mot Sverige om för sent genomförande av bl.a. elmarknadsdirektivet. En formell underrättelse inkom till Sveriges ständiga representation vid Europeiska unionen den 4 februari 2021. Regeringen besvarade underrättelsen den 25 mars 2021 (SB2021/00136). Ett motiverat yttrande inkom den 6 april 2022. Regeringen besvarade yttrandet den 7 juni 2022 (SB2022/00511).

Regeringen gav den 14 februari 2019 Energimarknadsinspektionen i uppdrag att analysera vilka åtgärder som krävs för att genomföra elmarknadsdirektivet och lämna författningsförslag i de delar där genomförandet kräver bestämmelser i lag eller förordning (M2019/00373).

Energimarknadsinspektionen redovisade uppdraget i rapporten *Ren energi inom EU – Ett genomförande av fem rättsakter (Ei 2020:02)*, som i det följande kallas rapporten *Ren energi*. En sammanfattning av rapporten finns i *bilaga 2*. Rapportens lagförslag finns i *bilaga 3*. Rapporten har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 4*. Remissvaren och en sammanställning av dem finns tillgängliga i Klimat- och näringslivsdepartementet (KN2023/01395).

När det gäller elnätsverksamhet behandlas rapportens förslag i propositionen *Genomförande av elmarknadsdirektivet när det gäller nätverksamhet* (prop. 2021/22:153).

Rapporten Oberoende aggregatorer

Efter en fördjupad analys kom Energimarknadsinspektionen fram till att det fanns skäl att vidareutveckla det förslag som inspektionen hade lämnat i rapporten *Ren energi* i fråga om regler kopplade till aggregering. Energimarknadsinspektionen redovisade sina förslag i rapporten *Oberoende aggregatorer: Förslag till nya regler för att genomföra elmarknadsdirektivet (Ei R2021:03)*. En sammanfattning av rapporten finns i *bilaga 5*. Rapportens lagförslag finns i *bilaga 6*. Rapporten har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 7*. Remissvaren och en sammanställning av dem finns tillgängliga i Klimat- och näringslivsdepartementet (KN2023/01403).

Promemorian Elmarknadslag

Promemorian *Elmarknadslag* (Ds 2017:44), som i det följande kallas promemorian, togs fram i Regeringskansliet för att göra det möjligt att lägga

fram ett förslag till en ny elmarknadslag som ersätter den nuvarande ellagen (1997:857). En sammanfattning av promemorian i relevanta delar finns i *bilaga 8*. Promemorians lagförslag i dessa delar återges i *bilaga 9*.

Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 10*. Remissvaren och en sammanställning av dem finns tillgängliga i Klimat- och näringslivsdepartementet (KN2023/01386).

Några av promemorians förslag behandlas i propositionen Elmarknadsfrågor (prop. 2017/18:237), propositionen Moderna tillståndsprocesser för elnät (prop. 2020/21:188) och propositionen Genomförande av elmarknadsdirektivet när det gäller nätverksamhet (prop. 2021/22:153). Regeringen tar i denna proposition upp frågor som rör övergripande systemansvar och balansansvar och skyldigheten för elleverantörer att ta emot el från mikroproducenter.

En kompletterande bestämmelse till den nya däckmärkningsförordningen

Den 25 maj 2020 antogs Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2020/740 om märkning av däck med avseende på drivmedelseffektivitet och andra parametrar, om ändring av förordning (EU) 2017/1369 samt om upphävande av förordning (EG) nr 1222/2009 (den nya däckmärkningsförordningen). Förordningen trädde i kraft den 25 juni 2020. Promemorian En kompletterande bestämmelse till den nya däckmärkningsförordningen har tagits fram i Regeringskansliet. I promemorian lämnas förslag till en lagändring för att komplettera den nya däckmärkningsförordningen. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 11*. Promemorians lagförslag återges i *bilaga 12*. Promemorian har remitterats till Energimyndigheten och remissvaret finns tillgängligt i Klimat- och näringslivsdepartementet (KN2023/01300).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 24 november 2022 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 13*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 14*.

Regeringen följer i huvudsak Lagrådets synpunkter, som behandlas i avsnitt 4.2, 4.3, 6.2, 7.1, 7.2, 7.4, 8.2 och 8.3 samt i författningskommentaren (avsnitt 13).

I förhållande till lagrådsremissen görs även vissa språkliga och redaktionella ändringar.

4.1 Vissa krav på elleverantörer ska gälla gentemot alla elanvändare, inte bara konsumenter

Regeringens förslag: Vissa krav på elleverantörer som tidigare bara har gällt i förhållande till konsumenter, bl.a. i fråga om innehåll i elleveransavtal och rutiner för klagomål, ska gälla alla elanvändare. Fler uppgifter ska finnas med i elleveransavtalen. Elanvändare ska få en sammanfattning av avtalsvillkoren och i förväg underrättas om ändringar av pris och andra avtalsvillkor. Konsumenter ska informeras om alternativ för att undvika att en elleverans avbryts.

Avgifter för betalningssätt eller system för forskottsbetalning ska inte få överstiga betalningsmottagarens kostnader för systemet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om att elleverantörer är skyldiga att lämna information om bl.a. tillämpade priser och villkor till elanvändare och om vilka delar av elleveransavtalets innehåll som ska finnas med i en sammanfattning till elanvändaren och hur sammanfattningen ska tillhandahållas.

Förslaget i rapporten Ren energi överensstämmer delvis med regeringens. I rapporten föreslås att elanvändare ska kunna välja på vilket sätt information om ändrade avtalsvillkor ska lämnas. I rapporten föreslås även att de krav som nätföretagen i dag endast ska uppfylla i förhållande till konsumenter ska gälla i förhållande till alla elanvändare. Det finns inga förslag i rapporten om att det ska framgå av ett avtal mellan en elleverantör och en elanvändare huruvida avtalet kan sägas upp avgiftsfritt eller inte, eller om det ska framgå av ett elleveransavtal hur ett tvistlösningsförfarande inleds. Det finns inte heller förslag om vilka avgifter för betalningssätt som elleverantören får ta ut eller om att elleverantören kostnadsfritt ska informera konsumenter om alternativ för att undvika att en elleverans avbryts.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inga invändningar mot det. *Energiföretagen Sverige*, *Energigas Sverige* och *Oberoende elhandlare* är kritiska till Energimarknadsinspektionens förslag att vidga kundbegreppet och anser att en utvidgning av de krav som i dag endast gäller för konsumenter endast bör göras där det särskilt föreskrivs i direktivet. Energiföretagen Sverige ifrågasätter behovet av information om prishöjningar i efterhand. Energiföretagen Sverige och Energigas Sverige anser vidare att elanvändarens rätt att välja aviseringssätt för information om ändrade avtalsvillkor bör begränsas till sådana kanaler som elhandelsföretaget normalt erbjuder. *Konsumentverket* anser inte heller att en elanvändare ska kunna välja på vilket sätt information om ändrade avtalsvillkor ska lämnas och framför att informationen inte bör få lämnas i fakturan, eftersom den då riskerar att inte uppmärksammas. Enligt Konsumentverket ska elleverantören inte kunna ta ut någon kostnad för att lämna information om vilka alternativ som finns för att undvika att en elleverans avbryts, eftersom konsumenter som står inför en bortkoppling har en bristande betalningsförmåga.

Skälen för regeringens förslag

Vissa bestämmelser som hittills bara gällt konsumenter ska omfatta alla elanvändare

Vid omarbetningen av elmarknadsdirektivet har vissa krav på elleverantören som tidigare endast gällt i förhållande till konsumenter utvidgats till att gälla alla slutkunder (artikel 10.3–10.6, 10.9 och 10.12). Slutkund definieras i artikel 2.3 i elmarknadsdirektivet som en kund som köper el för eget bruk, dvs. en slutkund kan vara både en konsument och en näringsidkare. I ellagen har uttrycket elanvändare samma betydelse som slutkund i direktivet. Uttrycket konsument i ellagen har samma betydelse som uttrycket hushållskund i direktivet.

I vissa av de hittillsvarande bestämmelserna i ellagen är utvidgningen från konsument till alla elanvändare den enda ändring som behöver göras med anledning av det nya direktivet. Det gäller bestämmelserna om elleverantörens rutiner för hantering av klagomål och kravet på slutfaktura inom sex veckor vid byte av elleverantör. I andra bestämmelser, som hittills har innehållit rättigheter bara för konsumenter, krävs fler ändringar än att endast utvidga tillämpningsområdet till alla elanvändare. Dessa ändringar redovisas därför nedan under egna rubriker.

Energimarknadsinspektionen föreslår i sin rapport att även ellagens bestämmelser om innehåll i avtal mellan nätföretag och konsumenter ska utvidgas så att de gäller för alla elanvändare. En sådan ändring krävs dock inte enligt direktivet och den är inte motiverad av något annat skäl. I enlighet med vad ett par remissinstanser påpekar bör ellagens bestämmelser utvidgas endast där det särskilt föreskrivs i direktivet.

Fler uppgifter ska framgå av elleveransavtalet

Regleringen i direktiv 2009/72/EG av vilka uppgifter som ska finnas i ett avtal om elleverans mellan en elleverantör och en konsument utvidgas i det nya elmarknadsdirektivet så att den gäller i förhållande till alla elanvändare. Det finns även ett par nya krav i fråga om innehåll i elleveransavtalet. Det ska framgå direkt av avtalet hur ett tvistlösningsförfarande utanför domstol inleds (artikel 10.3 g). Hittills har det varit tillräckligt att det anges på elleverantörens webbplats hur ett sådant förfarande inleds. Enligt direktivet ska det också framgå av avtalet huruvida det kan sägas upp avgiftsfritt eller inte och på vilket sätt aktuell information om tillämpliga tariffer, underhållskostnader och kombinerade varor eller tjänster kan erhållas (artikel 10.2 e och artikel 10.3 d).

Uppgift om priser, övriga tjänster och villkor

Elleverantörerna ska tillhandahålla slutkunderna transparent information om tillämpliga priser och tariffer och om standardvillkor för tillgång till och utnyttjande av eltjänster (artikel 10.5). Hur informationen ska lämnas till elanvändaren anges inte. Informationskyldigheten omfattar fler uppgifter i det nya direktivet och ska gälla gentemot alla elanvändare, inte bara konsumenter.

Hittills har informationskyldigheten som följer av direktivet reglerats i ellagen. Eftersom informationskraven är detaljerade, bör de i stället meddelas i förordning eller myndighetsföreskrifter. Regeringen eller den myn-

dighet som regeringen bestämmer bör därför få meddela föreskrifter om att elleverantörer ska vara skyldiga att lämna viss information till konsumenter och andra elanvändare på sina webbplatser, i reklam eller på annat sätt.

Sammanfattning av villkor

För att uppfylla de krav som ställs i elmarknadsdirektivet och därigenom underlätta för elanvändare som tecknar ett elleveransavtal, ska elleverantören tillhandahålla en sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren på ett enkelt och lättillgängligt språk (artikel 10.3 tredje stycket). Regleringen i direktivet är ny och det anges inte vad sammanfattningen ska innehålla och inte heller hur den ska tillhandahållas.

Vad som ska ingå i sammanfattningen bör inte regleras i lag. Det är detaljerade föreskrifter och Europeiska kommissionen kan komma att meddela ytterligare anvisningar. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör i stället få meddela föreskrifter om vilka delar av avtalsinnehållet i ett elleveransavtal som ska finnas med i en sammanfattning till elanvändaren. Det bör även vara möjligt att med stöd av bemyndigandet meddela föreskrifter om hur sammanfattningen ska tillhandahållas.

Information om ändrade avtalsvillkor

Information om ändrade avtalsvillkor ska skickas till alla elanvändare och inte, som hittills, bara till konsumenter. Skäl och villkor ska särskilt redovisas, om ändringen avser priset för leverans av el. I det nya elmarknadsdirektivet anges det också hur lång tid som ska ha förflutit från underrättelsen till dess att de nya villkoren får börja tillämpas. Tiden skiljer sig åt beroende på om elanvändaren är en konsument eller inte. En månad ska ha förflutit om elanvändaren är en konsument, medan två veckor gäller för övriga elanvändare (artikel 10.4).

De nya kraven som gäller för information om ändrade avtalsvillkor bör införas i ellagen med ett undantag. Enligt hittillsvarande reglering i ellagen ska det ha gått två månader från det att en underrättelse har skickats till en konsument innan nya avtalsvillkor får tillämpas. Tidsintervallet på två månader bör fortsatt gälla även om direktivet anger en kortare tid för underrättelser till konsumenter. Som Energimarknadsinspektionen anger i sin rapport är gränsen på två månader väl inarbetad och det saknas skäl att ändra den.

Den föreslagna bestämmelsen, som innebär att information om prisändringar ska lämnas i förväg, bör ersätta hittillsvarande krav i ellagen på att information om prishöjningar ska lämnas i efterhand på fakturan (11 kap. 17 §), eftersom direktivet har omarbetats i denna del. En sådan ändring efterfrågas av *Energiföretagen Sverige*.

Energimarknadsinspektionen föreslår att elanvändaren ska få välja på vilket sätt en underrättelse om ändrade avtalsvillkor ska göras. Hittillsvarande krav i ellagen på att elanvändaren ska underrättas om ändrade avtalsvillkor genom ett särskilt meddelande bör dock finnas kvar, vilket tillgodoser synpunkterna som framförs av *Energiföretagen Sverige*, *Energigas Sverige* och *Konsumentverket*.

Elleverantörer ska erbjuda slutkunderna, dvs. alla elanvändare, ett brett val av betalningssätt som inte får medföra oskälig diskriminering mellan kunder (artikel 10.6). Alla skillnader i avgifter som kan hänföras till betalningssätt eller system för förskottsbetalning ska enligt artikeln vara objektiva, icke-diskriminerande och proportionella och får inte överstiga betalningsmottagarens direkta kostnader för användningen av ett visst betalningssätt eller system för förskottsbetalning. Det anges särskilt i direktivet att hushållskunder som har tillgång till system för förskottsbetalning inte ska missgynnas på grund av dessa system (artikel 10.7).

I ellagen anges det i dag att en elleverantör inte får missgynna en konsument endast på grund av det betalningssätt konsumenten har valt. Utöver att den hittillsvarande regleringen bör utvidgas så att den omfattar alla elanvändare bör den anpassas till direktivets formuleringar. Det bör alltså tydligt framgå att elleverantörerna ska erbjuda flera betalningssätt vid fakturering och att elleverantören inte får missgynna någon elanvändare på grund av valet av betalningssätt. Det bör också anges att de avgifter som kan hänföras till betalningssättet eller till system för förskottsbetalning inte får överstiga betalningsmottagarens kostnader för användningen av ett visst betalningssätt eller system för förskottsbetalning.

Konsumentskyddet utökas när en överföring av el kan komma att avbrytas

I direktivet finns en ny reglering om att en konsument ska få information om vilka alternativ som finns för att undvika att en elleverans avbryts. De alternativ som kunden ska informeras om kan exempelvis vara alternativa betalningsplaner, råd om skuldhantering, anstånd med bortkoppling, system för förskottsbetalning, energibesiktningar eller energirådgivningstjänster. Informationen bör lämnas utan kostnad för konsumenten (artikel 10.11).

Enligt hittillsvarande reglering i ellagen ska en elleverantör uppmana en konsument att vidta rättelse. Uppmaningen är ett krav för att överföringen av el ska få avbrytas. Information om alternativ för att undvika att elleveransen avbryts bör lämnas i samband med den uppmaningen. Informationen om alternativ till bortkoppling bör lämnas utan kostnad i enlighet med direktivets rekommendation, vilket även *Konsumentverket* anser. Det är en avvikelse i förhållande till hittillsvarande reglering enligt vilken elleverantörer haft rätt till skälig ersättning för viss information till konsumenter i samband med avbrytande av överföring av el.

Regeringens förslag: Det ska vara kostnadsfritt att byta elleverantör för företag som sysselsätter färre än 50 personer och vars omsättning eller balansomslutning inte överstiger 10 miljoner euro per år (små företag).

När konsumenter eller små företag i förtid säger upp tidsbestämda avtal om att el helt eller delvis ska levereras till fast pris, ska elleverantören få ta ut en avgift. Avgiften ska endast få avse kostnader som hänför sig till den el som levereras till fast pris. Den ska vara skäligen och ska inte få överstiga den direkta ekonomiska förlust som den förtida uppsägningen orsakar. Det ska framgå av elleveransavtalet att avgiften får tas ut och vad den omfattar.

Förslaget i rapporten Ren energi överensstämmer delvis med regeringens. I rapporten föreslås att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om den avgift som får tas ut när ett tidsbestämt avtal sägs upp i samband med byte av elleverantör.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inga invändningar mot det. *Energiföretagen Sverige* och *Oberoende elhandlare* anser att det ska vara möjligt att ta ut brytavgifter även vid avtal där elleveransen är baserad på ett rörligt pris. Brytavgiften skulle då avse andra avtalskomponenter som inte följer det rörliga priset, exempelvis tilläggstjänster som val av energikälla eller kostnader som elhandlaren har haft där påslaget beräknats med hänsyn till den löptid som avtalats med kunden. *Konsumentverket* ser en risk att förslaget om brytavgift för s.k. mixade avtal med en fast och en rörlig del kan komma att nyttjas för fler avtalsformer då samtliga rörliga elavtal består av en fast priskomponent, och att vissa elhandelsföretag kan komma att kräva en avgift för det fall att exempelvis rörliga elavtal med bindningstid bryts i förtid.

Skälen för regeringens förslag

Små företag ska kunna byta elleverantör utan kostnad

Det är i dag möjligt för en konsument att kostnadsfritt byta elleverantör. Samma möjlighet ska enligt det nya elmarknadsdirektivet gälla för små företag (artikel 12.2). Med små företag avses företag med färre än 50 anställda och vars årsomsättning eller årliga balansomslutning inte överstiger 10 miljoner euro per år. Detta framgår av en definition i direktivet som i sin tur baseras på en definition i kommissionens rekommendation 2003/361/EG av den 6 maj 2003 om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag. En definition av små företag bör införas i ellagen liksom en bestämmelse som genomför artikel 12.2.

Avgifter vid förtida uppsägning av elleveransavtal

Trots att det ska vara kostnadsfritt för konsumenter och små företag att byta elleverantör finns det undantag i direktivet som ger elleverantörer möjlighet att ta ut en avgift om ett avtal om elleverans frivilligt sägs upp i förtid. En förutsättning för detta är att elen enligt avtalet levereras till fast pris och att avtalet har en fast löptid. Det ska också tydligt framgå av

avtalet med elanvändaren att avgiften får tas ut och vad den får omfatta (artikel 12.3).

Ett par remissinstanser vill att det ska vara möjligt att ta ut en avgift även vid förtida uppsägning av avtal med helt rörligt elpris. Direktivet sätter dock tydliga begränsningar för medlemsstaternas handlingsutrymme. Det är därför inte möjligt att låta avtal med rörligt elpris omfattas, även om de kostnader som remissinstanserna anser ska kunna ersättas inte går att hänföra till det rörliga priset. Däremot bör det vara möjligt för elleverantörer att ta ut en avgift för kostnader som går att hänföra till den fasta delen om det är ett s.k. mixat avtal där en viss del är fast och en viss del rörlig. Om avgiften bara får avse kostnader för den fasta delen i ett mixat avtal, bör den risk som *Konsumentverket* påtalar om att avgiften kan komma att nyttjas för fler avtalsformer inte finnas.

Avgiftens storlek

Direktivet begränsar hur hög avgift som får tas ut. Avgiften ska vara proportionell och får inte överstiga den direkta ekonomiska förlust som en elleverantör drabbas av till följd av att kunden säger upp avtalet. Avgiften ska inbegripa kostnaderna för eventuella kombinerade investeringar eller tjänster som redan tillhandahållits kunden som en del av avtalet (artikel 12.3).

Enligt *Lagrådet* bör lagtexten som gäller ersättningens storlek anpassas till vad som gäller enligt konsumentköplagen (2022:260). Lagrådet anser att situationen liknar en konsuments avbeställning av ett abonnemang och att en jämförelse bör göras med 7 kap. 3, 7 och 8 §§ i den lagen. Av förarbetena till konsumentköplagen (prop. 2021/22:85 s. 62 f. och prop. 1989/90:89 s. 151 f.) framgår bl.a. att säljaren har rätt till ersättning för särskilda kostnader som hänför sig till köpet och hävningen respektive avbeställningen samt dessutom till en skälig ersättning för sina kostnader i övrigt och för utebliven vinst. Enligt direktivet är den ersättning som ska kunna lämnas begränsad till elleverantörens direkta ekonomiska förlust. Uttrycket direkt ekonomisk förlust är centralt i artikel 12.3. Det bör därför finnas med i den nationella lagtexten, inte minst för att det i framtiden kan ges ett fördjupat innehåll exempelvis genom avgöranden i EU-domstolen eller genom att kommissionen tar fram ett tolkningsmeddelande. Det används också i förslaget till lagtext i rapporten *Ren energi*. I rapporten anges att uttrycket direkt ekonomisk förlust möjliggör ersättning endast för faktiska kostnader och inte för utebliven vinst. Bedömningen i rapporten bör vara utgångspunkt för hur uttrycket ska tolkas när det används i ellagen.

I direktivet anges också att avgiften ska vara proportionell. Lagrådet anser att ordet proportionell bör bytas mot skälig i den svenska lagtexten. Paragrafen bör utformas enligt Lagrådets förslag. Det som torde ha betydelse vid en skälighetsbedömning är exempelvis hur lång bindningstid som återstår när avtalet sägs upp, hur stora volymer el som kvarstår att leverera och elpriset på marknaden.

Tillsynsmyndigheten ska enligt direktivet utöva tillsyn över att elleverantörerna inte tar ut högre avgift än vad som är tillåtet. Bevisbördan ska åvila elleverantören (artikel 12.3). Någon lagändring krävs inte för att Energimarknadsinspektionens hittillsvarande tillsyn även ska omfatta avgiften (12 kap. 1 § ellagen).

Det har gjorts ett tillägg i direktivet om att alla elanvändare ska ha rätt att byta elleverantör på ett icke-diskriminerande sätt i fråga om kostnader, arbete och tidsåtgång. Tillägget bör införas i ellagen. Det bör också regleras att ett byte av elleverantör ska kunna göras inom tre veckor från elanvändarens begäran om byte. Den bestämmelsen fanns redan i direktiv 2009/72/EG.

I avsnitt 6 behandlas genomförandet av de delar av artikel 12 som avser leverantörer av aggregeringstjänster.

4.3 Stora elleverantörer ska kunna erbjuda avtal med dynamiska elpriser

Regeringens förslag: Med dynamiska elpriser avses priser som återspeglar de priser som vid varje tidpunkt gäller på spotmarknaderna med ett intervall som minst motsvarar frekvensen för avräkning på marknaden.

Innan en elleverantör och en elanvändare ingår ett avtal med dynamiskt elpris ska elleverantören informera elanvändaren om vilka möjligheter, kostnader och risker som finns med ett sådant avtal och särskilt inhämta elanvändarens samtycke till de villkor som ett dynamiskt elpris innebär. Detsamma ska gälla när en elanvändares gällande elavtal omvandlas till ett avtal med dynamiskt elpris. Ett anvisat elavtal ska inte få ha dynamiskt elpris.

En elleverantör som har leveransavtal med fler än 200 000 elanvändare ska kunna erbjuda avtal med dynamiska elpriser.

Förslaget i rapporten Ren energi överensstämmer i sak med regeringens.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inga invändningar mot det. *HSB* anser att begränsningen till minst 200 000 kunder bör sänkas till 50 000 kunder för att omfatta en större del av elhandelsmarknaden. *Luleå tekniska universitet* anser att definitionen av dynamiskt elpris inte bör begränsas till ett pris kopplat till spotmarknaden och menar att det även kan finnas andra möjliga grunder till varierande priser, t.ex. kopplade till utetemperaturen eller vindhastigheten. *Konsumentverket* påpekar att samtycke från elanvändaren även bör krävas vid automatisk avtalsförlängning där avtalet omvandlas till avtal med dynamiskt elpris.

Skälen för regeringens förslag

Stora elleverantörer ska kunna erbjuda avtal med dynamiska elpriser

Elleverantörer ska enligt elmarknadsdirektivet kunna erbjuda elanvändare avtal med dynamiska priser. Elanvändare ska kunna begära att få ingå ett elavtal med dynamiska elpriser med minst en leverantör och med varje leverantör som har mer än 200 000 slutkunder (artikel 11). En förutsättning är att elanvändaren har en s.k. smart mätare. Avtal med dynamiska elpriser definieras i artikel 2.15 som ett avtal om leverans av el mellan en leverantör och en slutkund som återspeglar prisförändringar på spotmark-

naderna, inbegripet dagen före- och intradagsmarknaderna med intervall som minst motsvarar frekvensen för avräkning på marknaden.

En definition av dynamiska elpriser bör införas i ellagen. *Luleå tekniska universitet* anser att definitionen inte bör begränsas till ett pris kopplat till spotmarknaden. Den nationella definitionen bör dock i sak överensstämma med det som anges i direktivet. *Lagrådet* anser inte att priser kan återspegla prisförändringar, utan föreslår att definitionen ska justeras så att det anges att priser på visst sätt återspeglar vad som vid varje tidpunkt gäller på spotmarknaden. Ordet prisförändringar bör därför bytas mot priser i definitionen, som i övrigt utformas enligt *Lagrådets* förslag.

Direktivets reglering i fråga om dynamiska elpriser är ny. Syftet är att elanvändare ska få incitament att bli mer aktiva och anpassa sin förbrukning utifrån marknadssignaler och därigenom få lägre elpriser.

I dagsläget har elmarknaden i Sverige avräkning per timme. Elanvändare har rätt att få sin elförbrukning mätt och registrerad per timme och får inte debiteras merkostnader för sådan mätning. Om elanvändarens befintliga elmätare inte kan avläsas per timme, ska nätföretaget byta den. När det gäller direktivets krav på att elanvändare ska kunna begära att få ingå ett elavtal med dynamiskt elpris med minst en leverantör innebär det i praktiken att elanvändarna ska kunna begära att få ingå timprisavtal. Eftersom elanvändaren har rätt att få en mätare som mäter el per timme och avtal med timpriser kan erbjudas av de flesta elleverantörer i Sverige är direktivets krav i den delen uppfyllt.

Även om de flesta elleverantörer kan erbjuda avtal med timpriser finns det inte något krav på att de måste erbjuda sådana avtal. Enligt direktivet ska elleverantörer som har leveransavtal med fler än 200 000 elanvändare kunna erbjuda avtal med dynamiska elpriser. Ett sådant krav bör därför införas i ellagen. Någon sänkning av den angivna gränsen, som *HSB* föreslår, bör inte göras. Som Energimarknadsinspektionen konstaterar i rapporten *Ren energi kommer* kravet på att större elleverantörer ska kunna erbjuda avtal med dynamiska elpriser sannolikt att leda till att även mindre leverantörer vill erbjuda samma tjänst.

För att det ska vara möjligt för en elanvändare att ingå ett avtal med dynamiskt elpris måste elanvändaren ha en mätare som mäter mängden överförd el med ett tidsintervall som minst motsvarar frekvensen för avräkning på marknaden, dvs. för närvarande per timme. *Lagrådet* anser att det inte bör anges att mätaren ska mäta mängden överförd el med ett visst tidsintervall. *Lagrådet* förutsätter att all överförd el ska mätas och att det som ska sägas i paragrafen är något om hur redovisningen av den uppmätta elen ska ske, förslagsvis att mätaren ska redovisa förbrukningen med ett visst tidsintervall. Uttrycket ”redovisa förbrukningen” bör dock inte användas. Det *Lagrådet* efterfrågar bör i stället formuleras på så sätt att elanvändaren ska ha en mätare och mätutrustning som kan mäta mängden överförd el och registrera den med ett tidsintervall som minst motsvarar frekvensen för avräkning på marknaden.

Information och samtycke krävs innan avtal med dynamiska elpriser träffas

I artikel 11.2 i direktivet finns det krav på att elleverantörerna ska informera elanvändare om vilka möjligheter, kostnader och risker som finns

med dynamiska elpriser innan avtal med sådana priser träffas. De ska också inhämta elanvändarens samtycke innan dennes avtal byts till ett avtal med dynamiska elpriser (artikel 11.3).

Kravet på information och samtycke bör införas i ellagen. *Lagrådet* anser att det är en egendomlighet att det i lagtexten anges att elleverantören ska ”inhämta elanvändarens samtycke till att ingå avtalet”. Det samtycke som efterfrågas avser dock de mycket speciella villkor som dynamiska priser innebär. Att det krävs ett särskilt samtycke till dessa villkor både när avtal ingås och när de omvandlas bör framgå av lagtexten. Syftet är att elanvändaren ska vara väl införstådd med innebörden.

Anvisade elavtal ska inte få ha dynamiska elpriser

När det gäller anvisade elavtal kan en elanvändare som förhåller sig passiv och tar ut el i sin uttagpunkt i enlighet med det anvisade elavtalet anses ha godtagit de erbjudna villkoren (prop. 2016/17:13 s. 46). En elanvändare ska inte genom sin passivitet kunna samtycka till dynamiskt elpris. Även om det föreslås ett krav på uttryckligt samtycke för att elanvändaren ska få ett avtal med dynamiskt elpris bör det, mot bakgrund av de redovisade förarbetsuttalandena, särskilt regleras att ett anvisat elavtal inte får ha dynamiskt elpris.

4.4 Fakturering och information som nätföretag och elleverantörer ska lämna till elanvändare

Regeringens förslag: Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om nätföretags och elleverantörers fakturering av elanvändare och om deras skyldighet att lämna viss information till elanvändarna i samband med fakturering. På begäran ska nätföretag och elleverantörer även lämna uppgifter om historisk elförbrukning till ett företag som elanvändaren har utsett.

Förslaget i rapporten Ren energi överensstämmer inte med regeringens. I rapporten föreslås detaljerade regler på lagnivå om fakturor och om den information som ska lämnas till elanvändaren. Det föreslås inget bemyndigande att meddela föreskrifter om den information som ska lämnas.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inga invändningar mot det. *Energigas Sverige* och *Göteborgs kommun* förespråkar att Sverige följer direktivets krav på tidsintervall för fakturering. *Oberoende elhandlare* anser att fakturan endast ska innehålla det som är nödvändigt för faktureringen. *Oberoende elhandlare* och *Svenska Kyl- och Värmepumpföreningen* anser att det ska gå att ta ut en skälig avgift för pappersfakturor.

Skälen för regeringens förslag: I det nya elmarknadsdirektivet har kraven på information som ska anges på fakturan eller i samband med fakturering utökats (artikel 18 och bilaga I). Kraven gäller både elleverantörer och, i viss utsträckning, nätföretag. Uttrycket faktureringsinformation används i direktivet och med det avses enligt artikel 2.21 information på en slutkunds faktura med undantag för en betalningsbegäran.

Det är bara direktivets övergripande krav i fråga om fakturering och information till elanvändaren som bör finnas på lagnivå. Sedan tidigare finns bestämmelser i ellagen om att elleverantörens fakturering ska baseras på elanvändarens uppmätta förbrukning och att nätföretag och elleverantörer inte får ta ut någon avgift för fakturor och information som lämnas i samband med fakturering. Dessa bestämmelser bör finnas kvar i ellagen. Med anledning av direktivgenomförandet bör det också införas krav i ellagen på att elleverantörer och nätföretag, på begäran, ska lämna information om historisk elförbrukning till ett företag som elanvändaren har utsett (bilaga 1 punkt 4).

De detaljerade kraven på fakturering och information som ska lämnas till elanvändaren bör finnas i förordning eller myndighetsföreskrifter. Kraven handlar exempelvis om hur fakturorna ska utformas, tidsintervall för fakturering, att fakturorna ska vara tydliga och att elanvändare ska erbjudas fakturor i elektronisk form och flexibla betalningssätt. Kraven handlar också om när och hur viss information ska tillhandahållas elanvändaren och vad den informationen ska omfatta. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör alltså få meddela föreskrifter i dessa frågor. Hittillsvarande bestämmelser i ellagen om fakturans innehåll och om fakturering (4 kap. 40 § och 41 § andra stycket och 8 kap. 16 och 18 §§) kan med stöd av bemyndigandet flyttas till föreskrifter på lägre nivå än lag.

Ett par remissinstanser föreslår att det ska gå att ta ut en avgift för pappersfakturor. I ellagen finns, som nämnts, ett förbud mot att ta ut avgifter för fakturor och faktureringsinformation. Förbudet infördes för att genomföra Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU av den 25 oktober 2012 om energieffektivitet. I det nya elmarknadsdirektivet finns ett motsvarande förbud i artikel 18.2. Det är därför inte möjligt att ändra ellagen i denna del.

4.5 Skyldigheten för elleverantörer att ta emot el från mikroproducenter

Regeringens förslag: Skyldigheten att ta emot el från en produktionsanläggning ska gälla i förhållande till en elanvändare som kan få skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el och innefatta en skyldighet att ta emot elen på skäliga villkor.

Promemorians förslag överensstämmer i sak med regeringens.

Remissinstanserna: *Energiföretagen Sverige* och *Svensk vindkraftförening* har ingen invändning mot skyldigheten i sig för elhandlare att ta emot el från mikroproducenter på skäliga villkor men anser att det inte bör vara tvingande för mikroproducenten att få ersättning. Skälet för detta anges vara att en mikroproducent som har annan verksamhet kan bli momspliktig på grund av ersättningen för den inmatade elen. *Sveriges Kommuner och Regioner* anser att det bör finnas en bättre redogörelse för vad som utgör skäliga villkor för att minska risken för tvister.

Skälen för regeringens förslag: En fysisk eller juridisk person har efter begäran rätt till skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el, se 67 kap. 27 § inkomstskattelagen (1999:1229). Det gäller den som fram-

ställer förnybar el, i en och samma anslutningspunkt matar in förnybar el och tar ut el, har en säkring om högst 100 ampere i anslutningspunkten och har anmält till nätkoncessionshavaren att förnybar el framställs och matas in i anslutningspunkten. Även dödsbon och svenska handelsbolag har rätt till skattereduktion.

En elleverantör som levererar el till en elanvändare som har rätt till skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el är skyldig att ta emot den el som matas in från elanvändarens produktionsanläggning (hittillsvarande 8 kap. 5 a § ellagen). Skyldigheten gäller dock inte om elanvändaren har ingått avtal med någon annan om att ta emot elen. Vad som i lagtexten avses med uttrycket ”har rätt till skattereduktion” bör förtydligas, bl.a. i fråga om huruvida mottagningsplikten endast gäller när en elanvändare har begärt eller har beviljats skattereduktion. Det bör även förtydligas huruvida mottagningsplikten innefattar en skyldighet att betala för elen.

Mottagningspliktens syfte är att säkerställa att det i alla lägen finns en köpare och balansansvarig för mikroproduktionen så att balansavräkningen fungerar (se prop. 2014/15:1 s. 223 och SOU 2013:46 s. 74 och 76–78). Med hänsyn till syftet bör det klargöras att mottagningsplikten gäller i förhållande till varje elanvändare som uppfyller förutsättningarna för att få skattereduktion enligt inkomstskattelagen och den innefattar en skyldighet att ta emot elen på skäligen villkor, vilket framför allt innebär att elproducenten ska ha rätt att få marknadsmässig ersättning för elen.

Ett par remissinstanser påpekar att det inte bör vara tvingande för en mikroproducent att ta emot ersättningen. En skyldighet för elleverantören att betala innebär inte att elproducenten har en skyldighet att kräva eller ta emot betalning. Någon särskild reglering krävs inte i den frågan.

5 Efterfrågeflexibilitet

Regeringens förslag: I ellagen ska det med efterfrågeflexibilitet avses att en elanvändare ändrar sin förbrukning jämfört med sitt normala eller nuvarande förbrukningsmönster som ett svar på marknadssignaler eller med anledning av att någon har antagit elanvändarens anbud att minska eller öka sin förbrukning mot en bestämd ersättning på en sådan organiserad marknad som avses i artikel 2.4 i kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 1348/2014.

Förslaget i rapporten Oberoende aggregatorer överensstämmer i huvudsak med regeringens. I rapporten föreslås en något annorlunda utformning av definitionen av efterfrågeflexibilitet.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inga invändningar mot det.

Skälen för regeringens förslag: Efterfrågeflexibilitet (på engelska demand response) innebär att elanvändarna anpassar sin användning utifrån olika signaler. Det kan t.ex. handla om att kunderna minskar sin elanvändning när elnätet är hårt belastat eller ökar sin elanvändning när elpriset är lågt. Med rätt förutsättningar för teknik och marknad kan efter-

frågeflexibilitet vara ett verktyg och användas som en effektiv resurs för balansering och reglering av elsystemet.

I elmarknadsdirektivet definieras efterfrågeflexibilitet som förändringar i belastningen i fråga om el från slutkunder, jämfört med deras normala eller nuvarande konsumtionsmönster, som svar på marknadssignaler, inbegripet som svar på tidsvarierande elpriser eller ekonomiska incitament, eller som svar på antagandet av slutkundens bud om att sälja efterfrågeminskning eller -ökning till ett visst pris på organiserade marknader enligt definitionen i artikel 2.4 i kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 1348/2014 av den 17 december 2014 om rapportering av uppgifter för att genomföra artikel 8.2 och 8.6 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1227/2011 om integritet och öppenhet på grossistmarknaderna för energi, enskilt eller genom aggregering (artikel 2.20).

Ellagen innehåller redan reglering som syftar till att underlätta efterfrågeflexibilitet, men ordet används inte i de aktuella bestämmelserna (3 kap. 6, 41 och 42 §§). I samband med att elmarknadsdirektivet genomförs när det gäller efterfrågeflexibilitet genom aggregering (artikel 17) är det lämpligt att det i lagen införs en definition av efterfrågeflexibilitet. Definitionen bör i sak stämma överens med den som finns i direktivet, men det finns utrymme för att formulera den på ett tydligare sätt. Det är inte heller nödvändigt att definitionen innehåller sådana exemplifieringar som finns i direktivet. Med efterfrågeflexibilitet bör det i ellagen avses att en elanvändare ändrar sin förbrukning jämfört med sitt normala eller nuvarande förbrukningsmönster som ett svar på marknadssignaler eller med anledning av att någon har antagit elanvändarens anbud att minska eller öka sin förbrukning mot en bestämd ersättning på en sådan organiserad marknad som avses i artikel 2.4 i genomförandeförordning (EU) nr 1348/2014.

En hänvisning till en EU-förordning kan avse en viss angiven lydelse (statisk hänvisning) eller den vid varje tidpunkt gällande lydelsen (dynamisk hänvisning). En statisk hänvisning kan medföra att lagen behöver ändras om EU-förordningen ändras. Genom en dynamisk hänvisning säkerställs att ändringar i EU-förordningen får omedelbart genomslag exempelvis när det gäller en tillsynsmyndighets sanktionsmöjligheter, eftersom lagen inte med nödvändighet behöver ändras om förordningen ändras. I tillsynsbestämmelser som kompletterar EU-förordningar görs numera hänvisningarna ofta dynamiska. Det är lämpligt att hänvisningen till EU:s genomförandeförordning (EU) nr 1348/2014 är dynamisk när det gäller vad som ska avses med efterfrågeflexibilitet.

6 Efterfrågeflexibilitet genom aggregering

Prop. 2022/23:59

6.1 En leverantör av aggregeringstjänster ska få tillträde till elmarknaderna

Regeringens förslag: En leverantör av aggregeringstjänster ska inte få hindras av andra marknadsaktörer från att få tillträde till elmarknaderna.

En elanvändare ska, oberoende av sitt avtal med en elleverantör och utan dennes godkännande, kunna köpa och sälja andra eltjänster än elleverans, däribland aggregeringstjänster.

En elleverantör ska inte få ta ut oskäligen avgifter eller ställa oskäligen krav på en elanvändare med anledning av att elanvändaren har ett avtal om tillhandahållande av en aggregeringstjänst.

Förslaget i rapporten Oberoende aggregatorer överensstämmer delvis med regeringens. I rapporten föreslås att den som levererar aggregeringstjänster ska ha samma skyldigheter som en elleverantör gentemot elanvändaren. I rapporten föreslås att avtal om tjänster för aggregering ska få ingås i en viss balanspunkt endast med den elanvändare som enligt avtal med nätkoncessionshavaren har rätt att ta ut eller mata in el i den punkt där överföringen av el till eller från balanspunkten mäts av nätkoncessionshavaren. Uttrycket aggregeringstjänst definieras inte i rapporten.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inga invändningar mot det. *Affärsverket svenska kraftnät* påpekar att rapportens förslag innebär att en aggregator har en roll som omfattar andra roller på elmarknaden och att den måste begränsas till det som är unikt med intentionerna för aggregatorrollen enligt elmarknadsdirektivet. Vidare anser *Affärsverket svenska kraftnät* att nätföretag bör få ställa tekniska, administrativa eller andra krav för att flexibilitetstjänsten ska komma till nytta för nätföretaget och att rätten att ingå avtal om aggregering ska utsträckas till att även omfatta elproducenter. *Energiföretagen Sverige* är positiva till att aggregering möjliggörs men framför att kundens avtal med en oberoende aggregator utgör en stor ekonomisk risk för en befintlig elleverantör, och att det därför bör finnas situationer då avtal kan omförhandlas eller avslutas. I vart fall anser *Energiföretagen Sverige* att det bör finnas regler om hur den oberoende aggregatören ska kompensera den befintliga elleverantören för uteblivna volymer som elleverantören redan avtalat med kunden om. Liknande synpunkter förs fram av *Göteborg Energi AB*. *Förvaltningsrätten i Linköping* anser att det bör finnas en tydlig definition i lagen av begreppet oberoende aggregator.

Skälen för regeringens förslag

Aggregeringstjänster kan bidra till att upprätthålla balansen i elsystemet och till att minska problemen med kapacitetsbrist

I elmarknadsdirektivet introduceras regler för aggregeringstjänster. Vad som avses med aggregering är definierat i ellagen. Med aggregering avses sammanslagning av flera elanvändares förbrukning eller sammanslagning av producerad el för försäljning, anskaffning eller auktionering på elmarknader. Uttrycket definierades för att genomföra artikel 17.2 i elmark-

nadsdirektivet, jfr propositionen Genomförande av elmarknadsdirektivet när det gäller nätverksamhet (prop. 2021/22:153 s. 57 f.).

Aggregeringstjänster möjliggör för elanvändare att delta mer aktivt på elmarknaden. De kan därigenom bidra till att minska problemen med kapacitetsbrist genom att anpassa sin förbrukning utifrån olika marknads-signaler. Det kan t.ex. handla om att minska elanvändningen när elnätet är hårt belastat eller öka förbrukningen när elpriset är lågt. En aggregeringstjänst kan bestå i att elanvändare erbjuds att ladda elbilar till ett extra förmånligt pris vid vissa tidpunkter när elpriset är lågt. Den som levererat aggregeringstjänsten kan sedan sälja eller på annat sätt utnyttja den förbrukningsreduktion som uppstår till följd av att laddningen sker vid den avtalade tidpunkten. Aggregeringstjänster kan även bidra till att upprätthålla balansen i elsystemet, exempelvis genom att stödtjänster tillhandahålls Affärsverket svenska kraftnät.

En leverantör av aggregeringstjänster ska få tillträde till elmarknaderna

För att elmarknadsdirektivet ska kunna genomföras bör regler som öppnar marknaden för aggregeringstjänster föras in i ellagen. Leverantörer av aggregeringstjänster ska garanteras tillträde till elmarknaderna och ges möjlighet att erbjuda sina tjänster till elanvändare utan medgivande från andra marknadsaktörer (artikel 17.3 a). Det ska också stå kunder fritt att oberoende av avtalet med elleverantören köpa och sälja andra eltjänster än leverans, däribland aggregeringstjänster (artikel 13). Det får inte heller finnas några hinder för tillträde till elmarknaderna genom att elanvändare som har ett avtal om aggregering träffas av oskäliga avgifter eller andra krav (artiklarna 13.4 och 17.3 e).

Affärsverket svenska kraftnät anser att rätten att ingå avtal om aggregering ska utsträckas till att även omfatta elproducenter. Den föreslagna regleringen om att leverantörer av aggregeringstjänster ska få tillträde till elmarknaderna gäller för alla aktörer som tillhandahåller aggregeringstjänster, även elproducenter. Affärsverket anser vidare att nätföretag bör få ställa tekniska, administrativa eller andra krav för att aggregeringstjänsten ska komma till nytta. Direktivet anger endast att oskäliga krav inte får ställas på grund av att en elanvändare har ett avtal om aggregering. Därmed bör det finnas ett utrymme för att ställa rimliga krav, t.ex. av teknisk natur, om de medför nytta. Energimarknadsinspektionens tillsyn bör omfatta regleringen av huruvida ett krav är att anse som skäligt.

Energiföretagen Sverige och Göteborg Energi anser att befintliga avtal bör få omförhandlas eller avslutas om de påverkas av att elanvändaren har ett avtal om aggregering, alternativt att det införs regler om kompensation för uteblivna volymer som elleverantören har avtalat med kunden om. Några sådana regler bör dock inte införas. Det framgår tydligt av elmarknadsdirektivet att elanvändarna, i fråga om aggregeringstjänster, ska kunna agera oberoende av avtalet med elleverantören. När det gäller kompensation för uteblivna volymer så är bedömningen att ett avtal om tillhandahållande av aggregeringstjänster inte innebär en större risk för elleverantören än om en elanvändare exempelvis tilläggsisolerar huset, sätter in en värmepump, installerar solceller eller energieffektiviserar industriella processer. I avsnitt 8.3 behandlas frågan om kompensation till

Olika regelverk ska gälla för elleverantörer och leverantörer av aggregeringstjänster

Den som levererar aggregeringstjänster kan vara både en elleverantör som även levererar el till elanvändaren och en aktör som bara levererar aggregeringstjänster utan att leverera el. Båda tjänsterna kan levereras i samma uttagspunkt för el. Enligt elmarknadsdirektivet ska olika krav gälla beroende på vilken av de båda tjänsterna som levereras. Det finns därför starka skäl att vid genomförandet av direktivet skilja tillhandahållande av aggregeringstjänster från leveranser av el.

I elmarknadsdirektivet används uttrycket oberoende aggregator och det definieras som en marknadsaktör som deltar i aggregering och som inte är ansluten till kundens leverantör. Vad som avses med ansluten till kundens leverantör utvecklas inte. Det bör inte ha betydelse hurvida den som levererar aggregeringstjänster är ansluten till elleverantören eller inte. Det relevanta bör vara vilken typ av tjänst som levereras. Om tjänsten är elleverans ska det vara regelverket för sådana leveranser som gäller. Levereras aggregeringstjänster ska det föreslagna regelverket för sådana tjänster gälla, oavsett om det är elleverantören som levererar tjänsterna eller om de levereras av en aktör som endast levererar aggregeringstjänster. På så vis tydliggörs rollerna på elmarknaden, vilket *Affärsverket svenska kraftnät* efterfrågar. I ellagen bör därför uttrycket leverantör av aggregeringstjänster användas i stället för uttrycket oberoende aggregator, som används i elmarknadsdirektivet.

6.2 Den som levererar aggregeringstjänster ska ha skyldigheter mot elanvändaren och nätföretaget

Regeringens förslag: Innan en leverantör av aggregeringstjänster börjar tillhandahålla sådana tjänster i en elanvändares uttagspunkt ska leverantören göra en anmälan till det nätföretag som elanvändaren har avtal med. Detsamma ska gälla innan leverantören övertar leveranser av aggregeringstjänster från en annan leverantör av sådana tjänster.

Innan ett avtal om tillhandahållande av aggregeringstjänster träffas ska elanvändaren informeras om avtalsvillkoren. En elleverantör ska kostnadsfritt, på begäran, lämna uppgifter till elanvändaren om elanvändarens efterfrågeflexibilitet. En elanvändare ska kunna byta leverantör av aggregeringstjänster inom tre veckor från begäran om byte. Ett sådant byte ska vara kostnadsfritt för konsumenter och små företag.

Förslaget i rapporten Oberoende aggregatorer överensstämmer delvis med regeringens. I rapporten finns inget förslag om att en leverantör av aggregeringstjänster ska göra en anmälan till det nätföretag som elanvändaren har avtal med innan tjänsterna börjar levereras.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inga invändningar mot det. *Energiföretagen Sverige* anser att en oberoende aggregator ska informera elanvändarens befintliga elleverantör

om att ett aggregeringsavtal ingås för att ge den befintliga elleverantören en möjlighet att anpassa sin kraftanskaffning och därmed minska sina obalanser. *Teknikföretagen* ställer sig positiva till att man ska ha rätt att byta leverantör eller marknadsaktör inom kortast möjliga tid men framför att byte av aggregator i förtid kan medföra kostnader för borttagning av installerad ICT-teknik och återställning av mjukvara och att aggregatorn ska ha rätt till full kostnadstäckning.

Skälen för regeringens förslag

Nätföretagen bör få information om leverans av aggregeringstjänster

För att aggregeringstjänsterna ska fungera, inte minst i förhållande till balansansvaret, måste det finnas information att tillgå för nätföretagen om att sådana tjänster börjar levereras. På samma sätt som hittills har gällt för elleverantörer bör det därför krävas att en leverantör av aggregeringstjänster gör en anmälan till nätföretaget som elanvändaren har avtal med innan tjänsterna börjar levereras.

Energiföretagen Sverige framför att den som levererar aggregeringstjänster även bör informera elanvändarens befintliga elleverantör om att ett aggregeringsavtal ingås. Antalet elleverantörer är dock avsevärt större än antalet nätföretag. Att ställa ett sådant informationskrav på den som levererar aggregeringstjänster skulle föra alltför långt. Elleverantören kan via nätföretaget få information om att aggregeringstjänster har börjat levereras.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får i dag, med stöd av ett bemyndigande, meddela föreskrifter om den anmälan som en elleverantör ska göra till ett nätföretag innan leverans av el ska påbörjas (hittillsvarande 8 kap. 6 § femte stycket). Med stöd av bemyndigandet har Energimarknadsinspektionen meddelat föreskrifter om att anmälan bl.a. ska innehålla uppgifter om nätföretagets, den balansansvariges och elanvändarens identitet och startdatum för leverans. Inspektionen har också meddelat föreskrifter om vilka underrättelser som nätföretaget ska skicka efter att ha tagit emot en anmälan. Det finns behov av att meddela föreskrifter av samma slag när det gäller den anmälan som ska göras till nätföretaget innan aggregeringstjänster börjar levereras. Om det är en elleverantör som ska leverera aggregeringstjänster så krävs färre uppgifter, men det är viktigt att nätföretaget även i dessa fall får kännedom om att aggregeringstjänster levereras. I lagrådsremissen finns det därför ett förslag om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om den anmälan som en leverantör av aggregeringstjänster ska göra till ett nätföretag. Föreskrifter om vilka uppgifter som ska lämnas i en anmälan till nätföretaget innan leverans påbörjas eller aggregeringstjänster tillhandahålls är dock av verkställighetskaraktär och kan, i enlighet med vad *Lagrådet* anger, meddelas med stöd av 8 kap. 7 § första stycket 1 regeringsformen. Förslaget till bemyndigande i lagrådsremissen (9 kap. 35 § i lagrådsremissens lagförslag) bör därför inte tas in i propositionen. Även hittillsvarande bemyndigande i 8 kap. 6 § femte stycket ellagen bör utgå. Eftersom föreskrifter om uppgifter som ska lämnas i en anmälan är av typisk verkställighetskaraktär finns det inte behov av att i lagen upplysa om att sådana föreskrifter finns på lägre nivå än lag.

I elmarknadsdirektivet ställs vissa krav på den som levererar aggregeringstjänster bl.a. i fråga om att lämna information till elanvändare. Information om avtalsvillkor ska lämnas till elanvändare innan avtal om tillhandahållande av aggregeringstjänster träffas (artikel 13.2 andra meningen). Information om efterfrågeflexibilitet ska lämnas minst en gång per faktureringsperiod, om elanvändaren begär det (artikel 13.3). Medlemsstaterna ska även säkerställa att en elanvändare kan byta leverantör av aggregeringstjänster inom tre veckor från en begäran om byte (artikel 12.1). Ett sådant byte ska vara kostnadsfritt för konsumenter och små företag (artikel 12.2). Den som levererar aggregeringstjänster ska uppfylla de nämnda kraven på ett icke-diskriminerande sätt i fråga om kostnader, arbete och tidsåtgång (artikel 12.4 och 13.4).

Det bör finnas regler i ellagen om att information ska lämnas om avtalsvillkoren innan ett avtal om tillhandahållande av aggregeringstjänster träffas. Det bör även regleras i ellagen att en elleverantör kostnadsfritt ska lämna uppgifter till elanvändaren om dennes efterfrågeflexibilitet, att en elanvändare ska kunna byta leverantör av aggregeringstjänster inom tre veckor från begäran om byte och om att ett sådant byte ska vara kostnadsfritt för konsumenter och små företag.

När det gäller informationsskyldigheten som leverantören av aggregeringstjänster har gentemot elanvändaren i fråga om efterfrågeflexibilitet så kan det finnas behov av detaljerade föreskrifter på lägre nivå än i lag. Sådana föreskrifter kan, i enlighet med vad *Lagrådet* anger, meddelas med stöd av 8 kap. 7 § första stycket 1 regeringsformen. För att regleringen ska bli uttömmande förutsätts det inte att lagtexten ska bli kompletterad på lägre nivå och därför finns det inte behov av att i lagen upplysa om att sådana kompletteringar kan finnas.

Det finns en möjlighet att ta ut en avgift av elanvändare som säger upp ett avtal om elleverans i förtid (artikel 12.3), se avsnitt 4.2. Samma möjlighet bör inte finnas för leverantörer av aggregeringstjänster, trots att de nämns i inledningen av artikeln. Skälet är att det tydligt framgår att den avgift som ska vara möjlig att ta ut avser avtal om leverans av el som sägs upp i förtid. Därför bör endast elleverantörer kunna ta ut avgiften.

7 Övergripande systemansvar

7.1 Affärsverket svenska kraftnät är systemansvarig myndighet

Affärsverket svenska kraftnät är systemansvarig myndighet och har i den egenskapen det övergripande ansvaret för att elektriska anläggningar samverkar driftsäkert så att balans inom hela eller delar av landet kortsiktigt upprätthålls mellan produktion och förbrukning av el (8 kap. 1 § ellagen). Det övergripande systemansvaret omfattar hela det nationella elsystemet, dvs. transmissionsnätet, regionnäten och lokalnäten samt till

näten anslutna anläggningar (prop. 1996/97:136 s. 169). Det som avses är alltså inte samma sak som det ansvar som ligger på Affärsverket svenska kraftnät i dess egenskap av systemansvarig för överföringssystemet (transmissionsnätsföretag) enligt elmarknadsdirektivet. Den systemansvarige för överföringssystemet ansvarar för drift och underhåll och, vid behov, utbyggnad av överföringssystemet (transmissionsnätet) inom ett visst område och, i tillämpliga fall, dess sammanlänkningar till andra system och för att säkerställa att systemet på lång sikt kan uppfylla rimliga krav på överföring av el. Det som avses är alltså den som ansvarar för driften av ett transmissionsnät.

Lagrådet föreslår nya formuleringar när det gäller innebörden av det övergripande systemansvaret och Affärsverket svenska kraftnäts anskaffning av tjänster med anknytning till det övergripande systemansvaret. Regeringen bedömer att det saknas förutsättningar att närmare överväga sådana ändringar med hänsyn till det underlag som finns i lagstiftningsärendet.

Affärsverket svenska kraftnät utövar också tillsyn över att ellagen och föreskrifter eller villkor som har meddelats i anslutning till lagen följs när det gäller frågor om driftsäkerheten hos det nationella elsystemet, se 2 § förordningen (1994:1806) om systemansvaret för el.

7.2 Särskilda åtgärder för att öka eller minska produktionen eller förbrukningen av el

Regeringens förslag: I den utsträckning som det behövs för att den systemansvariga myndigheten ska kunna utöva det övergripande systemansvaret ska myndigheten få beordra balansansvariga att öka eller minska produktionen eller förbrukningen av el.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om de åtgärder som krävs för att öka eller minska förbrukningen av el.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inga invändningar mot det. *E.ON Sverige AB* avstyrker förslaget med hänvisning till att de balansansvariga inte alltid har någon kvarstående flexibilitet att bidra med och kan sakna civilrättslig möjlighet att påverka situationen. Även *Energiföretagen Sverige*, *Svensk Vindkraftförening* och *Vattenfall AB* framhåller att det inte är självklart att den balansansvarige har rättslig eller faktisk möjlighet att i alla lägen styra driften av en anläggning.

Skälen för regeringens förslag

Ändrad produktion eller förbrukning av el i extrema situationer

Affärsverket svenska kraftnät får, i den utsträckning det behövs för att kunna utöva systemansvaret, beordra elproducenter att, mot marknadsmissig ersättning, öka eller minska produktionen av el (8 kap. 2 § första stycket ellagen).

Inom ramen för det övergripande systemansvaret träffar Affärsverket svenska kraftnät avtal med balansansvariga om balanshållningen. En balansansvarig har i många fall egen elproduktion, men det är inte en förutsättning för att åta sig balansansvar. Avtalen med de balansansvariga innehåller möjligheter att reglera såväl produktion som förbrukning på den s.k. reglerkraftmarknaden. När Affärsverket svenska kraftnät behöver reglera balansen i det svenska elsystemet görs det i första hand genom att anta balansansvarigas erbjudanden på reglerkraftmarknaden. Sådana bud kan avse ökning eller minskning av såväl produktion som förbrukning.

Alla avrop av upp- eller nedreglering på reglerkraftmarknaden sker genom de balansansvariga. Detta gäller även när någon annan än den balansansvarige äger den aktuella resursen. En balansansvarig har alltså en viss möjlighet att förfoga även över elproduktion från anläggningar som någon annan äger. Det är de balansansvariga som lämnar information om produktionsplaner och planer för avkopplingsbar förbrukning och om vilka reserver som finns. Enligt avtalet med Affärsverket svenska kraftnät är den balansansvarige skyldig att på begäran flytta en planerad produktionsändring i tiden.

En anpassning av regelverket

Det gällande regelverket tar inte fullt ut till vara de möjligheter att anpassa elproduktionen som finns genom de informationskanaler som etablerats mellan Affärsverket svenska kraftnät och de balansansvariga. Bestämmelserna gör det inte heller möjligt att i extrema situationer beordra en ändrad förbrukning, trots att det är fullt möjligt för balansansvariga att tillhålla en ökad eller minskad förbrukning. En sådan åtgärd kan vara motiverad om en balansansvarig har reserver eller resurser som inte har gjorts tillgängliga på reglerkraftmarknaden.

Regelverket bör anpassas till hur balansregleringen fungerar i praktiken. Det innebär till en början att Affärsverket svenska kraftnät bör få möjlighet att beordra även balansansvariga att öka eller minska produktionen av el. En balansansvarig bör också kunna beordras att öka eller minska förbrukningen av el. I praktiken innebär en sådan ordning inte någon väsentlig förändring för de balansansvariga. Det är endast i sällsynta undantagssituationer som det blir aktuellt för Affärsverket svenska kraftnät att beordra balansansvariga att öka eller minska produktionen eller förbrukningen av el. Den balansansvarige har vidare i ett sådant fall rätt till marknadsmässig ersättning. Förslaget kan alltså inte antas få några påtagliga negativa konsekvenser för de balansansvariga.

Lagrådet väcker frågan om huruvida ”beordra” är rätt ord i sammanhanget. Regeringen bedömer dock att det är lämpligt att även fortsättningsvis använda det ordet med hänsyn till att det handlar om myndighetsutövning. Skyldigheten att följa Svenska kraftnäts anvisningar följer alltså av lagen och inte av något avtalsförhållande mellan verket och elproducenten eller den balansansvarige.

Den balansansvariges praktiska förutsättningar

Flera remissinstanser, bl.a. *E.ON Sverige AB* och *Energiföretagen Sverige*, framhåller att en balansansvarig kan sakna förutsättningar att öka eller minska produktionen eller förbrukningen av el i en anläggning. Även

Lagrådet berör frågan. Det kan dock inte komma i fråga för Affärsverket svenska kraftnät att beordra den balansvarige att vidta åtgärder för att öka eller minska produktionen eller förbrukningen av el, om den balansvarige inte har praktiska förutsättningar att följa verkets anvisningar. Detta är inte någonting som uttryckligen behöver framgå av lagtexten.

Överklagande

Affärsverket svenska kraftnäts beslut att beordra sådana åtgärder som behandlas i detta avsnitt kan inte överklagas (13 kap. 7 § andra stycket ellagen). *Lagrådet* anser att det i stället för ett överklagandeförbud bör kunna skrivas in att ett beslut ska efterlevas omgående. Regeringen bedömer att det saknas förutsättningar att närmare överväga sådana ändringar med hänsyn till det underlag som finns i lagstiftningsärendet.

Föreskrifter på en lägre normnivå

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om de åtgärder som behövs för att öka eller minska produktionen av el (8 kap. 2 § tredje stycket ellagen). Med hänsyn till att det införs en möjlighet att beordra balansansvariga att öka eller minska förbrukningen av el bör bemyndigandet utökas till att avse även sådana åtgärder.

7.3 Skyldighet att lämna uppgifter till den systemansvariga myndigheten

Regeringens förslag: Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om skyldighet för balansansvariga och innehavare av elektriska anläggningar att till den systemansvariga myndigheten lämna de uppgifter om produktion, överföring eller förbrukning av el som behövs för utövandet av det övergripande systemansvaret.

Promemorians förslag överensstämmer med regerings.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inga invändningar mot det. *Affärsverket svenska kraftnät* anser att det bör framgå att det endast är den systemansvariga myndigheten som, efter bemyndigande, ska kunna meddela föreskrifter.

Skälen för regeringens förslag: För att kunna utöva det övergripande systemansvaret måste Affärsverket svenska kraftnät få kännedom om hur mycket el som kommer att matas in på och tas ut från det nationella elsystemet och även om när detta kommer att ske. Myndigheten behöver alltså information från de stora aktörerna på elmarknaden.

Regeringen får enligt 8 kap. 3 § ellagen meddela föreskrifter om skyldighet för elproducenter och elanvändare att till Affärsverket svenska kraftnät lämna de uppgifter om produktion eller konsumtion av el som behövs för utövandet av det övergripande systemansvaret. Regeringen har meddelat sådana föreskrifter i förordningen om systemansvaret för el.

Bemyndigandet i 8 kap. 3 § ellagen gäller elproducenter och elanvändare. I praktiken kanaliseras emellertid sådan information i första hand genom de balansansvariga. För att se till att det nationella elsystemet drivs

på ett säkert sätt behöver Affärsverket svenska kraftnät, utöver den information som balansansvariga lämnar, direkt information om driften av vissa elektriska anläggningar, främst större produktions- och överföringsanläggningar.

Föreskrifterna om uppgiftsskyldighet bör anpassas till de nu nämnda praktiska förhållandena. Normgivningsbemyndigandet bör därför gälla skyldighet för balansansvariga och innehavare av elektriska anläggningar att till den systemansvariga myndigheten lämna de uppgifter om produktion, överföring eller förbrukning av el som behövs för utövandet av det övergripande systemansvaret.

Regeringen har i dag ingen möjlighet att överlåta till en förvaltningsmyndighet att meddela föreskrifter i ämnet. Några principiella skäl som talar emot en sådan möjlighet finns dock inte. Det kan vidare i framtiden finnas behov av information på en mer detaljerad nivå än den som följer av de föreskrifter som i dag finns i förordningen om systemansvaret för el. Inte bara regeringen utan även den myndighet som regeringen bestämmer bör alltså få meddela föreskrifter om uppgiftsskyldighet. Sådana myndighetsföreskrifter bör i första hand meddelas av den systemansvariga myndigheten. Det finns dock inte skäl att i lagen, på det sätt som *Affärsverket svenska kraftnät* förordar, begränsa vilken förvaltningsmyndighet som får bemyndigas att meddela föreskrifter.

7.4 Mål för driftsäkerheten

Regeringens förslag: Bestämmelserna om mål för driftsäkerheten ska utgå ur ellagen.

De remitterade underlagen innehåller inte något motsvarande förslag. **Remissinstanserna** berör inte frågan.

Skälen för regeringens förslag: I 8 kap. 3 b § ellagen finns föreskrifter om mål för driftsäkerheten på transmissionsnät i Sverige och på utlandsförbindelser som är anslutna till ett sådant transmissionsnät. Regleringen infördes för att genomföra Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/89/EG av den 18 januari 2006 om åtgärder för att trygga elförsörjning och infrastrukturinvesteringar. Direktivet upphävdes genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/941 av den 5 juni 2019 om riskberedskap inom elsektorn och om upphävande av direktiv 2005/89/EG och upphörde att gälla den 4 juli 2019.

Lagrådet ifrågasätter om bestämmelser av detta slag ska tas upp i lag. Lagrådet noterar även att bestämmelserna i en framtid kan komma att slopas och anför att det hade varit bäst om en sådan lagstiftningsåtgärd hade utförts nu när det ändå görs betydande ändringar i ellagen.

Föreskrifterna i den aktuella paragrafen har Affärsverket svenska kraftnät som huvudsaklig adressat. Sådana föreskrifter kräver inte lagform utan kan meddelas av regeringen med stöd av 8 kap. 7 § första stycket 2 regeringsformen.

Den aktuella paragrafen är inte längre nödvändig för att genomföra EU-rätten i Sverige. Regeringen bedömer dock att ytterligare underlag bör tas fram innan det kan bli aktuellt att helt avskaffa regleringen. Som *Lagrådet* framhåller finns det däremot inte skäl att ha bestämmelserna i ellagen.

Motsvarande föreskrifter kan införas i en förordning i avvaktan på ytterligare utredning.

I 8 kap. 3 b § andra stycket ellagen finns ett bemyndigande till regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om de krav och skyldigheter som måste iakttas för att målen för driftsäkerhet ska uppnås. Det har inte meddelats några föreskrifter med stöd av bemyndigandet. Sådana föreskrifter som skulle kunna bli aktuella kan dessutom meddelas med stöd av andra normgivningsbemyndiganden (jfr prop. 2008/09:142 s. 20 f.).

Med hänsyn till det som nu har sagts bör de aktuella lagbestämmelserna utgå.

8 Balansansvar för elproduktion och aggregeringstjänster

8.1 Balanseringen av elsystemet

Av drifttekniska skäl måste det nationella elsystemet i varje givet ögonblick tillföras lika mycket el som tas ut från systemet. Det tekniska ansvaret för en sådan balans ligger på Affärsverket svenska kraftnät. En förutsättning för att systemet ska fungera är dock att även andra aktörer samverkar för att upprätthålla balansen. Den som producerar el måste förbruka den eller avyttra den, och den som tar emot elen måste förbruka den eller sälja den vidare. Omvänt gäller att en elförbrukare måste producera eller köpa den el som förbrukas, liksom att den som säljer el måste producera eller köpa el som motsvarar försäljningen.

Ellagen reglerar frågor om balansansvar när det gäller leverans av el i en elanvändares uttagspunkt. Med balansansvar avses i ellagen det ekonomiska ansvaret för att det nationella elsystemet tillförs lika mycket el som tas ut i uttagspunkten (8 kap. 4 §). I praktiken förväntas den balansansvarige emellertid inte endast svara ekonomiskt för obalanser utan även vidta åtgärder för att åstadkomma balans mellan tillförsel och förbrukning. Detta s.k. planeringsmässiga ansvar framgår i viss utsträckning av 8 kap. 4 § andra stycket ellagen och bestämmelser i förordningen om systemansvaret för el men kommer inte tydligt till uttryck i lagstiftningen.

För att genomföra elmarknadsdirektivet i Sverige när det gäller oberoende aggregering krävs ändringar även när det gäller regelverket för balanseringen av det nationella elsystemet.

Regeringens förslag: Med balansansvar ska det i ellagen avses det ekonomiska ansvaret för att det nationella elsystemet tillförs lika mycket el som tas ut i en uttagspunkt eller att lika mycket el tas ut från systemet som det tillförs i en inmatningspunkt.

En elleverantör ska få ta emot el endast i en inmatningspunkt där någon åtagit sig balansansvaret.

Ett nätföretag ska anvisa berörda elproducenter en ny elleverantör, om den befintliga elleverantören har förlorat sitt balansansvar och inte lyckas eller inte får återställa balansansvaret.

Promemorians förslag överensstämmer delvis med regeringens. I promemorian föreslås att det med balansansvar ska avses ansvar för att balansera förbrukning och försäljning av el med produktion och inköp av el samt skyldighet att svara ekonomiskt för obalanser. Skyldigheten att se till att någon har åtagit sig balansansvar ska enligt förslaget utvidgas på så sätt att ett elhandelsföretag som levererar el för att täcka nätförluster, den som köper eller säljer el på fastkraftsavtal och en elproducent som matar in el i en inmatningspunkt ska se till att någon har åtagit sig balansansvaret. Om en elproducent som matar in el i en inmatningspunkt är en elanvändare som har rätt att efter begäran få skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el, ska dock skyldigheten att se till att det finns en balansansvarig ligga på den som tar emot elen från produktionsanläggningen.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inga invändningar mot det. *Affärsverket svenska kraftnät* noterar att det finska bolaget eSett Oy, som utför balansavräkningen, inte har några rutiner för att kunna sätta in elproducenter som balansansvariga om elproducenterna står utan avtal med balansansvarig.

Förslaget i rapporten Ren energi överensstämmer med promemorians när det gäller balansansvar för inmatning av el.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inga invändningar mot det. *Affärsverket svenska kraftnät* anser att det är bra att balansansvaret för inmatningspunkter regleras, men föreslår att en elleverantör som tar emot el i en inmatningspunkt ska se till att någon i förväg har åtagit sig balansansvaret för den inmatade elen. När det gäller större produktionsanläggningar förordar *Jämtkraft AB* att man endera använder samma metodik med mottagningsplikt som för små anläggningar eller lagstiftar om att flera anläggningar, som har samma ägare, ska behandlas som en anläggning.

Förslaget i rapporten Oberoende aggregatorer överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inga invändningar mot det. *Tekniska Verken i Linköping AB* avstyrker förslaget. *Gävle Energisystem AB* anser att det inte går att direkt överföra regelverket för balansansvar för uttag till inmatning.

Skälen för regeringens förslag*Balansansvaret för inmatningspunkter bör regleras*

En elleverantör får bara leverera el i uttagspunkter där någon har åtagit sig balansansvaret (8 kap. 4 § första stycket ellagen). I praktiken krävs redan i dag ett motsvarande åtagande när det gäller elproducenternas inmatning av el i inmatningspunkter.

Med hänsyn till att ellagens reglering endast gäller leverans av el i en elanvändares uttagspunkt har det varit nödvändigt för aktörerna på elmarknaden att utveckla egna rutiner och träffa frivilliga överenskommelser för att kunna hantera balanseringen av elnätet och handeln med el. Att lagstiftningen endast ofullständigt speglar förhållandena på elmarknaden är förenat med nackdelar redan på det sättet att det gör regelverket svårtillgängligt även för marknads aktörer, som kan ha svårt att se sambandet mellan lagregleringen och de praktiska förhållandena.

Det bör alltså införas en reglering i ellagen även när det gäller balansansvar för inmatningspunkter. Även innebörden av balansansvar behöver anpassas. Med balansansvar bör det alltså avses det ekonomiska ansvaret inte bara för att det nationella elsystemet tillförs lika mycket el som tas ut i en uttagspunkt utan även för att lika mycket el tas ut från systemet som det tillförs i en inmatningspunkt.

Regleringens utformning

Utgångspunkten för en reglering av balansansvaret för inmatning bör vara den ordning som redan finns i praktiken. Det betyder att den elleverantör som tar emot el i en inmatningspunkt ska se till att någon i förväg har åtagit sig balansansvaret för den inmatade elen.

För att det alltid ska finnas en balansansvarig i en inmatningspunkt bör nätföretaget anvisa en elleverantör, om balansansvaret upphör i punkten, på samma sätt som sker i dag när balansansvaret upphör i en uttagspunkt och den befintliga elleverantören inte kan eller får återställa ansvaret.

Anskaffande av produktionskapacitet för att fullgöra ett åtagande

Lagrådet föreslår en formulering när det gäller de balansansvarigas anskaffning av produktionskapacitet för att fullgöra åtaganden enligt avtal om balansansvar. Regeringen bedömer att det saknas förutsättningar att närmare överväga sådana ändringar med hänsyn till det underlag som finns i lagstiftningsärendet.

Återställande av balansansvar

Ett balansansvar i en leveranspunkt kan upphöra om avtalet om balansansvar eller den balansansvariges åtagande i förhållande till elleverantören upphör att gälla. I ellagen finns bestämmelser om hur elleverantören i så fall ska gå till väga för att återställa balansansvaret. Regeringen föreslår inga ändringar i sak när det gäller återställande av balansansvar, bortsett från att regleringen ska omfatta även balansansvar för inmatning. *Lagrådet* föreslår förhållandevis omfattande ändringar jämfört med den hittillsvarande regleringen. Regeringen bedömer dock att sådana ändringar inte bör göras på det underlag som finns i lagstiftningsärendet.

Regeringens förslag: En leverantör av aggregeringstjänster ska få tillhandahålla sådana tjänster i en inmatnings- eller uttagspunkt (leveranspunkt) endast om någon har åtagit sig ett balansansvar som särskilt avser de obalanser som tjänsterna kan medföra.

Den balansansvariges avtal med den systemansvariga myndigheten ska innehålla ett åtagande att betala en ersättning som motsvarar vissa kostnader som aggregeringstjänsterna medför för elleverantörer.

Metoden för att beräkna omfattningen av balansansvaret eller den ersättning som motsvarar elleverantörernas kostnader ska utformas så att metoden inte hindrar aggregering eller efterfrågefleksibilitet, att kompensationen för balansansvariga och elleverantörer avser endast de kostnader för att anskaffa el som uppkommer under aktiveringen av efterfrågefleksibiliteten och att hänsyn tas till de fördelar som aggregeringstjänsten kan innebära för någon annan som åtagit sig balansansvar eller som levererar el i leveranspunkten.

Den systemansvariga myndigheten ska ersätta elleverantörer, som har anmält till myndigheten att de levererar el i en uttagspunkt, för kostnader som en leverantör av aggregeringstjänster orsakar genom att tillhandahålla tjänster för efterfrågefleksibilitet i uttagspunkten. Ersättningen ska beräknas enligt grunder som anges i avtal om balansansvar.

Förslaget i rapporten Ren energi överensstämmer delvis med regeringens. Enligt förslaget ska en aggregator åta sig det ekonomiska ansvaret för de obalanser som aggregeringen orsakar genom ett avtal med den som har balansansvar i leveranspunkten eller genom att aggregatorn själv är balansansvarig. Den som har balansansvar ska vara skyldig att ingå ett avtal med den aggregator som begär det, om det inte finns särskilda skäl emot det.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inga invändningar mot det. *Vattenfall AB* avstyrker förslaget. *Affärsverket svenska kraftnät* anser att det kommande regelverket bör tydliggöra att tjänsten kan innebära dels till- eller fränkoppling, dels ökning eller sänkning av effekt av en installation inom anläggningen samt att aktiveringar i installationen ska gå att verifiera. *Göteborgs kommun* anser att det behövs ett regelverk för att skydda den balansansvarige och menar att marknaden inte löser formerna för balansansvar och frekvenshållning när den nya aktören aggregatorn kommer in på marknaden. *Oberoende Elhandlare* framhåller att det är nödvändigt att det i fall med olika aggregatorer entydigt klarläggs hur balansansvaret ska hanteras och påpekar att förslaget kräver att man kan beräkna den oberoende aggregators volymer i uttagspunkten. *Power Circle AB* avråder från att kräva avtal av oberoende aggregatorer eftersom själva oberoendet tillintetgörs samtidigt som det innebär en oproportionerligt stor administration för dessa aktörer. *Göteborg Energi AB* anser att det krävs standardiserade avtal för att skydda den balansansvarige och för att inte skapa osäkerhet i frågor om exempelvis frekvenshållning. *Kraftingen Energi AB* framhåller att det är viktigt att aggregatorn tar balansansvaret för den aggregerade elen, då den behöver kunna särskiljas från övriga leveranser.

Förslaget i rapporten Oberoende aggregatorer överensstämmer delvis med regeringens. I rapporten föreslås att regelverket anpassas för att möjliggöra dels en balansansvarsmodell med flera balansansvariga kopplade till samma uttags- eller inmatningspunkt, dels en modell där aggregatorn tar ekonomiskt ansvar för de obalanser aggregeringen orsakar genom ett system för ekonomisk kompensation mellan berörda parter. Kompensationssystemet ska innebära att aggregatorn är skyldig att ersätta en balansansvarig hos elanvändaren eller elproducenten för direkta kostnader. Den metod som framgår av avtalet om balansansvar ska omfatta ett system för hur kompensationen ska föras mellan parterna. För beräkning av ersättning ska den systemansvariga myndigheten fastställa hur en referensprofil och ett pris ska bestämmas. Referensprofilen ska grundas på den antagna förbrukningen om ingen aktivering av flexibla resurser sker. Priset för obalansen ska beräknas utifrån ett eller flera faktiska priser på den relevanta marknaden.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inga invändningar mot det. *Tekniska Verken i Linköping AB* och *Öresundskraft AB* avstyrker förslaget. *DR4EU* avstyrker förslaget när det gäller modellen med flera balansansvariga kopplade till samma uttags- eller inmatningspunkt. *Affärsverket svenska kraftnät* anser att förslaget bryter den struktur som elmarknaden i dag är uppbyggd efter på ett negativt sätt och att det i nuläget är olämpligt att införa tvingande regler som ändrar informationsstrukturen på elmarknaden. *Konkurrensverket* bedömer att taket för beräkningen av de fördelar som aggregatorn gett den balansansvarige riskerar att snedvrida kompensationsmekanismen till aggregatorernas nackdel. *Energiföretagen Sverige*, *Gävle Energisystem AB*, *Göteborgs Energi AB*, *Kraftringen Energi AB* och *Vattenfall AB* anser att modellerna behöver ytterligare bearbetning innan de är färdiga för ett genomförande. De framhåller att det är svårt att bedöma hur modellen med ett system för ekonomisk kompensation mellan berörda parter kommer att fungera och att det är oklart på vilket sätt andra aktörer än de balansansvariga kompenseras för den flexibla resursens påverkan på kraftanskaffningen vid aktivering. Även *Sveriges Allmännyttan* anser att båda de föreslagna modellerna kräver ytterligare utredning. *Oberoende Elhandlare* anser att det är tveksamt att öppna för två parallella lösningar på marknaden och att modellen där aggregatorn tar ekonomiskt ansvar för de obalanser aggregeringen orsakar genom ett system för ekonomisk kompensation mellan berörda parter är att föredra. *Oberoende Elhandlare* anför även att det kan finnas betydande svårigheter med att på ett rimligt sätt bestämma den aktuella referensprofilen. *Power Circle AB* och *Svensk Solenergi* anser att lagstiftningen behöver vara tydligare kring vad en obalans är och föreslår att kompensationsmodellen införs i avtal med leverantörer av balanstjänster. *DR4EU* förordar att aggregatorns obalans definieras så att den motsvarar skillnaden mellan levererade och sålda volymer. *DR4EU* föreslår även att en kompensationsmodell bör innebära att de som har fördelar av efterfrågeflexibiliteten, dvs. alla elleverantörer, står för kostnaden för kompensationen.

Skälen för regeringens förslag

Ansvar för obalanser och kostnader som aggregeringstjänster medför för andra marknadsaktörer

Enligt elmarknadsdirektivet ska medlemsstaterna säkerställa att relevanta regelverk innehåller en skyldighet för marknadsaktörer som deltar i aggregering att vara ekonomiskt ansvariga för de obalanser de orsakar i elsystemet. I det avseendet ska de vara balansansvariga parter eller delegera sitt balansansvar i enlighet med artikel 5 i EU:s elmarknadsförordning (artikel 17.3 d).

Medlemsstaterna får dessutom kräva att elföretag eller deltagande slutkunder betalar ekonomisk ersättning till andra marknadsaktörer eller till marknadsaktörens balansansvariga parter, om dessa marknadsaktörer eller balansansvariga parter direkt påverkas av aktiveringen av efterfrågefleksibilitet (artikel 17.4 i elmarknadsdirektivet).

Två modeller

Utgångspunkten för Energimarknadsinspektionens förslag i rapporten Oberoende aggregatorer och regeringens överväganden när det gäller att genomföra elmarknadsdirektivet i denna del är rapporten Nordic Regulatory Framework for Independent Aggregation, som har tagits fram av de nordiska energitillsynsmyndigheternas samarbetsorganisation Nordreg. En nordisk samsyn i dessa frågor kan, utöver den harmonisering som sker genom genomförandet av elmarknadsdirektivet, underlätta för leverantörer av aggregeringstjänster att vara verksamma i hela Norden.

Förslagen ska ses mot bakgrund av de krav som ställs i elmarknadsdirektivet när det gäller oberoendet hos den som levererar aggregeringstjänster (artikel 13.1 och 13.2). Leverantörerna av sådana tjänster ska bl.a. kunna komma in på marknaderna utan medgivande från andra marknadsaktörer. En leverantör av aggregeringstjänster som vill delegera sitt balansansvar bör mot denna bakgrund kunna göra detta utan att ta hänsyn till vem som har åtagit sig balansansvaret för en elleverantörs inmatning eller mottagande av el i en leveranspunkt.

I Nordregs rapport redovisas två sätt att hantera det ekonomiska ansvaret för obalanser. Det ena sättet är en modell där det ekonomiska ansvaret för obalanser regleras genom att den oberoende aggregatorm, i en punkt bakom huvudmätaren, själv åtar sig balansansvaret eller ingår avtal med en balansansvarig som den aggregatorm själv väljer. Balansansvaret fördelas då mellan kundens befintliga elleverantörs balansansvarige och den oberoende aggregatorms balansansvarige. Det andra sättet innebär att aggregatorm tar ekonomiskt ansvar för de obalanser som den orsakar genom en avräkningsmodell eller kompensationsmekanism.

Energimarknadsinspektionen föreslår att båda modellerna ska införas i Sverige, trots att det skulle vara tillräckligt med en modell för att genomföra elmarknadsdirektivet.

Balansansvar i en punkt bakom huvudmätaren

Den modell som nämns först ovan förutsätter att det går att åta sig balansansvaret i en balanspunkt, som inte behöver finnas på det koncessionspliktiga elnätet. Med balanspunkt avses den punkt där en elanvändare tar ut el

för förbrukning eller en producent matar in el från produktion enligt ett avtal med en elleverantör eller en leverantör av aggregeringstjänster. Modellen förutsätter omfattande ändringar i regelverket när det gäller mätningen av överförd el, bl.a. när det gäller vilka aktörer som är skyldiga att utföra mätning. Som *Affärsverket svenska kraftnät* framhåller är det inte lämpligt att genomföra sådana ändringar utan att samtidigt kunna ta ett helhetsgrepp när det gäller mätning av överförd el i det svenska elsystemet. Även andra remissinstanser, bl.a. *Tekniska Verken i Linköping AB*, lyfter fram olika problem som är knutna till mätning av överförd el och hanteringen av mätdata. Det saknas alltså förutsättningar att utan ytterligare utredning införa en modell som förutsätter att mätning utförs av någon annan än nätföretaget i en punkt bakom huvudmätaren.

Krav på balansansvar för aggregeringstjänster som tillhandahålls i en leveranspunkt

För att genomföra elmarknadsdirektivet är det nödvändigt att införa ett särskilt balansansvar för aggregeringstjänster. I nuläget saknas det förutsättningar för en ordning som knyter ansvaret till en annan punkt än den där någon tar ut eller matar in el enligt ett avtal med nätföretaget. En leverantör av aggregeringstjänster bör därför få tillhandahålla aggregeringstjänster endast i en inmatnings- eller uttagspunkt där någon har åtagit sig ett balansansvar som särskilt avser de obalanser som tjänsterna kan medföra.

Ett sådant krav är förenligt med en modell som innebär att leverantören av aggregeringstjänster tar ekonomiskt ansvar för de obalanser som den orsakar genom en avräkningsmodell eller kompensationsmekanism.

Vem ska kompenseras?

Enligt elmarknadsdirektivet får medlemsstaterna kräva att elföretag eller deltagande slutkunder betalar ekonomisk ersättning till andra marknadsaktörer eller till marknadsaktörernas balansansvariga parter. Förslaget i rapporten Oberoende aggregatorer innebär att en leverantör av aggregeringstjänster ska ersätta kostnader som uppkommer hos en balansansvarig, hos elanvändaren eller hos elproducenten. Förslaget innefattar alltså inte någon skyldighet att ersätta kostnader som uppkommer för någon annan. Flera remissinstanser framhåller att förslaget är oklart i fråga om på vilket sätt andra aktörer än de balansansvariga kompenseras för den flexibla resursens påverkan på kraftanskaffningen vid aktivering. Som bl.a. *Energiföretagen Sverige* framhåller medför aktiveringen av efterfrågefleksibilitet kostnader även för den deltagande kundens elleverantör, vars kraftanskaffning påverkas. Även elleverantören bör därför omfattas av kompensationsmekanismen.

Krafringen Energi AB påpekar att förslaget inte hanterar eventuella ökade kostnader för elnätsverksamheten. Ett nätföretag påverkas dock inte direkt av aktiveringen av efterfrågefleksibilitet på samma sätt som en balansansvarig eller en elleverantör.

Den som åtar sig balansansvar för de obalanser aggregeringstjänsterna innebär bör mot denna bakgrund vara skyldig att betala en ersättning som motsvarar de kostnader för anskaffning av el som tjänster för efterfrågefleksibilitet medför för elleverantörer. En sådan kompensation ligger dock

utanför balansansvaret, som är det ekonomiska ansvaret för att det nationella elsystemet tillförs lika mycket el som tas ut i en uttagpunkt eller att lika mycket el tas ut från systemet som det tillförs i en inmatningspunkt (se avsnitt 8.2). Det är alltså nödvändigt att införa en skyldighet som ligger utanför balansansvaret. Ett lämpligt sätt att uppnå detta är att avtalet om balansansvar innehåller ett särskilt åtagande att betala en ersättning som motsvarar kostnader för elleverantörer.

Metoden för att beräkna kompensationen

Kompensationsskyldighetens omfattning kommer alltså att regleras i avtalet om balansansvar. Ersättningsskyldigheten måste utformas på ett sätt som är förenligt med artikel 17.4 i elmarknadsdirektivet, där det anges att

– ekonomiska ersättningar inte ska utgöra ett hinder för marknadsstillträde för marknadsaktörer som deltar i aggregering eller ett hinder för flexibilitet,

– den ekonomiska ersättningen ska vara strikt begränsad till att täcka de kostnader som uppstår för deltagande kunders leverantörer eller leverantörers balansansvariga parter under aktiveringen av efterfrågefleksibiliteten, och

– beräkningsmetoden för ersättningen får beakta de fördelar som de oberoende aggregatorerna har gett andra marknadsaktörer, och, när så sker, får aggregatorer eller deltagande kunder åläggas att bidra till ersättningen men endast om, och i den utsträckning, fördelarna för alla leverantörer, kunder och deras balansansvariga parter inte överstiger deras direkta kostnader.

Energimarknadsinspektionen föreslår i rapporten att Affärsverket svenska kraftnät ska fastställa hur en referensprofil och ett pris ska bestämmas för beräkning av ersättningen. Referensprofilen ska grundas på den antagna förbrukningen om ingen aktivering av flexibla resurser sker. Priset för obalansen ska beräknas utifrån ett eller flera faktiska priser på den relevanta marknaden. Förslaget har tagits fram med utgångspunkt i rekommendationer från Nordreg.

Flera remissinstanser är kritiska till Energimarknadsinspektionens förslag i denna del och efterlyser ytterligare bearbetning. *Energiföretagen Sverige* framhåller bl.a. att det finns många oklara variabler som skulle kunna få stor påverkan för marknaden och de berörda aktörerna. Några remissinstanser, bl.a. *Oberoende Elhandlare*, pekar särskilt på att det kan finnas betydande svårigheter med att bestämma referensprofilen.

Med beaktande av de synpunkter som remissinstanserna lämnar är det inte lämpligt att i lagen ange hur kompensationen ska beräknas på ett sätt som är mer preciserat än det som anges i artikel 17.4 i elmarknadsdirektivet. Det är dock nödvändigt att så snart som möjligt införa den författningsreglering som krävs för att genomföra hela elmarknadsdirektivet i Sverige. Affärsverket svenska kraftnät bör ta fram en metod för att beräkna kompensationen inom de ramar som anges i direktivet, vilket bl.a. innebär att metoden inte får hindra aggregering eller efterfrågefleksibilitet. Tidsramarna kan dock visa sig vara för snäva för att metoden ska kunna tas fram innan lagändringarna träder i kraft. Detta bör hanteras genom en övergångsreglering. Överväganden och förslag i den delen finns i avsnitt 11.1.

Enligt elmarknadsdirektivet ska ersättningen vara begränsad till att täcka de kostnader som uppstår under aktiveringen av efterfrågefleksibiliteten. Genom aktiveringen kan det bli nödvändigt för balansansvariga och elleverantörer att anskaffa el. Det är endast kostnaden för anskaffning av el som bör kunna kompenseras. *Gävle Energisystem AB* och *Krafringen Energi AB* anser att en modell med kompensation inte bör begränsas endast till tiden då flexibiliteten aktiveras. Kompensationsmodellen måste dock rymmas inom de ramar som direktivet sätter. Metoden för att beräkna omfattningen av balansansvaret eller den ersättning som motsvarar elleverantörernas kostnader bör alltså utformas så att kompensationen endast avser de kostnader för att anskaffa el som uppkommer under aktiveringen av efterfrågefleksibiliteten.

Fördelar för balansansvariga och elleverantörer

Beräkningsmetoden för ersättningen får enligt elmarknadsdirektivet beakta de fördelar som de oberoende aggregatorerna har gett andra marknadsaktörer. *Konkurrensverket* bedömer att det finns en risk för att kompensationsmodellen snedvrids till nackdel för leverantörer av aggregeringstjänster, om metoden för att beräkna ersättning får beakta de fördelar som leverantören har gett den balansansvarige. Förslaget innebär emellertid att den kompensationskyldighet som belastar leverantören av aggregeringstjänster kan bli mindre än den skulle ha varit om ingen hänsyn togs till fördelarna för andra aktörer. Mot den bakgrunden kan det inte antas vara till nackdel för dem som levererar aggregeringstjänster om hänsyn tas till de fördelar som aggregeringstjänsten kan innebära för någon annan som åtagit sig balansansvar eller som levererar el i leveranspunkten.

Förfarandet för att kompensera elleverantörer

I rapporten *Oberoende aggregatorer* föreslås att metoden för att bestämma den ersättning som en leverantör av aggregeringstjänster är skyldig att lämna ska omfatta ett system för hur kompensationen ska föras mellan parterna. *Vattenfall AB* anser att det är av yttersta vikt att det av en författning framgår att ansvaret för att beräkna och hantera kompensationskorrigeringarna ligger på en central aktör, exempelvis Affärsverket svenska kraftnät.

Affärsverket svenska kraftnät ansvarar redan för förfarandet för att fastställa balansansvarigas ekonomiska ansvar för obalanser, den s.k. balansavräkningen (8 kap. 11 § ellagen). Affärsverket har uppdragit åt det finska bolaget *eSett Oy*, som ägs av verket tillsammans med transmissionsnätetsföretagen i Danmark, Finland och Norge, att utföra avräkningen. Den som är balansansvarig för de obalanser som aggregeringstjänster medför kommer att ersätta andra balansansvariga genom balansavräkningen. Någon särskild reglering utöver detta behövs inte när det gäller kompensation till balansansvariga. Andra frågor om balansavräkningen behandlas i avsnitt 8.4.

Den ersättning som ska lämnas till elleverantörer ligger emellertid utanför balansavräkningen. Det saknar i det avseendet betydelse om elleverantören själv är balansansvarig i leveranspunkten. Den som är balansansvarig i fråga om aggregeringstjänsterna ska vara skyldig att ersätta

elleverantörernas kostnader enligt avtalet om balansansvar, men det avtalet ingås mellan den balansansvarige och Affärsverket svenska kraftnät. Det är inte lämpligt att i avtalet reglera en skyldighet för balansansvariga att betala ersättning direkt till elleverantörerna, som i det sammanhanget är tredje part.

Det finns fördelar med att Affärsverket svenska kraftnät är ansvarigt även för att elleverantörerna får kompensation. Den balansansvariges åtagande bör alltså i denna del vara att till verket betala en ersättning som motsvarar de kostnader som elleverantörerna ska kompenseras för. Verket bör i sin tur vara skyldigt att ersätta elleverantörer för sådana kostnader för att anskaffa el som en leverantör av aggregeringstjänster orsakar genom att tillhandahålla tjänster för efterfrågefleksibilitet i en uttagspunkt, om kostnaderna uppkommer under aktiveringen av efterfrågefleksibiliteten. Ersättningen bör beräknas enligt grunder som anges i avtalet mellan den balansansvarige och Affärsverket svenska kraftnät, dvs. den bör beräknas på samma sätt som den ersättning som den balansansvarige enligt avtalet är skyldig att betala till verket. Det bör inte åligga affärsverket att ta reda på vem som levererar el i en uttagspunkt. Den elleverantör som vill ha ersättning bör alltså anmäla till verket att den står för elleveransen.

Förhandsprövning av villkor för balansansvar

Beräkningsmetoden ska enligt elmarknadsdirektivet godkännas av tillsynsmyndigheten eller av en annan behörig nationell myndighet (artikel 17.4 femte meningen). Metoden kommer att framgå av de avtal som de balansansvariga ingår med Affärsverket svenska kraftnät eller eSett Oy. Det finns redan en ordning för förhandsprövning av de metoder som har använts för att utforma avtalen (8 kap. 4 a § andra och tredje styckena ellagen). Det följer redan av den regleringen att beräkningsmetoden ska godkännas av Energimarknadsinspektionen. Det krävs alltså inte någon ändring i denna del.

Lagrådet föreslår ändringar i förhållande till den hittillsvarande regleringen när det gäller förhandsprövningen. Regeringen bedömer dock att sådana ändringar inte bör göras på det underlag som finns i lagstiftningsärendet.

8.4 Balansavräkningen

Regeringens förslag: En elleverantör som levererar eller tar emot el i en leveranspunkt där det saknas någon som är balansansvarig, ska betala ersättning till den systemansvariga myndigheten enligt sådana villkor som gäller för balansansvariga. Även en leverantör av aggregeringstjänster som utför sådana tjänster i en leveranspunkt där det saknas någon som har åtagit sig ett balansansvar för obalanser som tjänsterna kan medföra ska ha en sådan ersättningskyldighet.

Promemorians förslag överensstämmer delvis med regeringens. Enligt promemorians förslag ska ersättningen betalas även av den som matar in el utan att fullgöra sin skyldighet att se till att det finns en balansansvarig.

I promemorian finns det inte något förslag som gäller leverantörer av aggregeringstjänster.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inga invändningar mot det. *Affärsverket svenska kraftnät* påpekar att eSett Oy inte har några rutiner för att sätta in elproducenter som balansansvariga, om elproducenterna skulle stå utan avtal med balansansvarig av något skäl.

Skälen för regeringens förslag

Leverans av el utan en balansansvarig

En elleverantör som har levererat el till en uttagspunkt där det saknas någon som är balansansvarig ska anses som balansansvarig för uttagspunkten vid balansavräkningen (8 kap. 11 a § ellagen). Elleverantören blir skyldig att ekonomiskt ersätta Affärsverket svenska kraftnät för bl.a. inköp av all typ av balansenergi på samma villkor som en balansansvarig.

Som en konsekvens av att balansansvaret i ellagen utökas till att avse även mottagande av el bör det som i dag gäller för leverans av el även gälla en elleverantör som tar emot el utan att se till att det finns en balansansvarig. Att det i dag inte finns rutiner för detta hos den som utför balansavräkningen bör inte vara ett hinder för detta. Regleringen bör även förtydligas så att det framgår att en försummelse grundar ersättningskyldighet i förhållande till Affärsverket svenska kraftnät men inte medför några rättigheter enligt de villkor som gäller för balansansvariga.

Aggregeringstjänster utan en balansansvarig

Även när det gäller leverantörer av aggregeringstjänster är det konsekvent att införa en skyldighet att betala ersättning till Affärsverket svenska kraftnät när det inte finns någon som har åtagit sig ett balansansvar som särskilt avser de obalanser som aggregeringstjänsterna medför. Utan en sådan skyldighet kan det framstå som oklart vilka sanktioner som finns för en leverantör av aggregeringstjänster som inte ser till att någon åtar sig balansansvaret i leveranspunkten.

9 Tillsyn

Regeringens förslag: När det gäller bestämmelserna om balansansvar ska nätmyndighetens tillsyn omfatta att anvisade elleverantörer fullgör sina skyldigheter i samband med att ett balansansvar upphör. Nätmyndighetens tillsyn ska också omfatta att elleverantörerna följer bestämmelserna om anmälningsplikt när de ska börja leverera eller överta leveranserna av el i en uttagspunkt, liksom bestämmelserna om leveransskyldighet. Myndighetens tillsyn ska även omfatta att regleringen följs när det gäller vilka kostnader som kan ersättas vid förtida uppsägning av elleveransavtal.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Enligt promemorians förslag omfattar tillsynen inte skyldigheter för anvisade elleverantörer i samband med att ett balansansvar upphör.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inga invändningar mot det.

Skälen för regeringens förslag: För att se till att ellagen följs av de berörda aktörerna utövar Affärsverket svenska kraftnät tillsyn över efterlevnaden när det gäller frågor om driftsäkerheten hos det nationella elsystemet och Energimarknadsinspektionen tillsyn i övriga delar (12 kap. 1 § ellagen). Av elmarknadsdirektivet följer dessutom att den nationella energitillsynsmyndigheten ska säkerställa att aktörerna följer sina skyldigheter enligt de bestämmelser som genomför direktivet (artikel 59.1 b).

Efterlevnaden av delar av ellagen omfattas emellertid inte av någon särskild tillsyn. Det gäller bl.a. elleverantörernas skyldigheter enligt 8 kap. i frågor om balansansvar. I förarbetena anges att eventuella tvister som uppstår på grund av att en elleverantör inte fullgör sina skyldigheter får lösas på sedvanlig civilrättslig väg (prop. 1998/89:137 s. 55). När det gäller elleverantörernas åtaganden i förhållande till Affärsverket svenska kraftnät finns inte anledning att frångå denna bedömning i samband med den omarbetning av regelverket som nu föreslås. När det gäller övriga skyldigheter enligt den reglering som berörs av lagförslaget är det däremot inte lämpligt att undanta elleverantörerna från Energimarknadsinspektionens tillsyn. Det betyder, i fråga om det föreslagna 8 kap., att tillsynen bör omfatta att skyldigheter för anvisade elleverantörer i samband med att ett balansansvar upphör följs, på samma sätt som när en elleverantör anvisas för en elanvändare som inte har träffat något leveransavtal. I fråga om det föreslagna 9 kap. betyder det att tillsynen bör omfatta efterlevnaden av samtliga skyldigheter som elleverantörerna har. Till skillnad mot den hittillsvarande regleringen kommer därför även elleverantörernas anmälningsplikt när de ska börja leverera eller överta leveranserna av el i en uttagspunkt att omfattas liksom elleverantörernas leveransskyldighet. Myndighetens tillsyn bör även omfatta att regleringen följs när det gäller vilka kostnader som kan ersättas vid förtida uppsägning av leveransavtal, jfr avsnitt 4.2.

10 En kompletterande bestämmelse till den nya däckmärkningsförordningen

Regeringens förslag: I lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s däckmärkningsförordning ska det hänvisas till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2020/740 av den 25 maj 2020 om märkning av däck med avseende på drivmedelseffektivitet och andra parametrar, om ändring av förordning (EU) 2017/1369 samt om upphävande av förordning (EG) nr 1222/2009.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Statens energimyndighet* tillstyrker förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Enligt artikel 17 i den nya däckmärkningsförordningen upphörde Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1222/2009 att gälla med verkan från och med den 1 maj 2021.

I 1 § lagen (2018:551) med kompletterande bestämmelser till EU:s däckmärkningsförordning finns en upplysning om att lagen kompletterar förordning (EG) nr 1222/2009. I och med att förordning (EG) nr 1222/2009 upphävts och ersatts av den nya däckmärkningsförordningen bör hänvisningen i nämnda bestämmelse ändras så att den i stället hänvisar till den nya däckmärkningsförordningen. Därmed säkerställs att lagens reglering i 4, 8 och 10 §§ av förelägganden, ekonomisk ersättning och tystnadsplikt får genomslag i förhållande till den nya däckmärkningsförordningen.

Hänvisningen till den nya däckmärkningsförordningen bör avse förordningen i den vid varje tidpunkt gällande lydelsen, s.k. dynamisk hänvisning, jfr avsnitt 5 och prop. 2021/22:238 s. 141 f. och prop. 2021/22:136 s. 345).

11 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

11.1 Ändringarna i ellagen

Regeringens förslag: Lagändringarna ska träda i kraft den 1 juni 2023.

En leverantör av aggregeringstjänster ska inte vara skyldig att ha en balansansvarig i en leveranspunkt innan nätmyndigheten för första gången har godkänt metoder för att utforma avtal om balansansvar när det gäller de obalanser som aggregeringstjänsterna kan medföra.

Äldre föreskrifter ska fortfarande gälla i fråga om vilka uppgifter ett avtal om elleverans ska innehålla, om avtalet är tidsbegränsat och har träffats före ikraftträdandet.

Promemorians förslag överensstämmer inte med regeringens. Enligt promemorians förslag ska lagändringarna träda i kraft den 1 januari 2019. I promemorian finns inga förslag till övergångsbestämmelser när det gäller frågor som behandlas i propositionen.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inga invändningar mot det.

Förslaget i rapporten Ren Energi överensstämmer inte med regeringens. I rapporten föreslås att bestämmelsen om att små företag kostnadsfritt ska kunna byta elleverantör eller leverantör av aggregeringstjänster inte ska tillämpas för avtal som små företag har ingått med en elleverantör före den 1 januari 2021. Enligt rapportens förslag ska lagändringarna träda i kraft den 1 januari 2021.

Remissinstanserna: *Energiföretagen Sverige* och *Energigas Sverige* anser att de nya kraven avseende avtalsinnehåll endast bör gälla nya avtal och inte tidsbegränsade befintliga avtal och att man för befintliga avtal som löper tills vidare bör överväga behovet av övergångsbestämmelser.

Förslaget i rapporten Oberoende aggregatorer överensstämmer inte med regeringens. Enligt rapportens förslag ska lagändringarna träda i kraft den 1 januari 2022. I rapporten föreslås inte några övergångsbestämmelser.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inga invändningar mot det. *Affärsverket svenska kraftnät* anser att det är för tidigt att genomföra förslagen om krav på en balansansvarig för aggregeringstjänster och om en kompensationsmekanism. *Energiföretagen Sverige*, *Gävle Energisystem AB*, *Kraftringen Energi AB* och *Sveriges Allmännyttan* anser att ikraftträdandet bör senareläggas. *Öresundskraft AB* anför i fråga om den systemansvariga myndighetens nya uppgifter i form av utarbetande av kompensationsmodell, referenspris och referensprofil att det är orimligt att anta att det den 1 januari 2022 skulle finnas acceptabla svar vad gäller tekniska och administrativa förutsättningar att upprätta och efterleva detta. *Tekniska verken Linköping Nät AB* påpekar att den föreslagna tiden för genomförande är mycket kort. Även *Oberoende Elhandlare* är tveksamma till det rimliga i ett ikraftträdande den 1 januari 2022.

Skälen för regeringens förslag: I de delar som berörs av propositionen skulle medlemsstaterna ha satt i kraft de författningar som är nödvändiga för att följa elmarknadsdirektivet senast den 31 december 2020. Som framgår av avsnitt 3 har Europeiska kommissionen inlett ett överträdelseärende mot Sverige om för sent genomförande av direktivet. Förfarandet har gått så långt att det finns ett motiverat yttrande i ärendet. Det är mot denna bakgrund angeläget att de aktuella lagändringarna träder i kraft så snart som möjligt. Ett lämpligt tillfälle är den 1 juni 2023. De problem som några remissinstanser pekar på måste alltså hanteras på ett annat sätt än genom att senarelägga ikraftträdandet.

För att det ska finnas en fungerande ordning för balansansvar för leverantörer av aggregeringstjänster krävs att de balansansvariga kan ingå avtal med Affärsverket svenska kraftnät och eSett Oy. Sådana avtal får ingås först sedan Energimarknadsinspektionen har godkänt de metoder som används för att utforma avtalen. Innan Energimarknadsinspektionen har beslutat om godkännande är det alltså inte möjligt för någon att åta sig ett balansansvar som särskilt avser de obalanser som aggregeringstjänster medför. Utformningen av avtalen ställer stora krav på framför allt Affärsverket svenska kraftnät men även på Energimarknadsinspektionens förhandsprövning. Det går inte att med säkerhet säga när det förfarandet kommer att vara avslutat. Med hänsyn till detta bör det införas en övergångsreglering som innebär att en leverantör av aggregeringstjänster inte är skyldig att ha en balansansvarig i en leveranspunkt innan Energimarknadsinspektionen för första gången har godkänt metoder för att utforma avtal om balansansvar när det gäller de obalanser som aggregeringstjänsterna kan medföra.

Energiföretagen Sverige och *Energigas Sverige* anser att det ska införas en övergångsbestämmelse så att de nya kraven på avtalsinnehåll för avtal om elleverans endast bör gälla nya avtal. Det är rimligt att äldre föreskrifter fortfarande ska gälla för tidsbegränsade befintliga avtal, inte minst för att begränsa elleverantörernas administration. Tillsvidareavtal om elleverans bör dock inte omfattas av övergångsbestämmelsen.

11.2 Ändringarna i lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s däckmärkningsförordning

Regeringens förslag: Lagändringarna ska träda i kraft den 1 juni 2023.

Förslaget i promemorian En kompletterande bestämmelse till den nya däckmärkningsförordningen överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Den lagändring som föreslås till följd av den nya däckmärkningsförordningen utgör en anpassning till den nya förordningen. Eftersom den nya däckmärkningsförordningen ska tillämpas från den 1 maj 2021 bör den lagändring som hänvisar till förordningen träda i kraft så snart som möjligt. En lämplig tidpunkt bedöms vara den 1 juni 2023.

12 Konsekvenser

12.1 Konsekvenser av förslaget om ändringar i ellagen

Regeringens bedömning: Förslaget om införande av regler om efterfrågeflexibilitet och aggregeringstjänster kan bidra till ett mer samhälls-ekonomiskt effektivt och robust elsystem och till att minska problemen med kapacitetsbrist i och med att det möjliggör för nätföretag att köpa aggregeringstjänster. Det kan t.ex. handla om att minska elanvändningen eller öka produktionen när elnätet är hårt belastat. Förslaget innebär ökade möjligheter för elanvändarna att påverka sin elförbrukning och därigenom sina elkostnader. Förslaget innebär inte några påtagliga negativa konsekvenser för de balansansvariga. Elleverantörer kan komma att påverkas negativt om de får mindre marknadsandelar eller intäkter genom ökad konkurrens från den som levererar aggregeringstjänster. Förslaget innebär en ökad arbetsbörda och ökade kostnader för Affärsverket svenska kraftnät och en viss ökad arbetsbörda för Energimarknadsinspektionen.

Övriga förslag bedöms vara positiva för elanvändarna. Förslagen förväntas medföra visst administrativt merarbete för elleverantörerna men kostnaderna för företagen bedöms vara begränsade. Små företag påverkas positivt av förslaget om kostnadsfria byten av elleverantör.

Förslagen bedöms underlätta energiomställningen, integreringen av förnybara energikällor och bidra till minskade klimatutsläpp. Förslagen bedöms inte få några offentligfinansiella effekter.

Bedömningen i rapporten Ren Energi överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser lämnar inga synpunkter på bedömningen. *Förvaltningsrätten i Linköping* anser att konsekvenserna

för de allmänna förvaltningsdomstolarna inte är tillräckligt belysta. *Kammarrätten i Jönköping* pekar på att även en måttlig ökning av måltillströmningen till följd av förslagen leder till kännbara konsekvenser för de två allmänna förvaltningsdomstolar som främst är berörda.

Bedömningen i rapporten Oberoende aggregatorer överensstämmer delvis med regeringens. I rapporten beräknas kostnaderna för myndigheternas tillkommande arbete kring aggregering utifrån ett vidare förslag än regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser lämnar inga synpunkter på bedömningen. *Energiföretagen Sverige* pekar på att det kan uppstå en mycket komplex modell för kunder som väljer att ha två oberoende aggregatorer och att detta inte berörs i rapportens konsekvensanalys. *Gävle Energisystem AB* anser att det inte går att direkt överföra regelverket för balansansvar för uttag till inmatning och att en analys av konsekvenserna av detta saknas i rapporten.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser har inga invändningar mot bedömningen. *Regelrådet* anser inte att konsekvensutredningen uppfyller de krav som ställs på en konsekvensutredning inför ett lagförslag och att bedömningen brister i att förklara effekter för olika företagsgrupper vad gäller kostnadsförändringar, påverkan på verksamheten, konkurrens- påverkan och eventuell annan påverkan.

Skälen för regeringens bedömning

Förenlighet med EU-rätten

Förslagen överensstämmer med de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen.

Konsekvenser för elleverantörer och balansansvariga av förslagen om efterfrågefleksibilitet genom aggregering

Förslaget innebär att den som levererar aggregeringstjänster ska ta ekonomiskt ansvar för de obalanser denne orsakar genom en kompensationsmekanism. Den kompensation som elleverantören eller den balansansvarige får för den obalans som aggregatorn orsakar påverkas i en sådan modell av priset till vilket obalanserna kompenseras. Kostnaderna för obalanserna är sannolikt inte identiska med elleverantörens faktiska anskaffningskostnader, även om priset fastställs baserat på ett marknadspris. Denna effekt kan verka antingen positivt eller negativt för elleverantören eller den balansansvarige.

Elleverantören och dess balansansvarige kan påverkas av att den flexibla resursen aktiveras av den som levererar aggregeringstjänster, eftersom beslutet att aktivera hela eller delar av kundens förbrukning ger en förbrukningskurva för den kunden som avviker från den förväntade. Elleverantören köper in el till sina kunder baserat på prognoser. Beroende på i vilken grad elleverantören och dess balansansvarige gör prognoser på kundnivå kan prognosens kvalitet påverkas av aggregatorns aktivering av flexibla resurser. I vissa fall kan det leda till relativt stora obalanser på grund av missvisande prognoser. I andra fall har en enskild kunds förändrade förbrukningskurva inte särskilt stor påverkan och kan jämföras med

de slumpvisa förändringar som beror på att kunder förbrukar lite olika från dag till dag, särskilt med tanke på sammanlagringseffekter.

Beroende på utformningen av metoden för framtagandet av en referensprofil (avsnitt 8.3) kan elleverantören, eller den balansansvarige, påverkas på olika sätt, eftersom de behöver hantera avvikelserna mellan det faktiska utfallet och referensprofilen i sina respektive uttags- och inmatningspunkter.

Förslaget om särskilda åtgärder för att öka eller minska produktionen eller förbrukningen av el (avsnitt 7.2) innebär i huvudsak att regelverket anpassas till hur balansregleringen fungerar i praktiken. Det innebär inte några betydande förändringar för de balansansvariga. I det fall Affärsverket svenska kraftnät tvingas beordra balansansvariga att öka eller minska produktionen eller förbrukningen av el har den balansansvarige rätt till marknadsmässig ersättning. Förslaget bör därför inte få några påtagliga negativa konsekvenser för de balansansvariga.

Gävle Energisystem AB påtalar att det saknas en konsekvensutredning kring förslaget att överföra regelverket för balansansvar för uttag till inmatning. Utgångspunkten för förslaget om balansansvar för inmatning av el (avsnitt 8.2) bör emellertid vara den ordning som redan förekommer i praktiken. Det innebär att elleverantörer som tar emot el i en inmatningspunkt ska se till att någon i förväg har åtagit sig balansansvaret för den inmatade elen. Redan i dag ska nätföretaget anvisa en elleverantör om balansansvaret upphör i en viss uttagspunkt och den befintliga elleverantören inte kan eller får återställa ansvaret. Förslaget innebär att skyldigheten utvidgas till att även avse inmatningspunkter och bör inte leda till några väsentliga förändringar i sak och alltså inte heller medföra några påtagligt negativa konsekvenser för elleverantörer eller balansansvariga.

Regelrådet påtalar att promemorians konsekvensanalys är otillräcklig avseende förslagets påverkan på vissa företagsgrupper. Förslagen tar i stort sikte på att kodifiera det som redan i dag görs i praktiken och bedöms därför få mycket begränsade konsekvenser för företagen.

Konsekvenser för elleverantörer och balansansvariga av övriga förslag

Vissa krav på elleverantörer som tidigare bara gällt i förhållande till konsumenter ska gälla gentemot alla elanvändare (avsnitt 4.1 och 4.4). Detta genomförs där så är särskilt föreskrivet i elmarknadsdirektivet. Ändringarna kan medföra visst administrativt merarbete för elleverantörerna, med i varierande grad ökade kostnader, uppskattningsvis under 100 000 kronor för de större elleverantörerna och under 50 000 kronor för de mindre. Bedömningen är dock att kostnaderna kommer vara förhållandevis begränsade.

Förslaget om att små företag ska kunna byta elleverantör utan kostnad (avsnitt 4.2) bedöms inte medföra några ökade administrativa kostnader av vikt för elleverantörerna, eftersom avtalsformerna redan finns på marknaden. Vissa elleverantörer kan dock behöva ändra sina rörliga avtal med fasta löptider. Kostnaderna för ändring av avtalsmallar och annat uppskattas bli upp till 100 000 kronor för större elleverantörer och mindre än 50 000 kronor för de mindre. Företagens intäkter kan därtill minska eftersom förslaget reglerar hur ersättningen vid förtida uppsägning av elleveransavtal ska beräknas och när den får tas ut.

I propositionen föreslås också att stora elleverantörer ska kunna erbjuda avtal med dynamiska elpriser (avsnitt 4.3). Samtliga elleverantörer som har minst 200 000 elanvändare och som skyldigheten avser, erbjuder redan dynamiska priser i dagsläget. Förslaget kan eventuellt medföra vissa behov av anpassning av exempelvis kundinformation, men de kostnader som detta kommer att medföra för företagen är marginella.

Konsekvenser för elanvändare av förslagen om efterfrågefleksibilitet genom aggregering

Förslagen om aggregeringstjänster (avsnitt 6) stärker elanvändarnas möjligheter att göra aktiva val och påverka sin elförbrukning och därigenom sina elkostnader. Därtill stärks elanvändarnas rättigheter, eftersom de ges rätt att köpa och sälja aggregeringstjänster oberoende av sin elleverantör. Det är frivilligt att ingå avtal om aggregeringstjänster. Förslaget medför inga konsekvenser för de elanvändare som inte ingår sådana avtal.

Aggregeringstjänsten kan kräva installation av ny elmätare vilket kan medföra vissa kostnader för elanvändaren. Kostnadens storlek är beroende av vilka krav som i ett senare skede fastställs gälla avseende elanvändarens mätvärdeskvalitet samt av om användarens anläggning redan har godkänd mätutrustning eller inte. Samtidigt kan aggregeringstjänsten innebära sänkta kostnader för kunden genom att denne kan få ersättning för att sälja sin flexibilitet till aggregatorn.

Energiföretagen Sverige har påtalat att det finns en risk att det blir komplicerat för kunder som väljer att ha flera aggregatorer. Det går inte att utesluta att komplexa modeller uppstår. Som en naturlig följd, i vart fall på sikt, bör det dock uppstå affärsmodeller som hanterar den här komplexiteten, i syfte att göra aggregeringstjänster mer attraktiva för kunderna att köpa.

Konsekvenser för elanvändare av övriga förslag

Förslagen om bl.a. utökad information (avsnitt 4.1 och 4.4) bedöms vara positiva för elanvändare. De påverkar också elmarknadens effektivitet, eftersom bestämmelserna kan bidra till att fler elanvändare får mer och tydligare information av sina elleverantörer. Därigenom får fler aktörer, framför allt mindre företag, ökade möjligheter att vara mer aktiva på marknaden. Förslaget om att små företag ska kunna byta elleverantör utan kostnad (avsnitt 4.2) medför minskade kostnader för sådana företag. Det har också positiva effekter på marknaden genom att förutsättningarna för att ta ut avgifter vid förtida uppsägning av elleveransavtal regleras och att avgiftsuttaget blir föremål för tillsyn av Energimarknadsinspektionen.

Förslagen som avser avtal med dynamiska elpriser (avsnitt 4.3) bedöms medföra positiva effekter för elanvändarna. Utbudet av elleverantörer som erbjuder sådana avtal förväntas öka, eftersom kravet på att större elleverantörer ska kunna erbjuda avtal med dynamiska elpriser sannolikt kommer att leda till att även mindre leverantörer vill erbjuda samma tjänst. Kravet på att elanvändarna ska få information om konsekvenserna av ett avtal med dynamiskt elpris ökar elanvändarnas medvetenhet och möjlighet att göra aktiva val. En annan positiv effekt är att prissignalerna når hela vägen fram till de elanvändare som tecknar sådana avtal.

Det finns i dagsläget företag som erbjuder tjänster för aggregering utan att betala för de obalanser i elsystemet som aggregeringen orsakar. Detta är förbjudet enligt elmarknadsdirektivet. Dessa aktörer kommer att behöva förändra sin verksamhet och ingå avtal på ett sätt som medför att de tar ekonomiskt ansvar för eventuella obalanser, vilket kommer att medföra ökade kostnader. Hur höga kostnaderna kan förväntas bli är svårt att förutsäga, eftersom de är beroende av hur stora obalanser som uppstår och vilka kostnader de medför. Aggregatorn har i dag inte möjlighet att välja vilken balansansvarig den ska ingå avtal med, utan behöver ingå avtal med den som är balansansvarig i den punkt där aggregatorn avser att aktivera en flexibel resurs.

Den nya ordningen kommer emellertid att väsentligt förenkla för aggregatorer att bedriva sin verksamhet, eftersom de inte blir beroende av varje enskild kunds elleverantör, och därför inte behöver träffa individuella avtal med dem och alla deras respektive balansansvariga företag. Aggregatorn ges rätt att vara oberoende av kundens elleverantör och får möjlighet att välja att antingen själv vara balansansvarig part eller delegera balansansvaret.

Förslaget både undanröjer inträdesbarriärer och etableringshinder för aggregatorer samtidigt som det medför minskade kostnader för att ta fram avtal och för övrig administration. Det är dock mycket svårt att bedöma hur stora kostnadsbesparingar som kan göras i ett visst fall.

Konsekvenser för myndigheterna

Affärsverket svenska kraftnät kommer att behöva ta fram en avräkningsmodell eller kompensationsmekanism för hur en leverantör av aggregeringstjänster ska ta ekonomiskt ansvar för de obalanser som den orsakar (se avsnitt 8.3). Konsekvenserna för verket på lång sikt beror på hur själva modellen utformas, men kan i vart fall inledningsvis antas medföra relativt mycket arbete. Affärsverket svenska kraftnät kommer även att få ett nytt ansvarsområde där verket ska ersätta elleverantörer för kostnader som en aggregator orsakar genom att tillhandahålla tjänster för efterfrågefleksibilitet. Det innebär att ett nytt gränssnitt mellan verket och elleverantörer behöver etableras, vilket kan medföra behov av bl.a. utveckling av befintliga it-system.

Enligt rapporten Oberoende aggregatorer beräknas arbetet kräva tre helårsarbetstider under två år, motsvarande cirka 6 600 000 kronor. Denna beräkning inkluderar emellertid mer arbete än vad som omfattas av förslagen i propositionen. Bedömningen är därför att förslagen kommer att medföra märkbart lägre kostnader än så, även om de är svåra att kvantifiera. De löpande kostnader som kan förväntas uppkomma efter det inledande arbetet med att ta fram modellen beror på hur modellen utformas och är därför svåra att uppskatta i det här skedet. Ökade kostnader för Affärsverket svenska kraftnät ska ingå i deras verksamhet och ska finansieras genom nätavgifterna (5 kap. 17 § ellagen).

Förslagen innebär ett utökat tillsynsansvar för Energimarknadsinspektionen. Inspektionen får även utökade arbetsuppgifter med att ta fram föreskrifter. I fråga om dynamiska elpriser ska inspektionen övervaka och offentliggöra årsrapporter. Energimarknadsinspektionen kan även behöva

bistå Affärsverket svenska kraftnät med kompetens i arbetet med att ta fram referensprofil och kompensationsmodell. Dessutom tillkommer en viss arbetsbörda i arbetet med att godkänna villkor i de nya balansavtal som Affärsverket svenska kraftnät ska föreslå. Ökade kostnader ska finansieras inom befintliga ramar.

Kammarrätten i Jönköping och *Förvaltningsrätten i Linköping* framför synpunkter på konsekvenserna för de allmänna förvaltningsdomstolarna i fråga om förslagen i rapporten Ren energi. Enligt uppgift från Energimarknadsinspektionen har myndigheten totalt ca tre domstolsärenden per år inom tillsynen. Uppgiften avser överklaganden av tillsynsförelägganden och beslut om avskrivning samt ansökningar om vite. Inom elhandelsområdet rör det sig om färre än ett ärende per år. Förslagen i propositionen avser utökad tillsyn inom elhandelsområdet. Inspektionens tillsyn kommer att omfatta några fler av de skyldigheter som elleverantörer har, se avsnitt 9. Det är dock inte troligt att den begränsade utökningen av tillsynsansvaret kommer att innebära att måltillströmningen till förvaltningsdomstolarna ökar mer än högst marginellt. Det finns därför inte något behov av ökade anslag till förvaltningsdomstolarna. Övriga förslag bedöms inte heller få några konsekvenser för domstolarnas resursbehov.

Konsekvenser för elsystemet

Förslagen om efterfrågeflexibilitet genom aggregering (avsnitt 6) förbättrar förutsättningarna för efterfrågeflexibilitet och andra småskaliga flexibla resurser. Detta medför fler verktyg för att hjälpa till att balansera elsystemet genom att t.ex. fler elanvändare kan minska sin förbrukning under dygnets höglasttimmar och förlägga användningen till de tider när priserna är lägre. Genom att skapa möjligheter för fler aktörer att tillgängliggöra relativt outnyttjade, flexibla resurser på elbörsen och balansmarknaden skapas en ökad flexibilitet i elsystemet, vilket ökar systemets stabilitet och robusthet.

Konsekvenser för miljön

Förslagen syftar bl.a. till att möjliggöra för förbrukarsidan och andra potentiellt flexibla resurser att komma in på elmarknaden. Förslagen möjliggör också ett effektivare utnyttjande av elnäten. Förslagen bedöms underlätta energiomställningen, integreringen av förnybara energikällor och bidra till minskade klimatutsläpp. Genom att flytta efterfrågan från höglasttimmarna, vilket aggregatorer kan hjälpa till med, kan elproduktionen med fossilbaserade anläggningar minska.

Inget av förslagen bedöms ge upphov till negativa konsekvenser för miljön.

Övrigt

Förslagen bedöms inte påverka den kommunala självstyrelsen, brottsligheten, det brottsförebyggande arbetet, jämställdheten mellan kvinnor och män, sysselsättningen eller den offentliga servicen i olika delar av landet eller möjligheten att nå de integrationspolitiska målen.

12.2 Konsekvenser av förslaget om en kompletterande bestämmelse till den nya däckmärkningsförordningen

Regeringens bedömning: Förslaget är förenligt med de skyldigheter som följer av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har inga invändningar mot bedömningen.

Skälen för regeringens bedömning: Förslaget är förenligt med de skyldigheter som följer av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen. Förslaget bedöms inte få några konsekvenser för företag, näringsliv, hushåll eller privatpersoner. Förslaget bedöms inte påverka kommunernas ekonomi eller den kommunala självstyrelsen, sysselsättningen eller den offentliga servicen i olika delar av landet. Förslaget bedöms inte heller få några konsekvenser för miljön, människors hälsa eller jämställdheten.

13.1 Förslaget till lag om ändring i ellagen (1997:857)

Nya bestämmelser förs in i ellagen för att genomföra Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU (elmarknadsdirektivet). Det görs även omDispositioner för att förbättra lagens struktur. Ett flertal paragrafer från hittillsvarande 8 kap. och 11 kap. ellagen (1997:857) flyttas till ett tidigare upphävt kapitel, 9 kap., som benämns *Leverans av el och aggregeringstjänster*. I det kapitlet införs även de nya bestämmelserna med anledning av genomförandet av direktivet.

När det anges att en paragraf eller ett stycke överensstämmer med en hittillsvarande paragraf eller ett hittillsvarande stycke görs ingen ändring i fråga om lydelsen. I de fall där det anges att paragrafen eller stycket överensstämmer i sak med sin hittillsvarande motsvarighet är ändringarna endast redaktionella eller språkliga. I övrigt finns det paragrafer eller stycken som har motsvarigheter i den hittillsvarande regleringen men ett delvis annat innehåll i sak. Det anges i samtliga dessa fall vilken paragraf och vilket stycke som regleringen överensstämmer med eller motsvarar och det hänvisas även till äldre förarbeten i den utsträckning som de fortfarande är aktuella för tillämpningen.

1 kap. Inledande bestämmelser

Lagens innehåll

- 2 § Lagen är indelad i följande kapitel:
- 1 kap. Inledande bestämmelser,
 - 2 kap. Nätkoncession och ledningar vid trafikleder,
 - 3 kap. Nätföretag och drift av elnät,
 - 4 kap. Anslutning till elnätet och överföring av el,
 - 5 kap. Intäktsram för nätverksamhet,
 - 6 kap. Mätning av överförd el,
 - 7 kap. Kommunala elföretag,
 - 8 kap. Övergripande systemansvar och balansansvar,
 - 9 kap. *Leverans av el och aggregeringstjänster*,
 - 10 kap. Avbrottsersättning,
 - 11 kap. *Avbrytande av överföring av el till konsumenter*,
 - 12 kap. Tillsyn m.m., och
 - 13 kap. Övriga bestämmelser.

I paragrafen finns en innehållsförteckning för lagen. Den ändras med anledning av att tre nya kapitel, 8, 9 och 11 kap., förs in i lagen.

Ord och uttryck i lagen

4 § Ord och uttryck i lagen har samma betydelse som i elsäkerhetslagen (2016:732).

I övrigt avses i lagen med

Acer: den byrå som inrättats genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 713/2009 av den 13 juli 2009 om inrättande av en byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter,

aggregering: en sammanslagning av flera elanvändares förbrukning eller sammanslagning av producerad el för försäljning, anskaffning eller auktionering på elmarknader,

aggregeringstjänst: en tjänst som förutsätter aggregering,

balansansvar: det ekonomiska ansvaret för att det nationella elsystemet tillförs lika mycket el som tas ut i en uttagspunkt eller att lika mycket el tas ut från systemet som det tillförs i en inmatningspunkt,

distribution: överföring av el för någon annans räkning genom ett lokalnät eller ett regionnät,

distributionsnät: ett nätföretag som innehar ett lokalnät eller ett regionnät,

dynamiska elpriser: priser som återspeglar de priser som vid varje tidpunkt gäller på spotmarknaderna med ett intervall som minst motsvarar frekvensen för avräkning på marknaden,

efterfrågeflexibilitet: att en elanvändare ändrar sin förbrukning jämfört med sitt normala eller nuvarande förbrukningsmönster som ett svar på marknadssignaler eller med anledning av att någon har antagit elanvändarens anbud att minska eller öka sin förbrukning mot en bestämd ersättning på en sådan organiserad marknad som avses i artikel 2.4 i kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 1348/2014 av den 17 december 2014 om rapportering av uppgifter för att genomföra artikel 8.2 och 8.6 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1227/2011 om integritet och öppenhet på grossistmarknaderna för energi,

elleverantör: den som yrkesmässigt levererar el,

elmarknadsdirektivet: Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU, i den ursprungliga lydelsen,

energilagringsanläggning: en sådan anläggning i elsystemet som används för att i systemet skjuta upp den slutliga användningen av el till en senare tidpunkt än produktionstillfället eller för omvandling av elenergi till en form av energi som kan lagras, lagringen av den energin och den följande återomvandlingen av energin till el eller någon annan energibärare,

EU:s elmarknadsförordning: Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/943 av den 5 juni 2019 om den inre marknaden för el,

fastkraftsavtal: avtal om att under en angiven tid leverera en fastställd mängd el,

icke frekvensrelaterad stödtjänst: en stödtjänst som används av ett nätföretag för spänningsreglering i stationärt tillstånd, snabba inmatningar av reaktiv effekt, tröghet för upprätthållande av stabiliteten i lokalnät, kortslutningsström samt förmåga till dödnätsstart och till ödrift,

inmatningspunkt: den punkt på elnätet där en elproducent, enligt avtal med ett nätföretag, matar in el från en produktionsanläggning,

intäktsram: de samlade intäkter som en nätkoncessionshavare högst får uppbära från nätverksamheten under en tillsynsperiod,

konsument: en fysisk person som el överförs eller levereras till huvudsakligen för ändamål som faller utanför näringsverksamhet,

laddningspunkt: ett gränssnitt där el kan överföras till ett elfordon i taget eller där batteriet på ett elfordon i taget kan bytas ut,

leveranspunkt: en inmatnings- eller uttagspunkt,

lokalnät: ett ledningsnät som omfattas av en nätkoncession för område utan en lägsta tillåtna spänning,

nätföretag: den som bedriver nätverksamhet,

nätverksamhet: att med stöd av nätkoncession ställa en starkströmsledning till förfogande för överföring av el för någon annans räkning och vidta de åtgärder som behövs för överföringen,

regionnät: en ledning eller ett ledningsnät som inte ingår i ett transmissionsnät och som omfattas av en nätkoncession för linje eller av en nätkoncession för område med en lägsta tillåtna spänning,

små företag: företag som sysselsätter färre än 50 personer och vars omsättning eller balansomslutning inte överstiger 10 miljoner euro per år,

stöd-tjänst: en tjänst som behövs för driften av ett nätföretags elnät med undantag för hantering av överbelastning,

transmission: överföring av el för någon annans räkning genom ett transmissionsnät,

transmissionsnät: ett tekniskt och driftsmässigt sammanhängande ledningsnät som har en spänning om 220 kilovolt eller mer, sträcker sig över flera nätreioner i Sverige och länkar samman det nationella elnätet med elnät i andra länder,

transmissionsnätsföretag: ett nätföretag som innehar en ledning som ingår i ett transmissionsnät,

uttagspunkt: den punkt på ett elnät där en elanvändare, enligt avtal med ett nätföretag, tar ut el för förbrukning.

I paragrafen anges vad som i lagen avses med vissa ord och uttryck.

Aggregeringstjänster kan levereras såväl av en elleverantör som av en aktör som levererar endast sådana tjänster. Olika regler gäller beroende på vilken tjänst som levereras, inte vem som levererar den. Regelverket för leverans av el finns i 9 kap. 1–35 §§. Regelverket för leverans av aggregeringstjänster finns i 9 kap. 31–36 §§. Övervägandena finns i avsnitt 6.1.

Av drifttekniska skäl måste det nationella elsystemet i varje givet ögonblick tillföras lika mycket el som tas ut från systemet. Det tekniska ansvaret för en sådan balans ligger på den systemansvariga myndigheten (8 kap. 1 §). En förutsättning för att systemet ska fungera är dock att även andra aktörer samverkar för att upprätthålla balansen. Med balansansvar avses i lagen det ekonomiska ansvaret för att det nationella elsystemet tillförs lika mycket el som tas ut i en uttagspunkt eller att lika mycket el tas ut från det nationella elsystemet som det tillförs i en inmatningspunkt. Övervägandena finns i avsnitt 8.2.

Dynamiska priser ska återspegla de priser som vid varje tidpunkt gäller på spotmarknaderna, inbegripet dagen före- och intradagsmarknaderna, med intervall som minst motsvarar frekvensen för avräkning på marknaden. Intradagsmarknaden är en fysisk grossistmarknad för el där handel sker fram till en timme före drifttimmen (tidpunkten för elförbrukningen) under dygnets alla timmar. På intradagsmarknaden sker matchning mellan köp- och säljbud kontinuerligt medan handel på dagen före-marknaden sker via en auktion. Definitionen av dynamiska elpriser utformas i huvudsak enligt *Lagrådets* förslag. Se även definitionen av avtal med dynamiska elpriser i artikel 2 i elmarknadsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 4.3.

Definitionen av efterfrågefleksibilitet överensstämmer i sak med den som finns i artikel 2.20 i elmarknadsdirektivet. Marknadssignaler inbegriper tidsvarierade elpriser och ekonomiska incitament. Elanvändaren kan agera på egen hand eller genom en leverantör av aggregeringstjänster. Hänvisningen till kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 1348/2014 av den 17 december 2014 om rapportering av uppgifter för att genomföra artikel 8.2 och 8.6 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1227/2011 om integritet och öppenhet på grossistmarknaderna för energi

avser den vid varje tidpunkt gällande lydelsen (s.k. dynamisk hänvisning). Övervägandena finns i avsnitt 5.

Med fastkraftsavtal avses i lagen ett avtal om att under en angiven tid leverera en fastställd mängd el (jfr hittillsvarande 8 kap. 7 §). De flesta elanvändare köper el på s.k. rörligt kontrakt, dvs. avtalet gäller inte en i förväg bestämd mängd el. På dagens elmarknad har dock handeln med fastkraftsavtal central betydelse. Handeln med fastkraftsavtal äger rum dels på organiserade handelsplatser, dels bilateralt mellan elhandelsföretag.

Definitionen av konsument överensstämmer i sak med den definition som finns i hittillsvarande 11 kap. 1 § (prop. 1996/97:136 s. 185).

Med inmatningspunkt avses den punkt på elnätet där en elproducent, enligt avtal med ett nätföretag, matar in el från en produktionsanläggning. Mätning av den överförda elen sker i inmatningspunkten.

Med leveranspunkt avses en inmatningspunkt eller en uttagspunkt. Även dessa termer definieras i paragrafen. En leveranspunkt kan vara en och samma inmatnings- och uttagspunkt på elnätet där el matas in och el tas ut.

Små företag definieras på samma sätt som i artikel 2.2 i avdelning I i bilagan till kommissionens rekommendation 2003/361/EG av den 6 maj 2003 om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag. I kommissionens rekommendation finns även vägledning i fråga om vad som avses med bl.a. företag. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

Definitionen av uttagspunkt överensstämmer i sak med hittillsvarande 8 kap. 4 § första stycket andra meningen (prop. 1998/99:137 s. 48).

3 kap. Nätföretag och drift av elnät

Stödtjänster

6 § Ett nätföretag som anskaffar stödtjänster ska i förhållande till elproducenter behandla aktörer som tillhandahåller *efterfrågefleksibilitet* genom aggregering på ett icke-diskriminerande sätt på grundval av aktörernas tekniska kapacitet.

I paragrafen behandlas särskilt sådana stödtjänster som innefattar efterfrågefleksibilitet genom aggregering. Paragrafen ändras med anledning av att en definition av efterfrågefleksibilitet införs i 1 kap. 4 §. Övervägandena finns i avsnitt 5.

Ändringen innebär att den tidigare formuleringen tjänster i form av ändrad elförbrukning genom aggregering byts ut mot efterfrågefleksibilitet. Vad som avses med efterfrågefleksibilitet definieras i 1 kap. 4 §. Ändringen innebär en precisering av vilka stödtjänster det är som avses.

7 § Ett nätföretag får inte ingå avtal om stödtjänster förrän närmyndigheten har godkänt de metoder som har använts för att utforma avtalen.

Första stycket gäller inte avtal enligt 8 kap. 14 §.

I paragrafen regleras förhandsprövningen av andra villkor i avtal om stödtjänster än sådana som avser balanstjänster. Paragrafen ändras endast när det gäller en hänvisning och är i sak oförändrad.

41 § Ett nätföretag får inte ställa tekniska krav eller andra villkor som försvårar *efterfrågeflexibilitet*. Dock får de villkor ställas som behövs *för* en säker, tillförlitlig och effektiv drift av ledningsnätet.

Av paragrafen framgår att ett nätföretag inte får ställa upp villkor som försvårar tillhandahållandet av *efterfrågeflexibilitet*, om inte villkoret behövs för en säker, tillförlitlig och effektiv drift av ledningsnätet. Paragrafen ändras med anledning av att en definition av *efterfrågeflexibilitet* införs i 1 kap. 4 §. Övervägandena finns i avsnitt 5.

Ändringen innebär en precisering av förbudets omfattning.

42 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka tekniska krav som nätföretag får ställa i fråga om *efterfrågeflexibilitet*.

I paragrafen bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om vilka tekniska villkor som får ställas upp av nätföretagen när det gäller *efterfrågeflexibilitet*. Lagtexten anpassas till ändringen i 41 §.

4 kap. Anslutning till elnätet och överföring av el

Hantering av klagomål

40 § *Ett nätföretag ska ha fastställda rutiner för hanteringen av klagomål från kunder som är konsumenter.*

I paragrafen finns ett krav på nätföretag att ha fastställda rutiner för hantering av klagomål. Paragrafen överensstämmer i sak med hittillsvarande 11 kap. 20 § när det gäller nätföretag (prop. 2010/11:70 s. 93 f. och 267 f.). Jfr 9 kap. 20 § i fråga om motsvarande reglering för elleverantörer.

Information om avtalsvillkor och andra uppgifter

41 § *Ett avtal mellan en konsument och ett nätföretag ska innehålla uppgifter om*

- 1. nätföretagets namn, adress, telefonnummer och webbplats,*
- 2. när avtalet träffas och dess giltighetstid,*
- 3. nätföretagets åtagande gentemot konsumenten,*
- 4. villkoren för fakturering och betalning,*
- 5. villkoren för uppsägning av avtalet,*
- 6. villkoren för ersättning om nätföretaget inte uppfyller sitt åtagande enligt avtalet,*
- 7. var konsumenten kan hitta information om nätföretagets priser och övriga villkor, och*
- 8. hur konsumentrelaterad information tillhandahålls.*

Paragrafen reglerar vad ett avtal mellan ett nätföretag och en konsument ska innehålla. Den överensstämmer i huvudsak med hittillsvarande 11 kap. 14 § (prop. 2010/11:70 s. 88 f. och 264). I *andra punkten* görs ett tillägg om att det även ska finnas uppgift i avtalet om dess giltighetstid. Paragrafen utformas efter synpunkter från *Lagrådet*.

42 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilken konsumentrelaterad information ett nätföretag ska tillhandahålla och hur informationen ska tillhandahållas.

I paragrafen bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter som motsvarar den hittillsvarande regleringen i 11 kap. 18 § (prop. 2010/11:70 s. 89 och 266 f.).

Med stöd av det nya bemyndigandet kan föreskrifter meddelas om information som bl.a. avser hur konsumenter kan lämna klagomål, vilka organ som konsumenten kan vända sig till för information eller tvistlösning, konsumenträttigheter och oberoende användarrådgivning där konsumenterna kan få råd om exempelvis tillgängliga energieffektivitetsåtgärder. Föreskrifter kan också avse huruvida informationen ska lämnas på nätföretagets webbplats eller på annat sätt.

Fakturering och information som nätföretag ska lämna till elanvändare

Rubriken utformas efter synpunkter från *Lagrådet*.

43 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om nätföretags fakturering av elanvändare och om skyldighet för nätföretag att lämna viss information till elanvändaren i samband med fakturering.

I paragrafen bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om nätföretags fakturering och om den information som nätföretaget ska lämna till elanvändaren i samband med fakturering. I fråga om fakturering överensstämmer paragrafen delvis med hittillsvarande bemyndigande i 42 § (prop. 2021/22:153 s. 98 och 165). Paragrafen är en del av genomförandet av artikel 18.1, 18.3, 18.4 och 18.6 och bilaga I i elmarknadsdirektivet när det gäller nätföretag. Paragrafen utformas efter synpunkter från *Lagrådet*. Övervägandena finns i avsnitt 4.4.

Bemyndigandet avser föreskrifter om de detaljerade krav på fakturor som följer av artikel 18 och bilaga I i elmarknadsdirektivet. Föreskrifterna kan exempelvis avse att ett nätföretags faktura till en elanvändare ska vara tydlig och att nätföretaget på begäran ska lämna en förklaring till hur det belopp som anges i fakturan har beräknats (hittillsvarande 40 §). Vidare kan föreskrifter meddelas om att nätföretaget ska erbjuda elanvändaren fakturor i elektronisk form (hittillsvarande 41 § andra stycket). Föreskrifterna kan också avse vilken information som ska finnas på fakturan och hur den ska utformas (hittillsvarande 42 §).

Bemyndigandet avser även föreskrifter om den information som nätföretaget ska lämna till elanvändaren enligt artikel 18 och bilaga I i elmarknadsdirektivet. Informationen behöver inte finnas på själva fakturan, vilket framgår av bilaga I. Den information som avses är inte betalningsbegäran. Detta framgår av direktivets definition av uttrycket faktureringsinformation (artikel 2.21). Med stöd av bemyndigandet kan föreskrifter meddelas bl.a. om vilken information som ska lämnas och med vilka tidsintervall den ska lämnas. Informationen kan exempelvis avse elanvändarens faktiska förbrukning av el. Föreskrifter som avser vilka uppgifter om elanvändarens historiska elförbrukning kan också meddelas.

44 § *Ett nätföretag får inte ta ut någon avgift för att tillhandahålla elanvändaren fakturor och information enligt 43 §.* Prop. 2022/23:59

I paragrafen regleras ett förbud för nätföretag att ta ut avgifter för att tillhandahålla elanvändarna fakturor och den information som ska lämnas enligt 43 §. Paragrafen överensstämmer i sak med hittillsvarande 41 § första stycket (prop. 2021/22:153 s. 98 och 165). Hittillsvarande 41 § andra stycket behandlas i författningskommentaren till 45 §. Paragrafen utformas efter synpunkter från *Lagrådet*.

45 § *Om ett nätföretag tillämpar ett system med förskottsbetalning, ska villkoren vara skäliga.*

I paragrafen ställs krav på att ett nätföretags system för förskottsbetalning ska vara skäligt. Paragrafen överensstämmer i sak med hittillsvarande 11 kap. 15 § andra stycket (prop. 2010/11:70 s. 264 f. och prop. 2013/14:174 s. 277). Den utformas efter synpunkter från *Lagrådet*.

Förhandsprövning av villkor

46 § *Ett nätföretag får inte ingå avtal i frågor om anslutning till elnätet eller överföring av el förrän de metoder som ska användas för att utforma avtalsvillkoren har prövats av nätmyndigheten. Prövningen ska dock inte omfatta metoder för att utforma avgifter för anslutning eller överföring.*

I paragrafen regleras förhandsprövningen av andra villkor än avgifter för anslutning till elnätet eller överföring av el. Paragrafen överensstämmer i sak med hittillsvarande 4 kap. 43 § (prop. 2021/22:153 s. 58 f. och 166).

47 § *Nätmyndigheten ska godkänna de metoder som ska prövas enligt 46 §, om de kan antas leda till att villkoren i avtalen blir objektiva och icke-diskriminerande.*

Om nätmyndigheten inte godkänner en metod, ska myndigheten ange i beslutet hur villkoren i stället ska utformas.

Beslut enligt denna paragraf gäller omedelbart. Nätmyndigheten ska delge sådana beslut enligt 49 § första stycket 1 och andra stycket delgivningslagen (2010:1932).

I paragrafen anges förutsättningarna för att Energimarknadsinspektionen ska godkänna metoder för att utforma avtalsvillkor. Paragrafen överensstämmer i sak med hittillsvarande 4 kap. 44 § (prop. 2021/22:153 s. 166).

6 kap. Mätning av överförd el

Rapportering av mätresultat

3 § *Ett nätföretag ska på begäran rapportera resultaten av de mätningar som görs enligt 1 § till ett företag som elanvändaren eller elproducenten har utsett. På begäran av elanvändaren ska nätföretaget även lämna uppgifter om elanvändarens historiska elförbrukning till ett företag som elanvändaren har utsett.*

I paragrafen regleras en skyldighet för nätföretag att rapportera bl.a. mätresultat på begäran av elanvändaren eller elproducenten. Ändringen

genomför punkten 4 i bilaga I i elmarknadsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 4.4.

I paragrafen görs ett tillägg om att elanvändaren ska kunna begära av nätföretaget att uppgifter om historisk elförbrukning även ska lämnas till ett företag som elanvändaren har utsett, t.ex. en leverantör av energitjänster. Med stöd av bemyndigandet i 4 kap. 43 § kan regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om vilken information om historisk elförbrukning som avses.

8 kap. Övergripande systemansvar och balansansvar

Kapitlet ersätter hittillsvarande 8 kap. och innehåller motsvarigheter till bestämmelser i hittillsvarande 8 kap. när det gäller det övergripande systemansvaret och balansansvar.

Övergripande systemansvar

1 § Den myndighet som regeringen bestämmer har det övergripande ansvaret för att elektriska anläggningar samverkar driftsäkert så att balans inom hela eller delar av landet kortsiktigt upprätthålls mellan produktion och förbrukning av el (systemansvarig myndighet).

I paragrafen regleras det övergripande systemansvaret. Paragrafen överensstämmer med hittillsvarande 8 kap. 1 § (prop. 1996/97:136 s. 72 f. och 169 f., prop. 2004/05:62 s. 269 och 441 och prop. 2017/18:93 s. 18).

Affärsverket svenska kraftnät (Svenska kraftnät) är systemansvarig myndighet, se 1 § förordningen (1994:1806) om systemansvaret för el.

Särskilda åtgärder för att öka eller minska produktionen eller förbrukningen av el

2 § I den utsträckning som det behövs för att den systemansvariga myndigheten ska kunna utöva det övergripande systemansvaret får myndigheten beordra

1. balansansvariga att öka eller minska produktionen eller förbrukningen av el, och
2. elproducenter att öka eller minska produktionen av el.

I paragrafen regleras Svenska kraftnäts befogenhet att beordra balansansvariga och elproducenter att öka eller minska produktionen av el och balansansvariga att öka eller minska förbrukningen av el. Paragrafen motsvarar delvis hittillsvarande 8 kap. 2 § första stycket. Övervägandena finns i avsnitt 7.2. Paragrafen utformas med beaktande av *Lagrådets* förslag.

Inom ramen för det övergripande systemansvaret träffar Svenska kraftnät avtal med balansansvariga om balanshållningen. Avtalen skapar förutsättningar att reglera såväl produktion som förbrukning av el på den s.k. reglerkraftmarknaden. Om myndigheten inte skulle kunna träffa tillfredsställande avtal med de balansansvariga, har myndigheten enligt *första punkten* befogenhet att beordra balansansvariga att öka eller minska sin produktion eller förbrukning. Myndigheten har enligt *andra punkten* även befogenhet att direkt beordra elproducenter att öka eller minska sin produktion.

När det gäller balansansvariga kan det bli aktuellt för Svenska kraftnät att använda rätten att beordra främst när den balansansvarige förfogar över resurser som inte har gjorts tillgängliga på reglerkraftmarknaden.

Svenska kraftnäts beslut enligt paragrafen kan inte överklagas (13 kap. 7 § andra stycket).

3 § Den som enligt 2 § ska öka eller minska produktionen eller förbrukningen av el har rätt att av den systemansvariga myndigheten få marknadsmässig ersättning för ökningen eller minskningen.

I paragrafen regleras rätten till ersättning för den som har beordrats att öka eller minska produktionen eller förbrukningen av el enligt 2 §. Rätten till ersättning framgick av hittillsvarande 8 kap. 2 § första stycket (prop. 1996/97:136 s. 171). Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag.

4 § Den systemansvariga myndigheten beslutar om ersättning enligt 3 §.

Av paragrafen framgår att Svenska kraftnät beslutar om ersättningen enligt 3 §. Någon ändring i sak är inte avsedd, jfr prop. 1996/97:136 s. 171.

5 § Om det övergripande systemansvaret inte kan utövas med åtgärder enligt 2 §, får den systemansvariga myndigheten i den utsträckning som behövs beordra nätföretag att begränsa eller avbryta överföring av el till elanvändare.

I den utsträckning det övergripande systemansvaret medger det ska begränsningen eller avbrytandet genomföras så att samhällsviktiga elanvändare prioriteras.

I paragrafen regleras Svenska kraftnäts befogenhet att beordra nätföretag att begränsa eller avbryta överföringen av el till elanvändare. Paragrafen överensstämmer i sak med hittillsvarande 8 kap. 2 § andra stycket (prop. 1996/97:136 s. 73–75 och 171 och prop. 2010/11:56 s. 16–21 och 27). Paragrafen utformas med beaktande av *Lagrådets* förslag.

6 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om de åtgärder som får vidtas enligt 2 och 5 §§.

I paragrafen bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter när det gäller åtgärder för att öka eller minska produktionen eller förbrukningen av el och när det gäller åtgärder för att begränsa eller avbryta överföringen av el till elanvändare. Paragrafen motsvarar delvis hittillsvarande 8 kap. 2 § tredje stycket. Det hittillsvarande bemyndigandet omfattade dock inte åtgärder för att minska förbrukningen av el. Övervägandena finns i avsnitt 7.2. Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag.

I förordningen om systemansvaret för el finns vissa föreskrifter om begränsande eller avbrytande av överföringen av el. Svenska kraftnät har med stöd av ett bemyndigande i förordningen meddelat föreskrifter om hur en begränsning eller ett avbrytande av överföring av el ska förberedas och genomföras (SvKFS 2021:1).

I förordningen (2011:931) om planering för prioritering av samhällsviktiga elanvändare finns bestämmelser om planering och framtagande av underlag för att styra el till samhällsviktiga elanvändare i en situation där överföring av el måste begränsas eller avbrytas. Vidare har Statens energi-

myndighet meddelat föreskrifter om planering för prioritering av samhällsviktiga elanvändare (STEMFS 2013:4).

Skyldighet att lämna uppgifter till den systemansvariga myndigheten

7 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för balansansvariga och innehavare av elektriska anläggningar att till den systemansvariga myndigheten lämna de uppgifter om produktion, överföring eller förbrukning av el som behövs för utövandet av det övergripande systemansvaret.

I paragrafen bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om uppgiftsskyldighet för balansansvariga, elproducenter, nätföretag och elanvändare. Paragrafen motsvarar delvis hittillsvarande 8 kap. 3 §. Övervägandena finns i avsnitt 7.3.

För att kunna utöva det övergripande systemansvaret måste Svenska kraftnät få kännedom om hur mycket el som kommer att matas in på och tas ut från elnätet och även var och när detta kommer att ske. Myndigheten behöver alltså information från de stora aktörerna på elmarknaden. Sådan information kan lämnas till Svenska kraftnät även enligt annan reglering, t.ex. EU-förordningar. Bemyndigandet gör det möjligt att meddela föreskrifter om uppgiftsskyldighet när en sådan reglering inte finns. Föreskrifter om uppgiftsskyldighet finns i förordningen om systemansvaret för el.

Tjänster med anknytning till det övergripande systemansvaret

8 § Den systemansvariga myndigheten ska anskaffa tjänster med anknytning till det övergripande systemansvaret från elproducenter på ett öppet, icke-diskriminerande och marknadsorienterat sätt.

Myndigheten får inte med hänvisning enbart till kraftslag ställa upp villkor som utesluter elproducenter från att tillhandahålla tjänster med anknytning till det övergripande systemansvaret.

I paragrafen regleras Svenska kraftnäts anskaffning av tjänster med anknytning till det övergripande systemansvaret från elproducenter. Paragrafen överensstämmer i sak med hittillsvarande 8 kap. 3 a § (prop. 2013/14:174 s. 201–206 och 274 f.).

Driftsäkerhet

9 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om sådana generellt tillämpliga krav för anslutning av anläggningar till elnätet som avses i

1. artikel 7.1 i kommissionens förordning (EU) 2016/631 av den 14 april 2016 om fastställande av nätföreskrifter med krav för nätanslutning av generatorer, i den ursprungliga lydelsen,

2. artikel 6.1 i kommissionens förordning (EU) 2016/1388 av den 17 augusti 2016 om fastställande av nätföreskrifter för anslutning av förbrukare, i den ursprungliga lydelsen, och

3. artikel 5.1 i kommissionens förordning (EU) 2016/1447 av den 26 augusti 2016 om fastställande av nätföreskrifter med krav för nätanslutning av system för högspänd likström och likströmsanslutna kraftparksmoduler, i den ursprungliga lydelsen.

I paragrafen bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om sådana generellt tillämpliga krav för anslutning av anläggningar till elnätet som avses i de s.k. anslutningskoderna. Paragrafen överensstämmer med hittillsvarande 8 kap. 3 c § (prop. 2017/18:93 s. 11–13 och 18 f.).

10 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om kontroll, provning, besiktning eller andra krav för att säkerställa driftsäkerheten hos det nationella elsystemet när det gäller

1. elektriska anläggningar,
2. anordningar avsedda att anslutas till en elektrisk anläggning,
3. elektrisk materiel, och
4. elektriska installationer.

I paragrafen bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om elektriska anläggningar m.m. för att säkerställa driftsäkerheten hos det nationella elsystemet. Paragrafen överensstämmer med hittillsvarande 8 kap. 3 d § (prop. 1996/97:136 s. 170 och prop. 2017/18:93 s. 19).

11 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om sådant datautbyte som avses i artikel 40.5 i kommissionens förordning (EU) 2017/1485 av den 2 augusti 2017 om fastställande av riktlinjer för driften av elöverföringssystem, i den ursprungliga lydelsen.

I paragrafen bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om datautbyte enligt den s.k. driftkoden. Paragrafen överensstämmer med hittillsvarande 8 kap. 3 e § (prop. 2017/18:93 s. 14 f. och 19).

Krav på balansansvar

12 § En elleverantör får leverera eller ta emot el endast i en leveranspunkt där någon har åtagit sig balansansvaret.

Detta gäller dock inte under den tidsfrist som anges i 33 § första stycket.

I paragrafen regleras den grundläggande skyldigheten för en elleverantör att ha en balansansvarig i leveranspunkten. Paragrafen motsvarar delvis hittillsvarande 8 kap. 4 § första och tredje styckena. I sak ändras paragrafen på så sätt att den omfattar även elleverantörens mottagande av el i en inmatningspunkt. Övervägandena finns i avsnitt 8.2.

För varje leveranspunkt måste det finnas någon som har åtagit sig balansansvaret. Vad som avses med leveranspunkt och balansansvar anges i 1 kap. 4 §.

Ansvar för att det finns en balansansvarig ligger enligt *första stycket* på elleverantören. En elleverantör som vill leverera el till en elanvändare i en uttagspunkt eller ta emot el från en elproducent i en inmatningspunkt måste antingen själv åta sig balansansvaret i den aktuella leveranspunkten eller genom avtal se till att någon annan åtar sig ansvaret. I annat fall får elleverantören inte leverera eller ta emot el i leveranspunkten. Skyldigheten att se till att det finns en balansansvarig i en uttagspunkt behandlas närmare i äldre förarbeten (prop. 1998/99:137 s. 46–48).

13 § En leverantör av aggregeringstjänster får tillhandahålla sådana tjänster i en leveranspunkt endast om någon har åtagit sig ett balansansvar i leveranspunkten som särskilt avser de obalanser som tjänsterna kan medföra.

I paragrafen, som inte har någon tidigare motsvarighet, regleras den grundläggande skyldigheten för den som levererar aggregeringstjänster att ha en balansansvarig i en leveranspunkt i vilken tjänsterna kan utföras. Paragrafen ska ses mot bakgrund av artikel 17.3 d i elmarknadsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 8.3.

Vad som avses med aggregeringstjänster anges i 1 kap. 4 §.

Regleringen motsvarar den som gäller för elleverantörer enligt 12 §. En leverantör av aggregeringstjänster får alltså välja mellan att själv åta sig balansansvaret och att se till att någon annan gör det.

Avtal om balansansvar

14 § Den som åtar sig balansansvar ska ingå avtal dels med den systemansvariga myndigheten, dels med den som enligt 22 § utför avräkningen mellan de balansansvariga.

Villkoren i avtalen ska vara objektiva och icke-diskriminerande.

I paragrafen regleras skyldigheten för den som åtar sig balansansvar att ingå avtal dels med Svenska kraftnät, dels med den som utför balansavräkningen mellan de balansansvariga.

Första stycket överensstämmer i sak med hittillsvarande 8 kap. 4 § andra stycket första meningen (prop. 2014/15:112 s. 16–19 och 24).

Andra stycket överensstämmer i sak med hittillsvarande 8 kap. 4 a § första stycket (prop. 2004/05:62 s. 85 f. och 270 och prop. 2014/15:112 s. 25).

15 § Ett avtal enligt 14 § mellan den balansansvarige och den systemansvariga myndigheten ska innehålla ett åtagande av den balansansvarige

1. att säkerställa balans mellan tillförsel och uttag av el, och

2. att betala en ersättning till den systemansvariga myndigheten om balansansvaret omfattar sådana obalanser som kan uppkomma genom tillhandahållande av tjänster för efterfrågeflexibilitet.

Ersättning enligt första stycket 2 ska motsvara sådana kostnader som myndigheten enligt 26 § första stycket ska kompensera elleverantörer för.

I paragrafen regleras innehållet i det avtal som en balansansvarig ska ingå med Svenska kraftnät. Paragrafen motsvarar delvis hittillsvarande 4 § andra stycket andra meningen. Övervägandena finns i avsnitt 8.3. Den utformas enligt *Lagrådets* förslag.

Åtagandet enligt *första stycket första punkten* att säkerställa balans mellan tillförsel och uttag av el behandlas i äldre förarbeten (prop. 2014/15:112 s. 19 och 24).

Enligt *andra punkten* ska avtalet även innehålla ett åtagande att betala en särskild ersättning till Svenska kraftnät. Åtagandet ska gälla om den balansansvarige åtar sig balansansvaret för sådana obalanser som kan uppkomma genom aggregeringstjänster och tjänsterna innebär att efterfrågeflexibilitet aktiveras i leveranspunkten.

Skyldigheten att ersätta elleverantörernas kostnader ligger utanför balansansvaret. Den balansansvarige ska betala en ersättning till Svenska

kraftnät, som i sin tur är skyldig att ersätta elleverantören. Av *andra stycket* framgår att den ersättning som de balansansvariga ska betala till Svenska kraftnät ska motsvara sådana kostnader som myndigheten ska kompensera elleverantörer för. Ersättningen regleras särskilt i 16 och 26 §§.

16 § När det gäller tillhandahållande av tjänster för efterfrågefleksibilitet ska metoden för att beräkna omfattningen av balansansvaret enligt 13 § eller den ersättning som avses i 15 § första stycket 2 utformas så att

1. den inte hindrar aggregering eller efterfrågefleksibilitet,
2. kompensationen för balansansvariga och elleverantörer avser endast de kostnader för att anskaffa el som uppkommer under aktiveringen av efterfrågefleksibiliteten, och
3. hänsyn tas till de fördelar som aggregeringstjänsten kan innebära för någon annan som åtagit sig balansansvar eller som levererar el i leveranspunkten.

I paragrafen, som är ny, regleras omfattningen av balansansvaret när det gäller obalanser som uppkommer till följd av att den som levererar aggregeringstjänster tillhandahåller tjänster för efterfrågefleksibilitet. Regleringen omfattar även skyldigheten att ersätta elleverantörernas kostnader. Paragrafen ska ses mot bakgrund av artikel 17.4 i elmarknadsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 8.3.

Av *första punkten* följer att ersättningen inte får vara ett sådant hinder för marknadstillträde som avses i artikel 17.4 andra meningen i elmarknadsdirektivet.

Genom *andra punkten* begränsas skyldigheten att ge kompensation. Inskränkningen ska ses mot bakgrund av artikel 17.4 tredje meningen i elmarknadsdirektivet.

Att någon utför aggregeringstjänster i en leveranspunkt kan medföra kostnader för andra aktörer men även sådana fördelar som avses i artikel 17.4 fjärde meningen i elmarknadsdirektivet. Av *tredje punkten* framgår att hänsyn ska tas till detta när metoden för att beräkna kompensationen tas fram. Ersättningen kan alltså minskas med ett belopp som svarar mot de fördelar som aggregeringstjänsten kan innebära för någon annan som åtagit sig balansansvar eller som levererar el i leveranspunkten.

17 § Ett avtal enligt 14 § mellan balansansvariga och den som utför avräkningen mellan de balansansvariga ska innehålla villkoren för avräkningen.

I paragrafen anges vad det avtal som den balansansvarige ingår med den som utför avräkningen mellan de balansansvariga ska innehålla. Paragrafen överensstämmer med hittillsvarande 8 kap. 4 § andra stycket tredje meningen (prop. 2014/15:112 s. 19 och 24).

Förhandsprövning av villkor för balansansvar

18 § Den systemansvariga myndigheten och den som utför avräkningen mellan de balansansvariga får inte ingå avtal enligt 14 § förrän de metoder som ska användas för att utforma avtalen har godkänts av nätmyndigheten.

Enligt paragrafen finns ett krav på förhandsprövning av villkoren för balansansvar. Den överensstämmer i sak med hittillsvarande 8 kap. 4 § andra stycket första meningen (prop. 2004/05:62 s. 85–87 och 270 och prop. 2014/15:112 s. 17 f. och 25). Paragrafen genomför artikel 17.4

femte meningen i elmarknadsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 8.3. Paragrafen utformas med beaktande av *Lagrådets* förslag.

19 § Nätmyndigheten ska godkänna de metoder som avses i 18 §, om metoderna kan antas leda till att villkoren i avtalen blir objektiva och icke-diskriminerande.

Nätmyndighetens beslut i fråga om godkännande gäller omedelbart. Nätmyndigheten ska delge beslutet enligt 49 § första stycket 1 och andra stycket delgivningslagen (2010:1932).

I paragrafen regleras Energimarknadsinspektionens prövning i ärenden om förhandsprövning av villkor för balansansvar. Paragrafen överensstämmer i sak med hittillsvarande 8 kap. 4 a § andra stycket andra meningen och tredje stycket (prop. 2004/05:62 s. 85–87 och 270 och prop. 2014/15:112 s. 17 f. och 25).

Offentliggörande av villkor för balansansvar

20 § Den systemansvariga myndigheten och den som utför avräkningen mellan de balansansvariga ska offentliggöra villkoren i sådana avtal som avses i 14 § och på begäran utan dröjsmål ge den som begär det skriftlig information om villkoren.

I paragrafen finns ett krav på offentliggörande av villkor för balansansvar. Paragrafen överensstämmer i sak med hittillsvarande 8 kap. 4 b § första stycket (prop. 2004/05:62 s. 89 och 270 och prop. 2014/15:112 s. 25 f.). Den utformas i huvudsak enligt *Lagrådets* förslag.

Hittillsvarande andra stycket, som innehållit ett bemyndigande till regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Energimarknadsinspektionen att meddela föreskrifter om offentliggörandet av villkor utgår. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § första stycket 1 regeringsformen meddela närmare föreskrifter om offentliggörandet.

Anskaffning av produktionskapacitet för att fullgöra ett åtagande

21 § En balansansvarig som använder någon annans produktionskapacitet särskilt för att fullgöra sina åtaganden enligt sådana avtal som avses i 14 § får inte ställa upp villkor som utesluter elproducenter från att tillhandahålla sådan kapacitet med hänvisning endast till kraftslag. Den balansansvarige ska anskaffa kapacitet på ett öppet, icke-diskriminerande och marknadsorienterat sätt.

I paragrafen regleras den balansansvariges anskaffning av produktionskapacitet. Paragrafen överensstämmer i sak med hittillsvarande 8 kap. 11 c § (prop. 2013/14:174 s. 201–206 och 275).

Balansavräkning

22 § Den systemansvariga myndigheten ska ansvara för att avräkning sker mellan de balansansvariga. Myndigheten får uppdra åt någon annan att utföra avräkningen.

I paragrafen anges vem som ansvarar för balansavräkningen. Paragrafen överensstämmer med hittillsvarande 8 kap. 11 § (prop. 1998/99:137 s. 23–25 och 54 f. och 2014/15:112 s. 11–15 och 27).

23 § En elleverantör som har levererat eller tagit emot el i en leveranspunkt där det saknas någon som är balansansvarig ska vid avräkning enligt 22 § anses som balansansvarig för leveranspunkten.

Paragrafen innebär att en elleverantör som levererar eller tar emot el i en leveranspunkt utan att ha sett till att det finns en balansansvarig träder in i den ställning som en balansansvarig, om en sådan funnits, skulle ha haft vid balansavräkningen. Paragrafen motsvarar delvis hittillsvarande 8 kap. 11 a § första meningen. Övervägandena finns i avsnitt 8.4.

24 § Den som utför aggregeringstjänster i en leveranspunkt för vilken det saknas någon som har åtagit sig balansansvar för obalanser som tjänsterna kan medföra ska vid avräkning enligt 22 § anses ha åtagit sig ett sådant ansvar.

Paragrafen, som inte har någon tidigare motsvarighet, innebär att den som levererar aggregeringstjänster och inte ser till att det finns en balansansvarig för de obalanser som tjänsterna kan medföra träder in i den ställning som en balansansvarig, om en sådan funnits, skulle ha haft vid balansavräkningen. Övervägandena finns i avsnitt 8.4. Paragrafen utformas i huvudsak enligt *Lagrådets* förslag.

25 § Den som anses vara balansansvarig enligt 23 eller 24 § ska betala ersättning till den systemansvariga myndigheten enligt villkor som motsvarar villkor för balansansvariga enligt sådana avtal som avses i 14 §.

I paragrafen regleras beräkningen av den ersättning som elleverantörer och leverantörer av aggregeringstjänster ska betala, när det inte finns någon balansansvarig. Paragrafen motsvarar delvis hittillsvarande 8 kap. 11 a § andra meningen. Övervägandena finns i avsnitt 8.4.

Den som anses vara balansansvarig blir skyldig att betala ersättning till Svenska kraftnät, exempelvis för inköp av balansenergi, på samma sätt som en balansansvarig skulle ha varit. Ersättningen ska bestämmas med utgångspunkt i de avtal som de balansansvariga har ingått enligt 14 §.

Ersättning till elleverantörer

26 § Den systemansvariga myndigheten ska ersätta elleverantörer som har anmält till myndigheten att de levererar el i en uttagspunkt för sådana kostnader för att anskaffa el som en leverantör av aggregeringstjänster orsakar genom att tillhandahålla tjänster för efterfrågeflexibilitet i uttagspunkten, om kostnaderna uppkommer under aktiveringen av efterfrågeflexibiliteten.

Ersättningen ska beräknas enligt grunder som anges i sådana avtal som avses i 15 §.

I paragrafen, som inte har någon tidigare motsvarighet, regleras sådan kompensation till elleverantörer som inte omfattas av balansavräkningen. Övervägandena finns i avsnitt 8.3.

När det gäller obalanser som uppkommer till följd av att en leverantör av aggregeringstjänster aktiverar tjänster för efterfrågeflexibilitet omfattar ersättningsskyldigheten kostnader som uppkommer för någon annan som levererar el i uttagspunkten. Den balansansvarige betalar dock inte ersättning direkt till elleverantören utan till Svenska kraftnät i enlighet med det

åtagande som anges i 15 § första stycket 2. Av *första stycket* framgår att det är affärsverket som är skyldigt att betala ersättning till elleverantören.

Enligt 15 § andra stycket ska den balansansvarige till Svenska kraftnät betala en ersättning som motsvarar sådana kostnader som verket ska kompensera elleverantörerna för enligt första stycket i förevarande paragraf. Som en konsekvens av detta ska enligt *andra stycket* ersättningen till elleverantörerna beräknas enligt grunder som anges i avtalet om balansansvar.

Övertagande av balansansvar i en leveranspunkt

27 § Ett övertagande av balansansvaret enligt 12 § i en leveranspunkt där någon har åtagit sig balansansvaret får, när det inte samtidigt sker ett byte av elleverantör, göras endast från och med den första dagen i en kalendermånad.

Balansansvaret får i ett sådant fall övertas endast om den elleverantör som vill byta balansansvarig har informerat nätföretaget om bytet senast en månad före övertagandet.

I paragrafen regleras övertagandet av balansansvaret i en leveranspunkt när det inte samtidigt sker något byte av elleverantör. Paragrafen överensstämmer delvis med hittillsvarande 8 kap. 9 § andra stycket (prop. 1998/99:137 s. 53 f. och prop. 2010/11:70 s. 262). Regleringen anpassas till att det införs balansansvar för inmatning av el, se 12 §. Paragrafen utformas med beaktande av *Lagrådets* förslag.

Det som angetts i hittillsvarande första stycket i fråga om övertagande av balansansvar i samband med ett byte av elleverantör kräver inte någon särskild reglering.

28 § Den systemansvariga myndigheten får i det enskilda fallet medge att balansansvaret i en leveranspunkt ska börja gälla tidigare än vad som följer av 27 §, om det finns särskilda skäl.

Enligt paragrafen får Svenska kraftnät i det enskilda fallet medge att ett övertagande av balansansvaret i en leveranspunkt blir gällande tidigare än en månad från det att anmälan om byte av balansansvarig gjordes. Paragrafen överensstämmer i sak med hittillsvarande 8 kap. 9 § tredje stycket (prop. 1997/98:159 s. 69 f., prop. 1998/99:137 s. 54 f. och prop. 2010/11:70 s. 262).

29 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för ett nätföretag att sända underrättelser med anledning av en anmälan enligt 27 § andra stycket.

I paragrafen finns ett bemyndigande till regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om skyldighet för ett nätföretag att sända underrättelser med anledning av en anmälan om övertagande av balansansvar. Paragrafen motsvarar delvis hittillsvarande 8 kap. 9 § fjärde stycket (prop. 1998/99:137 s. 54 och prop. 2010/11:70 s. 262).

Vidaredelegation kan fortsättningsvis ske till en annan myndighet än Energimarknadsinspektionen.

30 § Om den systemansvariga myndigheten får kännedom om att ett avtal enligt 14 § ska upphöra att gälla, ska myndigheten genast underrätta de nätföretag på vilkas ledningsnät de leveranspunkter är belägna för vilka balansansvaret kommer att upphöra. Detta gäller dock endast om det rör sig om ett avtal som har ingåtts med någon som i ett avtal med en elleverantör har åtagit sig balansansvaret i leveranspunkter där elleverantören levererar eller tar emot el.

I paragrafen regleras Svenska kraftnäts underrättelseskyldighet i samband med att en elleverantör kommer att stå utan balansansvarig. Paragrafen motsvarar delvis hittillsvarande 8 kap. 4 c § första stycket första meningen. Övervägandena finns i avsnitt 8.2. Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag.

Ett sådant avtal som avses i 14 § – mellan en balansansvarig å den ena sidan och Svenska kraftnät eller den som utför balansavräkningen å den andra – kan sägas upp omedelbart eller med viss uppsägningstid. I ett sådant fall får den balansansvarige inte längre agera som balansansvarig på elmarknaden. Följden blir att de elleverantörer för vilkas leverans eller mottagande av el den balansansvarige har åtagit sig balansansvaret står utan balansansvarig. Svenska kraftnät ska då utan dröjsmål sända underrättelser till samtliga de nätföretag på vars nät det finns leveranspunkter där balansansvaret kommer att upphöra. I 32 § finns en underrättelseskyldighet för nätföretagen.

31 § Den som i ett avtal med en elleverantör har åtagit sig balansansvaret i de leveranspunkter där elleverantören levererar eller tar emot el ska, när den får kännedom om att avtalet ska upphöra att gälla, utan dröjsmål underrätta den systemansvariga myndigheten och de nätföretag på vars ledningsnät de leveranspunkter är belägna där balansansvaret kommer att upphöra att gälla.

I paragrafen regleras en underrättelseskyldighet för en balansansvarig, som har åtagit sig balansansvaret i en leveranspunkt i enlighet med ett avtal med en elleverantör. Paragrafen motsvarar delvis hittillsvarande 8 kap. 4 c § andra stycket första meningen. Övervägandena finns i avsnitt 8.2.

Om avtalet med elleverantören ska upphöra att gälla, ska den balansansvarige underrätta Svenska kraftnät och berörda nätföretag. Underrättelsen ska ske utan dröjsmål, vilket i praktiken blir när avtalet sägs upp av någondera parten.

32 § Ett nätföretag som tar emot en underrättelse enligt 30 eller 31 § ska utan dröjsmål underrätta berörda elleverantörer om att balansansvaret kommer att upphöra.

I paragrafen regleras en underrättelseskyldighet för nätföretag. Paragrafen motsvarar delvis hittillsvarande 8 kap. 4 c första stycket andra meningen och andra stycket andra meningen. Övervägandena finns i avsnitt 8.2.

Varje nätföretag som får en underrättelse enligt 30 eller 31 § om att balansansvaret upphör, ska utan dröjsmål underrätta de elleverantörer som kommer att stå utan balansansvarig. Mottagandet av denna underrättelse från nätföretaget är utgångspunkt för tidsfristen att återställa balansansvaret (33 § första stycket).

Återställande av balansansvar

33 § En elleverantör som med omedelbar verkan förlorat sitt balansansvar får återställa balansansvaret inom en tidsfrist om tio vardagar, dock högst femton kalenderdagar. Tidsfristen börjar löpa dagen efter den dag då elleverantören har tagit del av eller haft möjlighet att ta del av den först mottagna underrättelsen enligt 32 §.

Den tidsfrist för att återställa balansansvaret som anges i första stycket gäller också en elleverantör vars avtal om balansansvar sagts upp och upphör att gälla före fristens utgång.

I paragrafen regleras elleverantörens rätt att återställa balansansvaret. Paragrafen överensstämmer i sak med hittillsvarande 8 kap. 4 e § första och andra styckena (prop. 2008/09:168 s. 24–26 och 47).

34 § En elleverantör kan inte återställa sitt balansansvar enligt 33 § om elleverantören har trätt i likvidation, ställt in betalningarna, försatts i konkurs eller har förklarat sig inte ha för avsikt att återställa balansansvaret.

Om elleverantören under tidsfristen träder i likvidation, ställer in betalningarna, försatts i konkurs eller förklarar sig inte ha för avsikt att återställa balansansvaret, upphör tidsfristen omedelbart att löpa.

Av paragrafen framgår att en elleverantör i vissa fall inte får återställa balansansvaret. Paragrafen överensstämmer i sak med hittillsvarande 8 kap. 4 e § tredje och fjärde styckena (prop. 2008/09:168 s. 25 f. och 47). Den utformas med beaktande av *Lagrådets* förslag.

35 § För att balansansvaret ska bli återställt ska elleverantören underrätta berörda nätföretag om vem som har åtagit sig balansansvaret i de leveranspunkter där elleverantören levererar eller tar emot el. Underrättelsen ska ha tagits emot inom tidsfristen.

I paragrafen regleras den situationen att elleverantören under tidsfristen lyckas återställa sitt balansansvar. Paragrafen motsvarar delvis hittillsvarande 8 kap. 4 f § första stycket (prop. 2008/09:168 s. 28 f. och 48). Övervägandena finns i avsnitt 8.2. Paragrafen utformas i huvudsak enligt *Lagrådets* förslag.

Ändringen är en anpassning till att balansansvaret enligt 12 § omfattar även inmatning av el.

36 § Ett återställt balansansvar gäller från och med dagen efter det att en underrättelse enligt 35 § har tagits emot.

I paragrafen anges när den nye balansansvariges balansansvar ska börja gälla, när en elleverantör återställer sitt balansansvar. Paragrafen överensstämmer i sak med hittillsvarande 8 kap. 4 f § andra stycket (prop. 2008/09:168 s. 28 f. och 48). Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag.

Anvisning av elleverantör när ett balansansvar har upphört

37 § Om nätföretaget inte har tagit emot en underrättelse från elleverantören om vem som är ny balansansvarig i berörda leveranspunkter innan den tidsfrist som anges i 33 § har löpt ut, ska nätföretaget dagen efter fristens utgång anvisa berörda elanvändare eller elproducenter en elleverantör. Den elleverantören ska gentemot

nätföretaget ha åtagit sig att leverera el till elanvändare eller ta emot el från elproducenter som saknar en elleverantör. Prop. 2022/23:59

I paragrafen regleras den situationen att elleverantören inte lyckas återställa sitt balansansvar i en uttagspunkt under tidsfristen. Paragrafen motsvarar delvis hittillsvarande 8 kap. 4 f § tredje stycket första och andra meningarna (prop. 2008/09:168 s. 29 f. och 48). Övervägandena finns i avsnitt 8.2.

Ändringen innebär att nätföretaget ska anvisa en ny elleverantör för en elproducent, om den elleverantör som tagit emot elen i inmatningspunkten inte lyckas återställa sitt balansansvar.

38 § Om en elleverantör inte får återställa balansansvaret enligt 33 § eller om den tidsfrist som anges där upphör att löpa enligt 34 § andra stycket, ska nätföretaget så snart som möjligt anvisa berörda elanvändare eller elproducenter en elleverantör. Den elleverantören ska gentemot nätföretaget ha åtagit sig att leverera el till elanvändarna eller ta emot el från elproducenterna.

I paragrafen regleras de två situationerna att en elleverantör inte har rätt till en tidsfrist för att återställa sitt balansansvar respektive att tidsfristen upphör att löpa. Paragrafen motsvarar delvis hittillsvarande 8 kap. 4 g § första stycket första meningen (prop. 2008/09:168 s. 49). Övervägandena finns i avsnitt 8.2. Paragrafen utformas med beaktande av *Lagrådets* förslag.

Ändringen i sak innebär att nätföretaget ska anvisa en ny elleverantör för en elproducent, om någon av de två situationerna uppkommer i fråga om den elleverantör som tagit emot elen i inmatningspunkten.

39 § Nätföretaget ska utan dröjsmål underrätta

1. elanvändarna och elproducenterna om den elleverantör som har anvisats enligt 37 eller 38 §, och
2. elanvändarna om bestämmelserna i denna lag om byte av elleverantör.

I paragrafen regleras nätföretagets informationsskyldighet i förhållande till elanvändare och elproducenter i samband med att nätföretaget anvisar en elleverantör. Paragrafen motsvarar delvis hittillsvarande 8 kap. 4 f § fjärde stycket första meningen och 4 g § andra stycket första meningen (prop. 2008/09:168 s. 48 f.). Övervägandena finns i avsnitt 8.2.

Ändringen i sak innebär att nätföretaget ska underrätta en elproducent om den elleverantör som har anvisats som mottagare i inmatningspunkten.

40 § En elleverantör som har anvisats enligt 37 eller 38 § ska utan dröjsmål underrätta

1. elanvändarna om leverantörens villkor för leveransen, och
2. elproducenterna om leverantörens villkor för mottagande av el.

I paragrafen regleras den anvisade elleverantörens informationsskyldighet i förhållande till elanvändare och elproducenter. Paragrafen motsvarar delvis hittillsvarande 8 kap. 4 f § fjärde stycket andra meningen och 4 g § andra stycket andra meningen (prop. 2008/09:168 s. 48 f.). Övervägandena finns i avsnitt 8.2.

Ändringen i sak framgår av *andra punkten*.

41 § Om ett nätföretag enligt 37 eller 38 § anvisar en elleverantör, gäller ett balansansvar som en ny balansansvarig åtagit sig från och med dagen för anvisningen.

I paragrafen anges när det balansansvar som en ny balansansvarig har åtagit sig i samband med en anvisning av elleverantör börjar gälla. Paragrafen överensstämmer i sak med hittillsvarande 8 kap. 4 f § tredje stycket tredje meningen och 4 g § första stycket andra meningen (prop. 2008/09:168 s. 48 f.).

Skyldighet för nätföretag att underrätta den systemansvariga myndigheten

42 § Ett nätföretag ska hålla den systemansvariga myndigheten underrättad om vem som har åtagit sig balansansvaret för nätföretagets egna inköp.

I paragrafen regleras nätföretagets skyldighet att hålla Svenska kraftnät underrättat om vem som har åtagit sig balansansvaret för nätföretagets egna inköp. Paragrafen överensstämmer i sak med hittillsvarande 8 kap. 10 § andra stycket (prop. 1998/99:137 s. 23–25 och 54).

43 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för ett nätföretag att hålla den systemansvariga myndigheten underrättad om byte av balansansvariga enligt detta kapitel.

I paragrafen finns ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om underrättelseskyldighet för nätföretag i frågor om balansansvariga i leveranspunkter. Paragrafen motsvarar delvis hittillsvarande 8 kap. 10 § första stycket.

Till skillnad från den hittillsvarande bestämmelsen, som anger att nätföretaget ska hålla Svenska kraftnät underrättat enligt de närmare föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer, innehåller paragrafen endast ett normgivningsbemyndigande.

9 kap. Leverans av el och aggregeringstjänster

Kapitlet innehåller bl.a. motsvarigheter till bestämmelser i hittillsvarande 8 och 11 kap. Rubriken utformas enligt *Lagrådets* förslag.

Leverans av el enligt leveransavtal

1 § En elleverantör får ingå avtal om leverans av el i en uttagspunkt enbart med den elanvändare som enligt avtal med det berörda nätföretaget har rätt att ta ut el i uttagspunkten.

I paragrafen finns ett krav på att elleverantörer får ingå avtal om elleverans enbart med den elanvändare som har avtal med nätföretag om att få ta ut el i uttagspunkten. Paragrafen överensstämmer i sak med hittillsvarande 8 kap. 4 d § (prop. 2005/06:158 s. 24 f. och 85).

2 § En elleverantör, som ska börja leverera el i en uttagspunkt eller överta leveranserna till en elanvändare i dennes uttagspunkt, ska omedelbart anmäla till det berörda nätföretaget att leverans ska påbörjas. Anmälan ska även innehålla en uppgift om vem som har åtagit sig balansansvaret i uttagspunkten.

En elleverantör får överta leveranserna till en elanvändare i dennes uttagspunkt fjorton dagar efter anmälan.

Första och andra styckena gäller inte elleverantörer som avser att leverera el enligt fastkraftsavtal. Leverans får i dessa fall påbörjas endast efter att elleverantören anmält det till den elleverantör som enligt 14 § första stycket är leveransskyldig i elanvändarens uttagspunkt och till den som åtagit sig balansansvaret i den uttagspunkten.

I paragrafen regleras att elleverantören i förväg ska anmäla att el ska börja levereras eller att en leverans ska övertas i en uttagspunkt. Paragrafen överensstämmer i huvudsak med hittillsvarande 8 kap. 6 § första, andra och tredje styckena och 7 § (prop. 1998/99:137 s. 23 f. och 50 f. och 2010/11:70 s. 85 och 261).

Vad som avses med fastkraftsavtal har hittills angetts i 8 kap. 7 § men definieras nu i stället i 1 kap. 4 §. Paragrafhänvisningen i *tredje stycket* ändras. Hittillsvarande upplysningsbestämmelse i 8 kap. 6 § fjärde stycket utgår.

Leverans av el om leveransavtal saknas

3 § Nätföretaget ska anvisa en elleverantör till en elanvändare som saknar ett leveransavtal med en elleverantör.

Den elleverantör som anvisas ska ha åtagit sig gentemot nätföretaget att leverera el till elanvändaren på skäliga villkor. Metoderna för att utforma leveransvillkoren ska framgå av avtalet mellan nätföretaget och elleverantören.

I paragrafen finns ett krav på nätföretag att anvisa en elleverantör för en elanvändare som saknar leveransavtal. Paragrafen överensstämmer i sak med hittillsvarande 8 kap. 8 § första stycket (prop. 1998/99:137 s. 31 f. och 52 f. och prop. 2016/17:13 s. 17 f. och 45).

4 § Regeringen får meddela föreskrifter om att de priser som en anvisad elleverantör tillämpar för leverans till en elanvändare enligt 3 § under en viss tid efter det att elleverantören har anvisats inte får överstiga vissa nivåer.

I paragrafen bemyndigas regeringen att meddela föreskrifter om att de priser som en anvisad elleverantör tillämpar inte får överstiga vissa nivåer under en viss tid efter att anvisning skett. Paragrafen överensstämmer i sak med hittillsvarande 8 kap. 8 b § (prop. 2016/17:13 s. 24 f. och 46).

Paragrafhänvisningen ändras.

5 § Nätföretaget ska utan dröjsmål underrätta elanvändaren om

1. vilken elleverantör som anvisats enligt 3 §,
2. innebörden av en sådan anvisning, och
3. bestämmelserna i denna lag om byte av elleverantör.

I paragrafen regleras att nätföretag ska lämna viss information till en elanvändare som har anvisats en elleverantör. Paragrafen överensstämmer i sak med hittillsvarande 8 kap. 8 § andra stycket (prop. 2005/06:158 s. 35 f. och 86 och prop. 2008/09:168 s. 33 f.).

6 § En anvisad elleverantör ska utan dröjsmål underrätta elanvändaren om de villkor för leveransen som elleverantören avser att tillämpa och om den dag då

elleverantören avser att påbörja leveransen enligt det anvisade avtalet. I under rättelsen ska det anges att avtalet är anvisat.

I paragrafen finns krav på att en anvisad elleverantör ska underrätta elanvändaren om villkoren enligt det anvisade elavtalet. Paragrafen överens stämmer med hittillsvarande 8 kap. 8 a § första stycket (prop. 1998/99:137 s. 52 f. och prop. 2016/17:13 s. 31 och 46).

7 § En anvisad elleverantör ska minst en gång per kvartal lämna följande infor mation till elanvändaren:

1. en redogörelse för vilka olika avtal som elleverantören erbjuder samt upp gifter om priser och leveransvillkor för de olika avtalen, och
2. uppgifter om var elanvändaren, oberoende av elleverantören, kan hitta infor mation om priser och leveransvillkor som andra elleverantörer tillämpar för leverans av el till elanvändare.

I paragrafen regleras en skyldighet för den anvisade elleverantören att särskilt informera elanvändare med anvisade avtal om priser och leverans villkor. Paragrafen överensstämmer i sak med hittillsvarande 8 kap. 8 c § (prop. 2016/17:13 s. 31 f. och 46 f.). Paragrafen utformas i huvudsak en ligt *Lagrådets* förslag. Uttrycket olika avtal används i inledningen till första punkten i stället för det av Lagrådet föreslagna uttrycket leveransvillkor.

8 § Ett anvisat elavtal får inte ha

1. en längre uppsägningstid än 14 dagar, eller
2. dynamiskt elpris.

I paragrafen regleras bl.a. hur lång uppsägningstid ett anvisat elavtal får ha. Paragrafens *första punkt* överensstämmer i sak med hittillsvarande 8 kap. 8 a § andra stycket (prop. 2016/17:13 s. 33 och 46). Övervägandena finns i avsnitt 4.3.

Regleringen i *andra punkten* är ny. Ett anvisat elavtal får inte ha dynamiskt elpris. En definition av dynamiska elpriser finns i 1 kap. 4 §.

9 § Nätföretaget ska anvisa en elleverantör till en elanvändare fastän elanvän daren redan har ett leveransavtal med en elleverantör, om elanvändaren

1. har förbrukat el som inte har levererats enligt ett leveransavtal med en el leverantör som är leveransskyldig enligt 14 §, och
 2. inte har anvisats en ny elleverantör enligt 3 §.
- Anvisningen ska avse den tid som elanvändaren har saknat ett leveransavtal.

I paragrafen regleras att nätföretaget ska anvisa en elleverantör åt en el användare som har förbrukat el som inte har levererats enligt ett leverans avtal med en elleverantör som är leveransskyldig enligt 14 §. Paragrafen överensstämmer i sak med hittillsvarande 8 kap. 8 d § (prop. 2008/09:168 s. 32 och prop. 2016/17:13 s. 47).

Paragrafen delas upp på två stycken. Dessutom ändras paragrafhänvis ningarna.

10 § En elanvändare som har förbrukat el som inte har levererats enligt ett leve ransavtal med en elleverantör som är leveransskyldig enligt 14 § ska betala för elen till den elleverantör som elanvändaren anvisas enligt 3 eller 9 § och enligt de villkor som den anvisade elleverantören tillämpar.

I paragrafen regleras till vem en elanvändare ska betala för el som har förbrukats enligt ett leveransavtal med en annan elleverantör än den elleverantör som är leveransskyldig enligt 14 §. Paragrafen överensstämmer i sak med hittillsvarande 8 kap. 8 e § (prop. 2001/02:143 s. 71–74 och 146, prop. 2008/09:168 s. 32 och prop. 2016/17:13 s. 47 f.).

Paragrafhänvisningarna ändras.

Byte av elleverantör

11 § En elleverantör ska på ett icke-diskriminerande sätt i fråga om kostnader, arbete och tidsåtgång säkerställa att en elanvändare kan byta elleverantör inom tre veckor från begäran om byte.

Ett byte av elleverantör ska vara kostnadsfritt för konsumenter och små företag.

I paragrafen regleras att elanvändare ska kunna byta elleverantör inom en viss tidsperiod och att sådana byten ska vara kostnadsfria för konsumenter och små företag. Paragrafen genomför artikel 12.1, 12.2 och 12.4 i elmarknadsdirektivet. Regleringen om att ett byte ska vara kostnadsfritt för konsumenter överensstämmer i sak med hittillsvarande 11 kap. 19 § första stycket (prop. 2010/11:70 s. 92 f. och 267). Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

Med icke-diskriminerande sätt i fråga om kostnader, arbete och tidsåtgång (*första stycket*) avses att elleverantören inte får ålägga en elanvändare exempelvis ett betungande administrativt förfarande om elanvändaren begär att få byta elleverantör. Ett byte ska kunna göras inom tre veckor från elanvändarens begäran förutsatt att avtalsvillkoren följs.

I *andra stycket* utvidgas den hittillsvarande regleringen så att även små företag, på samma sätt som konsumenter, ska slippa kostnader vid byte av elleverantör. I 12 § finns ett undantag från den regleringen. Vad som avses med små företag definieras i 1 kap. 4 §.

12 § När konsumenter eller små företag i förtid säger upp tidsbestämda avtal om att el helt eller delvis ska levereras till fast pris, får elleverantören, trots vad som sägs i 11 § andra stycket, ta ut en avgift. Avgiften får endast avse kostnader som hänför sig till den el som levereras till fast pris, den ska vara skälig och får inte överstiga den direkta ekonomiska förlust som den förtida uppsägningen orsakar.

Avgiften får endast tas ut om det tydligt framgår av leveransavtalet att den får tas ut och vad den omfattar.

I paragrafen regleras när elleverantören får ta ut en avgift av konsumenter och små företag som i förtid säger upp avtal om elleverans och vilka kostnader avgiften får omfatta. Regleringen är ny och genomför artikel 12.3 i elmarknadsdirektivet. Paragrafen utformas delvis enligt *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

Första stycket innebär att det finns en möjlighet till undantag från 11 § andra stycket. Undantaget gäller när konsumenter och små företag säger upp leveransavtal i förtid. I direktivet anges att det ska vara fråga om frivilliga uppsägningar. För att elleverantören ska få ta ut en avgift krävs att avtalet är tidsbestämt och att åtminstone en del av priset för elen är fast. Om avtalet är ett s.k. mixat avtal med både en fast och en rörlig del, får avgiften endast avse kostnader som går att hänföra till den fasta delen. Be-

dömningen av om en avgift kan anses vara skäligen (proportionell i direktivet) kan exempelvis innefatta hur lång bindningstid som återstår när avtalet sägs upp, hur stora volymer el som kvarstår att leverera och elpriset på marknaden. Att avgiften inte får överstiga den direkta ekonomiska förlusten som den förtida uppsägningen orsakar innebär i det här sammanhanget att det är faktiska kostnader som ska vara ersättningsgilla. Varken kostnader som uppkommer efter att avtalet upphört eller utebliven vinst ska kunna ersättas. Om elleverantören har prissäkrat elleveransen kan det dock innebära att denne drabbas av kostnader om elen inte kan levereras till en annan kund eller säljas vidare till samma eller högre pris efter att avtalet har upphört. Den kostnaden bör vara ersättningsgill under förutsättning att den är skäligen. I direktivet anges att kostnader för eventuella kombinerade investeringar eller tjänster som redan har tillhandahållits kunden som en del av avtalet ska kunna omfattas av avgiften. Det torde exempelvis kunna röra sig om teknisk utrustning som kunden har fått i enlighet med det ingångna avtalet. Det framgår av direktivet att tillsynsmyndigheten ska utöva tillsyn över att elleverantörerna inte tar ut högre ersättning än vad som är tillåtet, jfr 12 kap. 1 §. Det framgår också att det är elleverantören som har bevisbördan för den direkta ekonomiska förlusten.

Av *andra stycket* framgår ytterligare förutsättningar för att avgiften ska få tas ut, jfr 21 § första stycket 8 och 9.

13 § Vid byte av elleverantör ska den frånträdande elleverantören se till att elanvändaren får en slutfaktura inom sex veckor från den dag då elleveransen upphörde.

I paragrafen regleras den tidsfrist inom vilken en frånträdande elleverantör ska skicka slutfaktura till elanvändaren. Paragrafen överensstämmer delvis med hittillsvarande 11 kap. 19 § andra stycket (prop. 2010/11:70 s. 93 och 267). Den genomför artikel 10.12 i elmarknadsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 4.1.

Till skillnad från den hittillsvarande regleringen ska elleverantören se till att alla elanvändare, inte bara konsumenter, får en slutfaktura inom den angivna tidsfristen.

Elleverantörens leveransskyldighet

14 § En elleverantör som levererar el till en elanvändare i en uttagpunkt är, oavsett vad som avtalats, skyldig att fortsätta leverera el till dess

1. elanvändaren slutar att ta ut el i uttagpunkten,
 2. någon annan elleverantör börjar leverera el till elanvändaren i uttagpunkten, eller
 3. överföringen av el enligt 11 kap. 2 eller 3 § eller enligt avtal får avbrytas på grund av att elanvändaren har åsidosatt sina skyldigheter gentemot elleverantören.
- Första stycket gäller inte leverans av el enligt ett fastkraftsavtal.

I paragrafen regleras elleverantörens leveransskyldighet. Paragrafen överensstämmer i sak med hittillsvarande 8 kap. 5 § första, andra och fjärde styckena (prop. 1998/99:137 s. 30 f. och 48 f.).

Paragrafhänvisningarna i *första stycket tredje punkten* ändras. Uttrycket fastkraftsavtal i *andra stycket* definieras i 1 kap. 4 §.

15 § En elleverantör som har ett tidsbestämt avtal med elanvändaren om leverans av el ska tidigast 90 dagar och senast 60 dagar innan avtalet löper ut informera elanvändaren om

1. tidpunkten för avtalets upphörande, och
 2. konsekvenserna av att avtalet upphör.
- Första stycket gäller inte leverans av el enligt ett fastkraftsavtal.

I paragrafen regleras att elleverantörer har en informationsskyldighet gentemot elanvändare innan ett tidsbestämt avtal om leverans av el löper ut. Paragrafen överensstämmer i sak med hittillsvarande 8 kap. 5 § tredje och fjärde styckena (prop. 2005/06:158 s. 34 f. och 85 f.).

Uttrycket fastkraftsavtal i *andra stycket* definieras i 1 kap. 4 §.

Upplysningsbestämmelsen i hittillsvarande 8 kap. 5 § femte stycket utgår.

Elleverantörens skyldighet att ta emot el

16 § En elleverantör som levererar el till en elanvändare som enligt 67 kap. inkomstskattelagen (1999:1229) kan få skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el ska på villkor som är skäligen ta emot den el som matas in från elanvändarens produktionsanläggning.

Första stycket gäller inte om elanvändaren har ingått avtal med någon annan om att ta emot elen.

I paragrafen regleras elleverantörens skyldighet att ta emot el från elanvändare som uppfyller förutsättningarna för att få skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el. Paragrafen överensstämmer i huvudsak med hittillsvarande 8 kap. 5 a § (prop. 2014/15:1 s. 223 f. och 344). Övervägandena finns i avsnitt 4.5.

Första stycket justeras för att tydliggöra att mottagningsplikten inte förutsätter att elanvändaren har begärt eller beviljats skattereduktion. Mottagningsplikten inträder redan när förutsättningarna uppfylls för att enligt 67 kap. inkomstskattelagen få skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el. Sammanfattningsvis får skattereduktion lämnas till en fysisk eller juridisk person som framställer förnybar el och i en och samma anslutningspunkt matar in förnybar el och tar ut el. Vidare ska den som framställer förnybar el ha en säkring om högst 100 ampere i anslutningspunkten, och ska ha anmält till nätkoncessionshavaren att förnybar el framställs och matas in i anslutningspunkten. Första stycket ändras också för att tydliggöra att elleverantören är skyldig att betala för elen. Att elen ska tas emot på skäligen villkor innebär att elleverantören ska betala marknadsmässig ersättning.

Dynamiska elpriser

17 § Innan en elleverantör och en elanvändare ingår ett avtal med dynamiskt elpris ska elleverantören informera elanvändaren om vilka möjligheter, kostnader och risker som finns med ett sådant avtal och särskilt inhämta elanvändarens samtycke till de villkor som ett dynamiskt elpris innebär.

Ett gällande elavtal får inte omvandlas till ett avtal med dynamiskt elpris utan att elanvändaren har fått den information som avses i första stycket och lämnat sitt samtycke.

I paragrafen regleras bl.a. att elleverantörer ska lämna viss information till elanvändaren innan ett avtal med dynamiskt elpris ingås. Regleringen är ny och genomför artikel 11.2 och 11.3 i elmarknadsdirektivet. Paragrafen utformas i huvudsak enligt *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 4.3.

Av *första stycket* framgår att ett avtal med dynamiskt elpris inte får ingås innan elanvändaren har fått den information som anges i bestämmelsen och uttryckligen samtyckt till de villkor som dynamiska elpriser innebär. Informationskravet och kravet på samtycke gäller också om ett befintligt avtal omvandlas till ett avtal med dynamiskt elpris, exempelvis vid avtalsförlängning eller om det befintliga avtalet ger elleverantören möjlighet att ändra elpriset så att det blir dynamiskt beroende på vilken avräkningsmetod eller mätmetod som används. Detta framgår av *andra stycket*. Av 8 § framgår att ett anvisat elavtal inte får ha dynamiskt elpris.

18 § En elleverantör som har leveransavtal med fler än 200 000 elanvändare ska kunna erbjuda avtal med dynamiska elpriser till elanvändare som har en mätare och mätutrustning som kan mäta mängden överförd el och registrera den med ett tidsintervall som minst motsvarar frekvensen för avräkning på marknaden.

I paragrafen regleras en skyldighet för större elleverantörer att erbjuda avtal med dynamiska elpriser. Regleringen är ny och genomför artikel 11.1 i elmarknadsdirektivet. Paragrafen utformas i huvudsak enligt *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 4.3.

En elleverantör av en viss storlek ska kunna erbjuda elanvändare avtal med dynamiska elpriser, förutsatt att kravet i fråga om elanvändarens mätare är uppfyllt. Skyldigheten innebär dock inte att elleverantören har en kontraheringsplikt. Företaget kan ha sakligt grundade skäl att inte ingå ett avtal med en viss elanvändare, t.ex. att elanvändaren har bristande betalningsförmåga. En definition av dynamiska elpriser finns i 1 kap. 4 §.

Rutiner för hantering av klagomål

19 § En elleverantör ska ha fastställda rutiner för att kunna hantera klagomål från elanvändare på ett snabbt, enkelt och rättvist sätt.

Paragrafen överensstämmer i huvudsak med hittillsvarande 11 kap. 20 § när det gäller elleverantörer (prop. 2010/11:70 s. 94 f. och 267 f.). Ändringen genomför artikel 10.9 i elmarknadsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 4.1.

Till skillnad från hittillsvarande reglering innebär paragrafen att det ska finnas rutiner för klagomål från alla elanvändare och inte endast från konsumenter. Paragrafen har också anpassats till direktivtexten som anger att klagomålen ska hanteras på ett snabbt, enkelt och rättvist sätt.

Elleverantörens skyldighet att lämna uppgifter till nätmyndigheten om priser och leveransvillkor

20 § En elleverantör ska lämna uppgifter till nätmyndigheten om de priser och leveransvillkor som företaget tillämpar för leverans av el i en elanvändares uttagspunkt.

Paragrafen överensstämmer i sak med hittillsvarande 8 kap. 11 b § första stycket (prop. 2005/06:158 s. 32–34 och 86 f. och prop. 2015/16:186 s. 20 f. och 35).

Upplysningsbestämmelsen i paragrafens hittillsvarande andra stycke utgår.

Uppgifter i avtal mellan en elleverantör och en elanvändare

21 § Ett avtal mellan en elleverantör och en elanvändare om leverans av el i elanvändarens uttagspunkt ska innehålla uppgifter om

1. elleverantörens namn, adress, telefonnummer och webbplats,
2. när avtalet träffas och vid vilken tidpunkt elleverantören planerar att påbörja leveranserna till elanvändaren,
3. den tid som avtalet löper på eller om det löper tills vidare,
4. vilka tjänster som avtalet omfattar,
5. elleverantörens åtagande gentemot elanvändaren,
6. villkoren för fakturering och betalning,
7. vad som gäller i fråga om förlängning av ett avtal som löper under en viss tid,
8. villkoren för uppsägning av avtalet och om avtalet kan sägas upp avgiftsfritt,
9. hur ersättningen beräknas vid uppsägning i förtid av ett avtal som löper under viss tid,
10. villkoren för ersättning om elleverantören inte uppfyller sitt åtagande enligt avtalet,
11. var elanvändaren kan hitta information om elleverantörens priser, övriga tjänster och villkor samt om konsumenträttigheter, och
12. hur tvistlösning utanför domstol inleds.

Elleverantören ska lämna information om avtalsvillkoren till elanvändaren innan avtalet ingås eller bekräftas, även i de fall avtalet ingås genom en mellanhand.

Elleverantören ska tillhandahålla elanvändaren en kortfattad och lättillgänglig sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren.

Paragrafen reglerar vilka uppgifter som ett avtal mellan en elleverantör och en elanvändare om leverans av el ska innehålla. Den överensstämmer i huvudsak med 11 kap. 13 § ellagen (prop. 2010/11:70 s. 88 f. och 262–264). Ändringarna genomför artikel 10.3, 10.5 och 10.8 i elmarknadsdirektivet. Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 4.1.

I inledningen till *första stycket* byts ordet konsument ut mot elanvändare. Det innebär att bestämmelsens tillämpningsområde utökas till att inte omfatta enbart konsumenter utan samtliga elanvändare.

Första stycket fjärde punkten ändras och det hittillsvarande innehållet flyttas till elfte punkten. I den ändrade fjärde punkten anges att det ska framgå av elleveransavtalet vilka tjänster som avtalet omfattar. Det inkluderar eventuella tjänster som kombineras med leveransavtalet, exempelvis flexibilitetstjänster eller underhållstjänster. Tjänsternas kvalitet ska också anges.

I *första stycket åttonde punkten* görs ett tillägg om att det även ska framgå av avtalet om det kan sägas upp avgiftsfritt.

I *första stycket nionde punkten* uppställs krav på att det ska framgå av avtalet hur ersättning beräknas för avtal som löper under viss tid och som sägs upp i förtid, jfr regleringen i 11 och 12 §§.

I *första stycket elfte punkten* anges att det ska finnas information i avtalet om var elanvändaren kan hitta uppgifter om elleverantörens priser, övriga tjänster, villkor och konsumenträttigheter. Information om priser inbegri-

per även underhållskostnader. Med övriga tjänster avses framför allt kombinerade tjänster, exempelvis att en elleverantör utöver elleverans erbjuder flexibilitetstjänster, men även eventuella underhållstjänster som tillhandahålls av elleverantören. När det gäller information om konsumentens rättigheter har detta hittills reglerats i 11 kap. 18 §. Regeringen eller den myndighet som regeringen utser kan med stöd av bemyndigandet i 22 § meddela föreskrifter om att elleverantörerna ska tillhandahålla viss information på sin webbplats.

Första stycket tolfte punkten är ny och innebär att det ska finnas uppgifter i avtalet om hur ett tvistlösningsförfarande utanför domstol inleds. Hittills har detta reglerats som något konsumenten har rätt att ta del av på elleverantörens webbplats eller på annat sätt efter begäran, men nu förtydligas, i enlighet med elmarknadsdirektivet, att informationen ska finnas med även i avtalet. Med tvistlösningsförfarande utanför domstol avses Allmänna reklamationsnämndens verksamhet och det kan även förekomma tvistlösning inom ramen för den tillsyn som bedrivs av Energimarknadsinspektionen och Konsumentverket.

Andra stycket ändras så att det avser alla elanvändare, inte bara konsumenter. Det görs ett tillägg om att information ska lämnas även i de fall avtalet ingås genom en mellanhand. Med mellanhand avses en tredje part som uppträder som ombud eller på något annat sätt förmedlar avtalet från elleverantören till slutkunden. Det är alltid elleverantören som har ansvaret för att informationen lämnas.

Tredje stycket är nytt och ger elanvändaren rätt att av elleverantören få en kortfattad och lättillgänglig sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren. Med stöd av nästföljande paragraf kan föreskrifter på lägre nivå än lag meddelas om vilka delar av avtalsinnehållet som ska finnas med i den sammanfattningen.

22 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. att elleverantörer ska vara skyldiga att lämna viss information till elanvändare på sina webbplatser, i reklam eller på något annat sätt, och
2. vilka delar av avtalsinnehållet enligt 21 § som ska finnas med i den sammanfattning som elleverantörer ska tillhandahålla enligt tredje stycket samma paragraf och hur sammanfattningen ska tillhandahållas.

I paragrafen bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om att elleverantörer ska lämna viss information till elanvändare och om vilka avtalsvillkor som ska anges i den sammanfattning som avses i 21 § tredje stycket. Regleringen är ny och genomför artikel 10.3 sista stycket i elmarknadsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 4.1.

Med stöd av *första punkten* kan föreskrifter meddelas om elleverantörers informationsskyldighet i bl.a. sådana frågor som regleras i hittillsvarande 11 kap. 18 §. Det är information om konsumenternas rättigheter, vilket inkluderar frågan om behandlingen av klagomål och oberoende användarrådgivning om exempelvis energieffektiviseringsåtgärder och jämförelseprofiler. Det finns också en möjlighet att meddela föreskrifter om elleverantörers skyldighet att lämna annan information till alla elanvändare. Det kan röra sig om information om tillämpade priser, standardvillkor för

eltjänster, underhållskostnader och kombinerade tjänster, exempelvis att en elleverantör utöver elleverans även erbjuder flexibilitetstjänster. Med stöd av bemyndigandet kan även föreskrifter meddelas om hur informationen ska lämnas.

Med stöd av *andra punkten* kan föreskrifter meddelas om vilka delar av avtalsinnehållet i 21 § första stycket som ska ingå i den sammanfattning som elleverantören ska tillhandahålla elanvändaren. Bemyndigandet kan omfatta även föreskrifter om hur sammanfattningen ska tillhandahållas.

Information om ändrade avtalsvillkor

23 § En elleverantör som avser att ändra villkoren för ett avtal som löper tills vidare ska i ett särskilt meddelande underrätta elanvändaren om ändringen och om elanvändarens rätt att säga upp avtalet. Om villkorsändringen gäller priset för leverans av el, ska även skälen och villkoren för ändringen redovisas i meddelandet.

Elleverantören ska underrätta elanvändaren senast två veckor innan de nya villkoren börjar tillämpas. Om elanvändaren är konsument ska elleverantören underrätta elanvändaren senast två månader innan de nya villkoren börjar tillämpas.

I paragrafen föreskrivs att elleverantören ska lämna information till elanvändaren om ändrade avtalsvillkor. Paragrafen överensstämmer i huvudsak med hittillsvarande 11 kap. 16 § (prop. 2010/11:70 s. 96 och 265 f.). Ändringarna är en del av genomförandet av artikel 10.4 i elmarknadsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 4.1.

Paragrafen omfattar underrättelser till alla elanvändare och inte bara till konsumenter som i hittillsvarande reglering. Att även skälen och villkoren ska redovisas om ändringen gäller priset för leverans av el är också nytt och framgår av *första stycket*.

I *andra stycket* regleras hur lång tid som ska ha förflutit från underrättelsen innan de nya villkoren får börja tillämpas. Tiden skiljer sig åt beroende på om elanvändaren är en konsument eller inte. Tidsintervallet på två månader för underrättelser till konsumenter är detsamma som hittills. Två-veckorsgränsen som gäller för underrättelser till andra elanvändare än konsumenter är ny.

Fakturering och information som elleverantörer ska lämna till elanvändare

Rubriken utformas efter synpunkter från *Lagrådet*.

24 § En elleverantörs fakturering av elanvändare ska baseras på uppmätt faktisk förbrukning eller, vid avsaknad av mätvärden, på beräknade mängder.

Första stycket gäller inte leverans av el enligt ett fastkraftsavtal.

I paragrafen regleras utgångspunkterna för fakturering. Paragrafens första stycke överensstämmer delvis med hittillsvarande 8 kap. 15 § (prop. 2013/14:174 s. 276 f.). Paragrafen genomför artikel 18 och bilaga I i elmarknadsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 4.4.

Ordet debitering i hittillsvarande paragraf byts mot fakturering i det nya *första stycket*. Fakturering innefattar vad som hittills i lagen har avsetts med debitering. Formuleringen vid avsaknad av mätvärden möjliggör för elleverantörer att beräkna mängden levererad el och använda sig av system för förskotts betalning. Det framgår tydligt av det nya elmarknadsdirektivet

att förskottsbetalning ska vara möjlig. Om system med självavläsning används får faktureringen baseras på beräknad förbrukning endast om elanvändaren inte har tillhandahållit någon mätaravläsning (bilaga I 2 c). Med stöd av 25 § kan regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela ytterligare föreskrifter om fakturering och om den information som elleverantören ska lämna till elanvändaren i samband med fakturering.

Undantaget i *andra stycket* är nytt och gäller för elanvändare som har åtagit sig att betala för en i förväg fastställd mängd el. Undantaget förtydligar att faktisk uppmätt förbrukning eller beräknade mängder inte kan vara utgångspunkt för fakturering i sådana fall. En definition av vad som avses med fastkraftsavtal finns i 1 kap. 4 §.

25 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om elleverantörers fakturering av elanvändare och om skyldighet för elleverantörer att lämna viss information till elanvändaren i samband med fakturering.

I paragrafen bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om elleverantörers fakturering och om den information som elleverantören ska lämna till elanvändaren i samband med fakturering. I fråga om fakturering överensstämmer paragrafen delvis med hittillsvarande bemyndigande i 8 kap. 17 § (prop. 2016/17:13 s. 34 f. och 48). Paragrafen är en del av genomförandet av artikel 18.1, 18.3, 18.4 och 18.6 och bilaga I i elmarknadsdirektivet när det gäller elleverantörer. Paragrafen utformas efter synpunkter från *Lagrådet*. Övervägandena finns i avsnitt 4.4.

Bemyndigandet avser föreskrifter om de detaljerade krav på fakturor som följer av artikel 18 och bilaga I i elmarknadsdirektivet. Föreskrifterna kan exempelvis avse att en elleverantörs faktura till en elanvändare ska vara tydlig (hittillsvarande 8 kap. 16 §). Vidare kan föreskrifter meddelas om att elleverantören ska erbjuda elanvändaren fakturor i elektronisk form (hittillsvarande 8 kap. 18 § *andra stycket*). Föreskrifterna kan också avse vilken information som ska finnas på fakturan och hur den ska utformas (hittillsvarande 8 kap. 17 §).

Bemyndigandet avser även föreskrifter om den information som elleverantören ska lämna till elanvändaren enligt artikel 18 och bilaga I i elmarknadsdirektivet. Informationen behöver inte finnas på själva fakturan, vilket framgår av bilaga I. Den information som avses är inte betalningsbegäran. Detta framgår av direktivets definition av uttrycket faktureringsinformation (artikel 2.21). Med stöd av bemyndigandet kan föreskrifter meddelas bl.a. om vilken information som ska lämnas och med vilka tidsintervall den ska lämnas. Informationen kan exempelvis avse elanvändarens faktiska förbrukning av el. Föreskrifter som avser vilka uppgifter om elanvändarens historiska elförbrukning kan också meddelas. Motsvarande bemyndigande som avser nätföretags fakturering och informationsskyldighet finns i 4 kap. 43 §.

26 § På begäran av elanvändaren ska elleverantören lämna uppgifter om elanvändarens historiska elförbrukning till ett företag som elanvändaren har utsett.

Paragrafen behandlar elleverantörens skyldighet att lämna uppgifter om historisk elförbrukning till ett företag som elanvändaren har utsett. Regleringen är ny och är en del av genomförandet av bilaga I i elmarknadsdirektivet. Paragrafen utformas efter synpunkter från *Lagrådet*. Övervägandena finns i avsnitt 4.4.

Elanvändaren ska kunna begära av elleverantören att uppgifter om historisk elförbrukning även ska lämnas till ett företag som elanvändaren har utsett, t.ex. en leverantör av energitjänster (punkten 4 i bilaga I i elmarknadsdirektivet). Motsvarande reglering för nätföretag finns i 6 kap. 3 §. Med stöd av 25 § kan regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om den information som ska lämnas.

27 § En elleverantör får inte ta ut någon avgift för att tillhandahålla elanvändaren fakturor och information enligt 25 §.

I paragrafen finns ett förbud för elleverantörer att ta ut avgifter för fakturor och information som ska lämnas i samband med fakturering. Paragrafen överensstämmer i huvudsak med hittillsvarande 8 kap. 14 § (prop. 2013/14:174 s. 276). Paragrafen utformas efter synpunkter från *Lagrådet*. Övervägandena finns i avsnitt 4.4.

Paragrafen avser endast elleverantörer. Motsvarande reglering för nätföretag finns i 4 kap. 44 §.

28 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om de uppgifter som en elproducent eller annan aktör ska offentliggöra för att information ska kunna lämnas till elanvändaren om vilka energikällor som bidrar till den köpta elen.

I paragrafen bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om uppgifter som elproducenter ska offentliggöra för att elleverantörer ska kunna lämna information till elanvändare om vilka energikällor som bidrar till den köpta elen. Paragrafen överensstämmer i huvudsak med hittillsvarande 8 kap. 13 § ellagen (prop. 2004/05:62 s. 69 f. och 271). Paragrafen utformas efter synpunkter från *Lagrådet*. Övervägandena finns i avsnitt 4.4.

Med stöd av bemyndigandet kan föreskrifter meddelas om att bl.a. elproducenter ska redovisa uppgifter för att säkerställa att elleverantörer får tillgång till information om elens ursprung som de i sin tur ska lämna till elanvändare. Med annan aktör avses importörer och elleverantörer som inte handlar via elbörsen.

Betalningssätt

29 § Elleverantörer ska erbjuda flera betalningssätt vid fakturering och får inte missgynna en elanvändare på grund av det betalningssätt som denne har valt.

De avgifter som tas ut för ett visst betalningssätt eller för ett system för förskotts-betalning får inte överstiga betalningsmottagarens kostnader för användningen av betalningssättet eller systemet.

I paragrafen regleras en skyldighet för elleverantören att erbjuda flera betalningssätt och vilka avgifter som får tas ut för det betalningssätt som elanvändaren väljer. Den överensstämmer delvis med hittillsvarande

11 kap. 15 § första stycket ellagen. Ändringarna genomför artikel 10.6 i elmarknadsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 4.1.

Paragrafens *första stycke* gäller för elleverantörer i förhållande till alla elanvändare till skillnad mot den hittillsvarande regleringen som gäller endast i förhållande till konsumenter. Första stycket anpassas också till formuleringarna i direktivet om att elleverantörerna ska erbjuda elanvändare flera betalningssätt vid fakturering.

I paragrafens *andra stycke* finns en begränsning i fråga om möjligheten att ta ut avgifter från elanvändare för olika betalningssätt eller system för förskottsbetalning (artikel 10.6 tredje meningen i elmarknadsdirektivet).

Aggregeringstjänster

30 § En leverantör av aggregeringstjänster får inte hindras av andra marknadsaktörer från att få tillträde till elmarknaderna.

I paragrafen regleras att leverantörer av aggregeringstjänster ska ha rätt att få tillträde till elmarknaderna. Regleringen är ny och genomför artikel 17.3 a i elmarknadsdirektivet. Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 6.1.

Regleringen innebär att marknadsaktörer på elmarknaden inte ska kunna hindra en leverantör av aggregeringstjänster från att få tillträde till elmarknaden och utföra sådana tjänster. Vad som avses med aggregeringstjänster definieras i 1 kap. 4 §. I elmarknadsdirektivet definieras marknadsaktör som en aktör enligt definitionen i artikel 2.25 i förordning (EU) 2019/943. I den artikeln definieras marknadsaktör som en fysisk eller juridisk person som producerar, köper eller säljer el, efterfrågeflexibilitet eller lagringstjänster, inklusive lägger handelsorder, på en eller flera elmarknader, däribland energibalansmarknader.

31 § En elanvändare ska, oberoende av sitt avtal med en elleverantör och utan dennes godkännande, kunna köpa och sälja andra eltjänster än elleverans.

Paragrafen behandlar elanvändarens rätt att köpa och sälja andra eltjänster än elleverans. Regleringen är ny och genomför artikel 13.1 och 13.2 första stycket i elmarknadsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 6.1.

Med andra eltjänster än elleverans avses exempelvis aggregeringstjänster. Vad som avses med aggregeringstjänster definieras i 1 kap. 4 §.

32 § Innan en leverantör av aggregeringstjänster börjar tillhandahålla sådana tjänster i en elanvändares uttagspunkt ska leverantören göra en anmälan till det nätföretag som elanvändaren har avtal med. Motsvarande gäller innan leverantören övertar leveranser av aggregeringstjänster från en annan leverantör av sådana tjänster.

I paragrafen finns en reglering om att det krävs en anmälan till nätföretaget för att aggregeringstjänster ska få börja levereras. Regleringen är ny. Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag. Övervägandena finns i avsnitt 6.2.

En anmälan måste göras både när aggregeringstjänster börjar levereras för första gången och när leveranserna av sådana tjänster övertas efter att elanvändaren har bytt leverantör av aggregeringstjänster. Anmälan ska

göras till det nätföretag som elanvändaren har avtal med. Motsvarande anmälningsplikt gäller för elleverantörer som bara levererar el, jfr 2 §. Vad som avses med aggregeringstjänster definieras i 1 kap. 4 §.

33 § En elleverantör får inte ta ut oskäligen avgifter eller ställa oskäligen krav på en elanvändare med anledning av att elanvändaren har ett avtal om tillhandahållande av en aggregeringstjänst.

I paragrafen regleras att elleverantörer inte får ställa oskäligen krav på elanvändare som har avtal om aggregering. Regleringen är ny och genomför artikel 17.3 e i elmarknadsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 6.1.

Utgångspunkten är att elanvändare ska behandlas lika i fråga om avgifter och krav oavsett om det finns ett avtal om tillhandahållande av aggregeringstjänst eller inte. Det är därför relevant hur den aktuella avgiften eller det aktuella kravet förhåller sig till de avgifter och krav som gäller för elanvändare som inte har sådana avtal. Det som kan motivera att ett villkor eller en avgift anses som skäligen är exempelvis om avtalet medför merkostnader som det är rimligt att ta ut av elanvändaren eller om tekniska krav bör ställas för att öka nyttan med aggregeringen. Bedömningen får göras från fall till fall. Vad som avses med aggregering definieras i 1 kap. 4 §.

34 § En leverantör av aggregeringstjänster ska på ett icke-diskriminerande sätt i fråga om kostnader, arbete och tidsåtgång

1. lämna information till elanvändare om avtalsvillkor innan ett avtal om aggregeringstjänster träffas,

2. på begäran av en elanvändare lämna uppgifter om elanvändarens efterfrågefleksibilitet, och

3. säkerställa att en elanvändare kan byta leverantör av aggregeringstjänster inom tre veckor från begäran om byte.

Uppgifterna enligt första stycket 2 ska lämnas till elanvändaren utan kostnad. Ett byte av leverantör av aggregeringstjänster ska vara kostnadsfritt för konsumenterna och små företag.

I paragrafen regleras de krav som ställs på leverantörer av aggregeringstjänster bl.a. i fråga om byten av leverantör av sådana tjänster och om vilken information som ska lämnas till elanvändare. Regleringen är ny och genomför artikel 12.1, 12.2 och 12.4, artikel 13.2 andra stycket, 13.3 och 13.4 och artikel 17.3 e i elmarknadsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 6.2.

Vad som avses med aggregeringstjänster definieras i 1 kap. 4 §. Med icke-diskriminerande sätt i fråga om kostnader, arbete och tidsåtgång avses att den som levererar aggregeringstjänster inte får ålägga en elanvändare exempelvis ett betungande administrativt förfarande eller oskäligen kostnader för att utföra eller medverka till de uppgifter som anges i respektive punkt.

Första stycket första punkten avser information som ska lämnas till den elanvändare som erbjuds att teckna avtal om aggregeringstjänster.

Uppgiftsskyldigheten i *första stycket andra punkten* gäller i förhållande till elanvändare som har tecknat avtal om aggregeringstjänster. Uppgifterna behöver lämnas endast om elanvändaren begär det. Vad som avses med efterfrågefleksibilitet definieras i 1 kap. 4 §.

Första stycket tredje punkten gäller om en elanvändare som har ett avtal om aggregeringstjänster begär att få byta leverantör av sådana tjänster. Den som levererar aggregeringstjänsten ska säkerställa att bytet kan göras inom en tidsperiod om tre veckor. Elanvändaren får inte påföras några tidskrävande betungande förfaranden eller oskäligen kostnader med anledning av bytet. För konsumenterna och små företag ska bytet vara kostnadsfritt. Det framgår av *andra stycket* där det också anges att uppgifterna som en elanvändare kan begära enligt första stycket andra punkten ska lämnas utan kostnad. Vad som avses med konsument och små företag definieras i 1 kap. 4 §.

11 kap. Avbrytande av överföring av el till konsumenterna

1 § Detta kapitel gäller avbrytande av överföring av el till konsumenterna.

Avtalsvillkor som i jämförelse med bestämmelserna i kapitlet är till nackdel för konsumenten är utan verkan mot denne.

I paragrafen avgränsas kapitlets tillämpningsområde till att avse överföring och leverans av el till konsumenterna och det slås fast att kapitlets bestämmelser är tvingande till konsumenternas förmån. Paragrafen överensstämmer i huvudsak med hittillsvarande 11 kap. 1 och 2 §§ (prop. 1996/97:136 s. 185 f.). Paragrafen utformas efter synpunkter från *Lagrådet*.

Vad som avses med konsument framgår inte längre av paragrafen utan definitionen är flyttad till 1 kap. 4 §.

Avbrytande av överföring av el på grund av konsumentens avtalsbrott

2 § Överföring av el till en konsument får avbrytas, om

1. konsumenten har åsidosatt sina skyldigheter enligt avtalet med nätföretaget eller elleverantören om överföring eller leverans av el,

2. det rör sig om ett väsentligt avtalsbrott,

3. konsumenten har uppmanats att inom en viss skälig tid vidta rättelse och, om det inte rör sig om utebliven betalning, tillsammans med uppmaningen informeras om att överföringen annars kan komma att avbrytas,

4. den tid som avses i 3 har löpt ut,

5. rättelse inte har skett, och

6. omständigheterna är sådana att det saknas anledning att befara att ett avbrott skulle medföra en personskada som inte är obetydlig eller en omfattande sakskada.

Om konsumenten har handlat otillbörligt, får överföringen avbrytas trots att omständigheterna inte är sådana som anges i första stycket 6.

I paragrafen regleras förutsättningarna för att överföringen av el till en konsument som har gjort sig skyldig till ett avtalsbrott ska få avbrytas. Paragrafen överensstämmer i sak med hittillsvarande 11 kap. 3 § (prop. 2017/18:237 s. 107 f.). Paragrafen utformas efter synpunkter från *Lagrådet*.

3 § Vid utebliven betalning får överföringen av el till en konsument avbrytas endast om

1. betalningen avser överföring eller leverans av el,

2. förutsättningarna för avbrytande enligt 2 § är uppfyllda och konsumenten i god tid har informeras om vilka alternativ som finns för att undvika att överföringen avbryts,

3. konsumenten efter att den tid för rättelse som avses i 2 § första stycket 3 löpt ut har uppmanats att betala inom tre veckor från det att konsumenten har delgetts uppmaningen tillsammans med information om att överföringen annars kan avbrytas,

4. ett meddelande om den uteblivna betalningen samtidigt med uppmaningen enligt 3 har lämnats till socialnämnden i den kommun där konsumenten får elen överförd,

5. de tre veckorna som avses i 3 har löpt ut,

6. socialnämnden inte inom de tre veckorna skriftligen har meddelat den som lämnade meddelandet enligt 4 att nämnden tar på sig betalningsansvaret för skulden,

7. betalningen inte har skett, och

8. fordringen inte är tvistig.

Paragrafen behandlar särskilda förutsättningar som ska vara uppfyllda för att överföringen av el ska få avbrytas vid utebliven betalning. Paragrafen överensstämmer i huvudsak med hittillsvarande 11 kap. 4 § (prop. 2017/18:237 s. 108 f.). Paragrafen ändras som en del av genomförandet av artikel 10.11 i elmarknadsdirektivet. Paragrafen utformas efter synpunkter från *Lagrådet*. Övervägandena finns i avsnitt 4.1.

I *andra punkten* görs ett tillägg om att konsumenten i god tid ska informeras om vilka alternativ som finns för att undvika att överföringen avbryts. Informationen kan exempelvis avse betalningsplaner, råd om skuldhantering, anstånd med bortkoppling, system för forskotts betalning, energibesiktningar eller energirådgivningstjänster.

Paragrafhänvisningarna i *andra* och *tredje punkten* ändras.

4 § Ett nätföretag och en elleverantör har rätt till skälig ersättning av en konsument för kostnaderna för

1. uppmaningar och information till konsumenten enligt 2 och 3 §§, dock inte i fråga om information som rör vilka alternativ som finns för att undvika att överföringen avbryts,

2. meddelanden till socialnämnden enligt 3 §, och

3. avstängningsåtgärden.

Paragrafen behandlar konsumentens skyldighet att utge ersättning för nätföretagets och elleverantörens kostnader i anledning av förfarandet i 2 och 3 §§. Den överensstämmer i huvudsak med hittillsvarande 11 kap. 5 § (prop. 2017/18:237 s. 110 f.). Paragrafen ändras som en del av genomförandet av artikel 10.11 i elmarknadsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 4.1.

Första punkten i paragrafen ändras. De alternativ till avbrytande av elleverans som en konsument ska informeras om enligt 3 § 2 får inte medföra kostnader för konsumenten.

Avbrytande av överföring av el av säkerhetsskäl

5 § Nätföretaget får avbryta överföringen av el till en konsument om det behövs för att företaget ska kunna

1. vidta åtgärder som är motiverade av elsäkerhetsskäl, eller

2. upprätthålla en god drift- och leveranssäkerhet.

Ett sådant avbrott får inte pågå längre än vad åtgärden kräver.

Om nätföretaget kan förutse annat än kortvariga avbrott i överföringen, ska konsumenten underrättas om detta i god tid före avbrottet. Konsumenten ska underrättas personligen eller, om det är lämpligt, genom anslag.

Paragrafen behandlar i vilka fall nätföretaget får avbryta överföringen av el och att nätföretaget har en skyldighet att underrätta konsumenten om företaget kan förutse att avbrottet inte är kortvarigt. Paragrafen överensstämmer i sak med hittillsvarande 11 kap. 7 § (prop. 1996/97:136 s. 189 f.). Paragrafen utformas i huvudsak enligt *Lagrådets* förslag.

I andra stycket står det även fortsättningsvis ”längre än vad åtgärden kräver”, eftersom det är förhållanden som är kopplade till själva åtgärden som avses.

Skadestånd vid avbruten överföring av el

6 § Om överföringen av el avbryts med hänvisning till konsumentens avtalsbrott utan att förutsättningarna i 2 eller 3 § är uppfyllda har konsumenten rätt till ersättning för skada som har orsakats av nätföretaget.

Om överföringen av el har avbrutits på begäran av elleverantören, ska i stället denne ersätta konsumenten för den uppkomna skadan.

I paragrafen regleras konsumentens rätt till ersättning för skada som har orsakats av nätföretaget vid avbruten överföring av el. Paragrafen överensstämmer i huvudsak med hittillsvarande 11 kap. 8 § (prop. 1996/97:136 s. 190). Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag.

Paragrafhänvisningarna i *första stycket* ändras.

7 § Om nätföretaget inte har underrättat konsumenten enligt 5 § tredje stycket, har konsumenten rätt till ersättning för skada som har orsakats av nätföretaget.

Paragrafen behandlar nätföretagets skadeståndsskyldighet om företaget brister i sin underrättelseskyldighet enligt 5 § tredje stycket. Paragrafen överensstämmer i huvudsak med hittillsvarande 11 kap. 9 § (prop. 1996/97:136 s. 190 f.). Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag.

Paragrafhänvisningen ändras.

8 § En konsument har rätt till ersättning för skada som har orsakats av nätföretaget, om överföringen av el avbryts utan att det beror på konsumentens avtalsbrott och utan att det finns rätt att avbryta överföringen enligt 5 § första stycket. Detta gäller dock inte om nätföretaget visar att avbrottet beror på ett hinder utanför dess kontroll som nätföretaget inte skäligen kunde förväntas ha räknat med och vars följderna företaget inte heller skäligen kunde ha undvikit eller övervunnit.

Om avbrottet beror på någon som nätföretaget har anlitat för att utföra underhåll, reparation eller liknande arbete, är nätföretaget fritt från skadeståndsskyldighet endast om också den som företaget har anlitat skulle vara fri enligt första stycket.

I paragrafen behandlas konsumentens rätt till skadestånd vid driftsstörningar som inte beror på konsumentens avtalsbrott. Paragrafen överensstämmer i huvudsak med hittillsvarande 11 kap. 10 § (prop. 1996/97:136 s. 191 f.). Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag.

Paragrafhänvisningen i *första stycket* ändras.

9 § Skadestånd enligt 6–8 §§ omfattar ersättning för utgifter och inkomstbortfall samt för annan förlust på grund av avbrottet.

Paragrafen behandlar skadeståndets omfattning och jämkning. Paragrafen överensstämmer i huvudsak med hittillsvarande 11 kap. 11 § (prop. 1996/97:136 s. 193 f.). Paragrafen utformas enligt *Lagrådets* förslag.

Paragrafhänvisningarna i *första stycket* ändras. Hittillsvarande andra stycket utgår med hänvisning till de allmänna regler på området som finns i skadeståndslagen (1972:207).

10 § Konsumenten ska underrätta motparten om anspråk på ersättning enligt 6–8 §§ inom två år från det att skadan inträffade. Om konsumenten inte gör det, går rätten till ersättning för den uppkomna skadan förlorad.

I paragrafen regleras den tidsfrist inom vilken konsumenten ska underrätta motparten om anspråk på ersättning. Paragrafen överensstämmer i sak med hittillsvarande 11 kap. 12 § (prop. 1996/97:136 s. 195).

Skada som orsakas av el

11 § Bestämmelser om ansvar för skada som orsakas av el finns i elsäkerhetslagen (2016:732).

I paragrafen finns en hänvisning till elsäkerhetslagen för att tydliggöra att det finns ytterligare bestämmelser om skadestånd i den lagen. Den överensstämmer med hittillsvarande 11 kap. 12 a § (prop. 2015/16:163 s. 58).

12 kap. Tillsyn m.m.

Tillsynsmyndigheter m.m.

1 § Den eller de myndigheter som regeringen bestämmer utövar tillsyn över att denna lag och föreskrifter eller villkor som har meddelats i anslutning till lagen följs när det gäller frågor om driftsäkerheten hos det nationella elsystemet.

I övrigt utövar nätmyndigheten tillsyn över att lagen och föreskrifter eller villkor som har meddelats i anslutning till lagen följs. Tillsynen omfattar inte *att 7, 10 och 11 kap. följs. När det gäller elleverantörers skyldigheter enligt 8 kap. omfattar tillsynen endast att elleverantörerna följer 8 kap. 40 §.*

Nätmyndigheten är tillsynsmyndighet enligt EU:s elmarknadsförordning.

I paragrafen regleras tillsynen över att lagen och föreskrifter eller villkor som har meddelats i anslutning till lagen följs. Paragrafen är en del av genomförandet av artikel 12.3 i elmarknadsdirektivet. Paragrafen utformas efter synpunkter från *Lagrådet*. Övervägandena finns i avsnitt 9.

Andra stycket anpassas till nya 8, 9 och 11 kap. Samma bestämmelser i 11 kap. som hittills har varit undantagna från Energimarknadsinspektionens tillsyn kommer även fortsättningsvis att undantas (hittillsvarande 1–12 §§). När det gäller elleverantörers skyldigheter enligt 8 kap. omfattar Energimarknadsinspektionens tillsyn endast att elleverantörerna följer bestämmelserna om anvisning av elleverantör när ett balansansvar har upphört. I fråga om det föreslagna 9 kap. omfattar tillsynen efterlevnaden av samtliga skyldigheter som elleverantörerna har. Till skillnad mot den hittillsvarande regleringen kommer därför även elleverantörens anmälningsplikt när de ska börja leverera eller överta leveranserna av el i en uttagspunkt att omfattas liksom elleverantörernas leveransskyldighet.

Efterlevnaden av den nya bestämmelsen i 9 kap. 12 § omfattas också. Tillsynen av den bestämmelsen är en del av genomförandet av artikel 12.3 i elmarknadsdirektivet.

3 § En tillsynsmyndighet får meddela de förelägganden som behövs för att trygga efterlevnaden av de föreskrifter och villkor som omfattas av tillsynen. Ett föreläggande får förenas med vite.

Ett föreläggande gäller omedelbart, om det

1. avser driftsäkerheten hos det nationella elsystemet,
2. avser riktigheten av lämnade uppgifter enligt 9 kap. 20 §, eller
3. har meddelats med anledning av en anmälan enligt 14 § första stycket.

I paragrafen regleras tillsynsmyndigheternas möjlighet att meddela förelägganden. Den ändras endast när det gäller en hänvisning och är i sak oförändrad.

13 kap. Övriga bestämmelser

Ansvarsbestämmelser

1 § Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1. bryter mot 2 kap. 1 eller 3 §, eller
2. bryter mot villkor som meddelats med stöd av 2 kap. 18 §.

Till böter döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1. bryter mot 2 kap. 47 §, eller
 2. bryter mot föreskrifter som har meddelats med stöd av 8 kap. 10 §.
- I ringa fall *ska gärningen inte utgöra brott.*

Paragrafen innehåller ansvarsbestämmelser. Den utformas enligt *Lagrådets* förslag. Hänvisningen i *andra stycket 2* ändras också. Någon ändring i sak avses inte.

Överklagande till allmän förvaltningsdomstol

7 § Andra beslut av en förvaltningsmyndighet enligt denna lag än de som avses i 5 och 6 §§ får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Den systemansvariga myndighetens beslut enligt 8 kap. 2 och 5 §§ får dock inte överklagas.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

I paragrafen regleras överklagande till allmän förvaltningsdomstol av beslut enligt lagen. Den ändras endast när det gäller hänvisningar och är i sak oförändrad.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 juni 2023.

2. Bestämmelserna i 8 kap. 13, 24 och 26 §§ ska inte tillämpas i fråga om aggregeringstjänster som tillhandahålls i en leveranspunkt innan nätmyndigheten för första gången har godkänt metoder för att utforma avtal enligt 8 kap. 14 § när det gäller de obalanser som aggregeringstjänsterna kan medföra.

3. Äldre föreskrifter gäller fortfarande i fråga om vilka uppgifter ett avtal mellan en elleverantör och en elanvändare om leverans av el ska innehålla, om avtalet är tidsbegränsat och har träffats före ikraftträdandet.

Enligt *första punkten* träder lagändringarna i kraft den 1 juni 2023.

I *andra punkten* finns en övergångsreglering i fråga om skyldigheten för en leverantör av aggregeringstjänster att ha en balansansvarig i en leveranspunkt (avsnitt 8.3). Aggregeringstjänster får tillhandahållas i leveranspunkten trots att det inte finns någon balansansvarig under tiden fram till dess att Energimarknadsinspektionen för första gången har godkänt de metoder som används för att ta fram avtal om balansansvar i de delar som gäller de obalanser som aggregeringstjänsterna kan medföra.

Innebörden av övergångsbestämmelsen i *tredje punkten* är att de mer begränsade kraven i hittillsvarande 11 kap. 13 § om vilka uppgifter som ska finnas i ett avtal om elleverans, ska gälla för avtal som har träffats före ikraftträdandet. Kravet på avtalsinnehåll i den hittillsvarande paragrafen gäller endast för avtal om elleverans mellan elleverantörer och konsumenter. De nya bestämmelserna gäller för avtal om elleverans mellan elleverantörer och samtliga elanvändare. Övergångsbestämmelsen är endast tillämplig på tidsbegränsade avtal. Tillsvidareavtal som träffats mellan elleverantörer och elanvändare omfattas inte av övergångsbestämmelsen utan måste ges ett nytt innehåll med utgångspunkt i de nya bestämmelserna.

Övervägandena finns i avsnitt 11.1.

13.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (2003:436) om effektreserv

1 § Den myndighet som enligt 8 kap. 1 § ellagen (1997:857) har systemansvaret för el (den systemansvariga myndigheten) har ansvaret för att en effektreserv om högst 2 000 megawatt finns tillgänglig. Effektreserven ska skapas genom att den systemansvariga myndigheten dels ingår avtal med elproducenter om att ställa ytterligare produktionskapacitet till förfogande, dels ingår avtal om minskad elförbrukning.

Effektreserven ska vara ett komplement till den övriga produktionskapacitet som finns på elmarknaden.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om effektreserven.

I paragrafen regleras vem som ansvarar för att en effektreserv finns tillgänglig.

Paragrafen ändras endast på så sätt att hänvisningen till lagrummet i *första stycket* anpassas till ändringarna i ellagen.

2 § Den som enligt 8 kap. 14 § ellagen (1997:857) har ingått avtal med den systemansvariga myndigheten (balansansvarig) ska betala en avgift till myndigheten för att täcka de kostnader som uppstår för myndigheten enligt de avtal som avses i 1 § första stycket.

För varje balansansvarig ska avgiftens storlek baseras på omfattningen av den balansansvariges balansansvar enligt avtalet med den systemansvariga myndig-

Prop. 2022/23:59 heten och omfattningen av den balansansvariges obalans under den tidsperiod som avgiften avser. Avgiften bestäms av den systemansvariga myndigheten.

I paragrafen regleras att den som är balansansvarig ska betala en avgift till den systemansvariga myndigheten för att täcka kostnaden för effektreserven.

Paragrafen ändras endast på så sätt att hänvisningen till lagrummet i *första stycket* anpassas till ändringarna i ellagen.

13.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (2018:551) med kompletterande bestämmelser till EU:s däckmärkningsförordning

1 § Denna lag kompletterar *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2020/740 av den 25 maj 2020 om märkning av däck med avseende på drivmedels-effektivitet och andra parametrar, om ändring av förordning (EU) 2017/1369 samt om upphävande av förordning (EG) nr 1222/2009* (EU:s däckmärkningsförordning).

Paragrafen innehåller en hänvisning till EU:s däckmärkningsförordning.

Paragrafen ändras till följd av den nya däckmärkningsförordningen (EU) 2020/740. Övervägandena finns i avsnitt 10.

DIREKTIV

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV (EU) 2019/944

av den 5 juni 2019

om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU

(omarbetning)

(Text av betydelse för EES)

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 194.2,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

efter översändande av utkastet till lagstiftningsakt till de nationella parlamenten,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ⁽¹⁾,

med beaktande av Regionkommitténs yttrande ⁽²⁾,

i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet ⁽³⁾, och

av följande skäl:

- (1) Flera ändringar ska göras av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/72/EG ⁽⁴⁾. Det direktivet bör av tydlighetsskäl omarbetas.
- (2) Den inre marknaden för el, som stegvis har genomförts i hela unionen sedan 1999, syftar genom organiserandet av konkurrenskraftiga elmarknader över nationsgränserna till att skapa faktiska valmöjligheter för alla slutkunder i unionen, vare sig de är enskilda eller företag, nya affärsmöjligheter, konkurrenskraftiga priser, effektiva investerings signaler och högre kvalitet på tjänsterna samt att bidra till försörjningstrygghet och hållbarhet.
- (3) Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/54/EG ⁽⁵⁾ och direktiv 2009/72/EG har i hög grad bidragit till att skapa en sådan inre marknad för el. Unionens energisystem befinner sig dock mitt i en genomgripande omvandling. Det gemensamma målet att fasa ut fossila bränslen från energisystemet skapar nya möjligheter och utmaningar för marknadsaktörerna. Samtidigt ger den tekniska utvecklingen möjlighet till nya former av konsumentdeltagande och gränsöverskridande samarbete. Unionens marknadsregler behöver anpassas till nya marknadsrealiteter.
- (4) Kommissionens meddelande av den 25 februari 2015 med titeln *En ramstrategi för en motståndskraftig energiunion med en framåtblickande klimatpolitik* anger unionens vision om en energiunion med medborgarna i centrum, där de aktivt tar ansvar för energiomställningen och drar nytta av den nya tekniken för att sänka sina energikostnader, och aktivt deltar i marknaden, samtidigt som utsatta konsumenter får skydd.

⁽¹⁾ EUT C 288, 31.8.2017, s. 91.

⁽²⁾ EUT C 342, 12.10.2017, s. 79.

⁽³⁾ Europaparlamentets ståndpunkt av den 26 mars 2019 (ännu ej offentliggjord i EUT) och rådets beslut av den 22 maj 2019.

⁽⁴⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/72/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om upphävande av direktiv 2003/54/EG (EUT L 211, 14.8.2009, s. 55).

⁽⁵⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/54/EG av den 26 juni 2003 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om upphävande av direktiv 96/92/EG (EUT L 176, 15.7.2003, s. 37), upphävt och ersatt, med verkan från den 2 mars 2011, av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/72/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om upphävande av direktiv 2003/54/EG (EUT L 211, 14.8.2009, s. 55).

- (5) I kommissionens meddelande av den 15 juli 2015 med titeln *En ny giv för energikonsumenterna* presenteras kommissionens vision om en slutkundsmarknad som är bättre anpassad till energikonsumenterna, bland annat genom en bättre sammankoppling mellan grossist- och slutkundsmarknaderna. Med hjälp av ny teknik och nya innovativa energitjänsteföretag bör alla konsumenter kunna delta fullt ut i energiomställningen och kontrollera sin egen energiförbrukning på ett sätt som främjar energieffektiva lösningar, vilket sparar pengar åt dem själva och bidrar till att minska den totala energiförbrukningen.
- (6) I kommissionens meddelande av den 15 juli 2015 med titeln *Inledning av ett offentligt samråd om en ny marknadsmodell för energimarknaderna* betonades att övergången från produktion i stora centrala produktionsanläggningar till decentraliserad produktion av el från förnybara energikällor och marknader med utfasade fossila bränslen kräver en anpassning av de nuvarande bestämmelserna om elhandel och ändringar av befintliga marknadsroller. I meddelandet underströks också behovet att organisera elmarknaderna på ett mer flexibelt sätt och att till fullo integrera alla marknadsaktörer – inklusive producenter av förnybar energi, nya energitjänstleverantörer, energilagring och flexibel efterfrågan. Det är lika viktigt att unionen snabbt investerar i sammanlänkningar på unionsnivå för energioverföring via elöverföringssystem med högspänningsnät.
- (7) För att skapa en inre marknad för el bör medlemsstaterna främja integration av sina nationella marknader och samarbete mellan systemansvariga på unionsnivå och regional nivå, vilket också bör omfatta de enskilda system som bildar så kallade elöar och som finns kvar i unionen.
- (8) Utöver de nya utmaningarna behandlar detta direktiv också de kvarstående hindren för fullbordandet av den inre marknaden för el. Det förbättrade regelverket behöver bidra till att lösa de nuvarande problemen med fragmenterade nationella marknader som fortfarande ofta styrs genom omfattande ingripanden i reglerande syfte. Sådana ingripanden har lett till hinder för elleverans på lika villkor samt högre kostnader jämfört med lösningar som bygger på gränsöverskridande samarbete och marknadsbaserade principer.
- (9) Unionen skulle mest effektivt uppnå sitt mål för förnybar energi genom att skapa en marknadsram som belönar flexibilitet och innovation. En välfungerande utformning av elmarknaden är en huvudfaktor för att möjliggöra användningen av förnybar energi.
- (10) Konsumenterna spelar en avgörande roll för att uppnå den flexibilitet som krävs för att anpassa elsystemet till intermittent och distribuerad produktion av förnybar el. Den tekniska utvecklingen inom nätförvaltning och produktion av förnybar el har öppnat många möjligheter för konsumenterna. En sund konkurrens på slutkundsmarknaderna är avgörande för att säkerställa ett marknadsstyrt införande av innovativa nya tjänster som möter konsumenternas växlande behov och förmåga, samtidigt som systemets flexibilitet ökar. Eftersom konsumenterna inte får information om sin energiförbrukning i realtid eller nära realtid har de emellertid inte kunnat delta aktivt på energimarknaden och i energiomställningen. Genom att konsumenterna får större möjlighet att delta på energimarknaden, och får verktyg att göra detta, är avsikten att unionsmedborgare ska kunna dra nytta av den inre marknaden för el och att unionens mål för förnybar energi uppnås.
- (11) De friheter som Europeiska unionens medborgare garanteras genom fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) – bland annat fri rörlighet för varor, etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster – kan endast uppnås på en fullständigt öppen marknad, där alla konsumenter fritt kan välja leverantör och där alla leverantörer kan leverera fritt till sina kunder.
- (12) Det är av största vikt för medlemsstaterna att verka för rättvis konkurrens och för att olika leverantörer utan svårighet får tillträde till marknaden för att konsumenterna fullt ut ska kunna dra fördel av en avreglerad inre marknad för el. Marknadsmisslyckanden kan emellertid kvarstå i perifera små elnätssystem och i system som inte är anslutna till andra medlemsstater, där elpriserna inte ger de rätta investeringsfrämjande signalerna och där särskilda lösningar därför kan krävas för att säkerställa en tillfredsställande försörjningsstrygghet.
- (13) För att främja konkurrens och säkerställa elleverans till mest konkurrenskraftiga pris bör medlemsstaterna och tillsynsmyndigheterna underlätta gränsöverskridande tillträde för nya leverantörer som levererar el från olika energikällor samt för nya tillhandahållare av elproduktion, energilagring och efterfrågefleksibilitet.

- (14) Medlemsstaterna bör säkerställa att det inte finns otillbörliga hinder inom den inre marknaden för el vad gäller marknadsinträde, marknadsdrift och marknadsutträde. Samtidigt bör det klargöras att den skyldigheten inte påverkar behörigheter som medlemsstaterna behåller i förhållande till tredjeländer. Det klargörandet bör inte tolkas så att en medlemsstat ges rätt att utöva unionens exklusiva befogenhet. Det bör även klargöras att marknadsaktörer från tredjeländer som bedriver verksamhet på den inre marknaden ska efterleva tillämplig unionsrätt och nationell rätt på samma sätt som andra marknadsaktörer.
- (15) Marknadsreglerna möjliggör inträde och utträde för producenter och leverantörer baserat på deras bedömning av den ekonomiska och finansiella hållbarheten i sin verksamhet. Den principen är inte oförenlig med en möjlighet för medlemsstaterna att, lägga företag som bedriver verksamhet inom elsektorn skyldigheter att tillhandahålla allmännyttiga tjänster av allmänt ekonomiskt intresse i enlighet med fördragen, särskilt med artikel 106 i EUF-fördraget, och med detta direktiv och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/943 (*).
- (16) Europeiska rådet förklarade, i slutsatserna från sitt möte den 23 och 24 oktober 2014, att kommissionen, med stöd av medlemsstaterna, måste vidta brådskande åtgärder för att säkerställa att ett minimimål på 10 % av de befintliga sammanlänknings av elnäten uppnås snarast och senast 2020, åtminstone för de medlemsstater som ännu inte har uppnått en miniminivå av integrering av den inre marknaden för energi, dvs. de baltiska staterna, Portugal och Spanien, samt för medlemsstater som utgör deras centrala ingångspunkt till den inre marknaden för energi. Det förklarade vidare att kommissionen också regelbundet ska rapportera till Europeiska rådet, i syfte att uppnå 15 % till 2030.
- (17) Tillräcklig fysisk sammanlänkning med grannländerna är viktigt för att medlemsstater och grannländer ska kunna dra nytta av den inre marknads positiva effekter, vilket framhålls i kommissionens meddelande av den 23 november 2017 med titeln *Stärka Europas energinät* och återspeglas i medlemsstaternas integrerade nationella energi- och klimatplanerna enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1999 (*).
- (18) Elmarknader skiljer sig från andra marknader, såsom naturgasmarknader, bl.a. för att de inbegriper handel med en vara som för närvarande inte lätt kan lagras och som produceras med hjälp av en mängd olika produktionsanläggningar, inklusive genom distribuerad produktion. Detta har återspeglats genom de olika strategierna för reglering av sammanlänknings inom el- och gassektorerna. Integreringen av elmarknaderna kräver en hög grad av samarbete mellan systemansvariga, marknadsaktörer och tillsynsmyndigheter, särskilt när det gäller handel med el via marknadskoppling.
- (19) Ett annat viktigt mål för detta direktiv bör vara att trygga gemensamma bestämmelser för en verklig inre marknad för el och ett brett elutbud som är tillgängligt för alla. Korrekta marknadspriser skulle i detta syfte ge incitament till gränsöverskridande sammanlänknings och investeringar i ny elproduktion, samtidigt som de skulle leda till priskonvergens på lång sikt.
- (20) Marknadspriserna bör ge de rätta incitamenten för att utveckla nätet och investera i ny elproduktion.
- (21) Det finns olika typer av marknadsorganisation på den inre marknaden för el. De åtgärder som medlemsstaterna kan vidta för att säkerställa lika villkor på marknaden bör grunda sig på överordnade krav av allmänt intresse. Samråd bör ske med kommissionen om åtgärdernas förenlighet med EUF-fördraget och annan unionsrätt.
- (22) För att uppnå mål av allmänt ekonomiskt intresse bör medlemsstaterna behålla stor handlingsfrihet när det gäller att införa skyldigheter att tillhandahålla allmännyttiga tjänster för elföretag. Medlemsstaterna bör säkerställa att hushållskunder och, när medlemsstaterna anser det lämpligt, små företag har rätt att få tillgång till el av en bestämd kvalitet till priser som enkelt och klart kan jämföras samt som är transparenta och konkurrenskraftiga.

(*) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/943 av den 5 juni 2019 om den inre marknaden för el (se sidan 54 i detta nummer av EUT).

(*) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1999 av den 11 december 2018 om styrningen av energiunionen och av klimatåtgärder samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 663/2009 och (EG) nr 715/2009, Europaparlamentets och rådets direktiv 94/22/EG, 98/70/EG, 2009/31/EG, 2009/73/EG, 2010/31/EU, 2012/27/EU och 2013/30/EU samt rådets direktiv 2009/119/EG och (EU) 2015/652 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 525/2013 (EUT L 328, 21.12.2018, s. 1).

Skyldigheten att tillhandahålla allmännyttiga tjänster genom i form av prissättningen på el utgör dock en fundamentalt snedvridande åtgärd som ofta leder till ackumulering av tariffunderskott, begränsning av konsumenternas valfrihet, lägre incitament för energibesparingar och investeringar i energieffektivitet, lägre tjänstekvalitet, mindre engagemang och tillfredsställelse hos konsumenterna, begränsning av konkurrensen samt färre innovativa produkter och tjänster på marknaden. Följaktligen bör medlemsstaterna använda andra instrument, särskilt riktade socialpolitiska åtgärder, för att upprätthålla rimliga elpriser för sina medborgare. Offentliga ingripanden i prissättningen för el bör endast genomföras som skyldigheter att tillhandahålla allmännyttiga tjänster och bör omfattas av de särskilda villkor som anges i detta direktiv. En helt avreglerad, välfungerande slutkundsmarknad för el skulle stimulera priskonkurrens och andra typer av konkurrens bland befintliga leverantörer och uppmuntra nya aktörer att komma in på marknaden, och detta skulle öka konsumenternas valmöjligheter och tillfredsställelse.

- (23) Skyldigheten att tillhandahålla allmännyttiga tjänster i form av prissättning på el bör användas utan att urholka principen om öppna marknader, avse tydligt definierade omständigheter och förmånstagare samt vara tidsbegränsad. Sådana omständigheter kan exempelvis uppkomma då leveransen är starkt begränsad, vilket leder till betydligt högre elpriser än normalt, eller i händelse av ett marknadsmisslyckande som uppstått när ingripanden från tillsynsmyndigheter och konkurrensmyndigheter visat sig vara ineffektiva. Detta skulle påverka hushållen på ett oproportionellt sätt, och i synnerhet de utsatta kunder som normalt sett använder en större del av sin disponibla inkomst till energiräkningar än vad konsumenter med högre inkomster gör. För att mildra de snedvridande effekterna av en skyldighet att tillhandahålla allmännyttiga tjänster i form av prissättning på el bör de medlemsstater som gör sådana ingripanden vidta kompletterande åtgärder, inbegripet åtgärder för att hindra ingripanden från tillsynsmyndigheter och konkurrensmyndigheter visat sig vara ineffektiva. Detta skulle påverka priser fullt ut kan dra nytta av de erbjudanden som är tillgängliga på den konkurrensutsatta marknaden när de önskar göra detta. De som omfattas av reglerade priser måste därför vara utrustade med smarta mätarsystem och ha möjlighet att ingå avtal med dynamiska elpriser. De bör vidare direkt och regelbundet informeras om erbjudanden som finns och besparingar som kan göras på den konkurrensutsatta marknaden, särskilt om avtal med dynamiska elpriser, och de bör få stöd för att svara på och dra fördel av marknadsbaserade erbjudanden.
- (24) Rätten för dem som omfattas av reglerade priser att utan extra kostnad få individuella smarta mätare bör inte hindra medlemsstaterna från att ändra funktioner i smarta mätarsystem när det saknas infrastruktur för smarta mätare eftersom kostnads-nyttioanalysen för att införa smarta mätarsystem var negativ.
- (25) Offentliga ingripanden i prissättningen på el bör inte leda till direkt korssubventionering mellan olika kundkategorier. Enligt den principen får prissättningssystem inte uttryckligen leda till att vissa kundkategorier bär kostnaderna för ingripanden i prissättningen som påverkar andra kundkategorier. Ett prissystem vars kostnader på ett icke-diskriminerande sätt bärs av leverantörer eller andra aktörer bör t.ex. inte anses utgöra direkt korssubventionering.
- (26) För att säkerställa att de allmännyttiga tjänsterna i unionen håller hög kvalitet bör medlemsstaterna regelbundet underrätta kommissionen om alla åtgärder som vidtagits för att uppnå målet med detta direktiv. Kommissionen bör regelbundet offentliggöra en rapport som innehåller en analys av de nationella åtgärder som vidtagits för att uppnå målsättningarna när det gäller allmännyttiga tjänster samt en jämförelse av åtgärdernas effektivitet, i syfte att utfärda rekommendationer om vilka nationella åtgärder som bör vidtas för att de allmännyttiga tjänsterna ska hålla hög kvalitet.
- (27) Medlemsstaterna bör ha möjlighet att utse en sista handsleverantör. Denna leverantör kan vara försäljningsavdelningen i ett vertikalt integrerat företag som även fungerar som distributör, under förutsättning att detta uppfyller kraven på åtskillnad i detta direktiv.
- (28) De åtgärder som medlemsstaterna vidtar för att uppnå målen när det gäller social och ekonomisk sammanhållning bör bland annat kunna innefatta lämpliga ekonomiska incitament, där så är lämpligt med hjälp av alla tillgängliga nationella verktyg och unionsverktyg. Dessa verktyg kan innefatta ansvarsmekanismer för att garantera nödvändiga investeringar.
- (29) I den utsträckning de åtgärder som medlemsstaterna vidtar för att fullgöra skyldigheten att tillhandahålla allmännyttiga tjänster utgör statligt stöd enligt artikel 107.1 i EUF-fördraget är medlemsstaterna enligt artikel 108.3 i EUF-fördraget skyldiga att underrätta kommissionen om detta.

- (30) Sektorsövergripande lagstiftning utgör en stark grund för konsumentskydd för de många olika energitjänster som finns och som sannolikt kan utvecklas. Trots detta bör vissa grundläggande avtalsenliga rättigheter som kunder har tydligt fastställas.
- (31) Konsumenterna bör ha tillgång till klar och otvetydig information om sina rättigheter i förhållande till energisektorn. Kommissionen har, efter samråd med berörda intressenter, bland dem medlemsstaterna, tillsynsmyndigheterna, konsumentorganisationer och elföretag, fastställt en kontrollista för energikonsumenterna som ger konsumenter praktisk information om deras rättigheter. Den kontrollistan bör hållas uppdaterad och göras tillgänglig för alla konsumenter och för allmänheten.
- (32) Flera faktorer hindrar konsumenterna från att få tillgång till, förstå och agera utifrån de olika källor för marknadsinformation som de har tillgång till. Möjligheten att jämföra erbjudanden bör därför förbättras och olika hinder för byten bör i största möjliga utsträckning minimeras, utan att detta i onödan begränsar konsumenternas valmöjligheter.
- (33) Mindre kunder måste fortfarande betala en rad avgifter, direkt eller indirekt, när de byter leverantör. Sådana avgifter gör det svårare att identifiera vilken produkt eller tjänst som är bäst, och de begränsar den omedelbara ekonomiska fördelen med ett byte. Även om ett avlägsnande av dessa avgifter kan begränsa konsumenternas val genom att produkter som belönar konsumentlojalitet försvinner, skulle en ytterligare begränsning av avgifternas användning troligen leda till nöjdare och mer engagerade konsumenter och öka konkurrensen på marknaden.
- (34) Kortare tider för byte av leverantör kommer sannolikt att locka konsumenter att leta efter bättre energierbjudanden och byta leverantör. I och med den ökade användningen av informationsteknik bör den tekniska bytesprocessen för att registrera en ny leverantör vid en mätpunkt hos marknadsaktören normalt sett, senast år 2026, kunna slutföras inom 24 timmar, under en vardag. Bortsett från andra moment i bytesprocessen som ska avslutas innan den tekniska bytesprocessen kan påbörjas, skulle man, genom att säkerställa att det vid denna tidpunkt är möjligt att genomföra den tekniska bytesprocessen inom 24 timmar, minimera bytestiden och bidra till mer engagerade konsumenter samt till konkurrens på slutkundsmarknaden. Under alla omständigheter bör hela bytesprocessen inte ta mer än tre veckor från tidpunkten för kundens begäran.
- (35) Oberoende jämförelseverktyg i form av t.ex. webbplatser är ett effektivt sätt för mindre kunder att bedöma fördelarna med de olika energierbjudanden som är tillgängliga på marknaden. Sökverktyg sänker sökkostnaderna eftersom kunderna inte längre behöver samla in information från enskilda leverantörer och tjänsteleverantörer. Sådana verktyg kan erbjuda en bra balans mellan behovet av å ena sidan tydlig och kortfattad information och å andra sidan fullständig och detaljerad information. Verktygen bör omfatta så många befintliga erbjudanden som möjligt och täcka marknaden på ett så fullständigt sätt som möjligt i syfte att ge kunderna en representativ översikt. Det är mycket viktigt att mindre kunder har tillgång till minst ett jämförelseverktyg och att informationen som dessa verktyg tillhandahåller är tillförlitlig, objektiv och transparent. I det syftet kan medlemsstaterna ombesörja ett jämförelseverktyg som drivs av en nationell myndighet eller en privat enhet.
- (36) Effektiva möjligheter till oberoende mekanismer för tvistlösning utanför domstol för alla konsumenter, till exempel i form av en energiombudsman, ett konsumentorgan eller en tillsynsmyndighet, borgar för ett bättre konsumentskydd. Medlemsstaterna bör införa snabba och effektiva förfaranden för behandling av klagomål.
- (37) Alla konsumenter bör kunna dra nytta av att delta direkt på marknaden, särskilt genom att anpassa sin förbrukning som svar på marknadssignaler och i gengäld få lägre elpriser eller andra ekonomiska incitament. Fördelarna med detta aktiva deltagande kommer sannolikt att öka över tiden, i och med att annars passiva konsumenter blir mer medvetna om sina möjligheter som aktiva kunder, och att informationen om möjligheterna till aktivt deltagande blir mer tillgängliga och kända. Konsumenterna bör ges möjlighet att delta i alla typer av efterfrågeflexibilitet. De bör därför kunna dra fördel av att smarta mätersystem införs fullt ut och, om ett införande fullt ut bedöms olönsamt, kunna välja att ha ett smart mätersystem och ett elavtal med dynamiska priser. Detta bör göra det möjligt för dem att anpassa sin förbrukning till prissignaler i realtid som speglar värdet av och kostnaden för el eller transport under olika tidsperioder, samtidigt som medlemsstaterna bör säkerställa att konsumenternas exponering för prisrisker i grossistledet är rimlig. Konsumenterna bör informeras om

fördelarna och de potentiella prisskrikerna med avtal med dynamiska elpriser. Medlemsstaterna bör också säkerställa att de konsumenter som väljer att inte delta aktivt på marknaden inte missgynnas. I stället bör deras välgrundade beslut om de möjligheter som står till buds underlättas på det sätt som är lämpligast med tanke på förhållandena på den nationella marknaden.

- (38) För att maximera fördelarna och ändamålsenligheten med dynamiska elpriser bör medlemsstaterna bedöma om andelen fasta avgifter i elfakturorna kan göras mer dynamisk eller minska, och bör vidta lämpliga åtgärder om den potentialen finns.
- (39) Alla kundgrupper (industrikunder, kommersiella kunder och hushåll) bör ha tillträde till elmarknaderna för att sälja sin flexibilitet och egenproducerade el. Kunderna bör få möjlighet att dra full nytta av aggregering av produktion och leveranser i större områden samt gränsöverskridande konkurrens. Marknadsaktörer som deltar i aggregering kommer sannolikt att spela en viktig roll som mellanhänder mellan kundgrupper och marknaden. Medlemsstaterna bör få välja lämplig modell för genomförandet och lämplig styrningsmetod för oberoende aggregering samtidigt som man iakttar de allmänna principer som fastställs i detta direktiv. En sådan modell eller strategi kan innefatta val av marknadsbaserade principer eller regleringsprinciper som tillhandahåller lösningar för att efterleva detta direktiv, såsom modeller där obalanser jämnas ut eller när en korrigeringsmetod införs. Den valda modellen bör innehålla transparenta och rättvisa regler för att oberoende aggregatorer ska kunna fylla deras funktion som mellanhänder och för att säkerställa att slutkunden får tillräcklig nytta av deras verksamhet. För att uppmuntra efterfrågeflexibilitet bör produkter definieras på alla elmarknader, och detta bör också gälla för stödtjänster och kapacitetsmarknader.
- (40) I kommissionens meddelande av den 20 juli 2016 med titeln *Den europeiska strategin för utsläppsnål rörlighet* betonas dels behovet av att fasa ut fossila bränslen inom transportsektorn och minska dess utsläpp, särskilt i stadsområden, dels den viktiga roll som elektromobilitet kan spela för att uppnå dessa mål. Utbyggnaden av elektromobilitet är också en viktig del av energiomställningen. De marknadsregler som fastställs i detta direktiv bör därför bidra till att skapa gynnsamma villkor för elfordon av alla slag. De bör framför allt säkerställa ett effektivt införande av allmänt tillgängliga och privata laddningsstationer för elfordon och bör säkerställa en effektiv integrering av laddning av fordon i systemet.
- (41) Efterfrågeflexibilitet spelar en central roll för att möjliggöra smart laddning av elfordon och därmed en effektiv integrering av dessa fordon i elnätet, vilket kommer att få en avgörande betydelse för processen att fasa ut fossila bränslen från transporter.
- (42) Konsumenterna bör ha möjlighet att förbruka, lagra och sälja egenproducerad el på marknaden och att delta på alla elmarknader genom att ge systemet flexibilitet, exempelvis genom lagring av energi, t.ex. lagring som använder elfordon, genom efterfrågeflexibilitet eller genom system för energieffektivitet. Ny teknik kommer att underlätta detta i framtiden. Rättsliga och kommersiella hinder finns dock, t.ex. i form av oproportionella avgifter för el som förbrukas internt, skyldighet att mata in egenproducerad el i energisystemet samt administrativa bördor, bl.a. det faktum att på konsumenter som egenproducerar el och säljer den till systemet måste uppfylla kraven för leverantörer etc. Sådana faktorer som hindrar konsumenter från att producera el, och från att förbruka, lagra eller sälja egenproducerad el på marknaden bör avlägsnas, samtidigt som det bör säkerställas att egenproducerande konsumenter i rimlig omfattning bidrar till systemets kostnader. Medlemsstaterna bör kunna ha andra bestämmelser i sin nationella rätt som reglerar skatter och avgifter för enskilda slutkunder och aktiva kunder som agerar gemensamt samt för hushåll och andra slutkunder.
- (43) Distribuerad energiteknik och konsumentinflytande har gjort småskalig energiproduktion till ett ändamålsenligt och kostnadseffektivt sätt att tillgodose människors behov och förväntningar i fråga om energikällor, tjänster och lokalt deltagande. Småskalig energiproduktion utgör en inkluderande möjlighet för alla konsumenter att direkt kunna påverka produktion, förbrukning och delning av energi. Initiativ för småskalig energiproduktion är främst inriktade på att tillhandahålla överkomlig energi av ett visst slag, t.ex. förnybar energi, för sina medlemmar eller delägare snarare än att prioritera vinstintresset som traditionella elföretag. Genom att direkt engagera konsumenterna visar dessa initiativ sin potential när det gäller att på ett integrerat sätt underlätta införandet av ny

teknik och nya förbrukningsmönster, inklusive smarta distributionsnät och efterfrågeflexibilitet. Småskalig energiproduktion kan också främja energieffektivitet på hushållsnivå och bidra till kampen mot energifattigdom genom minskad förbrukning och lägre tariffer. Småskalig energiproduktion möjliggör också ett deltagande på elmarknaden för vissa grupper av hushållskunder som annars kanske inte hade haft den möjligheten. När sådana initiativ har varit framgångsrika har de gett en ekonomisk, social och miljömässig fördel för samhället som sträcker sig längre än de fördelar som härrör från tillhandahållandet av energitjänster. Detta direktiv syftar till att erkänna vissa kategorier av medborgarliga energiinitiativ på unionsnivå, såsom *medborgarenergigemenskaper*, för att ge dem en gynnsam ram, rättvis behandling, lika villkor och en välvärdad katalog av rättigheter och skyldigheter. Hushållskunder bör tillåtas att frivilligt delta i initiativ för småskalig energiproduktion, liksom att lämna dem, utan att förlora vare sig tillgången till de nät som drivs av initiativen eller sina rättigheter som konsument. Tillgång till nät som drivs av en medborgarenergigemenskap bör ges på rättvisa och kostnadsbaserade villkor.

- (44) Medlemskap i medborgarenergigemenskaper bör vara öppet för alla kategorier av enheter. Beslutsbefogenheterna inom en medborgarenergigemenskap bör dock begränsas till de medlemmar eller delägare som inte bedriver storskalig kommersiell verksamhet och vars primära ekonomiska verksamhet inte innefattar energisektorn. Medborgarenergigemenskaper anses utgöra en kategori av samarbete mellan medborgare eller lokala aktörer som bör erkännas och skyddas i unionsrätten. Bestämmelserna om medborgarenergigemenskaper utesluter inte förekomsten av andra medborgarinitiativ, t.ex. sådana som härrör från civilrättsliga överenskommelser. Det bör därför vara möjligt för medlemsstaterna att föreskriva att medborgarenergigemenskaper kan inta vilken form som helst, t.ex. en förening, ett kooperativ, ett partnerskap, en ideell organisation eller små och medelstora företag, förutsatt att enheten har rätt att för egen räkning ha rättigheter och skyldigheter.
- (45) Bestämmelserna i detta direktiv om medborgarenergigemenskaper föreskriver rättigheter och skyldigheter som det är möjligt att härleda från andra gällande rättigheter och skyldigheter, såsom avtalsfrihet, rätten att byta leverantör, skyldigheter för systemansvariga för distributionssystem, regler om nätavgifter och balansskyldighet.
- (46) På grund av deras medlemskapsstruktur, styrningskrav och syfte utgör medborgarenergigemenskaper en ny typ av enhet. De bör tillåtas att verka på marknaden på lika villkor utan att snedvridda konkurrensen och de rättigheter och skyldigheter som är tillämpliga på andra elföretag på marknaden bör vara tillämpliga på medborgarenergigemenskaper på ett icke-diskriminerande och proportionellt sätt. Dessa rättigheter och skyldigheter bör vara tillämpliga i enlighet med de roller som de intar, såsom slutkunder, producent, leverantör eller systemansvarig för distributionssystem. Medborgarenergigemenskaper bör inte stöta på rättsliga hinder om de använder sig av befintlig eller framtida informations- och kommunikationsteknik för att dela el som producerats med hjälp av produktionstillgångar inom medborgarenergigemenskapen mellan dess medlemmar eller delägare baserat på marknadsprinciper, till exempel genom att avräkna energikomponenten för medlemmar eller delägare som använder den produktion som finns tillgänglig inom gemenskapen, även över det allmänna nätet, förutsatt att båda mätpunkterna tillhör gemenskapen. Tack vare delning av el kan medlemmar eller delägare få el från produktionsanläggningar inom gemenskapen utan att direkt fysiskt befinna sig i närheten av produktionsanläggningen och utan att befinna sig bakom en gemensam mätpunkt. Om el delas bör delningen inte påverka uttaget av nätavgifter, tariffer och avgifter som rör elflödet. Delningen bör underlättas i enlighet med de skyldigheter och tidsramar som gäller för balansering, mätning och avräkning. Bestämmelserna i detta direktiv om medborgarenergigemenskaper inkräktar inte på medlemsstaternas behörighet att utforma och genomföra politik relaterad till energisektorn som avser nätavgifter och tariffer eller att utforma och tillämpa energipolitiska finansieringssystem samt kostnadsfördelning, förutsatt att denna politik är icke-diskriminerande och lagenlig.
- (47) Detta direktiv ger medlemsstaterna rätt att tillåta medborgarenergigemenskaper att bli systemansvarig för ett distributionssystem, antingen enligt de allmänna bestämmelserna eller som *systemansvarig för ett slutet distributionssystem*. När en medborgarenergigemenskap väl erhållit status som systemansvarig för ett distributionssystem bör det behandlas som, och ha samma skyldigheter som, en systemansvarig för distributionssystem. Bestämmelserna i detta direktiv om medborgarenergigemenskaper förtydligar endast de aspekter av systemansvaret för ett distributionssystem som sannolikt kan vara relevanta för medborgarenergigemenskaper, medan andra aspekter av systemansvaret för ett distributionssystem är tillämpliga i enlighet med reglerna om systemansvariga för distributionssystem.

- (48) Elfakturor är viktiga informationskällor för slutkunderna. Förutom att ge uppgifter om förbrukning och kostnader kan de också innehålla annan information som hjälper konsumenterna att jämföra sitt nuvarande avtal med andra erbjudanden. Tvister som rör fakturor är emellertid en mycket vanlig källa till klagomål från konsumenterna, vilket är en faktor som bidrar till fortsatt låg konsumenttillfredsställelse och svagt konsumentengagemang i elsektorn. Det är därför nödvändigt att göra fakturor tydligare och lättare att förstå, och att säkerställa att fakturor och faktureringsinformation visar ett begränsat antal viktiga uppgifter som konsumenterna behöver för att kunna styra sin energiförbrukning, jämföra erbjudanden och byta leverantör. Övriga uppgifter bör göras tillgängliga för slutförbrukarna i, tillsammans med, eller genom hänvisningar i, deras fakturor. Dessa uppgifter bör återges på fakturan, eller finnas i ett separat dokument som bifogas fakturan, eller så bör fakturan innehålla en hänvisning till var slutkunden lätt kan hitta dessa uppgifter på en webbplats, via en mobilapplikation eller på annat sätt.
- (49) Det är viktigt att regelbundet tillhandahålla korrekt faktureringsinformation, baserad på faktisk elförbrukning, som tas fram genom smarta mätare, för att hjälpa kunderna att kontrollera sin elförbrukning och sina kostnader. Kunder, och i synnerhet hushållskunder, bör dock ha tillgång till flexibla arrangemang för själva betalningen av sina fakturor. Det kunde exempelvis vara möjligt för kunderna att få löpande faktureringsinformation, men betala bara en gång i kvartalet, eller det kunde finnas produkter för vilka kunden betalar ett fast månadsbelopp, oberoende av den faktiska förbrukningen.
- (50) Bestämmelserna om fakturering i Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU (*) bör uppdateras, effektiviseras och flyttas till det här direktivet där de passar bättre.
- (51) Medlemsstaterna bör uppmuntra en modernisering av distributionsnät, exempelvis genom införande av smarta nät, som bör vara uppbyggda på ett sätt som uppmuntrar decentraliserad produktion och energieffektivitet.
- (52) För att engagera konsumenterna krävs lämpliga incitament och tekniska lösningar, t.ex. smarta mätersystem. Smarta mätersystem ökar konsumenternas inflytande, eftersom de därigenom kan få korrekt information i nära realtid om sin förbrukning eller produktion, och kan hantera sin konsumtion bättre, delta i och dra fördel av program för efterfrågeflexibilitet och andra tjänster, och sänka sina elfakturor. Smarta mätersystem gör det också möjligt för systemansvariga för distributionssystem att få en bättre överblick över sina nät och därmed minska sina drifts- och underhållskostnader, och att föra dessa besparingar vidare till konsumenterna i form av lägre distributionstariffer.
- (53) Beslut på nationell nivå om införandet av smarta mätersystem bör kunna baseras på en ekonomisk bedömning. Den ekonomiska bedömningen bör ta hänsyn till de långsiktiga fördelarna av införandet av smarta mätersystem för konsumenterna och hela värdekedjan, såsom bättre nätförvaltning, exaktare planering och identifiering av nätförluster. Om det vid en sådan bedömning skulle framgå att det endast är kostnadseffektivt med sådana mätare för konsumenter med en viss elförbrukning bör medlemsstaterna ha möjlighet att ta hänsyn till den slutsatsen när de går vidare med införandet av smarta mätersystem. Den bedömningen bör dock regelbundet omprövas för att hantera större förändringar av de bakomliggande antagandena, eller minst vart fjärde år, mot bakgrund av den snabba tekniska utvecklingen.
- (54) Medlemsstater som inte systematiskt inför smarta mätersystem bör tillåta konsumenterna att få fördelarna av en installation av en smart mätare, på begäran och på rättvisa och rimliga villkor, och bör förse dem med all relevant information. De konsumenter som inte har smarta mätare bör ha rätt till mätare som uppfyller minimikraven för att de ska kunna få den faktureringsinformation som anges i detta direktiv.

(*) Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU av den 25 oktober 2012 om energieffektivitet, om ändring av direktiven 2009/125/EG och 2010/30/EU och om upphävande av direktiven 2004/8/EG och 2006/32/EG (EUT L 315, 14.11.2012, s. 1).

- (55) För att underlätta konsumenternas aktiva deltagande på elmarknaderna bör de smarta mätarsystem som införs av medlemsstaterna vara driftskompatibla, och bör ge de uppgifter som krävs för konsumenternas energistyrssystem. I detta avseende bör medlemsstaterna ta vederbörlig hänsyn till relevanta tillgängliga standarder, inbegripet standarder som möjliggör driftskompatibilitet för datamodellen och applikationsnivå, till bästa praxis samt till vikten av att utveckla informationsutbyte, till framtida och innovativa energitjänster, till införandet smarta nät och till en inre marknad för el. Dessutom bör de nationella smarta mätarsystem som införts inte utgöra ett hinder för byte av leverantör, och bör vara utrustade med ändamålsenliga funktioner som gör det möjligt för konsumenterna att ha tillgång till sina förbrukningsuppgifter i nära realtid, att anpassa sin energiförbrukning och, i den mån den stödjande infrastrukturen tillåter det, att erbjuda sin flexibilitet till nätet och till elföretag och att belönas för detta, och att sänka sina elfakturor.
- (56) En viktig aspekt när det gäller leverans till kunder är att ge tillgång till objektiva och transparenta förbrukningsuppgifter. Konsumenterna bör således ha tillgång till sina förbrukningsuppgifter och till de priser och kostnader som är förknippade med deras förbrukning, så att de kan begära in offerter från konkurrenter på grundval av den informationen. Konsumenterna bör även ha rätt att få tillräcklig information om sin energiförbrukning. Förskottsbetalningarna bör inte medföra oproportionella nackdelar för användarna, och de olika betalningssystemen bör vara icke-diskriminerande. Om kunderna ges information om energikostnaderna tillräckligt ofta kommer de att uppmuntras till energibesparingar, eftersom de direkt skulle se effekterna av investeringar i energieffektivitet och av ett ändrat beteende. Ett fullständigt genomförande av direktiv 2012/27/EU kommer i detta hänseende att hjälpa konsumenterna att reducera sina energikostnader.
- (57) Det finns för närvarande ett antal olika modeller för hantering av uppgifter som har utvecklats eller håller på att utvecklas i medlemsstaterna efter införandet av smarta mätarsystem. Oberoende av modell för uppgifthantering är det viktigt att medlemsstaterna inför transparenta regler enligt vilka uppgifter är åtkomliga på icke-diskriminerande villkor och säkerställer högsta möjliga it-säkerhet och dataskydd samt opartiskheten hos de enheter som behandlar uppgifter.
- (58) Medlemsstaterna bör vidta de åtgärder som är nödvändiga för att skydda utsatta och energifattiga kunder på den inre marknaden för el. Sådana åtgärder kan variera alltefter de särskilda omständigheterna i medlemsstaterna i fråga och kan inbegripa sociala eller energipolitiska åtgärder avseende betalning av elfakturor, investeringar i energieffektivitet för bostäder eller konsumentskydd i form av t.ex. skydd mot bortkoppling. När samhällsomfattande tjänster även tillhandahålls små företag, kan åtgärderna för att säkerställa tillhandahållandet av samhällsomfattande tjänster vara olika beroende på om åtgärderna riktas till hushållskunder eller små företag.
- (59) Energitjänster är grundläggande för att trygga unionsmedborgarnas välfärd. Tillräcklig uppvärmning, kylning och belysning samt energi för elapparater är grundläggande tjänster för att garantera en skälig levnadsstandard och människors hälsa. Tillgång till dessa energitjänster gör det också möjligt för unionsmedborgarna att förverkliga sin potential och främjar social delaktighet. Energifattiga hushåll har inte råd med dessa energitjänster på grund av en kombination av låga inkomster, höga energikostnader och dålig energieffektivitet i bostäderna. Medlemsstaterna bör samlas in relevant information för att övervaka antalet energifattiga hushåll. Noggranna mätningar bör hjälpa medlemsstaterna att identifiera hushåll som är energifattiga för att sedan tillhandahålla riktad stöd. Kommissionen bör aktivt stödja genomförandet av bestämmelserna i detta direktiv om energifattigdom genom att underlätta utbytet av god praxis mellan medlemsstaterna.
- (60) När medlemsstater berörs av energifattigdom och ännu inte har utarbetat nationella handlingsplaner eller andra lämpliga ramar för att åtgärda energifattigdom, bör de göra detta, i syfte att minska antalet energifattiga kunder. Låga inkomster, höga energikostnader och bostäder med låg energieffektivitet är relevanta faktorer när man fastställer kriterier för mätning av energifattigdom. Under alla omständigheter bör medlemsstaterna säkerställa nödvändig försörjning för utsatta och energifattiga kunder. En integrerad metod skulle kunna användas, till exempel inom energi- och socialpolitiken, och åtgärderna skulle kunna vara socialpolitiska eller inriktade på bättre energieffektivitet i bostäder. Detta direktiv bör stärka nationella åtgärder som gynnar utsatta och energifattiga kunder.

- (61) Systemansvariga för distributionssystem måste på ett kostnadseffektivt sätt integrera ny elproduktion, i synnerhet anläggningar som producerar el från förnybara energikällor, liksom ny last i form av t.ex. last som värmepumpar och elfordon ger upphov till. För detta ändamål bör de systemansvariga för distributionssystem ges möjlighet och incitament att använda tjänster från distribuerade energiresurser i form av t.ex. efterfrågefleksibilitet och energilagring, baserat på marknadsföraranden, för att kunna driva sina nät på ett effektivt sätt och för att undvika dyra utbyggnader av näten. Medlemsstaterna bör införa lämpliga åtgärder som t.ex. nationella nätföreskrifter och marknadsregler, och bör ge systemansvariga för distributionssystem incitament genom nättariffer som inte skapar hinder för flexibilitet eller för förbättring av nätets energieffektivitet. Medlemsstaterna bör också införa nätutvecklingsplaner för distributionssystem för att underlätta integreringen av anläggningar som producerar el från förnybara energikällor, främja utvecklingen av energilagringsanläggningar och elektrifieringen av transportsektorn och ge systemanvändarna tillräcklig information om väntade utbyggnader och uppgraderingar av nätet, eftersom ett sådant förfarande för närvarande saknas i de flesta medlemsstater.
- (62) Systemoperatörer bör inte äga, utveckla, förvalta eller driva energilagringsanläggningar. Enligt den nya utformningen av elmarknaden bör energilagringstjänster vara marknadsbaserade och konkurrenskraftiga. Följaktligen bör korssubventionering mellan energilagring och den reglerade funktionen distribution eller överföring undvikas. En sådan restriktion av ägandet av energilagringsanläggningar syftar till att förhindra en snedvridning av konkurrensen, undanröja risken för diskriminering, säkerställa rättvis tillgång till energilagringstjänster för alla marknadsaktörer och främja ändamålsenlig och effektiv användning av energilagringsanläggningar utöver själva driften av distributions- eller överföringssystemet. Det kravet bör tolkas och tillämpas i överensstämmelse med de rättigheter och principer som fastställs i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad *stadgan*), särskilt näringsfriheten och rätten till egendom som garanteras i artiklarna 16 och 17 i *stadgan*.
- (63) Om energilagringsanläggningar är fullt integrerade nätverkskomponenter som inte används för balansering eller hantering av överbelastning bör de inte omfattas, inom ramen för tillsynsmyndighetens godkännande, av samma strikta begränsningar som systemoperatörer när det gäller att äga, utveckla, förvalta eller driva dessa anläggningar. Sådana fullt integrerade nätverkskomponenter kan omfatta energilagringsanläggningar såsom kondensatorer eller svänghjul som kan tillhandahålla viktiga tjänster för nätets säkerhet och tillförlitlighet, och bidrar till synkronisering mellan olika delar av systemet.
- (64) I syfte att nå målet att helt fasa ut fossila bränslen från elsektorn, och göra den helt fri från utsläpp, är det nödvändigt att göra framsteg i fråga om säsongsmässig energilagring. Denna energilagring skulle fungera som ett verktyg för driften av elsystemet, för att medge både kortsiktiga och säsongsmässiga anpassningar, för att hantera föränderligheten i produktionen av el från förnybara energikällor och de därmed sammanhängande riskerna ur dessa perspektiv.
- (65) Icke-diskriminerande tillträde till distributionsnätet är avgörande för tillträdet för kunder i återförsäljarledet. För att skapa lika villkor i återförsäljarledet bör verksamheten för systemansvariga för distributionssystem övervakas, så att systemansvariga för distributionssystem hindras från att dra fördel av sin vertikala integration när det gäller dess konkurrensställning på marknaden, framför allt gentemot hushållskunder och små icke-hushållskunder.
- (66) När ett slutet distributionssystem används för att skapa optimal effektivitet i en integrerad försörjning som kräver särskilda driftsnormer, eller när ett slutet distributionssystem upprätthålls i första hand för att användas av systemets ägare, bör det vara möjligt att undanta den systemansvarige för distributionssystemet från skyldigheter som skulle utgöra en onödigt administrativ börda på grund av det särskilda förhållandet mellan den systemansvarige för distributionssystemet och systemanvändare. Industriområden och kommersiella områden samt områden där gemensamma tjänster tillhandahålls, såsom tågstationer, flygplatser, sjukhus, stora campingplatser med integrerade anläggningar och kemiska industrianläggningar, kan inbegripa slutna distributionssystem på grund av att den verksamhet som bedrivs i dessa anläggningar är av specialiserad karaktär.
- (67) Utan effektiv åtskillnad mellan nätverksamhet och verksamheter som rör produktion och leverans (nedan kallat *effektiv åtskillnad*) finns en inneboende risk för diskriminering, inte bara i samband med nätdriften utan även när det gäller incitamenten för vertikalt integrerade företag att göra de investeringar sina nät som krävs.

- (68) Effektiv åtskillnad kan bara säkerställas genom att man undanröjer incitamentet för vertikalt integrerade företag att diskriminera konkurrenterna i samband med nättillträde och investeringar. Åtskilt ägande, vilket innebär att nätägaren utses till systemansvarig och att nätägaren är oberoende av leverans- eller produktionsintressen, är helt klart en effektiv och stabil metod för att lösa inbyggda intressekonflikter och säkerställa försörjningstryggheten. Europaparlamentet hänvisar därför i sin resolution av den 10 juli 2007 om utsikterna för den inre gas- och elmarknaden till åtskilt ägande av överföringsnäten som det effektivaste verktyget för att främja investeringar i infrastruktur på ett icke-diskriminerande sätt och trygga ett rättvist nättillträde för nya aktörer och transparens på marknaden. Vid åtskilt ägande bör det därför ställas krav på medlemsstaterna att säkerställa att en eller flera personer inte kontrollerar en producent eller en leverantör samtidigt som den eller de utövar kontroll över eller rättigheter gentemot en systemansvarig för överföringssystem eller ett överföringssystem. Omvänt bör kontroll över en systemansvarig för överföringssystem eller ett överföringssystem utesluta möjligheten att utöva kontroll över eller rättigheter gentemot en producent eller en leverantör. Inom dessa begränsningar bör en producent eller en leverantör kunna inneha en minoritetsandel i en systemansvarig för överföringssystem eller ett överföringssystem.
- (69) Ett system för åtskillnad bör effektivt undanröja eventuella intressekonflikter mellan producenter, leverantörer och systemansvariga för överföringssystem för att skapa incitament för nödvändiga investeringar och för att garantera nya marknadsaktörers tillträde inom ramen för ett transparent och effektivt regelverk, samt bör inte skapa ett alltför betungande regelverk för tillsynsmyndigheter.
- (70) Eftersom åtskilt ägande innebär att företag måste omstruktureras i vissa fall bör medlemsstater som beslutar att tillämpa åtskilt ägande beviljas extra tid för att tillämpa de relevanta bestämmelserna. Med tanke på de vertikala kopplingarna mellan el- och gassektorn bör bestämmelserna om åtskillnad tillämpas över båda sektorerna.
- (71) Vid åtskilt ägande bör, för att säkerställa att nätdriften är helt oberoende av leverans- och produktionsintressen och förhindra utbyte av konfidentiella uppgifter, inte samma person sitta i styrelsen för både en systemansvarig för överföringssystem eller ett överföringssystem och ett företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet. Av samma skäl bör samma person inte ha rätt att utse medlemmar till en styrelse för en systemansvarig för överföringssystem eller ett överföringssystem och inte heller utöva kontroll över eller rättigheter gentemot en producent eller en leverantör.
- (72) Inrättandet av en systemansvarig eller systemansvarig för överföring som är oberoende av leverans- eller produktionsintressen bör göra det möjligt för vertikalt integrerade företag att bibehålla sitt ägande av nättillgångar, samtidigt som en faktisk intresseuppdelning säkerställs, förutsatt att den oberoende systemansvarige eller oberoende systemansvarige för överföring utför den systemansvariges samtliga uppgifter och förutsatt att detaljerad reglering och omfattande myndighetstillsyn införs.
- (73) När ett företag som den 3 september 2009 ägde ett överföringssystem ingick i ett vertikalt integrerat företag, bör medlemsstaterna ges ett val mellan åtskilt ägande och inrättande av en systemansvarig eller systemansvarig för överföring vilka är oberoende av leverans- eller produktionsintressen.
- (74) För att till fullo kunna tillvarata delägarnas intressen i vertikalt integrerade företag bör medlemsstaterna kunna välja mellan att antingen införa åtskilt ägande genom direkt avyttring eller genom att dela upp det integrerade företagets aktier på aktier i ett nätföretag och aktier i ett återstående leverans- och produktionsföretaget, förutsatt att kraven i samband med åtskilt ägande faktiskt har uppfyllts.
- (75) För att införandet av en oberoende systemansvarig eller oberoende systemansvarig för överföring ska bli effektivt bör särskilda kompletterande regler antas. Reglerna om oberoende systemansvariga för överföring ger ett lämpligt regelverk för att garantera rättvis konkurrens, tillräckliga investeringar, tillträde för nya marknadsaktörer och integration av elmarknaderna. Effektiv åtskillnad med hjälp av regler om oberoende systemansvariga för överföring bör bygga på dels en pelare av organisatoriska åtgärder och åtgärder avseende förvaltningen av systemansvariga för överföringssystem, dels en pelare av åtgärder avseende investeringar, anslutning av ny produktionskapacitet till nätet och marknadsintegrering genom regionalt samarbete. Oberoendet för systemansvariga för överföring bör också säkerställas bland annat genom vissa karenstider, under vilka ingen ledningsverksamhet eller annan relevant verksamhet som ger tillgång till samma information som den som erhållits i en ledande ställning i ett företag utövas inom det vertikalt integrerade företaget.

- (76) Medlemsstaterna har rätt att välja fullständigt åtskilt ägande på deras territorium. Om en medlemsstat har valt fullständigt åtskilt ägande, har ett företag inte rätt att välja alternativet med en oberoende systemansvarig eller en oberoende systemansvarig för överföring. Företag som bedriver något slags produktions- eller leveransverksamhet får dessutom inte direkt eller indirekt utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot en systemansvarig för överföringssystem från en medlemsstat som har valt fullständigt åtskilt ägande.
- (77) När en effektiv åtskillnad genomförs, bör principen om icke-diskriminering mellan den offentliga och den privata sektorn respekteras. Därför bör samma person, på egen hand eller tillsammans med någon annan, inte tillåtas att, i strid med reglerna för åtskilt ägande eller med lösningen med en oberoende systemansvarig, utöva kontroll över eller någon rättighet i fråga om sammansättning av och röstning eller beslutsfattande i både organ för systemansvariga för överföringssystem eller överföringssystem och organ för producent eller leverantör. Under förutsättning att den relevanta medlemsstaten kan visa att det relevanta kraven har uppfyllts, bör, vid åtskilt ägande och lösningen med en oberoende systemansvarig, två skilda offentliga organ kunna kontrollera produktions- och leveransverksamhet å ena sidan och överföring å den andra.
- (78) Fullständigt effektiv åtskillnad mellan å ena sidan nätverksamhet och å andra sidan leverans- och produktionsverksamhet bör gälla i hela unionen, för både unionsföretag och tredjelandsföretag. För att säkerställa att å ena sidan nätverksamheten och å andra sidan leverans- och produktionsverksamheten i unionen bedrivs oberoende av varandra, bör tillsynsmyndigheterna ges befogenheter att vägra att certifiera sådana systemansvariga för överföringssystem som inte uppfyller bestämmelserna om åtskillnad. För att säkerställa att dessa bestämmelser tillämpas enhetligt i hela unionen bör tillsynsmyndigheterna ta största möjliga hänsyn till kommissionens uppfattning, när de fattar beslut om certifiering. För att dessutom säkerställa att unionens internationella åtaganden respekteras, och för att säkerställa solidaritet och energitrygghet inom unionen, bör kommissionen ha rätt att avge ett yttrande över certifiering avseende ägaren till eller den systemansvarige för ett överföringssystem som kontrolleras av en eller flera personer från tredjeländer.
- (79) Tillståndsförfarandena får inte leda till administrativa bördor som är oproportionella i förhållande till producenternas storlek och eventuella inverkan. Obefogat utdragna tillståndsförfaranden kan hindra nya aktörer att komma in på marknaden.
- (80) För att den inre marknaden för el ska fungera korrekt behöver tillsynsmyndigheterna kunna fatta beslut i alla relevanta tillsynsfrågor, och de behöver också vara fullständigt oberoende av övriga offentliga eller privata intressen. Detta hindrar varken domstolsprövning eller parlamentarisk övervakning enligt medlemsstaternas konstitutionella rätt. Vidare får inte den nationella lagstiftarens godkännande av tillsynsmyndighetens budget utgöra ett hinder för budgetmässig självständighet. Reglerna om tillsynsmyndighetens självständiga ansvar för genomförandet av den anslagna budgeten bör tillämpas inom ramen för nationell budgetlagstiftning och nationella budgetbestämmelser. Samtidigt som medlemsstaterna med hjälp av ett lämpligt roterande system bidrar till tillsynsmyndigheternas oberoende gentemot politiska eller ekonomiska intressen, bör medlemsstaterna ha möjlighet att vederbörligen beakta de tillgängliga personella resurserna och styrelsens storlek.
- (81) Tillsynsmyndigheterna bör kunna fastställa eller godkänna tariffer eller beräkningsmetoder för tariffer på grundval av ett förslag från de systemansvariga för överförings- eller distributionssystemet eller på grundval av ett förslag som dessa systemansvariga och nätanvändare kommit överens om. Vid fastställandet eller godkännandet bör tillsynsmyndigheterna säkerställa att överförings- eller distributionstarifferna är icke-diskriminerande och avspeglar kostnaderna, och samtidigt ta hänsyn till de långsiktiga marginalkostnader för näten som går att undvika med hjälp av distribuerad produktion och åtgärder för styrning av efterfrågan.
- (82) Tillsynsmyndigheterna bör fastställa eller godkänna enskilda nättariffer för överförings- och distributionsnät eller fastställa en metod, eller båda delarna. I vardera fallen bör tillsynsmyndighetens oberoende när det gäller att fastställa nätavgifter enligt artikel 57.4 b ii bevaras.
- (83) Tillsynsmyndigheter bör säkerställa att systemansvariga för överförings- och distributionssystem vidtar lämpliga åtgärder för att göra sitt nätverk mer motståndskraftigt och flexibelt. I det avseendet bör de övervaka dessa systemansvarigas resultat på grundval av indikatorer såsom förmågan hos de systemansvariga för överförings- och distributionssystem att driva ledningar enligt en dynamisk ranking av ledningar, utvecklingen av fjärrövervakning och realtidskontroller av omformarstationer, den minskade nätförlusten och frekvensen av och längden på strömbrott.

- (84) Tillsynsmyndigheterna bör ha befogenhet att utfärda bindande beslut avseende elföretag och att antingen själva ålägga, eller föreslå att en behörig domstol ålägger, effektiva, proportionella och avskräckande sanktioner för elföretag som inte fullgör sina skyldigheter. I det syftet bör tillsynsmyndigheterna ha möjlighet att begära in relevant information från elföretagen, att genomföra lämpliga och tillräckliga undersökningar samt lösa tvister. Tillsynsmyndigheterna bör även ges befogenhet att, oavsett tillämpningen av konkurrensbestämmelserna, fatta beslut om lämpliga åtgärder som säkerställer fördelar för kunderna genom främjande av den effektiva konkurrens som är nödvändig för att den inre marknaden för el ska fungera korrekt.
- (85) Tillsynsmyndigheterna bör samordna sinsemellan när de fullgör sina uppgifter för att säkerställa att det europeiska nätverket av systemansvariga för överföringssystem för el (nedan kallat *Entso för el*), EU-enheten för systemansvariga för distributionssystem och regionala samordningscentrum, fullgör sina skyldigheter i enlighet med regelverket för den inre marknaden för el, och enligt beslut fattade av byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (Acer), som inrättats genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/942^(*). I och med att *Entso för el*, EU-enheten för systemansvariga för distributionssystem och de regionala samordningscentrumen har fått utökat operativt ansvar är det nödvändigt att stärka övervakningen med avseende på enheter som driver verksamhet på unionsnivå eller regional nivå. Tillsynsmyndigheter bör samråda med varandra och bör samordna sin tillsyn för att gemensamt fastställa situationer där *Entso för el*, EU-enheten för systemansvariga för distributionssystem eller regionala samordningscentrum inte uppfyller sina respektive skyldigheter.
- (86) Tillsynsmyndigheterna bör även ges befogenheter att bidra till att säkerställa en hög standard på skyldigheter avseende samhällsomfattande och allmännyttiga tjänster i enlighet med kraven på öppnande av marknaden, skydd för utsatta kunder och ett verkligt effektivt konsumentskydd. Dessa bestämmelser bör varken påverka kommissionens befogenheter att tillämpa konkurrensreglerna, inbegripet granskningen av företagskoncentrationer med en unionsdimension, eller reglerna för den inre marknaden, såsom regler om den fria rörligheten för kapital. Det oberoende organ till vilket en part som berörs av ett beslut av en tillsynsmyndighet har rätt att överklaga kan vara en domstol eller annan rättslig instans med befogenhet att genomföra en rättslig prövning.
- (87) Detta direktiv och Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/73/EG^(**) frångår inte medlemsstaterna möjligheten att fastställa och föra en egen nationell energipolitik. Detta innebär att det, beroende på medlemsstatens konstitutionella arrangemang, kan falla inom medlemsstatens behörighet att bestämma den politiska ram inom vilken tillsynsmyndigheterna ska verka, t.ex. när det gäller försörjningstrygghet. Allmänna energipolitiska riktlinjer som medlemsstaten utfärdar bör emellertid inte inkräkta på tillsynsmyndigheternas oberoende och självständighet.
- (88) Förordning (EU) 2019/943 föreskriver att kommissionen ska anta riktlinjer eller nätföreskrifter i syfte att uppnå den harmoniseringsgrad som krävs. Sådana riktlinjer och nätföreskrifter utgör bindande genomförandeåtgärder och är, även med avseende på vissa bestämmelser i detta direktiv, ett användbart hjälpmedel som snabbt kan ändras om det skulle behövas.
- (89) Medlemsstaterna och de avtalslutande parterna i fördraget om upprättande av en energigemenskap^(†) bör ha ett nära samarbete om alla frågor som rör utvecklingen av en integrerad elhandelsregion och bör inte vidta åtgärder som äventyrar den fortsatta integreringen av elmarknaderna eller försörjningstryggheten i medlemsstater och avtalslutande parter.
- (90) Detta direktiv bör läsas i förening med förordning (EU) 2019/943 som fastställer de grundläggande principerna för den nya marknadsmodellen för elmarknaden som kommer att möjliggöra bättre kompensation för flexibilitet, tillhandahålla lämpliga prissignaler och säkerställa utvecklingen av fungerande och integrerade kortfristiga marknader. Förordning (EU) 2019/943 fastställer också nya regler på olika områden, t.ex. om kapacitetsmekanismer och samarbete mellan systemansvariga för överföringssystem.

(*) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/942 av den 5 juni 2019 om inrättande av Europeiska unionens byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (se sidan 22 i detta nummer av EUT).

(**) Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/73/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och om upphävande av direktiv 2003/55/EG (EUT L 211, 14.8.2009, s. 94).

(†) EUT L 198, 20.7.2006, s. 18.

- (91) Detta direktiv är förenligt med de grundläggande rättigheter och de principer som erkänns i stadgan. Således bör detta direktiv tolkas och tillämpas i överensstämmelse med dessa rättigheter och principer, särskilt rätten till skydd av personuppgifter som garanteras i artikel 8 i stadgan. Det är avgörande att all behandling av personuppgifter enligt detta direktiv överensstämmer med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 ⁽¹³⁾.
- (92) För att åstadkomma den minsta grad av harmonisering som krävs för att uppnå målen med detta direktiv bör kommissionen ges befogenhet att anta akter i enlighet med artikel 290 i EUF-fördraget så att den kan fastställa regler beträffande omfattningen av tillsynsmyndigheternas skyldigheter att samarbeta med varandra och med Acer och fastställa detaljerna i förfarandet för efterlevnad av nätföreskrifter och riktlinjer. Det är av särskild vikt att kommissionen anordnar lämpliga samråd under det förberedande arbetet, inklusive på expertnivå, och att dessa samråd utförs i enlighet med principerna i det interinstitutionella avtalet av den 13 april 2016 om bättre lagstiftning ⁽¹⁴⁾. För att säkerställa lika stor delaktighet i förberedelsen av delegerade akter erhåller Europaparlamentet och rådet alla handlingar samtidigt som medlemsstaternas experter, och deras experter ges systematiskt tillträde till möten i kommissionens expertgrupper som arbetar med förberedelsen av delegerade akter.
- (93) För att säkerställa enhetliga villkor för genomförandet av detta direktiv bör kommissionen tilldelas genomförande-befogenheter för att fastställa krav på driftskompatibilitet för energitjänster samt icke-diskriminerande och transparenta förfaranden för tillgång till uppgifter om mätning, förbrukningsuppgifter samt de uppgifter som krävs för att en kund ska kunna byta leverantör, efterfrågeflexibilitet och andra tjänster. Dessa befogenheter bör utövas i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 182/2011 ⁽¹⁴⁾.
- (94) Om ett undantag gäller enligt artikel 66.3, 66.4 eller 66.5, bör undantaget även omfatta bestämmelser i detta direktiv som är underordnade eller kräver en föregående tillämpning av någon av de bestämmelser från vilka det har beviljats undantag.
- (95) Bestämmelserna i direktiv 2012/27/EU om elmarknaderna, såsom bestämmelser om mätare för och fakturering av el, efterfrågeflexibilitet, prioriterad inmatning och nättillträde för högeffektiv kraftvärme, uppdateras genom bestämmelserna i det här direktivet och förordning (EU) 2019/943. Direktiv 2012/27/EU bör därför ändras i enlighet med detta.
- (96) Eftersom målet för detta direktiv, nämligen att skapa en fullt fungerande inre marknad för el, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna, utan snarare på grund av dess omfattning och verkningar kan uppnås bättre på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget om Europeiska unionen. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går detta direktiv inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål.
- (97) I enlighet med den gemensamma politiska förklaringen av den 28 september 2011 från medlemsstaterna och kommissionen om förklarande dokument ⁽¹⁵⁾, har medlemsstaterna åtagit sig att, när det är berättigat, låta anmälan av införlivandeåtgärder åtföljas av ett eller flera dokument som förklarar förhållandet mellan de olika delarna i direktivet och motsvarande delar i de nationella instrumenten för införlivande. Med avseende på detta direktiv anser lagstiftaren att översändandet av sådana dokument är berättigat.
- (98) Skyldigheten att införliva detta direktiv med nationell rätt bör endast gälla de bestämmelser som utgör en innehållsmässig ändring i förhållande till direktiv 2009/72/EG. Skyldigheten att införliva de oförändrade bestämmelserna följer av direktiv 2009/72/EG.
- (99) Detta direktiv bör inte påverka medlemsstaternas skyldigheter när det gäller de tidsfrister för införlivande med nationell lagstiftning och tillämpning av direktiv 2009/72/EG som anges i bilaga III.

⁽¹³⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning) (EUT L 119, 4.5.2016, s. 1).

⁽¹⁴⁾ EUT L 123, 12.5.2016, s. 1.

⁽¹⁵⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 182/2011 av den 16 februari 2011 om fastställande av allmänna regler och principer för medlemsstaternas kontroll av kommissionens utövande av sina genomförandebefogenheter (EUT L 55, 28.2.2011, s. 13).

⁽¹⁶⁾ EUT C 369, 17.12.2011, s. 14.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

SYFTE OCH DEFINITIONER

Artikel 1

Syfte

I detta direktiv fastställs gemensamma regler för produktion, överföring, distribution, energilagring och leverans av el, samt bestämmelser om konsumentskydd, i syfte att skapa verkligt integrerade, konkurrensutsatta, konsumentorienterade, flexibla, rättvisa och transparenta elmarknader i unionen.

Genom att utnyttja fördelarna med en integrerad marknad syftar detta direktiv till att säkerställa överkomliga, transparenta energipriser och energikostnader för konsumenterna, en hög grad av försörjningstrygghet och en smidig övergång till ett hållbart koldioxidsnålt energisystem. Det innehåller grundläggande regler för hur unionens elsektor ska organiseras och fungera, särskilt regler om konsumentinflytande och konsumentskydd, öppet tillträde till den integrerade marknaden, tredje parts tillträde till överförings- och distributionsinfrastruktur, samt krav avseende åtskillnad och regler om oberoende för tillsynsmyndigheter i medlemsstaterna.

Detta direktiv fastställer även former för samarbete mellan medlemsstater, tillsynsmyndigheter och systemansvariga för överföringssystem för att åstadkomma en fullständigt sammanlänkad inre marknad för el som ökar integrationen av el från förnybara energikällor, fri konkurrens och försörjningstrygghet.

Artikel 2

Definitioner

I detta direktiv avses med

1. *kund*: en grossist eller slutkund av el.
2. *grossist*: en fysisk eller juridisk person som köper el i syfte att återförsälja den inom eller utanför det system i vilket personen är etablerad.
3. *slutkund*: en kund som köper el för eget bruk.
4. *hushållskund*: en kund som köper el för sin egen hushållsförbrukning och inte för kommersiell verksamhet eller yrkesverksamhet.
5. *icke-hushållskund*: en fysisk eller juridisk person, inklusive producenter, industrikunder samt företag, små och medelstora företag och grossister, som köper el som inte är avsedd för egen hushållsförbrukning.
6. *mikroföretag*: ett företag med färre än 10 anställda och vars årsomsättning och/eller årliga balansomslutning inte överstiger 2 miljoner EUR.
7. *små företag*: företag med färre än 50 anställda och vars årsomsättning och/eller årliga balansomslutning inte överstiger 10 miljoner EUR.
8. *aktiv kund*: en slutkund, eller en grupp av samarbetande slutkund, som förbrukar eller lagrar el som producerats inom den egna fastigheten vilken är belägen inom ett avgränsat område, eller, om en medlemsstat tillåter detta, på en annan plats, eller som säljer egenproducerad el eller deltar i flexibilitets- eller energieffektivitetssystem, förutsatt att dessa verksamheter inte är deras huvudsakliga kommersiella verksamhet eller yrkesverksamhet.
9. *elmarknader*: elmarknader, inklusive OTC-marknader och elbörser, marknader för handel med energi, kapacitet, balanstjänster och stödtjänster inom alla tidsramar, däribland terminsmarknader, dagen före-marknader och intradagsmarknader.

10. *marknadsaktör*: marknadsaktör enligt definitionen i artikel 2.25 i förordning (EU) 2019/943.
11. *medborgarenergigemenskap*: en juridisk person som
 - a) baseras på frivilligt och öppet deltagande och som de facto kontrolleras av medlemmar eller delägare, som är fysiska personer, lokala myndigheter, däribland kommuner, eller små företag,
 - b) har som främsta mål är att ge sina medlemmar eller delägare eller det närområde där det är verksamt miljömässiga, ekonomiska eller sociala samhällsfördelar, snarare än att generera ekonomisk vinst, och
 - c) får delta i produktion, inklusive från förnybara energikällor, distribution och leverans, förbrukning, aggregering, energilagring, energieffektivitetstjänster eller, laddningstjänster för elfordon eller tillhandahålla andra energitjänster till sina medlemmar eller delägare.
12. *leverans*: försäljning, inbegripet återförsäljning, av el till kunder.
13. *avtal om leverans av el*: ett avtal om leverans av el, men som inte inbegriper elderivat.
14. *elderivat*: ett finansiellt instrument som anges i punkt 5, 6 eller 7 i avsnitt C i bilaga I till Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/65/EU ⁽¹⁶⁾ och som avser el.
15. *avtal med dynamiska elpriser*: ett avtal om leverans av el mellan en leverantör och en slutkund som återspeglar prisförändringar på spotmarknaderna, inbegripet dagen före- och intradagsmarknaderna med intervall som minst motsvarar frekvensen för avräkning på marknaden.
16. *uppsägningsavgift*: varje typ av avgift som en leverantör eller en marknadsaktör som deltar i aggregering debiterar en kund till följd av uppsägning av ett avtal om leverans av el eller ett tjänsteavtal.
17. *avgift för byte av leverantör*: varje typ av avgift för att byta leverantör eller den marknadsaktör som deltar i aggregering, inklusive uppsägningsavgifter, som en leverantör eller en marknadsaktör som deltar i aggregering eller en systemansvarig direkt eller indirekt debiterar en kund.
18. *aggregering*: en funktion som fullgörs av en fysisk eller juridisk person som kombinerar flera kundlaster eller producerad el för försäljning, inköp eller auktionering på alla slags organiserade elmarknader.
19. *oberoende aggregator*: en marknadsaktör som deltar i aggregering och som inte är ansluten till kundens leverantör.
20. *efterfrågeflexibilitet*: förändringar i belastningen i fråga om el från slutkunder, jämfört med deras normala eller nuvarande konsumtionsmönster, som svar på marknadssignaler, inbegripet som svar på tidsvarierande elpriser eller ekonomiska incitament, eller som svar på antagandet av slutkundens bud om att sälja efterfrågeminskning eller ökning till ett visst pris på organiserade marknader enligt definitionen i artikel 2.4 i kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 1348/2014 ⁽¹⁷⁾, enskilt eller genom aggregering.
21. *faktureringsinformation*: informationen på en slutkunds faktura, med undantag för en betalningsbegäran.
22. *traditionell mätare*: en analog eller elektronisk mätare som inte både kan sända och ta emot uppgifter.
23. *smarta mätersystem*: ett elektroniskt system som kan mäta el som tillförs nätet eller elförbrukningen, tillhandahålla mer information än en traditionell mätare och som kan sända och ta emot uppgifter för informations-, övervaknings- och kontrolländamål genom någon form av elektronisk kommunikation.

⁽¹⁶⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/65/EU av den 15 maj 2014 om marknader för finansiella instrument och om ändring av direktiv 2002/92/EG och av direktiv 2011/61/EU (EUT L 173, 12.6.2014, s. 349).

⁽¹⁷⁾ Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 1348/2014 av den 17 december 2014 om rapportering av uppgifter för att genomföra artikel 8.2 och 8.6 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1227/2011 om integritet och öppenhet på grossistmarknaderna för energi (EUT L 363, 18.12.2014, s. 121).

24. *driftskompatibilitet*: i samband med smarta mätare, förmågan hos två eller flera energi- eller kommunikationsnät, -system, -anordningar, -tillämpningar eller -komponenter att samverka samt att utbyta och använda information för att utföra önskade funktioner.
25. *avräkningsperiod för obalanser*: avräkningsperiod för obalanser enligt definitionen i artikel 2.15 i förordning (EU) 2019/943.
26. *nära realtid*: i samband med smarta mätare, en kort period, vanligtvis några sekunder eller högst den period för avräkning av obalanser som tillämpas på den nationella marknaden.
27. *bästa tillgängliga teknik*: i samband med dataskydd och datasäkerhet i en miljö med smarta mätare, den effektivaste, mest avancerade och praktiskt lämpliga teknik för att, i princip, ge förutsättningarna för att uppfylla unionens regler för dataskydd och säkerhet.
28. *distribution*: transport av el i system med högspännings-, mellanspännings- och lågspänningsnät för tillhandahållande till kunder, men inte leverans.
29. *systemansvarig för distributionssystem*: en fysisk eller juridisk person som ansvarar för drift, säkerställande av underhåll av och, vid behov, utbyggnad av distributionssystemet inom ett visst område och, i tillämpliga fall, dess sammanlänknings till andra system och för att säkerställa att systemet på lång sikt kan uppfylla rimliga krav på distribution av el.
30. *energieffektivitet*: förhållandet mellan, å ena sidan, produktionen av prestanda, tjänster, varor eller energi och, å andra sidan, mängden tillförd energi.
31. *energi från förnybara energikällor* eller *förnybar energi*: energi från förnybara, icke-fossila energikällor, nämligen vindenergi, solenergi (termisk solenergi och fotovoltaisk solenergi) och geotermisk energi, omgivningsenergi, tidvattensenergi, vågenergi och annan havsenergi, vattenkraft, biomassa, deponigas, gas från avloppsreningsverk samt biogas.
32. *distribuerad produktion*: produktionsanläggningar som är anslutna till distributionssystem.
33. *laddningsstation*: ett gränssnitt där ett elfordon i taget kan laddas eller där batteriet på ett elfordon i taget kan bytas ut.
34. *överföring*: transport av el i sammanlänkade system med högspänningsnät samt nät med extra hög spänning för tillhandahållande till slutkunder eller distributörer, men inte leverans.
35. *systemansvarig för överföringssystem*: en fysisk eller juridisk person som ansvarar för drift och underhåll och, vid behov, utbyggnad av överföringssystemet inom ett visst område och, i tillämpliga fall, dess sammanlänknings till andra system och för att säkerställa att systemet på lång sikt kan uppfylla rimliga krav på överföring av el.
36. *systemanvändare*: en fysisk eller juridisk person som levererar till eller får leveranser från ett överföringssystem eller distributionssystem.
37. *produktion*: framställning av el.
38. *producent*: en fysisk eller juridisk person som framställer el.
39. *sammanlänkning*: utrustning som används för sammanlänkning av elsystem.
40. *sammanlänkat system*: ett antal överförings- och distributionssystem som kopplas samman med hjälp av en eller flera sammanlänknings.
41. *direktledning*: antingen en elledning som kopplar samman en enskild produktionsplats med en enskild kund, eller en elledning som kopplar samman en producent och en elleverantör så att dessa direkt kan försörja sina egna fastigheter, dotterbolag och kunder.
42. *litet enskilt system*: ett system som hade en förbrukning på mindre än 3 000 GWh under 1996, där mindre än 5 % av årsförbrukningen erhålls genom sammanlänkning med andra system.

43. *litet sammanlänkat system*: ett system som hade en förbrukning på mindre än 3 000 GWh under 1996, där mer än 5 % av årsförbrukningen erhålls genom sammanlänkning med andra system.
44. *överbelastning*: överbelastning enligt definitionen i artikel 2.4 i förordning (EU) 2019/943.
45. *balansering*: balansering enligt definitionen i artikel 2.10 i förordning (EU) 2019/943.
46. *balansenergi*: enligt definitionen i artikel 2.11 i förordning (EU) 2019/943.
47. *balansansvarig part*: balansansvarig part enligt definitionen i artikel 2.14 i förordning (EU) 2019/943.
48. *stödtjänst*: en tjänst som behövs för driften av ett överförings- eller distributionssystem, inbegripet balansering och icke-frekvensrelaterade stödtjänster men inte inbegripet hantering av överbelastning.
49. *icke-frekvensrelaterad stödtjänst*: en tjänst som används av en systemansvarig för överförings- eller distributionssystem för spänningsreglering i stationärt tillstånd, snabba inmatningar av reaktiv effekt, tröghet för upprätthållande av stabiliteten i lokala nät, kortslutningsström, förmåga till dödnätsstart och till ö-drift.
50. *regionalt samordningscentrum*: ett regionalt samordningscentrum som inrättas enligt artikel 35 i förordning (EU) 2019/943.
51. *helt integrerade nätkomponenter*: nätkomponenter som är integrerade i överförings- eller distributionssystemet, däribland lagringsanläggningar, och som används uteslutande för att säkerställa säker och tillförlitlig drift av överförings- eller distributionssystemet, och inte för balansering eller hantering av överbelastning.
52. *integrerat elföretag*: ett vertikalt integrerat företag eller horisontellt integrerat företag.
53. *vertikalt integrerat företag*: ett elföretag eller en grupp av elföretag där samma person eller personer direkt eller indirekt har rätt att utöva kontroll och där det berörda företaget eller den berörda företagsgruppen bedriver verksamhet inom minst ett av områdena överföring eller distribution och minst ett av områdena produktion eller leverans.
54. *horisontellt integrerat företag*: ett elföretag som bedriver verksamhet inom minst ett av områdena produktion för försäljning, överföring, distribution eller leverans samt en annan verksamhet utan anknytning till el.
55. *anknutet företag*: ett anknutet företag enligt definitionen i artikel 2.12 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/34/EU⁽¹⁹⁾, och ett företag som tillhör samma aktieägare.
56. *kontroll*: rättigheter, avtal eller andra medel som, antingen var för sig eller tillsammans och med hänsyn till alla faktiska eller rättsliga förhållanden, ger möjlighet att utöva ett avgörande inflytande på ett företag, särskilt genom
 - a) äganderätt eller nyttjanderätt till ett företags samtliga tillgångar eller en del av dessa,
 - b) rättigheter eller avtal som ger ett avgörande inflytande på sammansättningen av ett företags organ och organens omröstningar eller beslut.
57. *elföretag*: en fysisk eller juridisk person, med undantag för slutkunder, som bedriver åtminstone en av följande verksamheter: produktion, överföring, distribution, aggregering, efterfrågeflexibilitet, energilagring, leverans eller inköp av el och som ansvarar för kommersiella och tekniska arbetsuppgifter eller underhåll i samband med dessa verksamheter.
58. *tillförlitlighet*: både leverans- och försörjningstrygghet i fråga om el och teknisk säkerhet.

⁽¹⁹⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/34/EU av den 26 juni 2013 om årsbokslut, koncernredovisning och rapporter i vissa typer av företag, om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/43/EG och om upphävande av rådets direktiv 78/660/EEG och 83/349/EEG (EUT L 182, 29.6.2013, s. 19).

59. *energilagring*: i elsystemet en uppskjutning av den slutliga användningen av el till en senare tidpunkt än produktions-tillfället, eller omvandlingen av elenergi till en form av energi som kan lagras, lagringen av den energin, och den därpå följande återomvandlingen av den energin till elenergi eller användningen som en annan energibäare.
60. *energilagransanläggning*: en anläggning i elsystemet där energi lagras.

KAPITEL II

ALLMÄNNA REGLER FÖR ORGANISATIONEN AV ELSEKTORN

Artikel 3

Konkurrenskraftig, konsumentinriktad, flexibel och icke-diskriminerande elmarknad

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att deras nationella rätt inte i onödan hindrar gränsöverskridande handel med el, konsumentdeltagande genom bl.a. efterfrågeflexibilitet, investeringar i framför allt intermittent och flexibel energiproduktion, energilagring, eller utbyggnad av elektromobilitet eller nya sammanlänknings mellan medlemsstaterna och ska säkerställa att elpriserna återspeglar den faktiska efterfrågan och det faktiska utbudet.
2. Vid utveckling av nya sammanlänknings ska medlemsstaterna ta hänsyn till elsammanlänkingsmålen som anges i artikel 4 d 1 i förordning (EU) 2018/1999.
3. Medlemsstaterna ska säkerställa att det inte finns några otillbörliga hinder inom den inre marknaden för el vad gäller marknadsinträde, marknadsdrift och marknadsutträde, utan att det påverkar de behörigheter som medlemsstaterna behåller i förhållande till tredjeländer.
4. Medlemsstaterna ska säkerställa lika villkor i de fall då elföretagen omfattas av transparenta, proportionella och icke-diskriminerande regler och avgifter och att de behandlas på ett transparent, proportionellt och icke-diskriminerande sätt, med avseende på balansansvar, tillträde till grossistmarknaderna, tillgång till uppgifter, bytesprocesser och faktureringsystem och, i förekommande fall, licensiering.
5. Medlemsstaterna ska säkerställa att marknadsaktörer från tredjeländer, när de bedriver verksamhet på den inre marknaden för el, ska efterleva tillämplig unionsrätt och nationell rätt, inbegripet sådan som avser miljö och säkerhet.

Artikel 4

Fritt val av leverantör

Medlemsstaterna ska säkerställa att alla kunder har möjlighet att köpa el från valfri leverantör, och ska säkerställa att alla kunder har möjlighet att ha flera elleveransavtal samtidigt, förutsatt att erforderliga anslutningar och mätpunkter är etablerade.

Artikel 5

Marknadsbaserade leveranspriser

1. Leverantörerna ska ha rätt att själva fastställa priset på den el som de levererar till kunderna. Medlemsstaterna ska vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa effektiv konkurrens mellan leverantörerna.
2. Medlemsstaterna ska säkerställa skydd för energifattiga eller utsatta hushållskunder, enligt artiklarna 28 och 29 genom socialpolitiska åtgärder eller på andra sätt än genom offentliga ingripanden i prissättningen på el.
3. Genom undantag från punkterna 1 och 2 får medlemsstaterna tillämpa offentliga ingripanden i prissättningen på el till energifattiga eller utsatta hushållskunder. Sådana offentliga ingripanden ska omfattas av de villkor som fastställs i punkterna 4 och 5.
4. Offentliga ingripanden i prissättningen på el ska
 - a) vara av allmänt ekonomiskt intresse och inte gå utöver vad som är nödvändigt för att uppfylla det allmänna ekonomiska intresset,

- b) vara klart definierade, transparenta, icke-diskriminerande och kontrollerbara,
 - c) garantera lika tillträde för unionens elföretag till kunderna,
 - d) vara begränsade i tid och proportionella i fråga om förmånstagarna,
 - e) inte på ett diskriminerande sätt medföra merkostnader för marknadsaktörer.
5. Varje medlemsstat som tillämpar offentliga ingripanden i prissättningen på leveranser av el i enlighet med punkt 3 i denna artikel ska också iakttä artiklarna 3.3 d och 24 i förordning (EU) 2018/1999, oavsett om den berörda medlemsstaten har ett betydande antal energifattiga hushåll.
6. För att under en övergångsperiod upprätta effektiv konkurrens om elleveransavtal mellan leverantörer och uppnå fullt effektiva marknadsbaserade slutkundspriser för el i enlighet med punkt 1, får medlemsstaterna göra offentliga ingripanden i prissättningen för leveranser av el till hushållskunder och till mikroföretag som inte omfattas av offentliga ingripanden enligt punkt 3.
7. Offentliga ingripanden enligt punkt 6 ska uppfylla de kriterier som anges i punkt 4 och ska
- a) åtföljas av ett antal åtgärder för att uppnå effektiv konkurrens och av en metod för att bedöma de framsteg som gjorts avseende dessa åtgärder,
 - b) fastställas med hjälp av en metod som garanterar icke-diskriminerande behandling av leverantörer,
 - c) fastställas till ett pris som är högre än kostnaderna, på en nivå där effektiv priskonkurrens kan uppstå,
 - d) utformas för att minimera negativa effekter på grossistmarknaden för el,
 - e) säkerställa att alla förmånstagare av sådana offentliga ingripanden har möjlighet att välja konkurrenskraftiga marknadserbjudanden och får direkt information åtminstone en gång i kvartalet om de erbjudanden som finns och de besparingar som kan göras på den konkurrensutsatta marknaden, särskilt vad gäller avtal med dynamiska elpriser samt får stöd för att byta till ett marknadsbaserat erbjudande,
 - f) säkerställa att alla förmånstagare av sådana offentliga ingripanden, enligt artiklarna 19 och 21, har rätt till och erbjuds att få smarta mätare installerade utan extra initialkostnader för dessa kunder, informeras direkt om möjligheten att få smarta mätare installerade och får det stöd som krävs,
 - g) inte leda till direkt korssubventionering mellan de kunder som får leveranser till fria marknadspriser och de som får leveranser till reglerade leveranspriser.
8. Medlemsstaterna ska till kommissionen anmäla de åtgärder som vidtagits i enlighet med punkterna 3 och 6 inom en månad från den dag då de antogs, och de får tillämpa dem omedelbart. Anmälan ska åtföljas av en förklaring till varför andra instrument inte var tillräckliga för att uppnå det eftersträvade målet, hur de krav som anges i punkterna 4 och 7 uppfylls och effekterna av de anmälda åtgärderna på konkurrensen. Anmälan ska ange vilka förmånstagare som omfattas, åtgärdernas varaktighet och antalet hushållskunder som berörs av åtgärden och förklara hur det reglerade priset har fastställts.
9. Senast den 1 januari 2022 och den 1 januari 2025 ska medlemsstaterna lämna in rapporter till kommissionen om genomförandet av denna artikel, om huruvida ett offentligt ingripande enligt denna artikel är nödvändigt och proportionellt och en bedömning av framstegen med att uppnå en effektiv konkurrens mellan leverantörer och en övergång till marknadsbaserade priser. De medlemsstater som tillämpar reglerade priser i enlighet med punkt 6 ska rapportera om huruvida villkoren i punkt 7 uppfylls, inbegripet om leverantörer som är skyldiga att tillämpa sådana ingripanden uppfyller kraven, samt om de reglerade prisernas inverkan på dessa leverantörers finanser.
10. Senast den 31 december 2025 ska kommissionen se över och lägga fram en rapport till Europaparlamentet och rådet om genomförandet av denna artikel i syfte att uppnå marknadsbaserade slutkundspriser för el, vid behov tillsammans med eller åtföljd av ett lagstiftningsförslag. Detta lagstiftningsförslag kan innehålla ett slutdatum för reglerade priser.

Artikel 6

Tillträde för tredje part

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att det införs en ordning för tredje parts tillträde till överförings- och distributions-systemen grundad på offentliggjorda tariffer, som ska gälla för alla kunder samt tillämpas objektivt och utan diskriminering mellan systemanvändarna. Medlemsstaterna ska säkerställa att dessa tariffer, eller de metoder som använts för att beräkna dem, är godkända i enlighet med artikel 59 innan de träder i kraft samt att tarifferna – och metoderna om endast dessa har godkänts – offentliggörs innan de träder i kraft.
2. Den systemansvarige för överförings- eller distributionssystemet får vägra tillträde till systemet om det saknar nödvändig kapacitet. Vederbörligen motiverade skäl, som särskilt tar hänsyn till artikel 9 och som grundas på objektiva och tekniskt och ekonomiskt motiverade kriterier, ska anges för en sådan vägran. Medlemsstaterna eller, om en medlemsstat föreskrivit detta, tillsynsmyndigheterna i dessa medlemsstater, ska säkerställa att dessa kriterier tillämpas konsekvent och att en systemanvändare som vägrats tillträde har tillgång till ett tvistlösningsförfarande. Vid behov, och om tillträde till systemet har vägrats, ska tillsynsmyndigheterna också säkerställa att den systemansvarige för överförings- eller distributionssystemet tillhandahåller relevant information om vilka åtgärder som skulle krävas för att förstärka nätet. Denna information ska alltid tillhandahållas om tillträde till laddningsstationer har nekats. Den part som begär sådan information får åläggas en rimlig avgift för att täcka kostnaderna för tillhandahållande av informationen.
3. Denna artikel ska även tillämpas på medborgarenergigemenskaper som förvaltar distributionsnät.

Artikel 7

Direktledningar

1. Medlemsstaterna ska vidta de åtgärder som är nödvändiga för att göra det möjligt för
 - a) alla producenter och elleverantörer som är etablerade inom deras territorium att leverera till sina egna fastigheter, dotterbolag och kunder genom en direktledning, utan att drabbas av oproportionella administrativa förfaranden eller kostnader,
 - b) alla kunder inom deras territorium att, enskilt eller gemensamt, få leveranser via en direktledning från producenter och elleverantörer.
2. Medlemsstaterna ska fastställa kriterier för beviljandet av tillstånd att uppföra direktledningar inom deras territorium. Dessa kriterier ska vara objektiva och icke-diskriminerande.
3. Möjligheten att leverera el genom en direktledning enligt punkt 1 i denna artikel ska inte påverka möjligheten att ingå elavtal i enlighet med artikel 6.
4. Medlemsstaterna får utfärda tillstånd att uppföra en direktledning, antingen på villkor av att tillträde till systemet har vägrats på grundval av artikel 6, eller av att ett tvistlösningsförfarande enligt artikel 60 har inletts.
5. Medlemsstaterna får vägra att ge tillstånd för en direktledning om ett sådant tillstånd skulle försvåra tillämpningen av bestämmelserna om skyldigheten att tillhandahålla allmännyttiga tjänster i artikel 9. Vederbörligen motiverade skäl ska anges för en sådan vägran.

Artikel 8

Tillståndsförfarande för ny kapacitet

1. Vid anläggning av ny produktionskapacitet ska medlemsstaterna använda ett tillståndsförfarande som ska genomföras enligt objektiva, transparenta och icke-diskriminerande kriterier.
2. Medlemsstaterna ska fastställa kriterier för beviljandet av tillstånd att anlägga produktionskapacitet på deras territorium. Vid fastställandet av lämpliga kriterier ska medlemsstaterna ta hänsyn till
 - a) säkerhet och tillförlitlighet i elsystemet, elinstallationer och tillhörande utrustning,
 - b) skydd av folkhälsa och allmän säkerhet,
 - c) miljöskydd,

- d) markanvändning och lokalisering,
 - e) användningen av allmän mark,
 - f) energieffektivitet,
 - g) typ av primärkällor,
 - h) sökandens specifika egenskaper, t.ex. teknisk, ekonomisk och finansiell förmåga,
 - i) överensstämmelse med de åtgärder som vidtagits i enlighet med artikel 9,
 - j) produktionskapacitetens bidrag till uppnåendet av unionens övergripande mål om att åtminstone 32 % av unionens slutliga energianvändning (brutto) år 2030 ska komma från förnybara energikällor, som avses i artikel 3.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 ⁽¹⁾,
 - k) produktionskapacitetens bidrag till utsläppsminskning, och
 - l) alternativ till anläggande av ny produktionskapacitet, såsom lösningar som bygger på efterfrågeflexibilitet samt energilagring.
3. Medlemsstaterna ska säkerställa att det finns särskilda, förenklade och effektiviserade tillståndsförfaranden för liten decentraliserad produktion och/eller distribuerad produktion, som tar hänsyn till deras begränsade storlek och eventuella inverkan.

Medlemsstaterna får fastställa riktlinjer för detta särskilda tillståndsförfarande. Tillsynsmyndigheterna eller andra behöriga nationella myndigheter, även planeringsmyndigheter, ska se över dessa riktlinjer och får rekommendera ändringar.

Om medlemsstaterna har fastställt särskilda förfaranden för beviljande av markanvändning för stora nya infrastrukturprojekt som avser produktionskapacitet, ska medlemsstaterna vid behov se till att dessa förfaranden omfattar anläggandet av ny produktionskapacitet och att de tillämpas på ett icke-diskriminerande sätt och inom en lämplig tidsram.

4. Förfarandena och kriterierna för beviljande av tillstånd ska offentliggöras. Om en ansökan om tillstånd avslås ska den sökande informeras om skälen för avslagsbeslutet. Dessa skäl ska vara objektiva, icke-diskriminerande, välgrundade och vederbörligen motiverade. De sökande ska ha möjlighet att överklaga.

Artikel 9

Skyldighet att tillhandahålla allmännyttiga tjänster

1. Medlemsstaterna ska, utan att det påverkar tillämpningen av punkt 2, på grundval av sin institutionella organisation och med vederbörlig hänsyn till subsidiaritetsprincipen, se till att elföretag drivs i enlighet med principerna i detta direktiv för att uppnå en konkurrenssatt, säker och miljömässigt hållbar elmarknad, och de får inte diskriminera mellan dessa företag när det gäller deras rättigheter eller skyldigheter.

2. Medlemsstaterna får med beaktande fullt ut av tillämpliga bestämmelser i EUF-fördraget, särskilt artikel 106, för att tillgodose det allmänna ekonomiska intresset ålägga företag som bedriver verksamhet inom elsektorn att tillhandahålla allmännyttiga tjänster, vilka kan avse tillförlitlighet, inbegripet försörjningstrygghet, regelbundenhet, kvalitet och pris vad gäller leveranser, samt miljöskydd, inbegripet energieffektivitet, energi från förnybara energikällor och klimatskydd. Dessa skyldigheter ska vara klart definierade, transparenta, icke-diskriminerande och kontrollerbara samt garantera att elföretag i unionen kan nå ut till nationella konsumenter på lika villkor. Skyldigheter att tillhandahålla allmännyttiga tjänster som gäller prissättningen på el ska uppfylla kraven i artikel 5 i detta direktiv.

3. Om det tillhandahålls ekonomisk ersättning, annan form av ersättning och exklusiva rättigheter som en medlemsstat beviljar för uppfyllandet av åliggandena i punkt 2 i denna artikel eller för tillhandahållande av samhällsomsfattande tjänster enligt artikel 27, ska detta ske på ett icke-diskriminerande och transparent sätt.

4. Medlemsstaterna ska när de genomfört detta direktiv informera kommissionen om vilka åtgärder som vidtagits för att fullgöra skyldigheten att tillhandahålla samhällsomsfattande och allmännyttiga tjänster, inklusive konsument- och miljöskyddsåtgärder, och deras eventuella inverkan på nationell och internationell konkurrens, oavsett om åtgärderna kräver undantag från detta direktiv eller ej. De ska därefter varantannat år underrätta kommissionen om eventuella ändringar av dessa åtgärder, oavsett om de kräver undantag från detta direktiv eller ej.

⁽¹⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2018 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor (EUT L 328, 21.12.2018, s. 82).

5. Medlemsstaterna får besluta att inte tillämpa artiklarna 6, 7 och 8 i detta direktiv, i den utsträckning som tillämpningen av dessa, rättsligt eller i praktiken, skulle hindra elföretagen från att fullgöra de skyldigheter som ålagts dem i det allmänna ekonomiska intresset och i den mån som handelns utveckling inte påverkas i en sådan utsträckning att det skulle strida mot unionens intressen. Unionens intressen omfattar bland annat konkurrens när det gäller kunder i enlighet med artikel 106 i EUF-fördraget och detta direktiv.

KAPITEL III

KONSUMENTINFLYTANDE OCH KONSUMENTSKYDD

Artikel 10

Grundläggande avtalsenliga rättigheter

1. Medlemsstaterna ska se till att alla slutkunder har rätt att få sin elleverans tillhandahållen av en leverantör, under förutsättning att denne samtycker, oberoende av vilken medlemsstat leverantören är registrerad i, förutsatt att leverantören följer tillämpliga regler för handel och balansering. I det avseendet ska medlemsstaterna vidta alla åtgärder som är nödvändiga för att se till att administrativa förfaranden inte diskriminerar leverantörer som redan är registrerade i en annan medlemsstat.

2. Om inte annat följer av unionsreglerna om konsumentskydd, särskilt Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/83/EU⁽²⁰⁾ och rådets direktiv 93/13/EEG⁽²¹⁾, ska medlemsstaterna säkerställa att slutkunder har de rättigheter som föreskrivs i punkterna 3–12 i denna artikel.

3. Slutkunderna ska ha rätt till ett avtal med sin leverantör, som anger

- a) leverantörens namn och adress,
- b) De tjänster som tillhandahålls, kvaliteten på de tjänster som erbjuds och tidpunkten för den ursprungliga inkopplingen.
- c) De underhållstjänster som tillhandahålls.
- d) På vilket sätt aktuell information om tillämpliga tariffer, underhållskostnader och kombinerade varor eller tjänster kan erhållas.
- e) Avtalets löptid och hur avtalet och tjänsterna förlängs eller sägs upp, inklusive varor eller tjänster som kombineras med dessa tjänster, och om avtalet kan sägas upp avgiftsfritt.
- f) Villkoren för ersättning och återbetalning om tjänsterna inte håller angiven kvalitet, inbegripet i händelse av inkorrekt eller försenad fakturering.
- g) Hur det tvistlösningsförfarande utanför domstol som avses i artikel 26 inleds.
- h) Information om konsumentens rättigheter, inbegripet information om behandlingen av klagomål och all den information som avses i denna punkt, tydligt angiven på fakturan eller på elföretagets webbplats.

Villkoren ska vara skäligen och kända på förhand. Information om dem ska under alla omständigheter ges innan avtalet ingås eller bekräftas. Om avtal ingås genom en mellanhand ska den information som avses i denna punkt också tillhandahållas innan avtalet ingås.

Slutkunderna ska tillhandahållas en sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren på ett väl synligt sätt och uttryckt på ett kortfattat och enkelt språk.

4. Slutkunderna ska i god tid underrättas om varje avsikt att ändra avtalsvillkoren och ska därvid underrättas om att de har rätt att säga upp avtalet. Leverantörerna ska på ett transparent och lättbegripligt sätt underrätta sina slutkunder

⁽²⁰⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/83/EU av den 25 oktober 2011 om konsumenträttigheter och om ändring av rådets direktiv 93/13/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/44/EG och om upphävande av rådets direktiv 85/577/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 97/7/EG (EUT L 304, 22.11.2011, s. 64).

⁽²¹⁾ Rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäliga villkor i konsumentavtal (EGT L 95, 21.4.1993, s. 29).

direkt om varje ändring av leveranspriserna och om skälen och villkoren för detta och ändringens omfattning, vid en lämplig tidpunkt som infaller senast två veckor eller, när det gäller hushållskunder, en månad innan ändringen träder i kraft. Medlemsstaterna ska säkerställa att slutkunder har möjlighet att säga upp avtal om de inte godtar de nya avtalsvillkor eller ändringar av leveranspriserna som leverantören meddelat.

5. Leverantörerna ska tillhandahålla slutkunderna transparent information om tillämpliga priser och tariffer och om standardvillkor för tillgång till och utnyttjande av eltjänster.

6. Leverantörerna ska erbjuda slutkunderna ett brett val av betalningssätt. Dessa betalningssätt får inte medföra oskälig diskriminering mellan kunder. Alla skillnader i avgifter som kan hänföras till betalningssätt eller system för forskottsbetalning ska vara objektiva, icke-diskriminerande och proportionella och får inte överstiga betalningsmottagarens direkta kostnader för användningen av ett visst betalningssätt eller system för forskottsbetalning, i linje med artikel 62 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/2366 ⁽²⁾.

7. Enligt punkt 6 ska hushållskunder som har tillgång till system för forskottsbetalning inte missgynnas på grund av dessa system.

8. Leverantörerna ska erbjuda slutkunderna skäliga och transparenta allmänna villkor, som ska tillhandahållas på ett klart och otvetydigt språk och inte får omfatta hinder för kundernas utövande av sina rättigheter som inte följer direkt av avtalet, såsom alltför omfattande avtalshandlingar. Kunderna ska skyddas mot oskäliga eller vilseledande försäljningsmetoder.

9. Slutkunderna ska ha rätt till en god standard både i fråga om tillhandahållandet av tjänster och av behandlingen av klagomål från leverantörernas sida. Leverantörerna ska hantera klagomål på ett enkelt, rättvist och snabbt sätt.

10. När de har tillgång till samhällsomfattande tjänster enligt de bestämmelser som medlemsstaterna antagit i enlighet med artikel 27, ska slutkunderna informeras om sina rättigheter när det gäller samhällsomfattande tjänster.

11. Leverantörerna ska erbjuda hushållskunder tillräcklig information om alternativ till bortkoppling i tillräckligt god tid före den planerade bortkopplingen. Dessa alternativ kan gälla möjligheter till stöd för att undvika bortkoppling, system för forskottsbetalning, energibesiktningar, energirådgivningstjänster, alternativa betalningsplaner, råd om skuldhantering eller anstånd med bortkoppling, och de bör inte medföra en extra kostnad för de kunder som står inför en bortkoppling.

12. Leverantörerna ska erbjuda slutkunderna en slutavräkning efter varje byte av leverantör senast sex veckor efter det att bytet skett.

Artikel 11

Rätt till avtal med dynamiska elpriser

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att den nationella rättsliga ramen gör det möjligt för leverantörer att erbjuda avtal med dynamiska elpriser. Medlemsstaterna ska säkerställa att slutkunder som har en smart mätare installerad kan begära att ingå ett avtal med dynamiska elpriser med minst en leverantör och med varje leverantör som betjänar mer än 200 000 slutkunder.

2. Medlemsstaterna ska säkerställa att slutförbrukarna får fullständig information från leverantörerna om möjligheterna, kostnaderna och riskerna med sådana avtal med dynamiska elpriser och ska säkerställa att leverantörerna är skyldiga att ge slutförbrukarna information i enlighet med detta, bland annat om behovet av att ha en lämplig elmätare installerad. Tillsynsmyndigheterna ska övervaka marknadsutvecklingen och bedöma de risker som de nya produkterna och tjänsterna kan medföra samt åtgärda missbruk.

3. Leverantörerna ska inhämta en slutkunds samtycke innan dennes avtal byts till ett avtal med dynamiska elpriser.

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/2366 av den 25 november 2015 om betaltjänster på den inre marknaden, om ändring av direktiven 2002/65/EG, 2009/110/EG och 2013/36/EU samt förordning (EU) nr 1093/2010 och om upphävande av direktiv 2007/64/EG (EUT L 337, 23.12.2015, s. 35).

4. Under minst tio år från det att avtal med dynamiska elpriser blivit tillgängliga, ska medlemsstaterna eller deras tillsynsmyndigheter övervaka, och ska offentliggöra en årsrapport om, de viktigaste aspekterna i utvecklingen av sådana avtal, inklusive marknadserbjudanden och inverkan på konsumenternas fakturer, särskilt nivån på prisvolatiliteten.

Artikel 12

Rätt att byta och regler om avgifter i samband med byte

1. Byte av leverantör eller marknadsaktör som deltar i aggregering ska genomföras inom kortast möjliga tid. Medlemsstaterna ska säkerställa att en kund som önskar byta leverantör eller marknadsaktör som deltar i aggregering har rätt till ett sådant byte inom högst tre veckor från begäran, förutsatt att avtalsvillkoren följs. Senast 2026 får den tekniska processen vid byte av leverantör inte ta mer än 24 timmar och ska kunna utföras vilken arbetsdag som helst.

2. Medlemsstaterna ska säkerställa att åtminstone hushållskunder och små företag inte debiteras några avgifter i samband med byte.

3. Genom undantag från punkt 2 får medlemsstaterna tillåta att leverantörer eller marknadsaktörer som deltar i aggregering tar ut uppsägningsavgifter för kunder om dessa kunder frivilligt säger upp elleveransavtal med fast löptid och fast pris före förfalldagen, förutsatt att dessa avgifter är en del av ett avtal som kunden frivilligt har ingått och att kunden tydligt informeras om dem innan avtalet ingås. Sådana avgifter ska vara proportionella och får inte överstiga de direkta ekonomiska förluster som en leverantör eller marknadsaktör som deltar i aggregering drabbas av till följd av att kunden säger upp avtalet, inbegripet kostnaderna för eventuella kombinerade investeringar eller tjänster som redan tillhandahållits kunden som en del av avtalet. Bevisbördan för de direkta ekonomiska förlusterna ska åvila den leverantör eller marknadsaktör som deltar i aggregering, och tillåtligheten i uppsägningsavgifter ska övervakas av tillsynsmyndigheten eller en annan behörig nationell myndighet.

4. Medlemsstaterna ska säkerställa att rätten att byta leverantör eller marknadsaktör som deltar i aggregering beviljas kunderna på ett icke-diskriminerande sätt i fråga om kostnader, arbete och tidsåtgång.

5. Hushållskunder ska ha rätt att delta i system för kollektivt byte. Medlemsstaterna ska undanröja alla rättsliga eller administrativa hinder för kollektiva byten och samtidigt tillhandahålla en ram som säkerställer bästa tänkbara konsumentskydd för att motverka missbruk.

Artikel 13

Aggregeringsavtal

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att det står alla kunder fritt att köpa och sälja andra eltjänster, däribland aggregering, än leverans, oberoende av sitt elleveransavtal och från valfritt elföretag.

2. Medlemsstaterna ska, om en slutkund önskar ingå ett aggregeringsavtal, säkerställa att slutkunden har rätt att göra detta utan godkännande från slutkundens elföretag.

Medlemsstaterna ska säkerställa att marknadsaktörer som deltar i aggregering fullt ut informerar kunderna om villkoren i de avtal som de erbjuder dem.

3. Medlemsstaterna ska säkerställa att slutförbrukarna har rätt att på begäran och kostnadsfritt erhålla alla relevanta uppgifter om efterfrågeflexibilitet eller levererad och såld el minst en gång per faktureringsperiod.

4. Medlemsstaterna ska säkerställa att slutförbrukarna beviljas de rättigheter som avses i punkterna 2 och 3 på ett icke-diskriminerande sätt i fråga om kostnader, arbete eller tidsåtgång. Medlemsstaterna ska särskilt säkerställa att leverantörerna inte påför kunderna diskriminerande tekniska och administrativa krav, förfaranden eller avgifter på grundval av att de har ett avtal med en marknadsaktör som deltar i aggregering.

Artikel 14

Jämförelseverktyg

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att åtminstone hushållskunder och mikroföretag med en förväntad årsförbrukning på under 100 000 kWh har kostnadsfri tillgång till minst ett verktyg som jämför erbjudandena från olika leverantörer, däribland erbjudanden om avtal med dynamiska elpriser. Kunderna ska informeras om att sådana verktyg finns tillgängliga i, eller tillsammans med, sina fakturor eller på annat sätt. Verktygen ska uppfylla minst följande krav:

- a) De ska vara oberoende av marknadsaktörer och säkerställa att elföretag ges lika behandling i sökresultat.
- b) Det ska tydligt anges vem som äger verktyget och vilken fysisk eller juridisk person som driver och kontrollerar det samt finnas information om hur verktyget finansieras.
- c) Det ska fastställas tydliga och objektiva kriterier som jämförelsen kommer att baseras på, däribland tjänster, och ange dem.
- d) De ska använda ett enkelt och tydligt språk.
- e) De ska innehålla korrekt och aktuell information och ange när den senast uppdaterades.
- f) De ska vara tillgängliga för personer med funktionsnedsättning genom att vara tydliga, hanterbara, begripliga och robusta.
- g) De ska tillhandahålla ett ändamålsenligt sätt att rapportera felaktig information i de erbjudanden som offentliggörs.
- h) De ska göra jämförelser, samtidigt som de personuppgifter som begärs ska vara begränsade till uppgifter som är absolut nödvändiga för jämförelsen.

Medlemsstaterna ska säkerställa att åtminstone ett verktyg täcker hela marknaden. Om flera verktyg täcker marknaden ska dessa verktyg omfatta så många olika erbjudanden om elavtal som möjligt och täcka en betydande del av marknaden och om dessa verktyg inte helt täcker marknaden ska detta tydligt anges innan resultaten visas.

2. De verktyg som avses i punkt 1 kan drivas av vilken typ av enhet som helst, däribland privata enheter och offentliga myndigheter eller organ.

3. Medlemsstaterna ska utse en behörig myndighet som ska ansvara för att jämförelseverktyg som uppfyller kraven i punkt 1 ges en förtroendemärkning och säkerställa att jämförelseverktyg som fått en förtroendemärkning fortsätter att uppfylla kraven i punkt 1. Den myndigheten ska vara fristående från alla marknadsaktörer och operatörer av jämförelseverktyg.

4. Medlemsstaterna får kräva att jämförelseverktyg som avses i punkt 1 inkluderar jämförelsekriterier som gäller den typ av tjänster som leverantörerna erbjuder.

5. Det ska vara möjligt att ansöka om förtroendemärkning enligt denna artikel, på frivillig och icke-diskriminerande grund, för alla verktyg som jämför erbjudanden från olika marknadsaktörer.

6. Genom undantag från punkterna 3 och 5 får medlemsstaterna välja att inte förtroendemärka jämförelseverktyg om en offentlig myndighet eller ett offentligt organ tillhandahåller ett jämförelseverktyg som uppfyller de krav i punkt 1.

Artikel 15

Aktiva kunder

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att slutförbrukarna är berättigade att agera som aktiva kunder utan att omfattas av oproportionella eller diskriminerande tekniska krav, administrativa krav, förfaranden och avgifter samt av nätavgifter som inte är kostnadsbaserade.

2. Medlemsstaterna ska säkerställa att aktiva kunder

- a) är berättigade att bedriva verksamhet antingen direkt eller genom aggregering,
- b) är berättigade att sälja egenproducerad el, bland annat genom energiköpsavtal,

- c) är berättigade att delta i flexibilitets- och energieffektivitetssystem,
 - d) är berättigade att delegera förvaltningen av de anläggningar som krävs för deras verksamhet till en tredje part, däribland installation, drift, datahantering och underhåll, utan att den tredje parten anses vara en aktiv kund,
 - e) omfattas av kostnadsbaserade, transparenta och icke-diskriminerande nätavgifter som redovisas separat för den el som matas in i nätet respektive den el som förbrukas från nätet, i enlighet med artikel 59.9 i detta direktiv och artikel 18 i förordning (EU) 2019/943, varigenom det säkerställs att de på ett lämpligt och balanserat sätt bidrar till den övergripande kostnadsfördelningen i systemet,
 - f) är ekonomiskt ansvariga för de obalanser de orsakar i elsystemet; i detta avseende ska de vara balansansvariga parter eller delegera sitt balansansvar i enlighet med artikel 5 i förordning (EU) 2019/943.
3. Medlemsstaterna får i sin nationella rätt ha olika bestämmelser tillämpliga på enskilda och samarbetande aktiva kunder, förutsatt att alla rättigheter och skyldigheter enligt denna artikel tillämpas på alla aktiva kunder. All åtskillnad i behandling mellan samarbetande aktiva kunder ska vara proportionell och vederbörligen motiverad.
4. Medlemsstater som har befintliga system som inte redovisar separat för den el som matas in i nätet respektive den el som förbrukas från nätet får inte bevilja några nya rättigheter inom ramen för dessa system efter den 31 december 2023. Alla kunder som omfattas av befintliga system ska, under alla omständigheter, ha möjlighet att när som helst kunna välja ett nytt system som redovisar separat för den el som matas in i nätet respektive den el som förbrukas från nätet som grund för beräkningen av nätavgifterna.
5. Medlemsstaterna ska säkerställa att aktiva kunder som äger en energilagransanläggning
- a) har rätt till nätanslutning inom rimlig tid efter att en begäran gjorts, förutsatt att samtliga villkor är uppfyllda, såsom balansansvar och lämplig mätutrustning,
 - b) inte påförs dubbla avgifter, däribland nätavgifter, för lagrad el som blir kvar inom deras fastigheter samt när de tillhandahåller flexibilitetstjänster för systemansvariga,
 - c) inte omfattas av oproportionella licenskrav eller licensavgifter,
 - d) får erbjuda flera olika tjänster samtidigt, om det är tekniskt möjligt.

Artikel 16

Medborgarenergigemenskaper

1. Medlemsstaterna ska tillhandahålla ett möjliggörande regelverk för medborgarenergigemenskaper och säkerställa att
- a) deltagande i en medborgarenergigemenskap är öppet och frivilligt,
 - b) medlemmar eller delägare i en medborgarenergigemenskap har rätt att lämna denna, i vilket fall artikel 12 ska tillämpas,
 - c) medlemmar eller delägare i en medborgarenergigemenskap inte förlorar sina rättigheter och skyldigheter som hushållskunder eller aktiva kunder,
 - d) den berörde systemansvarige för distributionssystemet, mot skälig ersättning i enlighet med tillsynsmyndighetens bedömning, samarbetar med medborgarenergigemenskaper för att underlätta elöverföringar inom dessa,
 - e) medborgarenergigemenskaper omfattas av icke-diskriminerande, rättvisa, proportionella och transparenta förfaranden och avgifter, bland annat för registrering och licensiering, samt av transparenta, icke-diskriminerande och kostnadsbaserade nätavgifter i enlighet med artikel 18 i förordning (EU) 2019/943, varvid det säkerställs att de på ett lämpligt och balanserat sätt bidrar till systemets övergripande kostnadsfördelning.

2. Medlemsstaterna får i det möjliggörande regelverket föreskriva att medborgarenergigemenskaper ska
 - a) vara öppna för gränsöverskridande deltagande,
 - b) ha rätt att äga, inrätta, köpa eller hyra distributionsnät och att förvalta dem självständigt på de villkor som fastställs i punkt 4 i denna artikel,
 - c) omfattas av de undantag som föreskrivs i artikel 38.2.

3. Medlemsstaterna ska säkerställa att medborgarenergigemenskaper
 - a) har möjlighet att få tillgång till alla elmarknader, antingen direkt eller genom aggregering, på ett icke-diskriminerande sätt,
 - b) behandlas på ett icke-diskriminerande och proportionellt sätt med avseende på sin verksamhet och sina rättigheter och skyldigheter som slutkunder, producenter, leverantörer, systemansvariga för distributionssystem eller marknadsaktörer som deltar i aggregering,
 - c) är ekonomiskt ansvariga för de obalanser de orsakar i elsystemet; i detta avseende ska de vara balansansvariga parter eller delegera sitt balansansvar i enlighet med artikel 5 i förordning (EU) 2019/943,
 - d) i samband med förbrukning av egenproducerad el behandlas som aktiva kunder i enlighet med artikel 15.2 e,
 - e) har rätt att internt organisera delningen av el som produceras av de produktionsenheter som medborgarenergigemenskapen äger, med förbehåll för andra krav som fastställs i denna artikel och förutsatt att medborgarenergigemenskapens medlemmar bibehåller sina rättigheter och skyldigheter i egenskap av slutkunder.

Med avseende på tillämpningen av första stycket e, ska detta, om elen delas, inte påverka tillämpliga nätavgifter, tariffer och andra avgifter, i enlighet med en transparent kostnads-nyttanalys av distribuerade energiresurser som tagits fram av den behöriga nationella myndigheten.

4. Medlemsstaterna får besluta att ge medborgarenergigemenskaper rätt att förvalta distributionsnät inom sitt verksamhetsområde och fastställa relevanta förfaranden, utan att detta påverkar kapitel IV eller andra regler och bestämmelser som gäller systemansvariga för distributionssystem. Om en sådan rätt ges ska medlemsstaterna säkerställa att medborgarenergigemenskaper
 - a) har rätt att ingå ett avtal avseende driften av deras nät med en berörd systemansvarig för det distributionssystem eller överföringssystem som deras nät är anslutet till,
 - b) omfattas av lämpliga nätavgifter vid anslutningspunkterna mellan deras nät och distributionsnätet utanför medborgarenergigemenskapen och att sådana nätavgifter redovisas separat för den el som matas in i distributionsnätet respektive den el som förbrukas från distributionsnätet utanför medborgarenergigemenskapen, i enlighet med artikel 59.7,
 - c) inte diskriminerar eller skadar kunder som alljämt är anslutna till distributionssystemet.

Artikel 17

Efterfrågeflexibilitet genom aggregering

1. Medlemsstaterna ska tillåta och främja deltagande för efterfrågeflexibilitet genom aggregering. Medlemsstaterna ska tillåta att slutförbrukarna, inklusive sådana som erbjuder efterfrågeflexibilitet genom aggregering, tillsammans med producenterna deltar på alla elmarknader på ett icke-diskriminerande sätt.
2. Medlemsstaterna ska säkerställa att systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för distributionssystem vid upphandling av stödtjänster behandlar marknadsaktörer som deltar i efterfrågeflexibilitet genom aggregering på ett icke-diskriminerande sätt tillsammans med producenter och på grundval av deras tekniska kapacitet.
3. Medlemsstaterna ska säkerställa att deras relevanta regelverk innehåller minst följande inlag:
 - a) Rätten för varje marknadsaktör som deltar i aggregering, däribland oberoende aggregatorer, att komma in på elmarknaderna utan medgivande från andra marknadsaktörer.

- b) Icke-diskriminerande och transparenta regler som tydligt fastställer roller och ansvarsområden för alla elföretag och kunder.
- c) Icke-diskriminerande och transparenta regler och förfaranden för utbyte av uppgifter mellan marknadsaktörer som deltar i aggregering och andra elföretag och som säkerställer enkel tillgång till uppgifter på lika och icke-diskriminerande villkor och samtidigt till fulla skyddar kommersiellt känslig information och kundernas personuppgifter.
- d) En skyldighet för marknadsaktörer som deltar i aggregering att vara ekonomiskt ansvariga för de obalanser de orsakar i elsystemet; i det avseendet ska de vara balansansvariga parter eller delegera sitt balansansvar i enlighet med artikel 5 i förordning (EU) 2019/943.
- e) Föreskrifter om att slutkunder som har ett avtal med oberoende aggregatorer inte ska åläggas oskäliga betalningar eller påföljder eller andra oskäliga avtalsgrundade begränsningar av sina elleverantörer.
- f) Ett system för konfliktlösning mellan marknadsaktörer som deltar i aggregering och andra marknadsaktörer, vilket omfattar ansvar för obalanser.
4. Medlemsstaterna får kräva att elföretag eller deltagande slutkunder betalar ekonomisk ersättning till andra marknadsaktörer eller till marknadsaktörens balansansvariga parter, om dessa marknadsaktörer eller balansansvariga parter direkt påverkas av aktiveringen av efterfrågeflexibilitet. Sådana ekonomiska ersättningar ska inte utgöra ett hinder för marknadsstillträde för marknadsaktörer som deltar i aggregering eller ett hinder för flexibilitet. I sådana fall ska den ekonomiska ersättningen vara strikt begränsad till att täcka de kostnader som därmed uppstår för deltagande kunders leverantörer eller leverantörers balansansvariga parter under aktiveringen av efterfrågeflexibiliteten. Beräkningsmetoden för ersättningen får beakta de fördelar som de oberoende aggregatorerna har gett andra marknadsaktörer, och, när så sker, får aggregatorer eller deltagande kunder åläggas att bidra till ersättningen men endast om, och i den utsträckning, fördelarna för alla leverantörer, kunder och deras balansansvariga parter inte överstiger deras direkta kostnader. Beräkningsmetoden ska godkännas av tillsynsmyndigheten eller av en annan behörig nationell myndighet.
5. Medlemsstaterna ska säkerställa att tillsynsmyndigheterna eller, om den nationella rättsordningen så kräver, systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för distributionssystem i nära samarbete med marknadsaktörer och slutkunder fastställer de tekniska kraven för deltagande i efterfrågeflexibilitet på alla elmarknader på grundval av de tekniska egenskaperna för dessa marknader och kapaciteten för efterfrågeflexibilitet. Sådana egenskaper ska inkludera deltagande som omfattar aggregerade laster.

Artikel 18

Fakturor och faktureringsinformation

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att fakturor och faktureringsinformation är korrekta, lättbegripliga, tydliga, koncisa och användarvänliga och presenteras på ett sätt som underlättar slutkundernas jämförelser. På begäran ska slutförbrukarna få en tydlig och begriplig förklaring av hur fakturan har upprättats, särskilt om fakturan inte är grundad på faktisk förbrukning.
2. Medlemsstaterna ska säkerställa att slutförbrukarna får alla sina fakturor och all faktureringsinformation utan kostnad.
3. Medlemsstaterna ska säkerställa att slutförbrukarna kan välja elektroniska fakturor och elektronisk faktureringsinformation och erbjuder flexibla arrangemang för den faktiska betalningen av fakturorna.
4. Om avtalet föreskriver en framtida ändring av produkten eller priset eller en rabatt ska detta anges på fakturan tillsammans med det datum då ändringen träder i kraft.
5. Medlemsstaterna ska samråda med konsumentorganisationer då de överväger ändringar i kraven på fakturornas innehåll.
6. Medlemsstaterna ska säkerställa att fakturorna och faktureringsinformationen uppfyller minimikraven i bilaga I.

Artikel 19

Smarta mätersystem

1. För att främja energieffektiviteten och öka slutförbrukarnas inflytande ska medlemsstaterna eller, om en medlemsstat föreskrivit detta, tillsynsmyndigheten starkt rekommendera att elföretagen och andra marknadsaktörer optimerar elförbrukningen, bland annat genom att tillhandahålla energiförvaltnings tjänster, utveckla innovativa former för prissättning och införa smarta mätersystem som är driftskompatibla, i synnerhet med konsumenternas energistyrningssystem och med smarta nät i enlighet med tillämpliga unionsregler om dataskydd.
2. Medlemsstaterna ska säkerställa att det på deras territorier införs smarta mätersystem som hjälper kunderna att aktivt medverka på elmarknaden. Detta införande kan bli föremål för en kostnads-nyttanalys som ska genomföras i enlighet med principerna i bilaga II.
3. Medlemsstater som inför smarta mätersystem på sina territorier ska anta och offentliggöra funktionella och tekniska minimikrav för de smarta mätersystemen i enlighet med artikel 20 och bilaga II. Medlemsstaterna ska säkerställa att dessa smarta mätersystem är driftskompatibla och att de kan ge uppgifter till konsumenternas energistyrningssystem. I det avseendet ska medlemsstaterna ta vederbörlig hänsyn till relevanta tillgängliga standarder, inbegripet standarder som möjliggör driftskompatibilitet, bästa praxis samt vikten av att det utvecklas smarta nät och utvecklingen av den inre marknaden för el.
4. Medlemsstater som inför smarta mätersystem ska på ett transparent och icke-diskriminerande sätt säkerställa att slutförbrukarna bidrar till kostnaderna för införandet, med hänsyn tagen till de långsiktiga fördelarna för hela värdekedjan. Medlemsstaterna eller, om en medlemsstat så föreskrivit, de utsedda behöriga myndigheterna ska regelbundet övervaka detta införande på sina territorier för att se hur konsumenterna gynnas.
5. När bedömningen av införandet av smarta mätersystem utfaller negativt till följd av den kostnads-nyttanalys som avses i punkt 2, ska medlemsstaterna se till att denna bedömning, åtminstone vart fjärde år eller oftare, revideras till följd av betydande förändringar av de bakomliggande antagandena samt till följd av den tekniska utvecklingen och marknadsutvecklingen. Medlemsstaterna ska meddela kommissionen resultaten av sina uppdaterade kostnads-nyttanalyser så snart de blir tillgängliga.
6. Bestämmelserna i detta direktiv om smarta mätersystem ska tillämpas på framtida anläggningar och på anläggningar som ersätter äldre smarta mätare. Smarta mätersystem som redan har installerats eller för vilka *inledande av arbeten* påbörjades före den 4 juli 2019 får fortsätta att vara i drift under sin livslängd, medan smarta mätersystem som inte uppfyller kraven i artikel 20 och bilaga II, inte ska fortsätta vara i drift efter den 5 juli 2031.

I denna punkt avses med *inledande av arbeten* antingen inledandet av bygg- och anläggningsarbeten som avser investeringen eller det första bindande åtagandet att beställa utrustning eller ett annat åtagande som gör investeringen oåterkallelig, beroende på vilket som inträffar först. Markförvärv och förberedande arbeten såsom att erhålla tillstånd och utföra genomförbarhetsstudier anses inte som inledande av arbeten. Vid företagsförvärv avses med *inledande av arbeten* tidpunkten för förvärv av de tillgångar som direkt hänför sig till den förvärvade anläggningen.

Artikel 20

Funktioner hos smarta mätersystem

Om bedömningen av införandet av smarta mätersystem utfaller positivt som ett resultat av den kostnads-nyttanalys som avses i artikel 19.2, eller om smarta mätersystem har införts systematiskt efter den 4 juli 2019, ska medlemsstaterna införa smarta mätersystem i enlighet med europeiska standarder, bilaga III och följande krav:

- a) Smarta mätersystem ska korrekt mäta den faktiska elförbrukningen och ska kunna ge slutkunderna information om den faktiska användningstiden. Validerade uppgifter om historisk förbrukning ska göras lätt tillgängliga på ett säkert sätt och visualiseras för slutkunderna på begäran och utan extra kostnad. Icke-validerade uppgifter om förbrukning i nära realtid ska också göras lättillgängliga på ett säkert sätt för slutkunderna utan extra kostnad genom ett standardiserat gränssnitt eller genom fjärråtkomst, för att stödja automatiska program för energieffektivitet, efterfrågestyrning och andra tjänster.

- b) Säkerheten hos systemen med smarta mätare och för datakommunikationen ska överensstämma med relevanta unionsregler om säkerhet, med vederbörligt beaktande av bästa tillgängliga teknik för att säkerställa högsta möjliga nivå av it-skydd, samtidigt som kostnaderna och proportionalitetsprincipen beaktas.
- c) Integritet och skydd för slutkundernas uppgifter ska överensstämma med relevanta unionsregler om data- och integritetsskydd.
- d) Mätaroperatörerna ska säkerställa att mätarna hos aktiva kunder som tillför el till nätet kan redovisa den el som tillförs nätet från de aktiva kundernas fastigheter.
- e) Om slutkunderna så begär ska uppgifter om den el de tillför nätet och uppgifter om deras elförbrukning göras tillgängliga för dem, i enlighet med de genomförandeakter som antagits enligt artikel 24, genom ett standardiserat kommunikationsgränssnitt eller genom fjärråtkomst, eller för tredje parter som agerar på slutkundernas vägnar, i ett lättbegripligt format, och på ett sätt som ger slutkunderna möjlighet att jämföra offerter på likartade grunder.
- f) Slutkunderna ska få lämplig rådgivning och information före, eller i samband med, installationen av smarta mätare, särskilt avseende mätarnas fulla potential i fråga om hantering av mätaravläsning och övervakning av energianvändningen och avseende insamling och behandling av personuppgifter i enlighet med tillämpliga unionsregler om dataskydd.
- g) Smarta mätersystem ska göra det möjligt för slutkunderna att mätas och avräknas med samma tidsupplösning som perioden för avräkning av obalanser på den nationella marknaden.

Med avseende på tillämpningen av led e ska slutkunderna ha möjlighet att hämta sina mätuppgifter eller överföra dem till en annan part utan extra kostnad och i enlighet med sin rätt till dataportabilitet enligt unionsreglerna om dataskydd.

Artikel 21

Rätt till smarta mätare

1. Om bedömningen av införandet av smarta mätersystem har utfallit negativt som ett resultat av den kostnadsnyttoanalys som avses i artikel 19.2 och smarta mätersystem inte har införts systematiskt ska medlemsstaterna säkerställa att alla slutkunder har rätt att på begäran, samtidigt som de står för de dithörande kostnaderna, och enligt rättvisa, rimliga och kostnadseffektiva villkor, till installation eller, i förekommande fall, uppgradering av en smart mätare som
 - a) när det är tekniskt möjligt, är försedd med de funktioner som avses i artikel 20 eller med en minimiuppsättning av funktioner som ska fastställas och offentliggöras av medlemsstaterna på nationell nivå i enlighet med bilaga II,
 - b) är driftskompatibel med och som kan anslutas på lämpligt sätt till konsumenternas energistyrningssystem i nära realtid.
2. När en kund begärt en smart mätare i enlighet med punkt 1 ska medlemsstaterna eller, om en medlemsstat så föreskrivit, den utsedda behöriga myndigheten
 - a) säkerställa att erbjudandet till den slutkund som begärt installation av en smart mätare uttryckligen anger och tydligt beskriver
 - i) de funktioner och den driftskompatibilitet som kan stödjas av den smarta mätaren och de tjänster som kan tillhandahållas, liksom de fördelar som det är realistiskt att uppnå genom innehavet av den smarta mätaren vid den givna tidpunkten,
 - ii) eventuella kostnader som ska bäras av slutkunden,
 - b) säkerställa att mätaren installeras inom rimlig tid, senast fyra månader efter kundens begäran,
 - c) regelbundet, och minst vartannat år, granska och offentliggöra kostnaderna och följa dessa kostnaders utveckling som ett resultat av den tekniska utvecklingen och eventuella uppgraderingar av mätsystemet.

Artikel 22

Traditionella mätare

1. I fall där slutkunderna inte har smarta mätare ska medlemsstaterna säkerställa att slutkunderna förses med individuella mätare av traditionell typ som korrekt mäter deras faktiska förbrukning.
2. Medlemsstaterna ska säkerställa att slutkunderna lätt kan läsa sina traditionella mätare, antingen direkt eller indirekt via ett webbgränssnitt eller via något annat lämpligt gränssnitt.

Artikel 23

Hantering av uppgifter

1. Vid fastställandet av regler om hantering och utbyte av uppgifter ska medlemsstaterna eller, om en medlemsstat så föreskrivit, de utsedda behöriga myndigheterna ange reglerna för berättigade parter tillgång till uppgifter om slutkunden i enlighet med denna artikel och tillämpligt unionsregelverk. Vid tillämpningen av detta direktiv ska uppgifter anses inbegripa mät- och förbrukningsuppgifter samt de uppgifter som krävs för att en kund ska kunna byta leverantör, för efterfrågeflexibilitet och andra tjänster.

2. Medlemsstaterna ska organisera hanteringen av uppgifter för att säkerställa effektiv och säker tillgång till och effektivt och säkert utbyte av uppgifter samt dataskydd och datasäkerhet.

Oavsett vilken modell för uppgiftshantering som tillämpas i den enskilda medlemsstaten ska de parter som ansvarar för uppgiftshantering ge tillgång till uppgifter om slutkunden till varje berättigad part i enlighet med punkt 1. Berättigade parter ska få de begärda uppgifterna till sitt förfogande på ett icke-diskriminerande sätt och samtidigt. Tillgången till uppgifterna ska vara enkel och de relevanta förfarandena för att få tillgång till uppgifterna ska offentliggöras.

3. Reglerna om tillgång till uppgifter och uppgiftslagring med avseende på tillämpningen av detta direktiv ska vara förenliga med relevant unionsrätt.

Behandling av personuppgifter inom ramen för detta direktiv ska ske i enlighet med förordning (EU) 2016/679.

4. Medlemsstaterna eller, om en medlemsstat så föreskrivit, den utsedda behöriga myndigheten ska godkänna och certifiera, eller i tillämpliga fall övervaka, de parter som ansvarar för uppgiftshantering för att säkerställa att de uppfyller kraven i detta direktiv.

Utän att det påverkar arbetsuppgifterna för dataskyddsombud enligt förordning (EU) 2016/679 får medlemsstaterna besluta att kräva att parter som ansvarar för uppgiftshantering utser regelefterlevnadsansvariga som ska ansvara för att övervaka genomförandet av åtgärder som vidtas av dessa parter för att säkerställa icke-diskriminerande tillgång till uppgifter och fullgörande av kraven i detta direktiv.

Medlemsstaterna får utnämna regelefterlevnadsansvariga eller organ som avses i artikel 35.2 d i detta direktiv att fullgöra de skyldigheter som anges i denna punkt.

5. Inga extra kostnader får åläggas slutkunderna för tillgången till deras uppgifter eller för en begäran om att deras uppgifter ska göras tillgängliga.

Medlemsstaterna ska ansvara för fastställandet av relevanta avgifter för de behöriga parternas tillgång till uppgifter.

Medlemsstaterna eller, om en medlemsstat så föreskrivit, de utsedda behöriga myndigheterna, ska säkerställa att eventuella avgifter som påförs av reglerade enheter som tillhandahåller datatjänster är skäligen och vederbörligen motiverade.

Artikel 24

Driftskompatibilitetskrav och förfaranden för tillgång till uppgifter

1. För att främja konkurrensen på slutkundsmarknaden och för att undvika onödiga administrativa kostnader för berättigade parter ska medlemsstaterna underlätta full driftskompatibilitet för energitjänster inom unionen.

2. Kommissionen ska, genom genomförandeakter, fastställa driftskompatibilitetskrav och icke-diskriminerande och transparenta förfaranden för tillgång till de uppgifter som avses i artikel 23.1. Dessa genomförandeakter ska antas i enlighet med det rådgivande förfarande som avses i artikel 68.2.

3. Medlemsstaterna ska säkerställa att elföretagen tillämpar de driftskompatibilitetskrav och förfaranden för tillgång till uppgifter som avses i punkt 2. Dessa krav och förfaranden ska grundas på befintlig nationell praxis.

Artikel 25

Gemensamma kontaktpunkter

Medlemsstaterna ska säkerställa att det inrättas gemensamma kontaktpunkter där kunderna kan få tillgång till all nödvändig information om sina rättigheter, tillämplig rätt och tillgängliga mekanismer för tvistlösning i händelse av en tvist. Dessa gemensamma kontaktpunkter kan vara en del av allmänna konsumentupplysningsställen.

Artikel 26

Rätt till tvistlösning utanför domstol

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att slutkunderna har tillgång till enkla, rättvisa, transparenta, oberoende, ändamålsenliga och effektiva mekanismer för tvistlösning utanför domstol för att lösa tvister som gäller rättigheter och skyldigheter enligt detta direktiv, genom en oberoende mekanism, såsom en energiombudsman eller ett konsumentorgan, eller genom en tillsynsmyndighet. Om slutkunden är en konsument i den mening som avses i Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/11/EU⁽²³⁾ ska sådana mekanismer för tvistlösning utanför domstol uppfylla kvalitetskraven i direktiv 2013/11/EU och ska, om så är motiverat, innehålla system för återbetalning och ersättning.

2. Vid behov ska medlemsstaterna säkerställa att alternativa tvistlösningsorgan samarbetar för att tillhandahålla enkla, rättvisa, transparenta, oberoende, ändamålsenliga och effektiva mekanismer för tvistlösning utanför domstol vid tvister som uppstår rörande produkter eller tjänster som är kopplade till, eller kombinerade med, en produkt eller tjänst som omfattas av detta direktiv.

3. Det ska vara obligatoriskt för elföretag att delta i mekanismer för tvistlösning utanför domstol för hushållskunder, om inte medlemsstaten visar för kommissionen att andra mekanismer är lika ändamålsenliga.

Artikel 27

Samhällsomfattande tjänster

1. Medlemsstaterna ska inom sitt territorium säkerställa att alla hushållskunder och, när medlemsstaterna anser det lämpligt, små företag har rätt till samhällsomfattande tjänster, nämligen rätt till elleveranser av en bestämd kvalitet till konkurrenskraftiga, lätt och tydligt jämförbara, transparenta och icke-diskriminerande priser. För att säkerställa leveranser av samhällsomfattande tjänster får medlemsstaterna utse en sistahandsleverantör. Medlemsstaterna ska ålägga systemansvariga för distributionssystem att ansluta kunderna till sina nät enligt villkor och tariffer som fastställts i enlighet med förfarandet i artikel 59.7. Detta direktiv hindrar inte medlemsstaterna från att stärka hushållskundernas och små och medelstora icke-hushållskunders ställning på marknaden genom att främja möjligheterna till frivillig aggregering mellan företrädare för dessa kundkategorier.

2. Punkt 1 ska genomföras på ett transparent och icke-diskriminerande sätt och ska inte hindra det fria valet av leverantör enligt vad som föreskrivs i artikel 4.

⁽²³⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/11/EU av den 21 maj 2013 om alternativ tvistlösning vid konsumenttvister och om ändring av förordning (EG) nr 2006/2004 och direktiv 2009/22/EG (direktivet om alternativ tvistlösning) (EUT L 165, 18.6.2013, s. 63).

Artikel 28

Utsatta kunder

1. Medlemsstaterna ska vidta lämpliga åtgärder för att skydda kunder, och de ska särskilt säkerställa att utsatta kunder får tillräckligt skydd. Varje medlemsstat ska härvidlag definiera begreppet utsatta kunder, varvid det kan hänvisas till energifattigdom och bland annat föreskrivas förbud mot bortkoppling av dessa kunder från elnätet i kritiska situationer. Begreppet utsatta kunder kan inbegripa inkomstnivå, energiutgifternas andel av den disponibla inkomsten, bostädernas energieffektivitet, kritiskt beroende av elutrustning av hälsoskäl, ålder eller andra kriterier. Medlemsstaterna ska säkerställa att rättigheter och skyldigheter för utsatta kunder respekteras. De ska framför allt vidta lämpliga åtgärder för att skydda kunder i avlägsna områden. De ska säkerställa en hög kundskyddsnivå, särskilt vad gäller transparens i fråga om avtalsvillkor, allmän information och mekanismer för tvistlösning.

2. Medlemsstaterna ska vidta lämpliga åtgärder, såsom att föreskriva förmåner inom ramen för sina socialförsäkringssystem för att utsatta kunder ska få den leverans de behöver eller stödja energieffektivitetsförbättringar, för att åtgärda energifattigdom där sådan fastställts i enlighet med artikel 3.3 d i förordning (EU) 2018/1999, också i samband med åtgärder mot fattigdom överlag. Sådana åtgärder ska inte hindra ett effektivt öppnande av marknaden enligt vad som föreskrivs i artikel 4 eller en välfungerande marknad, och kommissionen ska i förekommande fall underrättas i enlighet med artikel 9.4. Sådana underrättelser får även omfatta åtgärder som vidtas inom ramen för det allmänna socialförsäkringssystemet.

Artikel 29

Energifattigdom

Vid bedömningen av antalet energifattiga hushåll i enlighet med artikel 3.3 d i förordning (EU) 2018/1999 ska medlemsstaterna fastställa och offentliggöra en uppsättning kriterier som kan inbegripa låg inkomst, hög andel energiutgifter i förhållande till den disponibla inkomsten och dålig energieffektivitet.

Kommissionen ska ge vägledning om definitionen av *betydande antal energifattiga hushåll* i detta sammanhang och i samband med artikel 5.5 och därvidlag ha som utgångspunkt att varje andel hushåll i energifattigdom kan anses vara betydande.

KAPITEL IV

DRIFT AV DISTRIBUTIONSSYSTEM

Artikel 30

Utnämning av systemansvariga för distributionssystem

Medlemsstaterna ska utse, eller ålägga företag som äger eller är ansvariga för distributionssystem att utse, en eller flera systemansvariga för distributionssystem, för en tid som medlemsstaterna själva bestämmer med beaktande av effektivitet och ekonomisk balans.

Artikel 31

Uppgifter som åligger systemansvariga för distributionssystem

1. Den systemansvarige för distributionssystemet ska säkerställa systemets långsiktiga förmåga att uppfylla rimliga krav på eldistribution, och på affärsmässiga villkor driva, underhålla och utveckla säkra, tillförlitliga och effektiva eldistribution inom sitt område, med vederbörlig hänsyn till miljön och energieffektiviteten.

2. Den systemansvarige för distributionssystemet får i alla händelser inte diskriminera mellan systemanvändare eller kategorier av systemanvändare, i synnerhet inte till förmån för sina anknutna företag.

3. Den systemansvarige för distributionssystemet ska förse systemanvändarna med den information de behöver för effektiv tillgång till och användning av systemet.

4. En medlemsstat får lägga den systemansvarige för distributionssystemet att, då denne avgör inmatningsordningen mellan produktionsanläggningar, prioritera anläggningar som utnyttjar förnybara energikällor eller använder högeffektiv kraftvärme i enlighet med artikel 12 i förordning (EU) 2019/943.
5. Systemansvariga för distributionssystem ska agera som en neutral marknadsfacilitator vid anskaffande av den energi de behöver för att täcka energiförluster inom sina system i enlighet med transparenta, icke-diskriminerande och marknadsbaserade förfaranden, när de har denna funktion.
6. Om en systemansvarig för distributionssystemet är ansvarig för att upphandla de produkter och tjänster som behövs för distributionssystemets effektiva, tillförlitliga och säkra drift ska de regler som den systemansvariga för distributionssystemet antar för detta ändamål vara objektiva, transparenta och icke-diskriminerande samt utvecklas i samordning med systemansvariga för överföringssystem och andra berörda marknadsaktörer. Villkoren, inklusive reglerna och tariffrerna i tillämpliga fall, för tillhandahållandet av sådana produkter och tjänster till de systemansvariga för distributionssystemen ska fastställas i enlighet med artikel 59.7 på ett icke-diskriminerande och kostnadsbaserat sätt och offentliggöras.
7. Vid utförandet av de uppgifter som avses i punkt 6 ska den systemansvarige för distributionssystemet upphandla de icke frekvensrelaterade stödtjänster som behövs för systemet i enlighet med transparenta, icke-diskriminerande och marknadsbaserade förfaranden, såvida inte tillsynsmyndigheten har bedömt att det marknadsbaserade tillhandahållandet av icke frekvensrelaterade stödtjänster är ekonomiskt ineffektivt och beviljat ett undantag. Skyldigheten att upphandla icke frekvensrelaterade stödtjänster gäller inte för helt integrerade nätkomponenter.
8. Upphandlingen av de produkter och tjänster som avses i punkt 6 ska säkerställa faktiskt deltagande av alla kvalificerade marknadsaktörer, inklusive marknadsaktörer som erbjuder energi från förnybara energikällor, marknadsaktörer som deltar i efterfrågeflexibilitet, aktörer som driver energilagransanläggningar och marknadsaktörer som deltar i aggregering, i synnerhet genom att omfatta krav på att tillsynsmyndigheterna och de systemansvariga för distributionssystemen i nära samarbete med alla marknadsaktörer, däribland de systemansvariga för överföringssystemen, fastställer tekniska krav för deltagande på dessa marknader på grundval av de tekniska egenskaperna för dessa marknader och kapaciteten hos alla marknadsaktörer.
9. Systemansvariga för distributionssystem ska samarbeta med systemansvariga för överföringssystem så att de marknadsaktörer som är anslutna till deras nät faktiskt deltar på slutkunds-, grossist- och balansmarknaderna. Tillhandahållandet av balanstjänster som härrör från resurser som finns i distributionssystemet ska ske enligt avtal med berörd systemansvarig för överföringssystemet i enlighet med artikel 57 i förordning (EU) 2019/943 och artikel 182 i kommissionens förordning (EU) 2017/1485⁽²⁴⁾.
10. Medlemsstaterna eller deras utsedda behöriga myndigheter får tillåta att systemansvariga för distributionssystem bedriver annan verksamhet än den som föreskrivs i detta direktiv och i förordning (EU) 2019/943, om sådan verksamhet är nödvändig för att de systemansvariga för distributionssystemen ska kunna fullgöra sina skyldigheter enligt detta direktiv eller förordning (EU) 2019/943 förutsatt att tillsynsmyndigheten har bedömt behovet av ett sådant undantag. Denna punkt påverkar inte rätten för de systemansvariga för distributionssystemen att äga, utveckla, förvalta eller driva andra nät än elnät, när medlemsstaten eller den utsedda behöriga myndigheten beviljat en sådan rätt.

Artikel 32

Incentiv för användning av flexibilitet i distributionsnät

1. Medlemsstaterna ska tillhandahålla den nödvändiga rättsliga ramen för att tillåta och tillhandahålla incitament för systemansvariga för distributionssystem att upphandla flexibilitetstjänster, däribland hantering av överbelastning i deras områden, för att förbättra effektiviteten i driften och utvecklingen av distributionssystemet. Den rättsliga ramen ska i synnerhet säkerställa att systemansvariga för distributionssystem kan upphandla sådana tjänster från leverantörer av distribuerad produktion, efterfrågeflexibilitet eller energilagring och ska främja införandet energieffektivitetsåtgärder, när sådana tjänster kostnadseffektivt minskar behovet av uppgradering eller ersättning av elkapacitet och stöder en effektiv och säker drift av distributionssystemet. Systemansvariga för distributionssystem ska upphandla dessa tjänster i enlighet med transparenta, icke-diskriminerande och marknadsbaserade förfaranden, såvida inte tillsynsmyndigheterna har slagit fast att upphandlingen av sådana tjänster inte är ekonomiskt effektiv eller att upphandling skulle leda till allvarlig snedvridning av marknaden eller kraftigare överbelastningar.

⁽²⁴⁾ Kommissionens förordning (EU) 2017/1485 av den 2 augusti 2017 om fastställande av riktlinjer för driften av elöverföringssystem (EUT L 220, 25.8.2017, s. 1).

2. Systemansvariga för distributionssystem, efter godkännande från tillsynsmyndigheten, eller tillsynsmyndigheten själv, ska genom ett transparent och deltagandebaserat förfarande som inbegriper alla berörda systemanvändare och systemansvariga för överföringssystem fastställa specifikationer för de flexibilitetstjänster som upphandlas och om lämpligt standardiserade marknadsprodukter för sådana tjänster åtminstone på nationell nivå. Specifikationerna ska säkerställa ett faktiskt och icke-diskriminerande deltagande av alla marknadsaktörer, inklusive marknadsaktörer som erbjuder energi från förnybara energikällor, marknadsaktörer som deltar i efterfrågeflexibilitet, aktörer som driver energilagransläggningar och marknadsaktörer som deltar i aggregering. Systemansvariga för distributionssystem ska utbyta all nödvändig information och samordna med systemansvariga för överföringssystem i syfte att säkerställa ett optimalt utnyttjande av resurser, att säkerställa säker och effektiv drift av systemet och att underlätta marknadsutvecklingen. Systemansvariga för distributionssystem ska få rimlig ersättning för upphandlingen av sådana tjänster för att ge dem möjlighet att åtminstone få ersättning för rimliga motsvarande kostnader, t.ex. för nödvändig informations- och kommunikationsteknik och för infrastruktur.

3. Utvecklingen av ett distributionssystem ska baseras på en transparent nätutvecklingsplan som den systemansvarige för distributionssystemet ska offentliggöra minst vartannat år och överlämna till tillsynsmyndigheten. Nätutvecklingsplanen ska skapa transparens vad gäller de flexibilitetstjänster på medellång och lång sikt som behövs, och ange planerade investeringar under de kommande 5–10 åren, med särskild tonvikt på den huvudsakliga distributionsinfrastruktur som krävs för att ansluta ny produktionskapacitet och ny last, inklusive laddningsstationer för elfordon. Nätutvecklingsplanen ska även omfatta användningen av efterfrågeflexibilitet, energieffektivitet, energilagransläggningar och andra resurser som den systemansvarige för distributionssystemet ska använda som ett alternativ till en utbyggnad av systemet.

4. Den systemansvarige för distributionssystemet ska samråda med alla berörda systemanvändare och med berörda systemansvariga för överföringssystemen om nätutvecklingsplanen. Den systemansvarige för distributionssystemet ska offentliggöra resultaten av samrådsprocessen tillsammans med nätutvecklingsplanen, och överlämna resultaten av samrådsprocessen tillsammans med nätutvecklingsplanen till tillsynsmyndigheten. Tillsynsmyndigheten får begära att planen ska ändras.

5. Medlemsstaterna får besluta att inte tillämpa skyldigheten i punkt 3 på integrerade elföretag som betjänar färre än 100 000 anslutna kunder eller som betjänar små enskilda system.

Artikel 33

Integrering av elektromobilitet i elnätet

1. Utan att det påverkar tillämpningen av Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/94/EU⁽²⁾ ska medlemsstaterna tillhandahålla den nödvändiga rättsliga ramen för att underlätta anslutning av offentligt tillgängliga och privata laddningsstationer till distributionsnäten. Medlemsstaterna ska säkerställa att systemansvariga för distributionssystem samarbetar på ett icke-diskriminerande sätt med alla företag som äger, utvecklar, driver eller förvaltar laddningsstationer för elfordon, också i fråga om nätanslutning.

2. Systemansvariga för distributionssystem ska inte äga, utveckla, förvalta eller driva laddningsstationer för elfordon, utom då systemansvariga för distributionssystem äger privata laddningsstationer uteslutande för eget bruk.

3. Genom undantag från punkt 2 får medlemsstaterna tillåta att systemansvariga för distributionssystem äger, utvecklar, förvaltar eller driver laddningsstationer för elfordon, förutsatt att samtliga följande villkor är uppfyllda:

- a) Andra parter har, efter ett öppet, transparent och icke-diskriminerande anbuds förfarande, som är underställt tillsynsmyndighetens granskning och godkännande, inte medgettts rätt att äga, utveckla, förvalta eller driva laddningsstationer för elfordon, eller har inte kunnat tillhandahålla dessa tjänster till rimlig kostnad och i rätt tid.
- b) Tillsynsmyndigheten har gjort en förhandsgranskning av villkoren för anbuds förfarandet enligt led a och har lämnat sitt godkännande.
- c) Den systemansvarige för distributionssystemet driver laddningsstationerna på grundval av tillträde för tredje part i enlighet med artikel 6 och får inte diskriminera mellan systemanvändare eller kategorier av systemanvändare, i synnerhet inte till förmån för sina anknutna företag.

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/94/EU av den 22 oktober 2014 om utbyggnad av infrastrukturen för alternativa bränslen (EUT L 307, 28.10.2014, s. 1).

Tillsynsmyndigheten får utarbeta riktlinjer eller upphandlingsklausuler för att hjälpa systemansvariga för distributionssystem att säkerställa ett rättvist anbudsförande.

4. I de fall medlemsstaterna har genomfört villkoren i punkt 3, ska medlemsstaterna eller deras utsedda behöriga myndigheter med jämna mellanrum eller minst vart femte år hålla ett offentligt samråd för att på nytt bedöma det potentiella intresset hos andra aktörer att äga, utveckla, driva eller förvalta laddningsstationer för elfordon. När ett offentligt samråd visar att andra parter kan äga, utveckla, driva eller förvalta sådana laddningsstationer ska medlemsstaterna säkerställa att den verksamhet som bedrivs av systemansvariga för distributionssystem på detta område fasas ut, under förutsättning att det anbudsförande som avses i punkt 3 a slutförs med framgång. Som en del av villkoren för detta förande, får tillsynsmyndigheterna medge att systemansvariga för distributionssystem får tillbaka restvärdet av sina investeringar i laddningsinfrastruktur.

Artikel 34

Uppgifter som åligger systemansvariga för distributionssystem i fråga om uppgiftshandling

Medlemsstaterna ska säkerställa att alla berättigade parter har icke-diskriminerande tillgång till uppgifter på tydliga och likvärdiga villkor, i enlighet med relevanta dataskyddsregler. I medlemsstater där smarta mätersystem har införts i enlighet med artikel 19 och där systemansvariga för distributionssystem deltar i uppgiftshandlingen ska de regelefterlevnadsprogram som avses i artikel 35.2 d inbegripa särskilda åtgärder för att förhindra diskriminerande tillgång till uppgifter från berättigade parter, i enlighet med artikel 23. I det fall systemansvariga för distributionssystem inte omfattas av artikel 35.1, 35.2 eller 35.3 ska medlemsstaterna vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att det vertikalt integrerade företaget inte har privilegierad tillgång till uppgifter för utövandet av leveransverksamheten.

Artikel 35

Åtskillnad av systemansvariga för distributionssystem

1. Om den systemansvarige för distributionssystemet utgör en del av ett vertikalt integrerat företag ska denne åtminstone vad avser juridisk form, organisation och beslutsfattande vara oberoende av annan verksamhet utan samband med distribution. Dessa regler ska inte ge upphov till någon skyldighet att skilja ägandet av tillgångar i distributionssystemet från det vertikalt integrerade företaget.
2. Utöver de krav som fastställts i punkt 1 ska den systemansvarige för distributionssystemet, om denne utgör en del av ett vertikalt integrerat företag, med avseende på sin organisation och sitt beslutsfattande vara oberoende av annan verksamhet utan samband med distribution. För att uppnå detta ska följande minimikriterier gälla:
 - a) De personer som ansvarar för företagsledningen för den systemansvarige för distributionssystemet får inte ingå i företagsstrukturer i det integrerade elföretaget som direkt eller indirekt ansvarar för den dagliga driften avseende produktion, överföring eller leverans av el.
 - b) Lämpliga åtgärder ska vidtas för att säkerställa att de yrkesmässiga intressena hos de personer som ansvarar för företagsledningen för den systemansvarige för distributionssystemet beaktas på ett sätt som gör att dessa personer kan agera självständigt.
 - c) Den systemansvarige för distributionssystemet ska ha faktisk beslutanderätt, oberoende av det integrerade elföretaget, när det gäller de tillgångar som behövs för att trygga drift, underhåll eller utveckling av nätet. För detta ändamål ska den systemansvarige för distributionssystemet förfoga över de resurser som krävs, däribland personella, tekniska, fysiska och ekonomiska resurser. Detta bör inte hindra förekomsten av lämpliga samordningsmekanismer för att säkerställa att moderbolagets ekonomiska och förvaltningsmässiga övervakningsrättigheter när det gäller avkastningen på tillgångar, som regleras indirekt i enlighet med artikel 59.7, i ett dotterbolag skyddas. Detta ska särskilt göra det möjligt för moderbolaget att godkänna den årliga finansieringsplan eller det motsvarande instrument som upprättas av den systemansvarige för distributionssystemet och att fastställa övergripande gränser för dess dotterbolags skuldsättningsnivåer. Det ska inte vara tillåtet för moderbolaget att ge instruktioner om den dagliga driften eller om enskilda beslut beträffande uppförande eller uppgradering av distributionsnät, så länge dessa beslut inte överskrider villkoren i den godkända finansieringsplanen eller motsvarande instrument.

- d) Den systemansvarige för distributionssystemet ska upprätta ett regelefterlevnadsprogram där det anges vilka åtgärder som har vidtagits för att motverka diskriminerande beteende och se till att efterlevnaden av programmet kontrolleras på lämpligt sätt. Regelefterlevnadsprogrammet ska ange vilka specifika skyldigheter de anställda har att uppfylla detta mål. Den person eller det organ som ansvarar för kontroller av att programmet följs, den regelefterlevnadsansvarige, ska till den tillsynsmyndighet som avses i artikel 57.1 överlämna en årlig rapport, som ska offentliggöras, om de åtgärder som vidtagits. Den regelefterlevnadsansvarige ska vara helt oberoende och ha tillträde till all nödvändig information om den systemansvarige för distributionssystemet och alla anknutna företag för att utföra sitt uppdrag.
3. Om den systemansvarige för distributionssystemet ingår i ett vertikalt integrerat företag ska medlemsstaterna säkerställa att dennes verksamhet övervakas av tillsynsmyndigheterna eller andra behöriga organ, så att den systemansvarige inte kan dra fördel av sin vertikala integration för att snedvrída konkurrensen. Vertikalt integrerade systemansvariga för distributionssystem får i synnerhet inte, i samband med kommunikation och varumärkesprofilering, ge upphov till förvirring i fråga om den separata identitet som leveransdelen av det vertikalt integrerade företaget har.
4. Medlemsstaterna får besluta att inte tillämpa punkterna 1, 2 och 3 på integrerade elföretag som betjänar färre än 100 000 anslutna kunder eller som levererar till små enskilda system.

Artikel 36

Ägande av energilagringsanläggningar av systemansvariga för distributionssystem

1. Systemansvariga för distributionssystem ska inte äga, utveckla, förvalta eller driva energilagringsanläggningar.
2. Genom undantag från punkt 1 får medlemsstaterna tillåta att systemansvariga för distributionssystem äger, utvecklar, förvaltar eller driver energilagringsanläggningar om dessa är helt integrerade nätkomponenter och tillsynsmyndigheten har lämnat sitt godkännande eller om samtliga följande villkor är uppfyllda:
- a) Andra parter har, efter ett öppet, transparent och icke-diskriminerande anbudsförfarande, som är underställt tillsynsmyndighetens granskning och godkännande, inte medgettts rätt att äga, utveckla, förvalta eller driva sådana anläggningar, eller har inte kunnat tillhandahålla dessa tjänster till rimlig kostnad och i rätt tid.
- b) Sådana anläggningar är nödvändiga för att de systemansvariga för distributionssystemen ska kunna fullgöra sina skyldigheter enligt detta direktiv när det gäller effektiv, tillförlitlig och säker drift av distributionssystemen, och anläggningarna används inte för att köpa eller sälja el på elmarknaderna.
- c) Tillsynsmyndigheten har bedömt behovet av ett sådant undantag och gjort en bedömning av anbudsförfarandet, däribland villkoren för anbudsförfarandet, och har lämnat sitt godkännande.

Tillsynsmyndigheten får utarbeta riktlinjer eller upphandlingsklausuler för att hjälpa systemansvariga för distributionssystem att säkerställa ett rättvist anbudsförfarande.

3. Tillsynsmyndigheterna ska med jämna mellanrum eller minst vart femte år hålla ett offentligt samråd om befintliga energilagringsanläggningar för att bedöma den potentiella tillgängligheten och det potentiella intresset av att investera i sådana anläggningar. Om ett offentligt samråd, enligt tillsynsmyndighetens bedömning, visar att tredje parter kan äga, utveckla, driva eller förvalta sådana anläggningar på ett kostnadseffektivt sätt ska tillsynsmyndigheten säkerställa att den verksamhet som bedrivs av systemansvariga för distributionssystem på detta område fasas ut inom 18 månader. Som en del av villkoren för detta förfarande får tillsynsmyndigheterna medge att systemansvariga för distributionssystem får skäligen ersättning, särskilt för att få tillbaka restvärdet av sina investeringar i energilagringsanläggningarna.

4. Punkt 3 ska inte tillämpas på helt integrerade nätkomponenter eller på den vanliga avskrivningsperioden för nya batterilagringsanläggningar med ett slutgiltigt investeringsbeslut fram till den 4 juli 2019, förutsatt att dessa batterilagringsanläggningar

- a) ansluts till nätet senast två år därefter,
- b) integreras i distributionssystemet,

- c) endast används för omedelbart återställande av nåtsäkerheten i samband med hantering av oplanerade händelser i elnätet, när detta återställande påbörjas omedelbart och avslutas när vanlig omdirigering kan lösa problemet, och
- d) inte används för att köpa eller sälja el på elmarknaderna, balansmarknaderna inbegripna.

Artikel 37

Skyldighet till konfidentiell behandling för systemansvariga för distributionssystem

Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 55 eller annat lagstadgat krav att lämna uppgifter ska den systemansvarige för distributionssystemet behandla kommersiellt känsliga uppgifter som denne erhåller inom ramen för sin affärsverksamhet konfidentiellt, och förhindra att uppgifter om den egna verksamheten som kan vara kommersiellt fördelaktiga röjs på ett diskriminerande sätt.

Artikel 38

Slutna distributionssystem

1. Medlemsstaterna får föreskriva att tillsynsmyndigheterna eller andra behöriga myndigheter ska klassificera ett system som distribuerar el inom en geografiskt avgränsad industriell eller kommersiell plats eller en plats där gemensamma tjänster tillhandahålls och som inte levererar el till hushållskunder, utan att det påverkar tillämpningen av punkt 4, som ett slutet distributionssystem om

- a) systemanvändarnas verksamhet eller produktionsprocesser är integrerade av särskilda tekniska skäl eller säkerhetsskäl, eller
 - b) systemet distribuerar el huvudsakligen till systemets ägare eller den systemansvarige eller till deras anknutna företag.
2. Slutna distributionssystem ska vid tillämpningen av detta direktiv anses vara distributionssystem. Medlemsstaterna får föreskriva att tillsynsmyndigheterna ska undanta den systemansvarige för ett slutet distributionssystem från
- a) skyldigheten i artikel 31.5 och 31.7 att anskaffa energi för att täcka energiförluster och icke frekvensrelaterade stödtjänster inom sitt system enligt transparenta, icke-diskriminerande och marknadsbaserade förfaranden,
 - b) kravet i artikel 6.1 att tarifferna, eller de metoder som använts för att beräkna dem, ska vara godkända i enlighet med artikel 59.1 innan de träder i kraft,
 - c) kraven i artikel 32.1 att upphandla flexibilitetstjänster och i artikel 32.3 att utveckla systemansvarigas system på grundval av nätutvecklingsplaner,
 - d) kravet i artikel 33.2 att inte äga, utveckla, förvalta eller driva laddningsstationer för elfordon, och
 - e) kravet i artikel 36.1 att inte äga, utveckla, förvalta eller driva energilagringsanläggningar.
3. Vid beviljandet av undantag enligt punkt 2 ska de gällande tarifferna, eller de metoder som använts för att beräkna dem, på begäran av en användare av det slutna distributionssystemet ses över och godkännas i enlighet med artikel 59.1.
4. Undantag enligt punkt 2 ska även kunna beviljas för tillfällig användning av ett litet antal hushåll som har anställning hos eller liknande koppling till ägaren till distributionssystemet och som befinner sig inom det område som får el levererad genom ett slutet distributionssystem.

Artikel 39

Kombinerat systemansvar

Artikel 35.1 ska inte hindra verksamheten hos en systemansvarig med kombinerat ansvar för överförings- och distributionssystem, under förutsättning att den systemansvarige följer artiklarna 43.1, 44 och 45 eller avsnitt 3 i kapitel VI eller att den systemansvarige omfattas av artikel 66.3.

KAPITEL V

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER FÖR SYSTEMANSVARIGA FÖR ÖVERFÖRINGSSYSTEM

Artikel 40

Uppgifter som åligger systemansvariga för överföringssystem

1. Varje systemansvarig för överföringssystem ska ansvara för följande:
 - a) I nära samarbete med angränsande systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för distributionssystem säkerställa systemets långsiktiga förmåga att bemöta rimlig efterfrågan på överföring av el, samt på affärsmässiga villkor och med vederbörlig hänsyn till miljön driva, underhålla och utveckla säkra, tillförlitliga och effektiva överföringssystem.
 - b) Säkerställa tillräckliga resurser för att kunna fullgöra sina skyldigheter.
 - c) Bidra till försörjningstryggheten genom lämplig överföringskapacitet och systemtillförlitlighet.
 - d) Styra elflödena i systemet, med beaktande av utbyten med andra sammanlänkade system. Den systemansvarige för överföringssystemet ska för detta ändamål ansvara för att elsystemet är säkert, tillförlitligt och effektivt och därvidlag säkerställa att alla nödvändiga stöd tjänster, även sådana som tillhandahålls genom efterfrågeflexibilitet och energilagringsanläggningar, är tillgängliga i den mån som denna tillgänglighet är oberoende av andra överföringssystem med vilka systemet är sammanlänkat.
 - e) Förse systemansvariga för andra system med vilka systemet är sammanlänkat med tillräcklig information för att säker och effektiv drift, samordnad utveckling och driftskompatibilitet i det sammanlänkade systemet ska kunna säkerställas.
 - f) Säkerställa att ingen diskriminering görs mellan systemanvändare eller kategorier av systemanvändare, i synnerhet inte till förmån för anknutna företag.
 - g) Förse systemanvändarna med den information som behövs för att de ska kunna få effektivt tillträde till systemet.
 - h) Inkassera kapacitetsavgifter och betalningar inom ramen för kompensationsmekanismen mellan systemansvariga för överföringssystem i enlighet med artikel 49 i förordning (EU) 2019/943, bevilja och administrera tredje parts tillträde och ge motiverade förklaringar då sådant tillträde nekas, vilket ska övervakas av tillsynsmyndigheterna; systemansvariga för överföringssystem ska, då de utför sina uppgifter enligt den här artikeln, främst underlätta marknadsintegrationen.
 - i) Upphandla stöd tjänster för att säkerställa driftsäkerheten.
 - j) Anta en ram för samarbete och samordning mellan regionala samordningscentrum.
 - k) Delta i inrättandet av europeiska och nationella resurstillräcklighetsbedömningar enligt kapitel IV i förordning (EU) 2019/943.
 - l) Digitalisera överföringssystem.
 - m) Arbeta med uppgifshantering, däribland utveckling av datahanteringssystem, it-säkerhet och dataskydd i enlighet med de tillämpliga reglerna och utan att detta påverkar andra myndigheters befogenheter.
2. Medlemsstaterna får föreskriva att en eller flera av de skyldigheter som anges i punkt 1 i denna artikel ska tilldelas en annan systemansvarig för överföringssystem än den som äger det överföringssystem som skyldigheterna i fråga annars skulle gälla. Den systemansvarige för överföringssystem som tilldelats uppgifterna ska certifieras som ägandemässigt åtskild, oberoende systemansvarig eller oberoende systemansvarig för överföringssystem, och uppfylla kraven i artikel 43, men ska inte behöva äga det överföringssystem som det egna ansvaret gäller.

Den systemansvarige för överföringssystem som äger överföringssystemet ska uppfylla kraven i kapitel VI och certifieras i enlighet med artikel 43. Detta påverkar inte möjligheten för systemansvariga för överföringssystem som är certifierade som ägandemässigt åtskilda, oberoende systemansvariga eller oberoende systemansvariga för överföringssystem att på eget initiativ och under sin tillsyn delegera vissa uppgifter till andra systemansvariga för överföringssystem som är certifierade som ägandemässigt åtskilda, oberoende systemansvariga eller oberoende systemansvariga för överföringssystem, om en sådan delegering av uppgifter inte äventyrar den faktiska och oberoende beslutanderätten för den delegerande systemansvarige för överföringssystem.

3. Vid utförandet av de uppgifter som avses i punkt 1 ska systemansvariga för överföringssystem beakta de rekommendationer som utfärdats av de regionala samordningscentrumen.

4. Vid utförandet av den uppgift som avses i punkt 1 i ska systemansvariga för överföringssystem upphandla balanstjänster genom

- a) transparenta, icke-diskriminerande och marknadsbaserade förfaranden,
- b) deltagande av alla kvalificerade elföretag och marknadsaktörer, inklusive marknadsaktörer som erbjuder energi från förnybara energikällor, marknadsaktörer som deltar i efterfrågeflexibilitet, aktörer som driver energilagransanläggningar och marknadsaktörer som deltar i aggregering.

I enlighet med led b i första stycket ska tillsynsmyndigheter och systemansvariga för överföringssystem i nära samarbete med alla marknadsaktörer fastställa tekniska krav för deltagande på dessa marknader på grundval av de tekniska egenskaperna för dessa marknader.

5. Punkt 4 ska tillämpas på dessa icke frekvensrelaterade stödtjänster som tillhandahålls av systemansvariga för överföringssystem, utom i de fall tillsynsmyndigheten har bedömt att marknadsbaserat tillhandahållande av icke frekvensrelaterade stödtjänster inte är ekonomiskt effektivt och har beviljat undantag. Den rättsliga ramen ska i synnerhet säkerställa att systemansvariga för överföringssystem kan upphandla tjänster från leverantörer av efterfrågeflexibilitet eller energilagring och ska främja genomförandet av energieffektivitetsåtgärder, där dessa tjänster kostnadseffektivt minskar behovet av uppgradering eller ersättning av elkapacitet och stöder en effektiv och säker drift av distributionsystemet.

6. Systemansvariga för överföringssystem, som behöver tillsynsmyndighetens godkännande, eller tillsynsmyndigheten själv, ska genom ett transparent och deltagandebaserat förfarande som inbegriper alla berörda systemanvändare och de systemansvariga för distributionssystemen fastställa specifikationer för de icke frekvensrelaterade stödtjänster som upphandlas och om lämpligt standardiserade marknadsprodukter för sådana tjänster åtminstone på nationell nivå. Specifikationerna ska säkerställa ett faktiskt och icke-diskriminerande deltagande av alla marknadsaktörer, inklusive marknadsaktörer som erbjuder energi från förnybara energikällor, marknadsaktörer som deltar i efterfrågeflexibilitet, aktörer som driver energilagransanläggningar och marknadsaktörer som deltar i aggregering. Systemansvariga för överföringssystem ska utbyta all nödvändig information och samordna med systemansvariga för distributionssystem i syfte att säkerställa ett optimalt utnyttjande av resurser, säkerställa säker och effektiv drift av systemet och underlätta marknadsutvecklingen. Systemansvariga för överföringssystem ska få rimlig ersättning för upphandlingen av sådana tjänster för att ge dem möjlighet att åtminstone få ersättning för rimliga motsvarande kostnader, t.ex. för nödvändig informations- och kommunikationsteknik och för infrastruktur.

7. Den skyldighet att upphandla icke frekvensrelaterade stödtjänster som avses i punkt 5 är inte tillämplig på helt integrerade nätkomponenter.

8. Medlemsstaterna eller deras utsedda behöriga myndigheter får tillåta att systemansvariga för överföringssystem bedriver annan verksamhet än den som föreskrivs i detta direktiv och i förordning (EU) 2019/943, om sådan verksamhet är nödvändig för att de systemansvariga för överföringssystemen ska kunna fullgöra sina skyldigheter enligt detta direktiv eller förordning (EU) 2019/943, förutsatt att tillsynsmyndigheten har bedömt behovet av ett sådant undantag. Denna punkt påverkar inte rätten för de systemansvariga för överföringssystemen att äga, utveckla, förvalta eller driva andra nät än elnät, när medlemsstaten eller den utsedda behöriga myndigheten beviljat en sådan rätt.

Artikel 41

Konfidentiell behandling och transparenskrav för systemansvariga för överföringssystem och ägare av överföringssystem

1. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 55 eller någon annan lagstadgad skyldighet att lämna uppgifter ska alla systemansvariga för överföringssystem och alla ägare av överföringssystem behandla kommersiellt känsliga uppgifter som de erhåller i sin verksamhet konfidentiellt, och förhindra att uppgifter om den egna verksamheten som kan vara kommersiellt fördelaktiga röjs på ett diskriminerande sätt. De ska i synnerhet inte röja kommersiellt känsliga uppgifter för övriga delar av företaget, såvida inte ett sådant röjande är nödvändigt för att genomföra en affärstransaktion. För att efterlevnaden av reglerna om åtskillnad av information ska kunna säkerställas, ska medlemsstaterna säkerställa att överföringssystemets ägare och övriga delar av företaget inte har gemensamma funktioner, t.ex. gemensam juridisk avdelning, med undantag för rent administrativa funktioner och it-funktioner.

2. Systemansvariga för överföringssystem får inte, i samband med anknutna företags försäljning eller köp av el, missbruka kommersiellt känsliga uppgifter som har erhållits från tredje part i samband med tillhandahållande av eller förhandlingar om tillträde till systemet.

3. Information som är nödvändig för en effektiv konkurrens och en välfungerande marknad ska offentliggöras. Denna skyldighet påverkar inte kravet att kommersiellt känsliga uppgifter ska behandlas konfidentiellt.

Artikel 42

Beslutsbefogenhet avseende anslutning av nya produktionsanläggningar och energilagransanläggningar till överföringssystemet

1. Den systemansvarige för överföringssystemet ska inrätta och offentliggöra transparenta och effektiva förfaranden för icke-diskriminerande anslutning av nya produktionsanläggningar och energilagransanläggningar till överföringssystemet. Dessa förfaranden ska godkännas av tillsynsmyndigheterna.

2. Den systemansvarige för överföringssystemet ska inte ha rätt att vägra en ny produktionsanläggning eller en ny energilagransanläggning anslutning på grund av eventuella framtida begränsningar av tillgänglig nätkapacitet, t.ex. överbelastning i avlägsna delar av överföringssystemet. Den systemansvarige för överföringssystemet ska lämna nödvändig information.

Första stycket påverkar inte möjligheten för systemansvariga för överföringssystem att begränsa den garanterade anslutningskapaciteten eller erbjuda anslutningar som omfattas av driftsmässiga begränsningar för att säkerställa att nya produktionsanläggningar eller energilagransanläggningar blir ekonomiskt effektiva, förutsatt att sådana begränsningar har godkänts av tillsynsmyndigheten. Tillsynsmyndigheten ska säkerställa att eventuella begränsningar av garanterad anslutningskapacitet eller driftsmässiga begränsningar införs på grundval av transparenta och icke-diskriminerande förfaranden och inte skapar oskäliga hinder för marknadstillträde. I de fall då produktionsanläggningar eller energilagransanläggningen står för kostnaderna för säkerställande av obegränsad anslutning ska inga begränsningar tillämpas.

3. Den systemansvarige för överföringssystemet ska inte ha rätt att vägra en ny anslutningspunkt på grund av att detta kan leda till ytterligare kostnader till följd av nödvändig kapacitetsökning i de delar av systemet som ligger närmast anslutningspunkten.

KAPITEL VI

ÅTSKILLNAD AV SYSTEMANSVARIGA FÖR ÖVERFÖRINGSSYSTEM

Avsnitt 1

Åtskilt ägande

Artikel 43

Åtskilt ägande av överföringssystem och systemansvariga för överföringssystem

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att följande gäller:

a) Varje företag som äger ett överföringssystem ska agera som systemansvarig för överföringssystemet.

b) Samma person eller personer får inte

i) direkt eller indirekt utöva kontroll över ett företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet och direkt eller indirekt utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot en systemansvarig för överföringssystem, eller ett överföringssystem, eller

ii) direkt eller indirekt utöva kontroll över en systemansvarig för överföringssystem eller över ett överföringssystem och direkt eller indirekt utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot ett företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet.

- c) Samma person eller personer får inte, för en systemansvarig för överföringssystem eller för ett överföringssystem, utnämna ledamöter till tillsynsorganet eller styrelsen eller till organ som juridiskt företräder företaget, och direkt eller indirekt utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot ett företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet.
- d) Samma person får inte vara ledamot i tillsynsorganet eller styrelsen eller i organ som juridiskt företräder företaget för både ett företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet och en systemansvarig för överföringssystem eller ett överföringssystem.
2. De rättigheter som avses i punkt 1 b och c ska i synnerhet omfatta
- a) rätten att rösta,
- b) befogenheten att utnämna ledamöter till tillsynsorganet eller styrelsen eller till organ som juridiskt företräder företaget, eller
- c) rätten att inneha ägarmajoriteten.
3. För tillämpningen av punkt 1 b ska begreppet *företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet* omfatta företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet i den mening som avses i direktiv 2009/73/EG, och termerna *systemansvarig för överföringssystem* och *överföringssystem* ska omfatta *systemansvarig för överföringssystem* och *överföringssystem* i den mening som avses i det direktivet.
4. Den skyldighet som avses i punkt 1 a ska anses vara fullgjord då två eller flera företag som äger överföringssystem har upprättat ett samriskföretag som för de berörda överföringssystemen fungerar som systemansvarig för överföringssystem i två eller flera medlemsstater. Inget annat företag får ingå i samriskföretaget, såvida inte företaget har godkänts som oberoende systemansvarig i enlighet med artikel 44 eller som oberoende systemansvarig för överföringssystem i enlighet med avsnitt 3.
5. Om den person som avses i punkt 1 b, c och d är medlemsstaten eller ett annat offentligt organ ska, vid tillämpningen av denna artikel, två separata offentliga organ som utövar kontroll, å ena sidan, över en systemansvarig för överföringssystem eller över ett överföringssystem och, å andra sidan, över ett företag som bedriver antingen produktions- eller leveransverksamhet inte anses vara samma person eller samma personer.
6. Medlemsstaterna ska säkerställa att varken sådana kommersiellt känsliga uppgifter som avses i artikel 41 och som innehas av en systemansvarig för överföringssystem som har ingått i ett vertikalt integrerat företag, eller personal hos en sådan systemansvarig för överföringssystem överförs till företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet.
7. Om överföringssystemet den 3 september 2009 tillhörde ett vertikalt integrerat företag får en medlemsstat besluta att inte tillämpa punkt 1.
- I sådana fall ska den berörda medlemsstaten antingen
- a) utnämna en oberoende systemansvarig i enlighet med artikel 44, eller
- b) följa avsnitt 3.
8. Om överföringssystemet den 3 september 2009 tillhörde ett vertikalt integrerat företag, och det finns arrangemang som säkerställer ett mer effektivt oberoende för den systemansvarige än avsnitt 3, får medlemsstaterna besluta att inte tillämpa punkt 1.
9. Innan ett företag godkänns och utnämns till systemansvarig för överföringssystem enligt punkt 8 i denna artikel ska det certifieras i enlighet med de förfaranden som föreskrivs i artikel 52.4, 52.5 och 52.6 i detta direktiv och i artikel 51 i förordning (EU) 2019/943, enligt vilken kommissionen ska kontrollera att befintliga arrangemang klart säkerställer ett mer effektivt oberoende för den systemansvarige för överföringssystemet än i avsnitt 3 i detta kapitel.
10. Vertikalt integrerade företag som äger ett överföringssystem får inte hindras från att vidta åtgärder för att uppfylla villkoren i punkt 1.
11. Företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet får inte direkt eller indirekt kunna ta kontroll över eller utöva någon rättighet gentemot ägarmässigt åtskilda systemansvariga för överföringssystem i medlemsstater som tillämpar punkt 1.

Avsnitt 2

Oberoende systemansvarig

Artikel 44

Oberoende systemansvarig

1. Om överföringssystemet tillhörde ett vertikalt integrerat företag den 3 september 2009 får medlemsstaterna besluta att inte tillämpa artikel 43.1 och utnämna en oberoende systemansvarig på förslag av överföringssystemets ägare. En sådan utnämning ska godkännas av kommissionen.
2. Medlemsstaten får endast godkänna och utnämna en oberoende systemansvarig förutsatt att
 - a) den sökande har visat att den uppfyller kraven i artikel 43.1 b, c och d,
 - b) den sökande har visat att den förfogar över de ekonomiska, tekniska, fysiska och personella resurser den behöver för att utföra sina uppgifter enligt artikel 40,
 - c) den sökande förbinder sig att genomföra en tioårig nätutvecklingsplan som ska övervakas av tillsynsmyndigheten,
 - d) överföringssystemets ägare har uppvisat förmåga att fullgöra sina skyldigheter enligt punkt 5. För detta ändamål ska ägaren tillhandahålla samtliga utkast till avtal med den sökande och eventuella övriga relevanta enheter, och
 - e) den sökande har uppvisat förmåga att fullgöra sina skyldigheter enligt förordning (EU) 2019/943, däribland samarbete mellan systemansvariga för överföringssystem på europeisk och regional nivå.
3. Företag som av tillsynsmyndigheten certifierats såsom uppfyllande villkoren i artikel 53 och punkt 2 i den här artikeln ska av medlemsstaterna godkännas och utnännas till oberoende systemansvariga. Certifieringsförfarandet antingen i artikel 52 i detta direktiv och artikel 51 i förordning (EU) 2019/943 eller i artikel 53 i detta direktiv ska tillämpas.
4. Varje oberoende systemansvarig ska ansvara för att bevilja och förvalta tredje parts tillträde, däribland inkasseringen av avgifter för tillträde, kapacitetsavgifter och betalningar inom ramen för kompensationsmekanismen mellan systemansvariga för överföringssystem i enlighet med artikel 49 i förordning (EU) 2019/943, samt driva, underhålla och utveckla överföringssystemet och säkerställa att systemet på lång sikt kan uppfylla rimliga krav genom investeringsplanering. Vid utvecklingen av överföringssystemet ska den oberoende systemansvarige ansvara för planering (däribland tillståndsförfarande), uppförande och idriftsättning av den nya infrastrukturen. I detta syfte ska den oberoende systemansvarige agera som systemansvarig för överföringssystemet i enlighet med detta avsnitt. Överföringssystemets ägare ska inte ansvara för att bevilja och förvalta tredje parts tillträde eller för investeringsplanering.
5. Om en oberoende systemansvarig har utnämnts ska överföringssystemets ägare fullgöra följande skyldigheter:
 - a) Tillhandahålla den oberoende systemansvarige det samarbete och stöd som krävs för att denne ska kunna utföra sina uppgifter, i synnerhet all relevant information.
 - b) Finansiera de investeringar som den oberoende systemansvarige har beslutat om och som har godkänts av tillsynsmyndigheten, eller godkänna att finansieringen görs av någon berörd part, inklusive den oberoende systemansvarige. Finansieringsmetoden ska godkännas av tillsynsmyndigheten. Tillsynsmyndigheten ska, innan beslut om godkännande fattas, samråda med överföringssystemets ägare och andra berörda parter.
 - c) Stå för skadeståndsansvar i samband med nåttillgångarna, med undantag av den del av ansvaret som avser den oberoende systemansvariges arbetsuppgifter.
 - d) Ge garantier för att underlätta finansieringen av all utbyggnad av nätet, med undantag av sådana investeringar där ägaren i enlighet med led b har godkänt att finansieringen görs av någon berörd part, inklusive den oberoende systemansvarige.

6. Den berörda nationella konkurrensmyndigheten ska ges alla relevanta befogenheter för att i nära samverkan med tillsynsmyndigheten på ett effektivt sätt övervaka att ägaren av överföringssystemet fullgör sina skyldigheter enligt punkt 5.

Artikel 45

Åtskillnad av ägare av överföringssystem

1. Om en oberoende systemansvarig har utnämnts ska en ägare av överföringssystem som ingår i ett vertikalt integrerat företag vara oberoende, åtminstone i sin juridiska form och organisation och i sitt beslutsfattande, av annan verksamhet som inte avser överföring.
2. För att säkerställa att sådana ägare till överföringssystem som avses i punkt 1 är oberoende ska följande minimikriterier gälla:
 - a) Personer som ansvarar för ägarens företagsledning får inte ingå i företagsstrukturer i det integrerade elföretag som direkt eller indirekt ansvarar för den dagliga driften när det gäller produktion, distribution eller leverans av el.
 - b) Lämpliga åtgärder ska vidtas för att säkerställa att de yrkesmässiga intressena hos de personer som ansvarar för ägarens företagsledning beaktas på ett sätt som gör att dessa personer kan agera självständigt.
 - c) Överföringssystemets ägare ska upprätta ett regelefterlevnadsprogram, där det anges vilka åtgärder som vidtagits för att motverka diskriminerande beteende, och säkerställa kontroll av att programmet följs på lämpligt sätt. I regelefterlevnadsprogrammet ska det anges vilka specifika skyldigheter de anställda har att uppnå dessa mål. Den person eller det organ som ansvarar för att kontrollera att regelefterlevnadsprogrammet följs ska till tillsynsmyndigheten lämna en årlig rapport om de åtgärder som vidtagits, och rapporten ska offentliggöras.

Avsnitt 3

Oberoende systemansvarig för överföringssystem

Artikel 46

Tillgångar, utrustning, personal och identitet

1. Systemansvariga för överföringssystem ska förfoga över de personella, tekniska, fysiska och ekonomiska resurser som behövs för att de ska kunna fullgöra sina skyldigheter enligt detta direktiv och bedriva elöverföringsverksamhet, särskilt följande:
 - a) Tillgångar som är nödvändiga för elöverföringsverksamheten, inklusive överföringssystem, ska ägas av den systemansvarige för överföringssystemet.
 - b) Personal som är nödvändig för elöverföringsverksamheten, bl.a. för utförande av alla verksamhetsuppgifter, ska vara anställd hos den systemansvarige för överföringssystemet.
 - c) Inhyrning av personal och tillhandahållande av tjänster till och från andra delar av det vertikalt integrerade företaget ska vara förbjudet. Den systemansvarige för överföringssystemet får dock tillhandahålla tjänster till det vertikalt integrerade företaget under förutsättning att
 - i) tillhandahållandet av dessa tjänster inte diskriminerar mellan systemanvändare, är tillgängligt för alla systemanvändare på samma villkor och inte inskränker, snedvrider eller förhindrar konkurrens i produktions- eller leveransverksamhet, och
 - ii) villkoren för tillhandahållandet av tjänsterna har godkänts av tillsynsmyndigheten.
 - d) Utan att det påverkar tillämpningen av tillsynsorganets beslut enligt artikel 49 ska det vertikalt integrerade företaget i god tid göra tillräckliga ekonomiska resurser för framtida investeringsprojekt och/eller för ersättande av befintliga tillgångar tillgängliga för den systemansvarige för överföringssystemet efter en vederbörlig begäran från denne.

2. Elöverföringsverksamheten ska omfatta åtminstone följande uppgifter utöver dem som anges i artikel 40:
 - a) Företräda den systemansvarige för överföringssystemet och hålla kontakt med tredje parter och tillsynsmyndigheter.
 - b) Företräda den systemansvarige för överföringssystemet inom Entso för el.
 - c) Bevilja och förvalta tredje parts tillträde utan diskriminering mellan systemanvändare eller kategorier av systemanvändare.
 - d) Inkassera alla avgifter som avser överföringssystemet, bl.a. avgifter för tillträde, kompensation för energiförluster och avgifter för stödtjänster.
 - e) Utföra drift, underhåll och utveckling av ett säkert, effektivt och ekonomiskt överföringssystem.
 - f) Planera investeringar för att säkerställa att systemet på lång sikt kan tillgodose en rimlig efterfrågan och garantera försörjningstrygghet.
 - g) Inrätta lämpliga samriskföretag, även med en eller flera systemansvariga för överföringssystem, elbörser och övriga relevanta aktörer, för att försöka nå målen att utveckla regionala marknader eller underlätta avregleringen.
 - h) Tillhandahålla alla typer av företagstjänster, bl.a. juridiska tjänster och redovisnings- och it-tjänster.
3. Systemansvariga för överföringssystem ska organisera sig i en juridisk form enligt bilaga I till Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/1132 ⁽²⁶⁾.
4. Den systemansvarige för överföringssystemet får inte i sin företagsprofil, sin kommunikation, sitt firmamärke och sina lokaler skapa förvirring i fråga om det vertikalt integrerade företagets separata identitet eller någon del därav.
5. Den systemansvarige för överföringssystemet får inte dela it-system eller it-utrustning, fysiska lokaler och säkerhetssystem för åtkomst med någon del av det vertikalt integrerade företaget, och inte heller använda samma konsulter eller externa leverantörer för it-system eller it-utrustning och säkerhetssystem för åtkomst.
6. Räkenskaperna för systemansvariga för överföringssystem ska revideras av en annan revisor än den som reviderar det vertikalt integrerade företaget eller någon del av detta.

Artikel 47

Oberoende för den systemansvarige för överföringssystemet

1. Utan att det påverkar de beslut som fattas av tillsynsorganet enligt artikel 49 ska den systemansvarige för överföringssystemet ha
 - a) faktisk beslutanderätt, oberoende av det vertikalt integrerade företaget, i fråga om de tillgångar som är nödvändiga för att driva, underhålla eller utveckla överföringssystemet, och
 - b) befogenhet att anskaffa medel på kapitalmarknaden, särskilt genom lån och kapitalökning.
2. Den systemansvarige för överföringssystemet ska hela tiden agera så att det säkerställs att det finns tillräckliga resurser för att bedriva överföringsverksamheten korrekt och effektivt och för att utveckla och upprätthålla ett effektivt, säkert och ekonomiskt överföringssystem.
3. Dotterbolag till det vertikalt integrerade företaget som bedriver produktions- eller leveransverksamhet får inte ha något direkt eller indirekt aktieinnehav i den systemansvarige för överföringssystemet. Den systemansvarige för överföringssystemet får varken direkt eller indirekt ha aktieinnehav i något av det vertikalt integrerade företagets dotterbolag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet, eller erhålla aktieutdelningar eller andra ekonomiska förmåner från sådana dotterbolag.
4. Den systemansvariges övergripande företagsledningsstruktur och företagsform ska säkerställa den systemansvariges effektiva oberoende i enlighet med detta avsnitt. Det vertikalt integrerade företaget får inte direkt eller indirekt bestämma den systemansvariges konkurrensbeteende i dennes dagliga verksamhet och nätförvaltning eller i den verksamhet som är nödvändig för att utarbeta den tioåriga nätutvecklingsplanen enligt artikel 51.

⁽²⁶⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/1132 av den 14 juni 2017 om vissa aspekter av bolagsrätt (EUT L 169, 30.6.2017, s. 46).

5. När den systemansvarige för överföringssystemet utför sina uppgifter enligt artiklarna 40 och 46.2 i detta direktiv, och när den fullgör de skyldigheter som anges i artiklarna 16, 18, 19 och 50 i förordning (EU) 2019/943, får den inte diskriminera olika personer eller enheter och inte heller inskränka, snedvrída eller förhindra konkurrens i produktions- eller leveransverksamhet.
6. Alla kommersiella och ekonomiska förbindelser mellan det vertikalt integrerade företaget och den systemansvarige för överföringssystemet, däribland lån från den systemansvarige för överföringssystemet till det vertikalt integrerade företaget, ska ske på marknadsvillkor. Den systemansvarige för överföringssystemet ska föra detaljerad dokumentation över sådana kommersiella och ekonomiska förbindelser och göra denna dokumentation tillgänglig för tillsynsmyndigheten på dennas begäran.
7. Den systemansvarige för överföringssystemet ska lägga fram alla kommersiella och ekonomiska avtal med det vertikalt integrerade företaget för tillsynsmyndighetens godkännande.
8. Den systemansvarige för överföringssystemet ska informera tillsynsmyndigheten om de ekonomiska resurser enligt artikel 46.1 d som finns tillgängliga för framtida investeringsprojekt och/eller för att ersätta befintliga tillgångar.
9. Det vertikalt integrerade företaget ska avstå från alla handlingar som försvårar för eller förhindrar den systemansvarige för överföringssystemet att fullgöra sina skyldigheter enligt detta kapitel, och får inte kräva att den systemansvarige för överföringssystemet ska begära tillstånd från det vertikalt integrerade företaget för att fullgöra dessa skyldigheter.
10. Ett företag som har certifierats av tillsynsmyndigheten och sålunda uppfyller kraven i detta kapitel ska godkännas och utnännas till systemansvarig för överföringssystemet av den berörda medlemsstaten. Certifieringsförfarandet antingen i artikel 52 i detta direktiv och artikel 51 i förordning (EU) 2019/943 eller i artikel 53 i detta direktiv ska tillämpas.

Artikel 48

Oberoende för personalen och företagsledningen hos den systemansvarige för överföringssystemet

1. Beslut om utnämning, förlängning, arbetsvillkor, däribland löner, och uppsägning av personer med ansvar för företagsledningen och/eller ledamöter av de administrativa organen för en systemansvarig för överföringssystemet ska fattas av den systemansvariges tillsynsorgan, som har utnåttns i enlighet med artikel 49.
 2. Tillsynsmyndigheten ska underrättas om identiteten hos de personer som har nominerats av tillsynsorganet för utnämning till eller förlängning av en roll med ansvar för verkställande företagsledning och/eller som ledamot av ett av den systemansvariges administrativa organ, och om de villkor som reglerar dessa personers tjänstperiod och varaktighet samt uppsägning, liksom om skälen till varje beslut att avsluta en sådan tjänstperiod. Dessa villkor och de beslut som avses i punkt 1 ska bli bindande endast om tillsynsmyndigheten inom tre veckor efter underrättelsen inte har gjort några invändningar.
- Tillsynsmyndigheten får göra invändningar mot de beslut som avses i punkt 1 om
- a) det uppstår tveksamhet om det yrkesmässiga oberoendet hos en utnämnd person som ansvarar för företagsledningen och/eller är ledamot av något av de administrativa organen, eller
 - b) det, vid ett förtida avslutande av tjänstperioden, råder tvivel om det berättigade i ett sådant förtida avslutande.
3. Ingen yrkesmässig position eller affärsförbindelse och inget yrkesmässigt ansvar eller intresse, vare sig direkt eller indirekt, i eller med det vertikalt integrerade företaget eller någon del av detta, eller med någon annan majoritetsdelägare än den systemansvarige för överföringssystemet, får utövas under en treårsperiod före utnämningen av de personer med ansvar för företagsledning och/eller ledamöter av de administrativa organen för den systemansvarige för överföringssystemet som omfattas av denna punkt.
 4. Personer som ansvarar för företagsledningen och/eller är ledamöter i de administrativa organen samt personal hos den systemansvarige för överföringssystemet får inte yrkesmässigt ha någon position, något ansvar, något intresse eller någon affärsförbindelse, vare sig direkt eller indirekt, i eller med en annan del av det vertikalt integrerade företaget eller dess majoritetsdelägare.

5. Personer som ansvarar för företagsledningen och/eller är ledamöter i administrativa organ samt personal hos den systemansvarige för överföringssystemet får inte ha något intresse i eller erhålla ekonomiska förmåner, vare sig direkt eller indirekt, från någon annan del av det vertikalt integrerade företaget än den systemansvarige för överföringssystemet. Deras lön får inte vara beroende av det vertikalt integrerade företagens verksamhet eller resultat som inte härrör från den systemansvarige för överföringssystemet.

6. Personer som ansvarar för företagsledningen och/eller är ledamöter i de administrativa organen för den systemansvarige för överföringssystemet ska garanteras effektiv rätt att till tillsynsmyndigheten rikta klagomål mot förtida avslutande av deras tjänsteperiod.

7. Efter avslutad tjänsteperiod hos den systemansvarige för överföringssystemet får personer som ansvarar för företagsledningen och/eller är ledamöter i något av dess administrativa organ inte yrkesmässigt ha någon position, något ansvar, något intresse eller någon affärsförbindelse i eller med någon annan del av det vertikalt integrerade företaget än den systemansvarige för överföringssystemet eller med dess majoritetsdelägare under en period på minst fyra år.

8. Punkt 3 ska tillämpas på majoriteten av de personer som ansvarar för företagsledningen och/eller är ledamöter i de administrativa organen för den systemansvarige för överföringssystemet.

De personer som ansvarar för företagsledningen och/eller är ledamöter i de administrativa organen för den systemansvarige för överföringssystemet och som inte omfattas av punkt 3 får inte ha utövat någon ledningsverksamhet eller någon annan relevant verksamhet i det vertikalt integrerade företaget under minst sex månader före sin utnämning.

Första stycket i denna punkt samt punkterna 4–7 ska gälla alla som ingår i den verkställande ledningen samt de personer som rapporterar direkt till dem i frågor som rör drift, underhåll eller utveckling av nätet.

Artikel 49

Tillsynsorgan

1. Den systemansvarige för överföringssystemet ska ha ett tillsynsorgan som ansvarar för sådana beslut som kan ha en väsentlig inverkan på värdet på delägarnas tillgångar hos den systemansvarige för överföringssystemet, särskilt beslut om godkännande av de årliga och de mer långsiktiga finansieringsplanerna, den systemansvariges skuldsättningsgrad och utdelningar till delägarna. De beslut som faller inom tillsynsorganets ansvarsområde ska inte omfatta sådana beslut som rör den systemansvariges dagliga verksamhet och den dagliga förvaltningen av nätet eller den verksamhet som är nödvändig för att utarbeta den tioåriga nätutvecklingsplanen enligt artikel 51.

2. Tillsynsorganet ska bestå av ledamöter som företräder det vertikalt integrerade företaget, ledamöter som företräder tredje parts delägare och, om så föreskrivs i nationell rätt, företrädare för andra intressenter, såsom anställda hos den systemansvarige för överföringssystemet.

3. Artikel 48.2 första stycket och artikel 48.3–48.7 ska tillämpas på minst hälften av tillsynsorganets ledamöter minus en.

Artikel 48.2 andra stycket b ska tillämpas på alla ledamöter i tillsynsorganet.

Artikel 50

Regelefterlevnadsprogram och regelefterlevnadsansvarig

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att systemansvariga för överföringssystem upprättar och genomför ett regelefterlevnadsprogram där det anges vilka åtgärder som ska vidtas för att säkerställa att diskriminerande beteende inte förekommer och att efterlevnaden av programmet kontrolleras på lämpligt sätt. Regelefterlevnadsprogrammet ska ange de anställdas specifika skyldigheter att uppfylla dessa mål. Regelefterlevnadsprogrammet ska underställas tillsynsmyndighetens godkännande. Utan att det påverkar tillsynsmyndighetens befogenheter ska efterlevnaden av programmet kontrolleras på ett oberoende sätt av en regelefterlevnadsansvarig.

2. Den regelefterlevnadsansvariga ska utses av tillsynsorganet efter godkännande av tillsynsmyndigheten. Tillsynsmyndigheten får vägra att godkänna den regelefterlevnadsansvariga endast om denna inte visar tillräckligt oberoende eller tillräcklig yrkesmässig kapacitet. Den regelefterlevnadsansvariga får vara en fysisk eller en juridisk person. Artikel 48.2–48.8 ska tillämpas på den regelefterlevnadsansvariga.
3. Den regelefterlevnadsansvariga ska ansvara för att
 - a) kontrollera genomförandet av regelefterlevnadsprogrammet,
 - b) utarbeta en årsrapport med de åtgärder som har vidtagits för att genomföra regelefterlevnadsprogrammet och överlämna den till tillsynsmyndigheten,
 - c) rapportera till tillsynsorganet och utfärda rekommendationer om regelefterlevnadsprogrammet och dess genomförande,
 - d) underrätta tillsynsmyndigheten om eventuella betydande överträdelse i samband med genomförandet av regelefterlevnadsprogrammet och
 - e) rapportera till tillsynsmyndigheten om eventuella kommersiella och ekonomiska förbindelser mellan det vertikalt integrerade företaget och den systemansvarige för överföringssystemet.
4. Den regelefterlevnadsansvariga ska förelägga tillsynsmyndigheten föreslagna beslut om investeringsplanen och om enskilda investeringar i nätet. Detta ska ske senast när företagsledningen och/eller det behöriga administrativa organet för den systemansvarige för överföringssystemet överlämnar dem till tillsynsorganet.
5. När det vertikalt integrerade företaget under bolagsstämman eller genom omröstning bland det utnämnda tillsynsorganets ledamöter har motsatt sig antagandet av ett beslut så att detta hindrar eller försenar investeringar som enligt den tioåriga nätutvecklingsplanen skulle ha verkställts inom de följande tre åren, ska den regelefterlevnadsansvariga rapportera om detta till tillsynsmyndigheten, som då ska vidta åtgärder i enlighet med artikel 51.
6. De villkor som reglerar den regelefterlevnadsansvarigas uppdrag och anställningsvillkor, inbegripet uppdragets varaktighet, ska underställas tillsynsmyndighetens godkännande. Villkoren ska säkerställa den regelefterlevnadsansvarigas oberoende, bland annat genom att tillhandahålla alla de resurser som krävs för den regelefterlevnadsansvariga ska kunna fullgöra sina uppgifter. Under uppdragsperioden får den regelefterlevnadsansvariga inte ha något annat direkt eller indirekt yrkesmässigt uppdrag, ansvar eller intresse i eller med någon del av det vertikalt integrerade företaget eller dess majoritetsdelägare.
7. Den regelefterlevnadsansvarige ska regelbundet rapportera, antingen muntligen eller skriftligen, till tillsynsmyndigheten och ha rätt att regelbundet rapportera, antingen muntligen eller skriftligen, till tillsynsorganet för den systemansvarige för överföringssystemet.
8. Den regelefterlevnadsansvariga får delta i alla möten i företagsledningen eller de administrativa organen för den systemansvarige för överföringssystemet, i tillsynsorganets möten och vid bolagsstämman. Den regelefterlevnadsansvariga ska delta i alla möten där följande frågor diskuteras:
 - a) Villkor för tillträde till nätet, enligt förordning (EU) 2019/943, särskilt vad gäller tariffer, tjänster för tredjepartstillträde, kapacitetstilldelning, hantering av överbelastning, transparens, stöd tjänster och sekundärmarknader.
 - b) Projekt som genomförs för att driva, underhålla och utveckla överföringssystemet, bl.a. sammanlänknings- och investeringar i nätanlutningar.
 - c) Sådana inköp och sådan försäljning av energi som krävs för överföringssystemets drift.
9. Den regelefterlevnadsansvarige ska övervaka att den systemansvarige för överföringssystemet följer artikel 41.
10. Den regelefterlevnadsansvarige ska ha tillgång till alla relevanta uppgifter och till de kontorslokaler som tillhör den systemansvarige för överföringssystemet samt till all information som behövs för att kunna fullgöra sin uppgift.
11. Den regelefterlevnadsansvarige ska utan förnanmälan ges tillträde till de kontorslokaler som tillhör den systemansvarige för överföringssystemet.
12. Efter tillsynsmyndighetens förhandsgodkännande får tillsynsorganet säga upp den regelefterlevnadsansvariga. Tillsynsorganet ska på begäran av tillsynsmyndigheten säga upp den regelefterlevnadsansvariga om denna uppvisar bristande oberoende eller bristande yrkesmässig kapacitet.

Artikel 51

Nätutveckling och befogenhet att fatta investeringsbeslut

1. Systemansvariga för överföringssystem ska minst vartannat år, efter att ha samrått med alla berörda intressenter, till tillsynsmyndigheten överlämna en tioårig nätutvecklingsplan som grundar sig på befintlig och förutsedd tillgång och efterfrågan. Denna nätutvecklingsplan ska innehålla effektiva åtgärder för att garantera systemets ändamålsenlighet och försörjningsstryggheten. Den systemansvarige för överföringssystemet ska offentliggöra den tioåriga nätutvecklingsplanen på sin webbplats.

2. Den tioåriga nätutvecklingsplanen ska särskilt

- a) för marknadsaktörerna ange de viktigaste överföringsinfrastrukturer som behöver byggas ut eller uppgraderas under de kommande tio åren,
- b) innehålla alla investeringar som det redan beslutats om och fastställa nya investeringar som ska verkställas under de kommande tre åren samt
- c) ange en tidsfrist för alla investeringsprojekt.

3. När den tioåriga nätutvecklingsplanen utarbetas ska den systemansvarige för överföringssystemet ta full hänsyn till den potential som användningen av efterfrågeflexibilitet, energilagringsanläggningar och andra resurser erbjuder som alternativ till en utbyggnad av systemet, liksom den förväntade förbrukningen och handeln med andra länder samt investeringsplanerna för unionstäckande och regionala nät.

4. Tillsynsmyndigheten ska hålla öppna och transparenta samråd med alla nuvarande och potentiella systemanvändare om den tioåriga nätutvecklingsplanen. Av personer och företag som hävdar att de är potentiella systemanvändare får det krävas att de underbygger sådana påståenden. Tillsynsmyndigheten ska offentliggöra resultatet av samrådsprocessen, särskilt eventuella investeringsbehov.

5. Tillsynsmyndigheten ska undersöka huruvida den tioåriga nätutvecklingsplanen omfattar alla investeringsbehov som fastställdes under samrådsprocessen, och huruvida den överensstämmer med den icke-bindande unionsomfattande tioåriga nätutvecklingsplan (nedan kallad *unionsomfattande nätutvecklingsplan*) som avses i artikel 30.1 b i förordning (EU) 2019/943. Om det uppstår några tvivel om överensstämmelse med den unionsomfattande nätutvecklingsplanen ska tillsynsmyndigheten samråda med Acer. Tillsynsmyndigheten får kräva att den systemansvarige för överföringssystemet ändrar sin tioåriga nätutvecklingsplan.

De behöriga nationella myndigheterna ska undersöka huruvida den tioåriga nätutvecklingsplanen överensstämmer med den nationella energi- och klimatplan som lämnas in i enlighet med förordning (EU) 2018/1999.

6. Tillsynsmyndigheten ska övervaka och utvärdera genomförandet av den tioåriga nätutvecklingsplanen.

7. För det fall den systemansvarige för överföringssystemet av någon annan orsak än tvingande orsaker som ligger utanför dennas kontroll inte verkställer en investering som enligt den tioåriga nätutvecklingsplanen skulle ha verkställts inom de följande tre åren, ska medlemsstaterna säkerställa att tillsynsmyndigheten är skyldig att vidta minst en av följande åtgärder för att säkerställa att investeringen i fråga görs, om den fortfarande är relevant på grundval av den senaste tioåriga nätutvecklingsplanen:

- a) Kräva att den systemansvarige för överföringssystemet verkställer den aktuella investeringen.
 - b) Anordna ett anbudsförfarande som är öppet för alla investerare för investeringen.
 - c) Förpliktiga den systemansvarige för överföringssystemet att godta en kapitalökning för att finansiera nödvändiga investeringar och tillåta oberoende investerare att delta i kapitalet.
8. Om tillsynsmyndigheten har utnyttjat sina befogenheter enligt punkt 7 b får den kräva att den systemansvarige för överföringssystemet ska godta ett eller flera av följande alternativ:

- a) Finansiering från en tredje part.
- b) Konstruktion utförd av en tredje part.

- c) Egen konstruktion av den nya tillgången i fråga.
- d) Egen drift av den nya tillgången i fråga.

Den systemansvarige för överföringssystemet ska tillhandahålla investerarna all information som behövs för att göra investeringen, ansluta nya tillgångar till överföringsnätet och i allmänhet på bästa sätt vinnlägga sig om att underlätta genomförandet av investeringsprojektet.

Relevanta finansieringsarrangemang ska underställas tillsynsmyndighetens godkännande.

- 9. Om tillsynsmyndigheten har utnyttjat sina befogenheter enligt punkt 7 ska de relevanta tariffbestämmelserna omfatta investeringskostnaderna i fråga.

Avsnitt 4

Utnämning och certifiering av systemansvariga för överföringssystem

Artikel 52

Utnämning och certifiering av systemansvariga för överföringssystem

1. Innan ett företag godkänns och utnämns till systemansvarig för överföringssystem ska det certifieras i enlighet med förfarandena i punkterna 4, 5 och 6 i denna artikel och i artikel 51 i förordning (EU) 2019/943.
2. Företag som av tillsynsmyndigheten, med tillämpning av nedanstående certifieringsförfarande, intygas uppfylla kraven i artikel 43, ska av medlemsstaterna godkännas och utnämnas till systemansvariga för överföringssystem. Utnämningen av systemansvariga för överföringssystem ska anmälas till kommissionen och offentliggöras i *Europeiska unionens officiella tidning*.
3. Systemansvariga för överföringssystem ska till tillsynsmyndigheten anmäla alla planerade transaktioner som kan komma att kräva en omprövning av huruvida de uppfyller kraven i artikel 43.
4. Tillsynsmyndigheterna ska kontrollera att systemansvariga för överföringssystem fortlöpande uppfyller kraven i artikel 43. För att säkerställa att kraven är uppfyllda ska de i följande fall inleda ett certifieringsförfarande:
 - a) Efter anmälan från den systemansvarige för överföringssystemet i enlighet med punkt 3.
 - b) På eget initiativ då de får vetskap om att en planerad förändring av rättigheter gentemot eller inflytande över ägare av eller systemansvariga för överföringssystem kan leda till överträdelse av artikel 43, eller då de har anledning att misstänka att en sådan överträdelse har skett.
 - c) Efter en motiverad begäran från kommissionen.
5. Tillsynsmyndigheterna ska fatta beslut om certifiering av en systemansvarig för överföringssystem inom fyra månader från den dag då denna inkom med anmälan eller då kommissionen överlämnade sin begäran. När denna period har löpt ut ska certifieringen anses vara beviljad. Tillsynsmyndighetens uttryckliga eller underförstådda beslut ska börja gälla först efter det att det förfarande som anges i punkt 6 har avslutats.
6. Tillsynsmyndigheten ska utan dröjsmål anmäla det uttryckliga eller underförstådda beslutet om certifiering av en systemansvarig för överföringssystem till kommissionen, och förse kommissionen med all relevant information avseende detta beslut. Kommissionen ska agera i enlighet med förfarandet i artikel 51 i förordning (EU) 2019/943.
7. Tillsynsmyndigheterna och kommissionen får från systemansvariga för överföringssystem och företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet begära sådan information som är relevant för utförandet av deras uppgifter enligt denna artikel.
8. Tillsynsmyndigheterna och kommissionen ska behandla kommersiellt känsliga uppgifter konfidentiellt.

Artikel 53

Certifiering i förhållande till tredjeländer

1. Om certifiering begärs av ägaren till eller den systemansvarige för ett överföringssystem som kontrolleras av en eller flera personer från ett eller flera tredjeländer ska tillsynsmyndigheten underrätta kommissionen.

Tillsynsmyndigheten ska även utan dröjsmål underrätta kommissionen om eventuella omständigheter som skulle leda till att en eller flera personer från ett eller flera tredjeländer får kontroll över ett överföringssystem eller en systemansvarig för överföringssystemet.

2. Den systemansvarige för överföringssystemet ska underrätta tillsynsmyndigheten om eventuella omständigheter som skulle leda till att en eller flera personer från ett eller flera tredjeländer får kontroll över överföringssystemet eller den systemansvarige för överföringssystemet.

3. Tillsynsmyndigheten ska anta ett utkast till beslut om certifiering av en systemansvarig för överföringssystem inom fyra månader från och med den dag då den systemansvarige inkom med anmälan. Tillsynsmyndigheten ska vägra certifiering

- a) om det inte har visats att den berörda enheten uppfyller kraven i artikel 43, och
- b) om det inte har visats för tillsynsmyndigheten eller annan behörig nationell myndighet som har utnämnts av medlemsstaten att ett beviljande av certifiering inte kommer att äventyra försörjningstryggheten för energi i medlemsstaten och unionen. När denna fråga beaktas ska tillsynsmyndigheten eller annan behörig nationell myndighet ta hänsyn till
 - i) unionens rättigheter och skyldigheter gentemot tredjelandet enligt internationell rätt, inbegripet avtal med ett eller flera tredjeländer som unionen är part i och som rör energitrygghet,
 - ii) medlemsstatens rättigheter och skyldigheter gentemot tredjelandet enligt avtal som ingåtts med tredjelandet, i den mån avtalen överensstämmer med unionsrätten, och
 - iii) andra specifika omständigheter och förhållanden i fallet och i det berörda tredjelandet.

4. Tillsynsmyndigheten ska utan dröjsmål anmäla beslutet till kommissionen, tillsammans med all relevant information beträffande beslutet.

5. Medlemsstaterna ska se till att tillsynsmyndigheten eller den utnämnda behöriga myndighet som avses i punkt 3 b, innan tillsynsmyndigheten antar ett beslut om certifiering, begär ett yttrande från kommissionen om huruvida

- a) den berörda enheten uppfyller kraven i artikel 43, och
- b) ett beviljande av certifiering kan äventyra energitryggheten i unionen.

6. Kommissionen ska behandla den begäran som avses i punkt 5 så snart den har mottagits. Inom två månader från det att begäran har mottagits ska kommissionen avge sitt yttrande till tillsynsmyndigheten eller, om begäran har inkommit från den utnämnda behöriga myndigheten, till den myndigheten.

När kommissionen utarbetar sitt yttrande får den begära in synpunkter från Acer, den berörda medlemsstaten och berörda parter. Om kommissionen framställer en sådan begäran ska tvåmånadersperioden förlängas med två månader.

Om kommissionen inte har avgett något yttrande inom den period som avses i första och andra styckena ska den inte anses ha några invändningar mot tillsynsmyndighetens beslut.

7. När kommissionen bedömer huruvida den kontroll som utövas av en eller flera personer från ett eller flera tredjeländer kommer att äventyra försörjningstryggheten för energi i unionen ska den beakta

- a) de särskilda omständigheterna i fallet och i det eller de berörda tredjeländerna, och
- b) unionens rättigheter och skyldigheter gentemot tredjelandet eller tredjeländerna enligt internationell rätt, inbegripet avtal med ett eller flera tredjeländer som unionen är part i och som rör energitrygghet.

8. Tillsynsmyndigheten ska anta sitt slutliga beslut om certifieringen inom två månader från utgången av den period som avses i punkt 6. När tillsynsmyndigheten antar sitt slutliga beslut ska den ta största hänsyn till kommissionens yttrande. I varje fall ska medlemsstaterna ha rätt att vägra certifiering när beviljande av certifiering äventyrar energitryggheten i den egna medlemsstaten eller i en annan medlemsstat. När en medlemsstat har utnämnt en annan behörig nationell myndighet för att göra den bedömning som avses i punkt 3 b, kan medlemsstaten kräva att tillsynsmyndigheten antar sitt slutliga beslut i överensstämmelse med den behöriga nationella myndighetens bedömning. Tillsynsmyndighetens slutliga beslut och kommissionens yttrande ska offentliggöras tillsammans. Om det slutliga beslutet avviker från kommissionens yttrande ska den berörda medlemsstaten tillhandahålla och offentliggöra skälen för beslutet tillsammans med beslutet.

9. Inget i denna artikel ska påverka medlemsstaternas rätt att i enlighet med unionsrätten utöva inhemsk rättslig kontroll för att skydda legitima intressen som rör den allmänna säkerheten.

10. Denna artikel ska, med undantag av punkt 3 a, också tillämpas på medlemsstater som omfattas av ett undantag enligt artikel 66.

Artikel 54

Ägande av energilagringsanläggningar av systemansvariga för överföringssystem

1. Systemansvariga för överföringssystem ska inte äga, utveckla, förvalta eller driva energilagringsanläggningar.

2. Genom undantag från punkt 1 får medlemsstaterna tillåta att systemansvariga för överföringssystem äger, utvecklar, förvaltar eller driver energilagringsanläggningar om dessa är helt integrerade nätkomponenter, förutsatt att tillsynsmyndigheten har lämnat sitt godkännande eller om samtliga följande villkor är uppfyllda:

- a) Andra parter har, efter ett öppet, transparent och icke-diskriminerande anbudsförfarande som är underställt tillsynsmyndighetens granskning och godkännande, inte medgetts en rätt att äga, utveckla, förvalta eller driva sådana anläggningar, eller har inte kunnat tillhandahålla dessa tjänster till rimlig kostnad och i rätt tid.
- b) Sådana anläggningar och icke frekvensrelaterade stödtjänster används inte för att köpa eller sälja el på elmarknaderna, men anläggningarna är nödvändiga för att de systemansvariga för överföringssystemen ska kunna fullgöra sina skyldigheter enligt detta direktiv när det gäller effektiv, tillförlitlig och säker drift av överföringssystemet.
- c) Tillsynsmyndigheten har bedömt behovet av ett sådant undantag, gjort en förhandsbedömning av anbudsförfarandets tillämplighet, inbegripet anbudsförfarandets villkor, och lämnat sitt godkännande.

Tillsynsmyndigheten får utarbeta riktlinjer eller upphandlingsklausuler för att hjälpa systemansvariga för överföringssystem att säkerställa ett rättvist anbudsförfarande.

3. Beslutet att bevilja undantag ska anmälas till kommissionen och Acer tillsammans med relevant information om ansökan och om skälen för att bevilja undantag.

4. Tillsynsmyndigheterna ska med jämna mellanrum eller minst vart femte år hålla ett offentligt samråd om befintliga energilagringsanläggningar för att bedöma potentiell tillgång till och intresse hos andra parter av investeringar i sådana anläggningar. Om ett offentligt samråd, enligt tillsynsmyndighetens bedömning, visar att andra parter kan äga, utveckla, driva eller förvalta sådana anläggningar på ett kostnadseffektivt sätt ska tillsynsmyndigheten säkerställa att den verksamhet som bedrivs av systemansvariga för överföringssystem på detta område fasas ut inom 18 månader. Som en del av villkoren för det förfarandet får tillsynsmyndigheterna medge att systemansvariga för överföringssystem får rimlig kompensation, särskilt för restvärdet av sina investeringar i energilagringsanläggningarna.

5. Punkt 4 ska inte tillämpas på helt integrerade nätkomponenter eller på den vanliga avskrivningsperioden för nya batterilagringsanläggningar med ett slutgiltigt investeringsbeslut förrän 2024, förutsatt att dessa batterilagringsanläggningar

- a) ansluts till nätet senast två år därefter,
- b) integreras i överföringssystemet,

- c) endast används för omedelbart återställande av nätsäkerheten i samband med hantering av oplanerade händelser i elnätet, när detta återställande påbörjas omedelbart och avslutas när vanlig omdirigering kan lösa problemet, och
- d) inte används för att köpa eller sälja el på elmarknaderna, balansmarknaderna inbegripna.

Avsnitt 5

Särredovisning samt transparens i bokföringen

Artikel 55

Tillgång till räkenskaper

1. Medlemsstaterna eller varje behörig myndighet som de utnämner, inklusive de tillsynsmyndigheter som avses i artikel 57, ska, i den utsträckning som krävs för att de ska kunna utföra sina uppgifter, ha tillgång till elföretagens räkenskaper i enlighet med artikel 56.
2. Medlemsstaterna och varje utnämnd behörig myndighet, inklusive tillsynsmyndigheterna, ska behandla kommersiellt känsliga uppgifter konfidentiellt. Medlemsstaterna får föreskriva att sådan information ska offentliggöras om detta offentliggörande är nödvändigt för att de behöriga myndigheterna ska kunna utföra sina uppgifter.

Artikel 56

Särredovisning

1. Medlemsstaterna ska vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att elföretagens bokföring genomförs i enlighet med punkterna 2 och 3.
2. Elföretag ska, oberoende av ägartyp och juridisk form, upprätta, låta genomgå revision och offentliggöra sina årsredovisningar i enlighet med de bestämmelser i nationell lagstiftning som avser årsredovisning för aktiebolag och som har fastställts i enlighet med direktiv 2013/34/EU.

Företag som inte enligt lag är skyldiga att offentliggöra sin årsredovisning ska hålla en kopia av den tillgänglig för allmänheten på sitt huvudkontor.

3. Elföretag ska i sin interna bokföring särredovisa överförings- och distributionsverksamheten var för sig så som de skulle behöva göra om verksamheterna bedrevs av separata företag, för att undvika diskriminering, korssubventionering och snedvridning av konkurrensen. De ska också, eventuellt i en sammanställd redovisning, redovisa andra elverksamheter som inte avser överföring eller distribution. Inkomster från ägande av överförings- eller distributions-systemet ska specificeras i bokföringen. Vid behov ska elföretagen upprätta en sammanställd redovisning för annan verksamhet som inte avser el. Den interna redovisningen ska omfatta en balansräkning och en resultaträkning för varje verksamhetsgren.
4. Den revision som avses i punkt 2 ska särskilt verifiera att den i punkt 3 angivna skyldigheten att undvika diskriminering och korssubventioner har fullgjorts.

KAPITEL VII

TILLSYNSMYNDIGHETER

Artikel 57

Tillsynsmyndigheternas utnämning och oberoende

1. Varje medlemsstat ska utse en tillsynsmyndighet på nationell nivå.
2. Punkt 1 ska inte påverka utnämningen av andra tillsynsmyndigheter på regional nivå i medlemsstaterna, förutsatt att det finns en företrädare på hög nivå för representation och kontakt på unionsnivå i den tillsynsnämnd som ingår i Acer i enlighet med artikel 21.1 i förordning (EU) 2019/942.

3. Genom undantag från punkt 1 kan en medlemsstat utnämna tillsynsmyndigheter för små system på ett geografiskt separat område vars elförbrukning 2008 understeg 3 % av den samlade elförbrukningen i den medlemsstat där området är beläget. Det undantaget ska inte påverka utnämningen av en företrädare på hög nivå för representation och kontakt på unionsnivå i den tillsynsnämnd som ingår i Acer i enlighet med artikel 21.1 i förordning (EU) 2019/942.

4. Medlemsstaterna ska garantera tillsynsmyndighetens oberoende och säkerställa att den utövar sina befogenheter på ett opartiskt och transparent sätt. I det syftet ska medlemsstaterna säkerställa att tillsynsmyndigheten, när den utför de uppgifter som den tilldelas genom detta direktiv och tillhörande lagstiftning,

a) är juridiskt åtskild från och funktionellt oberoende av andra offentliga och privata enheter,

b) säkerställer att dess personal och de personer som ansvarar för dess ledning

i) agerar oberoende av marknadsintressen, och

ii) inte söker eller tar emot direkta anvisningar från någon regering eller någon annan offentlig eller privat enhet när de utför sina tillsynsuppgifter. Det kravet inkräktar inte på ett i förekommande fall nära samarbete med andra berörda nationella myndigheter eller på de allmänna politiska riktlinjer som regeringen utfärdar och som inte avser tillsynsskyldigheter eller tillsynsbefogenheter enligt artikel 59.

5. För att bevara tillsynsmyndighetens oberoende ställning ska medlemsstaterna i synnerhet säkerställa

a) att tillsynsmyndigheten kan fatta självständiga beslut oberoende av något politiskt organ,

b) att tillsynsmyndigheten har de personalresurser och ekonomiska resurser som den behöver för att kunna utföra sina uppgifter och utöva sina befogenheter på ett effektivt och ändamålsenligt sätt,

c) att tillsynsmyndigheten har ett särskilt årligt budgetanslag med självständigt ansvar för den anslagna budgetens genomförande,

d) att ledamöterna av tillsynsmyndighetens styrelse eller, om styrelse saknas, tillsynsmyndighetens högsta ledning utnämns för en bestämd period på mellan fem och sju år, som ska kunna förnyas en gång,

e) att ledamöterna av tillsynsmyndighetens styrelse eller, om styrelse saknas, tillsynsmyndighetens högsta ledning utnämns på grundval av objektiva, transparenta och offentliggjorda kriterier genom ett oberoende och opartiskt förfarande som säkerställer att kandidaterna har nödvändig kompetens och erfarenhet för berörda positioner inom tillsynsmyndigheten,

f) att det finns bestämmelser om intressekonflikter och att konfidentialitetsskyldigheterna sträcker sig längre än mandatperioden för ledamöterna av tillsynsmyndighetens styrelse eller, om styrelse saknas, mandatperioden för tillsynsmyndighetens högsta ledning,

g) att ledamöterna av tillsynsmyndighetens styrelse eller, om styrelse saknas, tillsynsmyndighetens högsta ledning endast kan avsättas på grundval av fastställda transparenta kriterier.

Med avseende på första stycket d ska medlemsstaterna säkerställa att det finns ett lämpligt roterande system för styrelsen eller högsta ledningen. Styrelsens ledamöter eller, om styrelse saknas, medlemmar av högsta ledningen kan under ämbets tiden avsättas endast om de inte längre uppfyller villkoren i denna artikel eller har gjort sig skyldiga till tjänstefel enligt nationell rätt.

6. Medlemsstaterna får föreskriva att tillsynsmyndigheternas räkenskaper ska kontrolleras i efterhand av en oberoende revisor.

7. Senast den 5 juli 2022 och därefter vart fjärde år ska kommissionen lägga fram en rapport för Europaparlamentet och rådet om de nationella myndigheternas efterlevnad av principen om oberoende, som anges i denna artikel.

Artikel 58

Tillsynsmyndighetens allmänna mål

När tillsynsmyndigheten utför de uppgifter som anges i detta direktiv ska den, inom ramen för sina skyldigheter och befogenheter enligt artikel 59, i nära samarbete med andra relevanta nationella myndigheter, inklusive konkurrensmyndigheter, liksom myndigheter, inbegripet tillsynsmyndigheter, från angränsande medlemsstater och, i förekommande fall, angränsande tredjeländer, och utan att inkräkta på deras behörighet, vidta alla rimliga åtgärder för att bidra till följande mål:

- a) I nära samarbete med andra medlemsstaters tillsynsmyndigheter, kommissionen och Acer främja en konkurrenskraftig, flexibel, säker och miljömässigt hållbar inre marknad för el i unionen, och ett verkligt öppnande av marknaden för samtliga kunder och leverantörer i unionen, och säkerställa lämpliga förutsättningar för en effektiv och tillförlitlig drift av elnäten, med beaktande av de långsiktiga målen.
- b) Utveckla konkurrenskraftiga och väl fungerande regionala gränsöverskridande marknader inom unionen för att uppnå de mål som avses i led a.
- c) Undanröja restriktioner för elhandeln mellan medlemsstater, inbegripet genom att utveckla den kapacitet för gränsöverskridande överföring som rimligen krävs för att tillgodose efterfrågan och förbättra integreringen av nationella marknader, vilket kan underlätta elflödet inom hela unionen.
- d) Bidra till att det så kostnadseffektivt som möjligt utvecklas säkra, tillförlitliga, effektiva och icke-diskriminerande system som är konsumentinriktade, samt främja systemens tillräcklighet och, i enlighet med allmänna energipolitiska mål, främja energieffektivitet och integrering i både överförings- och distributionsnäten av stor- och småskalig produktion av el från förnybara energikällor och distribuerad produktion samt underlätta driften av dem i förhållande till andra energinät för gas eller värme.
- e) Underlätta för ny produktionskapacitet och nya energilagringsanläggningar att få tillträde till elnätet, i synnerhet genom att undanröja potentiella hinder för tillträdet för nya marknadsaktörer och el producerad från förnybara energikällor.
- f) Säkerställa att systemansvariga och systemanvändare får lämpliga incitament, både på kort och lång sikt, för att öka systemeffektiviteten, särskilt energieffektiviteten, och främja marknadsintegreringen.
- g) Säkerställa att kunderna drar nytta av att deras nationella marknad fungerar effektivt, främja effektiv konkurrens och säkerställa en hög konsumentskyddsnivå i nära samarbete med relevanta konsumentskyddsmyndigheter.
- h) Bidra till uppnåendet av en hög standard på samhällsomfattande tjänster och allmännyttiga tjänster på elleveransområdet, bidra till skydd för utsatta kunder, samt bidra till att de processer för utbyte av uppgifter som behövs då kunder byter leverantör är kompatibla.

Artikel 59

Tillsynsmyndigheternas uppgifter och befogenheter

1. Tillsynsmyndigheten ska ha följande uppgifter:
 - a) Fastställa eller godkänna, enligt transparenta kriterier, överförings- eller distributionstariffer eller metoder för beräkning av dem, eller båda.
 - b) Säkerställa att systemansvariga för överförings- och distributionssystem och, i förekommande fall, ägare av sådana system, liksom alla elföretag och andra marknadsaktörer, fullgör sina skyldigheter enligt detta direktiv, förordning (EU) 2019/943, de nätföreskrifter som antagits i enlighet med artiklarna 59, 60 och 61 i förordning (EU) 2019/943 och övrig relevant unionsrätt, inbegripet avseende gränsöverskridande aspekter, samt enligt Acers beslut.

- c) I nära samarbete med övriga tillsynsmyndigheter säkerställa att Entso för el och EU-enheten för systemansvariga för distributionssystem fullgör sina skyldigheter enligt detta direktiv, förordning (EU) 2019/943, de nätföreskrifter som antagits i enlighet med artiklarna 59, 60 och 61 i förordning (EU) 2019/943 och övrig relevant unionsrätt, inbegripet avseende gränsoverskridande aspekter, liksom Acers beslut, samt gemensamt fastställa fall där Entso för el och EU-enheten för systemansvariga för distributionssystem inte har uppfyllt sina respektive skyldigheter; om tillsynsmyndigheterna inte har kunnat nå en överenskommelse inom en period av fyra månader efter inledandet av samrådet i syfte att gemensamt fastställa att skyldigheterna inte har uppfyllts ska ärendet hänskjutas till Acer för beslut, i enlighet med artikel 6.10 i förordning (EU) 2019/942.
- d) Godkänna produkter och upphandlingsförfaranden för icke frekvensrelaterade stödtjänster.
- e) Tillämpa nätföreskrifter och riktlinjer som antagits i enlighet med artiklarna 59, 60 och 61 i förordning (EU) 2019/943 genom nationella åtgärder eller, när så krävs, samordnade regionala eller unionsomfattande åtgärder.
- f) Samarbeta om gränsoverskridande frågor med tillsynsmyndigheten eller tillsynsmyndigheterna i de berörda medlemsstaterna och med Acer, särskilt genom att delta i det arbete som bedrivs inom Acers tillsynsnämnd i enlighet med artikel 21 i förordning (EU) 2019/942.
- g) Följa och genomföra de rättsligt bindande och relevanta beslut som fattats av kommissionen och Acer.
- h) Säkerställa att systemansvariga för överföringssystem gör sammanlänkningskapacitet tillgänglig i största möjliga utsträckning i enlighet med artikel 16 i förordning (EU) 2019/943.
- i) Årligen rapportera till de berörda myndigheterna i medlemsstaterna, kommissionen och Acer om sin verksamhet, inbegripet om hur dess uppgifter har utförts. Rapporten ska omfatta de åtgärder som vidtagits och de resultat som uppnåtts med avseende på samtliga de uppgifter som räknas upp i denna artikel.
- j) Säkerställa att det inte förekommer någon korssubventionering mellan verksamhetsgrenarna överföring, distribution och leverans eller annan verksamhet som avser el eller verksamhet som inte avser el.
- k) Övervaka de investeringsplaner som de systemansvariga för överföringssystemen utarbetar och i sin årsrapport tillhandahålla en bedömning av i vilken mån dessa investeringsplaner är förenliga med den unionsomfattande nätutvecklingsplanen, varvid bedömningen får innefatta rekommendationer om ändring av dessa investeringsplaner.
- l) Övervaka och utvärdera resultatet hos systemansvariga för överförings- och distributionssystemen i förhållande till utvecklingen av ett smart nät som främjar energieffektivitet och integreringen av energi från förnybara energikällor utifrån en begränsad uppsättning indikatorer, och offentliggöra en nationell rapport vartannat år, med rekommendationer.
- m) Fastställa eller godkänna normer och krav på tjänsternas och leveransernas kvalitet eller bidra till detta tillsammans med andra behöriga myndigheter samt övervaka efterlevnaden av reglerna för nätens säkerhet och tillförlitlighet och se över den tidigare efterlevnaden av reglerna.
- n) Övervaka graden av transparens, också i grossistpriser, och säkerställa att elföretag fullgör sina skyldigheter vad gäller transparens.
- o) Övervaka graden av och effektiviteten i marknadsöppnande och konkurrens på grossist- och slutkundsnivå, även när det gäller elbörser, priser för hushållskunder, inklusive system för förskottsbetalning, effekten av avtal med dynamiska elpriser och användningen av smarta mätersystem, andel kunder som byter leverantör, andel kunder som kopplas bort från elnätet, avgifterna för underhållstjänster, och utförandet av underhållstjänster, förhållandet mellan hushålls- och grossistpriser, utvecklingen av nättariffer och nätavgifter och hushållskunders klagomål, samt övervaka eventuell snedvridning eller inskränkning av konkurrensen, inbegripet genom att tillhandahålla relevant information, och göra de berörda konkurrensmyndigheterna uppmärksamma på relevanta fall.
- p) Övervaka förekomsten av begränsande avtalsvillkor, däribland exklusivitetsklausuler, som kan hindra kunder från att teckna avtal med mer än en leverantör samtidigt eller begränsa deras möjligheter att göra detta, och i lämpliga fall underrätta de nationella konkurrensmyndigheterna om sådana avtalsvillkor.
- q) Övervaka den tid som systemansvariga för överförings- och distributionssystem behöver för att genomföra anslutningar och reparationer.
- r) Tillsammans med andra relevanta myndigheter bidra till att säkerställa att konsumentskyddsåtgärderna är effektiva och genomförs.

- s) Minst en gång per år offentliggöra rekommendationer om leveransavgifternas överensstämmelse med artikel 5, och vid behov översända dessa rekommendationer till konkurrensmyndigheterna.
 - t) Säkerställa icke-diskriminerande tillgång till kundernas förbrukningsuppgifter, tillhandahållandet, för alternativ användning, av ett lättbegripligt harmoniserat format på nationell nivå för förbrukningsuppgifter och omedelbar tillgång för alla kunder till sådana uppgifter i enlighet med artiklarna 23 och 24.
 - u) Övervaka genomförandet av regler om uppgifter och skyldigheter för systemansvariga för överförings- och distributionssystem, leverantörer, kunder och andra marknadsaktörer enligt förordning (EU) 2019/943.
 - v) Övervaka investeringar i produktions- och lagringskapacitet med avseende på försörjningstrygghet.
 - w) Övervaka tekniskt samarbete mellan unionens och tredjeländers systemansvariga för överföringssystem.
 - x) Bidra till inbördes överensstämmelse av processer för utbyte av uppgifter för de viktigaste marknadsprocesserna på regional nivå.
 - y) Övervaka tillgängligheten för jämförelseverktyg som uppfyller kraven i artikel 14.
 - z) Övervaka undanröjandet av otillbörliga hinder och begränsningar för utvecklingen av förbrukningen av egenproducerad el och medborgarenergigemenskaper.
2. Om så är föreskrivet i en medlemsstat får de övervakningsuppgifter som avses i punkt 1 utföras av andra myndigheter än tillsynsmyndigheten. I sådana fall ska den information som är resultatet av övervakningen göras tillgänglig för tillsynsmyndigheten så snart som möjligt.

Utän att inkräkta på den specifika befogenhet som den har och i överensstämmelse med principerna om bättre lagstiftning ska tillsynsmyndigheten, samtidigt som dess oberoende bibehålls, vid behov rådgöra med systemansvariga för överföringssystem och, när så är lämpligt, nära samarbeta med andra relevanta nationella myndigheter när de utför de uppgifter som anges i punkt 1.

Eventuella godkännanden som ges av en tillsynsmyndighet eller av Acer i enlighet med detta direktiv ska inte påverka vederbörligen motiverad framtida användning av dess befogenheter enligt denna artikel eller sanktioner som påförs av andra berörda myndigheter eller av kommissionen.

3. Medlemsstaterna ska säkerställa att tillsynsmyndigheterna får de befogenheter som de behöver för att kunna utföra uppgifterna i denna artikel på ett effektivt och snabbt sätt. För detta ändamål ska tillsynsmyndigheten åtminstone ha befogenheter att

- a) fatta bindande beslut om elföretag,
- b) undersöka hur elmarknaderna fungerar och att besluta om och införa eventuella nödvändiga och proportionella åtgärder för att främja effektiv konkurrens och säkerställa att marknaden fungerar korrekt; vid behov ska tillsynsmyndigheten också ha befogenhet att samarbeta med den nationella konkurrensmyndigheten och tillsynsmyndigheterna för finansmarknaden eller kommissionen när undersökningen gäller konkurrenslagstiftningen,
- c) begära den information från elföretagen som är relevant för utförandet av dess uppgifter, bland annat skäl till vägran att ge tredje part tillträde och uppgifter om åtgärder som krävs för att stärka nätet,
- d) besluta om effektiva, proportionella och avskräckande sanktioner för elföretag som inte fullgör sina skyldigheter enligt detta direktiv, förordning (EU) 2019/943 eller enligt relevanta och rättsligt bindande beslut som fattats av tillsynsmyndigheterna eller Acer, eller att föreslå att en behörig domstol ska besluta om sådana sanktioner, inbegripet befogenhet att besluta om eller föreslå att det beslutas om viten på upp till 10 % av den systemansvariges årliga omsättning eller upp till 10 % av det vertikalt integrerade företags årliga omsättning för den systemansvarige för överföringssystemet eller det vertikalt integrerade företaget, alltefter omständigheterna, för att de inte har uppfyllt sina skyldigheter enligt detta direktiv, och
- e) lämpliga undersökningsrättigheter och relevanta befogenheter vad gäller instruktioner för tvistlösning enligt artikel 60.2 och 60.3.

4. Tillsynsmyndigheten i den medlemsstat där Entso för el eller EU-enheten för systemansvariga för distributionssystem har sitt säte ska ha befogenhet att införa effektiva, proportionella och avskräckande sanktioner för dessa enheter när de inte fullgör sina skyldigheter enligt detta direktiv, förordning (EU) 2019/943 eller enligt relevanta rättsligt bindande beslut som fattats av tillsynsmyndigheten eller Acer, eller att föreslå att en behörig domstol ska påföra sådana sanktioner.

5. Förutom de uppgifter som tillsynsmyndigheten tilldelas enligt punkterna 1 och 3 i denna artikel ska den, när en oberoende systemansvarig har utnämnts enligt artikel 44,

- a) övervaka att överföringssystemets ägare och den oberoende systemansvarige fullgör sina skyldigheter enligt den artikeln samt utfärda sanktioner om skyldigheterna inte fullgörs i enlighet med punkt 3 d,
- b) övervaka förbindelser och kommunikation mellan den oberoende systemansvarige och överföringssystemets ägare för att säkerställa att den oberoende systemansvarige fullgör sina skyldigheter, och särskilt godkänna avtal samt agera som tvistlösande myndighet mellan den oberoende systemansvarige och överföringssystemets ägare vid klagomål som lämnats av någondera parten i enlighet med artikel 60.2,
- c) utan att det påverkar förfarandet enligt artikel 44.2 c, för den första tioåriga nätutvecklingsplanen, godkänna den investeringsplanering och den fleråriga nätutvecklingsplan som läggs fram minst vartannat år av den oberoende systemansvarige,
- d) säkerställa att tariffer för tillträde till nätet som den oberoende systemansvarige uppbar inkluderar sådan ersättning till nätägaren eller nätägarna som utgör en adekvat ersättning för nättillgångarna samt för eventuella nyinvesteringar i dessa, förutsatt att de har gjorts på ett ekonomiskt och effektivt sätt,
- e) ha befogenhet att utföra inspektioner, även oanmälda sådana, i lokaler som tillhör överföringssystemets ägare och den oberoende systemansvarige, och
- f) övervaka användningen av kapacitetsavgifter som den oberoende systemansvarige uppbar i enlighet med artikel 19.2 i förordning (EU) 2019/943.

6. Utöver de uppgifter och befogenheter som tilldelats tillsynsmyndigheten enligt punkterna 1 och 3 i denna artikel, när en systemansvarig för överföringssystemet har utnämnts i enlighet med avsnitt 3 i kapitel VI, ska tillsynsmyndigheten tilldelas åtminstone följande uppgifter och befogenheter:

- a) Ålägga sanktioner i enlighet med punkt 3 d för diskriminerande beteende till förmån för det vertikalt integrerade företaget.
- b) Övervaka kommunikationen mellan den systemansvarige för överföringssystemet och det vertikalt integrerade företaget i syfte att säkerställa att den systemansvarige uppfyller sina skyldigheter.
- c) Agera som tvistlösande myndighet mellan det vertikalt integrerade företaget och den systemansvarige för överföringssystemet vad avser klagomål som framförts enligt artikel 60.2.
- d) Övervaka kommersiella och ekonomiska förbindelser, inklusive lån mellan det vertikalt integrerade företaget och den systemansvarige för överföringssystemet.
- e) Godkänna alla kommersiella och ekonomiska avtal mellan det vertikalt integrerade företaget och den systemansvarige för överföringssystemet, förutsatt att de följer marknadsvillkoren.
- f) Begära en motivering av det vertikalt integrerade företaget när det har anmälts av den regel efterlevnadsansvariga i enlighet med artikel 50.4; denna motivering ska särskilt innehålla uppgifter som visar att inget diskriminerande beteende till förmån för det vertikalt integrerade företaget har förekommit.
- g) Utföra inspektioner, även oanmälda sådana, i det vertikalt integrerade företagens och den systemansvariges lokaler.
- h) Överlåta den systemansvariges samtliga eller specifika uppgifter på en oberoende systemansvarig som har utnämnts i enlighet med artikel 44 om den systemansvarige upprepade gånger underlåter att uppfylla sina skyldigheter enligt detta direktiv, särskilt vid upprepat diskriminerande beteende till förmån för det vertikalt integrerade företaget.

7. Utom i fall där Acer är behörig att fastställa och godkänna villkor eller metoder för genomförandet av nätföreskrifter och riktlinjer enligt kapitel VII i förordning (EU) 2019/943 i enlighet med artikel 5.2 i förordning (EU) 2019/942 till följd av att dessa bör samordnas, ska tillsynsmyndigheterna ansvara för att i tillräckligt lång tid innan dessa träder i kraft fastställa eller godkänna åtminstone nationella metoder för att beräkna eller fastställa villkoren för

- a) anslutning och tillträde till nationella nät, inklusive överförings- och distributionstariffer eller deras beräkningsmetoder, varvid dessa tariffer eller metoder ska utformas så att nödvändiga investeringar i näten kan göras på ett sätt som gör det möjligt att säkerställa nätens funktion,
 - b) tillhandahållande av stödtjänster, som ska utföras så ekonomiskt som möjligt och att ge lämpliga incitament för nätanvändarna att balansera sin inmatning och sitt uttag, varvid stödtjänsterna ska tillhandahållas rättvist och utan diskriminering och baserat på objektiva kriterier, samt
 - c) tillträde till gränsöverskridande infrastruktur, inbegripet förfaranden för kapacitetstilldelning och hantering av överbelastning.
8. De metoder och villkor som avses i punkt 7 ska offentliggöras.

9. För att öka transparensen på marknaden och förse alla berörda parter med alla nödvändiga uppgifter och beslut eller förslag till beslut om de överförings- och distributionstariffer som avses i artikel 60.3 ska tillsynsmyndigheterna offentliggöra med den detaljerade metod och de underliggande kostnader som användes vid beräkningen av nättarifferna i fråga, samtidigt som den konfidentiella karaktären hos kommersiellt känsliga uppgifter ska bevaras.

10. Tillsynsmyndigheterna ska övervaka hur överbelastningssituationer hanteras inom nationella elnät och sammanlänkningsnät och hur reglerna för hantering av överbelastning genomförs. För detta ändamål ska systemansvariga för överföringssystem eller marknadsaktörerna översända sina regler för hantering av överbelastning, inbegripet kapacitetstilldelning, till tillsynsmyndigheterna. Tillsynsmyndigheterna får begära ändringar av dessa regler.

Artikel 60

Beslut och klagomål

1. Tillsynsmyndigheterna ska ha befogenhet att vid behov begära att systemansvariga för överförings- och distributionssystem ändrar villkoren, inbegripet de tariffer och metoder som avses i artikel 59 i detta direktiv, för att säkerställa att de är proportionella och tillämpas på ett icke-diskriminerande sätt, i enlighet med artikel 18 i förordning (EU) 2019/943. I händelse av att fastställandet av överförings- och distributionstariffer försenas ska tillsynsmyndigheterna ha befogenhet att fastställa eller godkänna preliminära överförings- och distributionstariffer, eller metoder för att beräkna dessa, och att fatta beslut om lämpliga kompensationsåtgärder om de slutliga tarifferna eller metoderna avviker från dessa preliminära tariffer eller metoder.

2. Varje part som har ett klagomål mot en systemansvarig för överförings- eller distributionssystem angående den systemansvariges skyldigheter enligt detta direktiv får inge klagomålet till tillsynsmyndigheten, som i egenskap av tvistlösningsmyndighet ska fatta ett beslut inom två månader från det att klagomålet mottagits. Denna period får förlängas med två månader om tillsynsmyndigheten begär ytterligare upplysningar. Den förlängda perioden får förlängas ytterligare om den klagande samtycker till detta. Tillsynsmyndighetens beslut ska vara bindande så länge det inte har upphävts vid ett överklagande.

3. Varje berörd part som har rätt att inge klagomål mot ett beslut om metoder som fattats i enlighet med artikel 59 eller, om tillsynsmyndigheten är skyldig att samråda, mot de föreslagna tarifferna eller metoderna, får inom två månader från offentliggörandet av beslutet eller förslaget till beslut, eller en kortare period om medlemsstaterna föreskriver detta, inge ett klagomål för behandling. Ett sådant klagomål ska inte utgöra hinder för verkställighet.

4. Medlemsstaterna ska inrätta lämpliga och effektiva mekanismer för reglering, kontroll och transparens för att förhindra missbruk av dominerande ställning, särskilt om det är till konsumenternas nackdel, och underprissättning. Dessa mekanismer ska beakta bestämmelserna i EUF-fördraget, särskilt artikel 102.

5. Medlemsstaterna ska säkerställa att lämpliga åtgärder, inbegripet administrativa åtgärder eller straffrättsliga förfaranden i enlighet med nationell lagstiftning, vidtas mot ansvariga fysiska eller juridiska personer när de bestämmelser om konfidentialitet som föreskrivs i detta direktiv inte följs.

6. Klagomål enligt punkterna 2 och 3 ska inte påverka rätten att överklaga enligt unionsrätten eller den nationella lagstiftningen.
7. Tillsynsmyndighetens beslut ska vara fullt motiverade för att medge rättslig prövning. Besluten ska vara tillgängliga för allmänheten samtidigt som den konfidentiella karaktären hos kommersiellt känsliga uppgifter ska bevaras.
8. Medlemsstaterna ska säkerställa att det finns lämpliga mekanismer på nationell nivå som ger den part som berörs av ett beslut fattat av en tillsynsmyndighet rätt att överklaga hos ett organ som är oberoende av de berörda parterna och av någon regering.

Artikel 61

Regionalt samarbete mellan tillsynsmyndigheter beträffande gränsöverskridande frågor

1. Tillsynsmyndigheterna ska föra nära samråd och samarbeta med varandra, och särskilt med Acer, och ska bistå varandra och Acer med sådan information som krävs för att de ska fullgöra sina uppgifter enligt detta direktiv. När det gäller den information som utbyts ska den mottagande myndigheten säkerställa samma grad av konfidentialitet som den som krävs av den myndighet som lämnade informationen.
2. Tillsynsmyndigheterna ska samarbeta åtminstone regionalt för att
 - a) främja utformningen av operativa arrangemang för att möjliggöra en optimal närhantering, främja gemensamma elbörser och fördela gränsöverskridande kapacitet, liksom för att möjliggöra en adekvat nivå av sammanlänkningskapacitet, inbegripet genom ny sammanlänkning, inom regionen och mellan regioner så att en effektiv konkurrens kan utvecklas och leveranssäkerheten kan förbättras, utan diskriminering mellan leverantörer i de olika medlemsstaterna,
 - b) samordna en gemensam tillsyn över enheter som utför funktioner på regional nivå,
 - c) i samarbete med andra berörda myndigheter samordna den gemensamma tillsynen över nationella, regionala och europeiska resurstillräkkelighetsbedömningar,
 - d) samordna utarbetandet av alla nätföreskrifter och riktlinjer som gäller för relevanta systemansvariga för överföringssystem och för andra marknadsaktörer, och
 - e) samordna utarbetandet av regler för hanteringen av överbelastning.
3. Tillsynsmyndigheterna ska ha rätt att ingå samarbetsarrangemang med varandra i syfte att främja tillsynssamarbetet.
4. De åtgärder som avses i punkt 2 ska vid behov vidtas i nära samråd med andra berörda nationella myndigheter utan att det påverkar deras specifika befogenheter.
5. Kommissionen ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 67 med avseende på att komplettera detta direktiv genom att fastställa riktlinjer om i vilken utsträckning tillsynsmyndigheterna är skyldiga att samarbeta med varandra och med Acer.

Artikel 62

Tillsynsmyndigheternas uppgifter och befogenheter med avseende på regionala samordningscentrum

1. De regionala tillsynsmyndigheterna i den systemdriftsregion där ett regionalt samordningscentrum är etablerat ska, i nära inbördes samordning,
 - a) godkänna förslaget om inrättande av regionala samordningscentrum i enlighet med artikel 35.1 i förordning (EU) 2019/943,
 - b) godkänna kostnaderna för verksamheten vid de regionala samordningscentrumen, som ska bäras av de systemansvariga för överföringssystemen och beaktas vid beräkningen av tariffer, förutsatt att de är rimliga och lämpliga,

- c) godkänna processen för gemensamt beslutsfattande,
- d) säkerställa att de regionala samordningscentrumen förfogar över de personella, tekniska, fysiska och ekonomiska resurser som är nödvändiga för att de ska kunna fullgöra sina skyldigheter enligt detta direktiv och utföra sina uppgifter på ett oberoende och opartiskt sätt,
- e) tillsammans med andra tillsynsmyndigheter i en systemdriftsregion föreslå vilka eventuella ytterliga uppgifter och beslutsbefogenheter som systemdriftsregionens medlemsstater ska tilldelas de regionala samordningscentrumen,
- f) se till att skyldigheterna enligt detta direktiv och annan relevant unionslagstiftning uppfylls, särskilt i fråga om gränsöverskridande frågor, och gemensamt fastställa fall där de regionala samordningscentrumen inte har uppfyllt sina skyldigheter; om tillsynsmyndigheterna inte har kunnat nå en överenskommelse inom en period av fyra månader efter det att samrådet inletts ska ärendet hänskjutas till Acer för beslut, i enlighet med artikel 6.10 i förordning (EU) 2019/942.
- g) övervaka hur systemsamordningen fungerar och årligen rapportera till Acer om detta i enlighet med artikel 46 i förordning (EU) 2019/943.
2. Medlemsstaterna ska säkerställa att tillsynsmyndigheterna tilldelas befogenheter som gör det möjligt för dem att utföra de uppgifter som avses i punkt 1 på ett effektivt och snabbt sätt. För detta ändamål ska tillsynsmyndigheterna åtminstone ha befogenhet att
- a) begära information från regionala samordningscentrum,
- b) utföra inspektioner, även oanmälda sådana, i lokaler som tillhör regionala samordningscentrum,
- c) fatta gemensamma bindande beslut om regionala samordningscentrum.
3. Tillsynsmyndigheten i den medlemsstat där det regionala samordningscentrumet har sitt säte ska ha befogenhet att påföra effektiva, proportionella och avskräckande sanktioner för de regionala samordningscentrum som inte fullgör sina skyldigheter enligt detta direktiv, förordning (EU) 2019/943 eller relevanta rättsligt bindande beslut som fattats av tillsynsmyndigheterna eller Acer, eller ska ha befogenhet att föreslå att en behörig domstol ska påföra sådana sanktioner.

Artikel 63

Överensstämmelse med nätföreskrifterna och riktlinjerna

1. Varje tillsynsmyndighet och kommissionen får begära ett yttrande från Acer angående huruvida ett beslut som fattats av en tillsynsmyndighet överensstämmer med nätföreskrifterna och de riktlinjer som avses i detta direktiv eller i kapitel VII i förordning (EU) 2019/943.
2. Acer ska inom tre månader från dagen för mottagandet av begäran avge sitt yttrande till den tillsynsmyndighet som har begärt det eller till kommissionen och till den tillsynsmyndighet som har fattat det aktuella beslutet.
3. Om den tillsynsmyndighet som har fattat beslutet inte följer Acers yttrande inom fyra månader från dagen för mottagandet av yttrandet ska Acer informera kommissionen om detta.
4. Varje tillsynsmyndighet får informera kommissionen om den anser att ett beslut som fattats av en annan tillsynsmyndighet och som är relevant för gränsöverskridande handel inte överensstämmer med de nätföreskrifter och riktlinjer som avses i detta direktiv eller i kapitel VII i förordning (EU) 2019/943 inom två månader från dagen för det beslutet.
5. Om kommissionen, inom två månader från att ha informerats av Acer i enlighet med punkt 3 eller av en tillsynsmyndighet i enlighet med punkt 4, eller på eget initiativ inom tre månader från dagen för beslutet, finner att det allvarligt kan betvivlas att tillsynsmyndighetens beslut överensstämmer med de nätföreskrifter och riktlinjer som avses i detta direktiv eller i kapitel VII i förordning (EU) 2019/943, får kommissionen besluta att undersöka ärendet ytterligare. Kommissionen ska i sådana fall uppmana tillsynsmyndigheten och parterna i förfarandet hos tillsynsmyndigheten att yttra sig.

6. Om kommissionen beslutar att undersöka ärendet ytterligare ska den inom fyra månader från dagen för beslutet fatta ett slutgiltigt beslut om att
 - a) inte göra några invändningar mot tillsynsmyndighetens beslut, eller
 - b) begära att den berörda tillsynsmyndigheten återkallar sitt beslut på grund av att nätföreskrifterna och riktlinjerna inte har följts.
7. Om kommissionen inte har beslutat att undersöka ärendet ytterligare eller inte fattar något slutgiltigt beslut inom den tidsgräns som fastställs i punkt 5 respektive punkt 6 ska det anses att den inte har några invändningar mot tillsynsmyndighetens beslut.
8. Tillsynsmyndigheten ska följa kommissionens beslut som ålägger den att återkalla sitt beslut inom två månader, och ska informera kommissionen om detta.
9. Kommissionen ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 67 för att komplettera detta direktiv med avseende på att fastställa riktlinjer för det förfarande som ska följas vid tillämpningen av denna artikel.

Artikel 64

Bevarande av information

1. Medlemsstaterna ska kräva att leverantörer under minst fem år håller relevanta uppgifter om samtliga transaktioner gällande elleveransavtal och elderivat med grossister och systemansvariga för överföringssystem tillgängliga för de nationella myndigheterna, inklusive tillsynsmyndigheterna, de nationella konkurrensmyndigheterna och kommissionen, för fullgörandet av deras uppgifter.
2. Uppgifterna ska innehålla information om relevanta transaktioner, såsom regler om löptid, tillhandahållande och fullgörande samt information om mängd, datum och tider för verkställande, transaktionspriser och metoder för att identifiera den berörda grossisten, liksom specificerad information om alla elleveransavtal och elderivat som inte har fullgjorts.
3. Tillsynsmyndigheten får besluta att göra delar av denna information tillgängliga för marknadsaktörer, förutsatt att kommersiellt känslig information om enskilda marknadsaktörer eller individuella transaktioner inte lämnas ut. Denna punkt får inte tillämpas på information om finansiella instrument som omfattas av direktiv 2014/65/EU.
4. Denna artikel medför inte ytterligare skyldigheter gentemot de myndigheter som avses i punkt 1 för de enheter som omfattas av direktiv 2014/65/EU.
5. Om de myndigheter som avses i punkt 1 behöver tillgång till de uppgifter som innehas av enheter som omfattas av direktiv 2014/65/EU, ska de ansvariga myndigheterna enligt det direktivet tillhandahålla dem de begärda uppgifterna.

KAPITEL VIII

SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 65

Lika villkor

1. De åtgärder som medlemsstaterna får vidta enligt detta direktiv för att säkerställa lika villkor ska vara förenliga med EUF-fördraget, särskilt artikel 36, och unionsrätten.
2. De åtgärder som avses i punkt 1 ska vara proportionella, icke-diskriminerande och transparenta. Dessa åtgärder får bara vidtas efter anmälan till kommissionen och med kommissionens medgivande.
3. Kommissionen ska reagera på den anmälan som avses i punkt 2 inom två månader från anmälnans mottagande. Denna period ska börja dagen efter det att fullständig information har erhållits. Om kommissionen inte har reagerat inom denna tvåmånadersperiod ska det anses att kommissionen inte har några invändningar mot de anmälda åtgärderna.

Artikel 66

Undantag

1. Medlemsstater som kan visa att det har uppstått påtagliga problem för driften av deras små sammanlänkade system och små enskilda system får ansöka hos kommissionen om undantag från tillämpliga bestämmelser i artiklarna 7 och 8 i kapitlen IV, V och VI.

Små enskilda system och Frankrike, med avseende på Korsika, får också ansöka om undantag från artiklarna 4, 5 och 6.

Kommissionen ska underrätta medlemsstaterna om sådana ansökningar innan den fattar beslut, med beaktande av respekten för konfidentialitet.

2. Undantag beviljade av kommissionen som avses i punkt 1 ska vara tidsbegränsade och förenade med villkor som syftar till att öka konkurrensen och integrationen med den inre marknaden och som säkerställer att undantaget inte hindrar övergången till förnybar energi, större flexibilitet, energilagring, elektromobilitet och efterfrågeflexibilitet.

För yttersta randområden i den mening som avses i artikel 349 i EUF-fördraget, som inte kan sammanlänkas med unionens elmarknader, ska undantaget inte vara tidsbegränsat, och det ska vara förenat med villkor som syftar till att säkerställa att det inte hindrar övergången till förnybar energi.

Beslutet att bevilja undantag ska offentliggöras i *Europeiska unionens officiella tidning*.

3. Artikel 43 ska inte tillämpas på Cypern, Luxemburg och Malta. Därutöver ska artiklarna 6 och 35 inte tillämpas på Malta och artiklarna 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50 och 52 ska inte tillämpas på Cypern.

I artikel 43.1 b ska begreppet *företag som bedriver produktions- eller leveransverksamhet* inte omfatta slutkunder som bedriver verksamhet inom produktion och/eller leverans av el, antingen direkt eller genom ett företag som de utövar kontroll över, antingen enskilt eller gemensamt med någon annan, förutsatt att slutkunderna, inbegripet deras andel av el som produceras i kontrollerade företag, är nettoförbrukare av el uttryckt i årligt genomsnitt och förutsatt att det ekonomiska värdet av den el som de säljer till tredje part är obetydligt i förhållande till deras övriga affärsverksamhet.

4. Till och med den 1 januari 2025, eller till och med ett senare datum som anges i ett beslut i enlighet med punkt 1 i denna artikel, ska artikel 5 inte tillämpas på Cypern och Korsika.

5. Artikel 4 ska inte tillämpas på Malta till och med den 5 juli 2027. Den perioden kan förlängas med ytterligare en period av högst åtta år. Förlängningen med ytterligare en period ska göras genom ett beslut enligt punkt 1.

Artikel 67

Utövande av delegering

1. Befogenheten att anta delegerade akter ges till kommissionen med förbehåll för de villkor som anges i denna artikel.

2. Den befogenhet att anta delegerade akter som avses i artiklarna 61.5 och 63.9 ska ges till kommissionen tills vidare från och med den 4 juli 2019.

3. Den delegering av befogenhet som avses i artiklarna 61.5 och 63.9 får när som helst återkallas av Europaparlamentet eller rådet. Ett beslut om återkallelse innebär att delegeringen av den befogenhet som anges i beslutet upphör att gälla. Beslutet får verkan dagen efter det att det offentliggörs i *Europeiska unionens officiella tidning*, eller vid ett senare i beslutet angivet datum. Det påverkar inte giltigheten av delegerade akter som redan har trätt i kraft.

4. Innan kommissionen antar en delegerad akt, ska den samråda med experter som utsetts av varje medlemsstat i enlighet med principerna i det interinstitutionella avtalet av den 13 april 2016 om bättre lagstiftning.

5. Så snart kommissionen antar en delegerad akt ska den samtidigt delge Europaparlamentet och rådet denna.
6. En delegerad akt som antas enligt artiklarna 61.5 och 63.9 ska träda i kraft endast om varken Europaparlamentet eller rådet har gjort invändningar mot den delegerade akten inom två månader från den dag då akten delgavs Europaparlamentet och rådet, eller om både Europaparlamentet och rådet, före utgången av den perioden, har underrättat kommissionen om att de inte kommer att invända. Denna period ska förlängas med två månader på Europaparlamentets eller rådets initiativ.

Artikel 68

Kommittéförfarande

1. Kommissionen ska biträdas av en kommitté. Denna kommitté ska vara en kommitté i den mening som avses i förordning (EU) nr 182/2011.
2. När det hänvisas till denna punkt ska artikel 4 i förordning (EU) nr 182/2011 tillämpas.

Artikel 69

Kommissionens övervakning, översyn och rapportering

1. Kommissionen ska övervaka och se över tillämpningen av detta direktiv och, som bilaga till den rapport om tillståndet i energiunionen som avses i artikel 35 i förordning (EU) 2018/1999, överlämna en övergripande lägesrapport till Europaparlamentet och rådet.
2. Senast den 31 december 2025 ska kommissionen se över genomförandet av detta direktiv och lägga fram en rapport för Europaparlamentet och rådet. Om det är lämpligt ska kommissionen lägga fram ett lagstiftningsförslag tillsammans med, eller efter att ha lagt fram, rapporten.

Kommissionens översyn ska framför allt innefatta en bedömning av huruvida kunderna, framför allt utsatta eller energifattiga kunder, ges ett lämpligt skydd med stöd av detta direktiv.

Artikel 70

Ändringar till direktiv 2012/27/EU

Direktiv 2012/27/EU ska ändras på följande sätt:

1. Artikel 9 ska ändras på följande sätt:
 - a) Titeln ska ersättas med följande:
"Mätning för naturgas".
 - b) I punkt 1 ska första stycket ersättas med följande:
"1. Medlemsstaterna ska säkerställa att slutförbrukare av naturgas, så långt det är tekniskt möjligt, ekonomiskt rimligt och proportionellt till möjliga energibesparingar, till ett konkurrenskraftigt pris förses med individuella mätare som korrekt visar slutförbrukarens faktiska energiförbrukning och ger information om faktisk användningstid."
 - c) Punkt 2 ska ändras på följande sätt:
 - i) Inledningen ska ersättas med följande:
"2. När och i den utsträckning som medlemsstaterna inför smarta mätersystem och introducerar smarta mätare för naturgas i enlighet med direktiv 2009/73/EG".
 - ii) Leden c och d ska utgå.

2. Artikel 10 ska ändras på följande sätt:

a) Titeln ska ersättas med följande:

"Faktureringsinformation för naturgas".

b) I punkt 1 ska första stycket ersättas med följande:

"1. När slutförbrukarna inte har sådana smarta mätare som avses i direktiv 2009/73/EG ska medlemsstaterna, senast den 31 december 2014, säkerställa tillförlitlig, korrekt faktureringsinformation för naturgas grundad på faktisk användning, i enlighet med punkt 1.1 i bilaga VII, i de fall där det är tekniskt möjligt och ekonomiskt försvarbart."

c) I punkt 2 ska första stycket ersättas med följande:

"2. Mätare som installerats i enlighet med direktiv 2009/73/EG ska möjliggöra tillhandahållande av korrekt faktureringsinformation grundad på faktisk användning. Medlemsstaterna ska säkerställa att slutkunderna har möjlighet att lätt få tillgång till kompletterande information om sin historiska användning så att de kan göra detaljerade självkontroller."

3. I artikel 11 ska titeln ersättas med följande:

"Kostnad för tillgång till mätar- och faktureringsinformation för naturgas".

4. I artikel 13 ska orden "artiklarna 7–11" ersättas med orden "artiklarna 7–11a".

5. Artikel 15 ska ändras på följande sätt:

a) Punkt 5 ska ändras på följande sätt:

i) Första och andra styckena ska utgå.

ii) Tredje stycket ska ersättas med följande:

"Systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för distributionssystem ska uppfylla de krav som fastställs i bilaga XII."

b) Punkt 8 ska utgå.

6. I bilaga VII ska titeln ersättas med följande:

"Minimikrav för fakturering och faktureringsinformation grundad på faktisk användning av naturgas".

Artikel 71

Införlivande

1. Medlemsstaterna ska senast den 31 december 2020 sätta i kraft de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa artiklarna 2–5, 6.2, 6.3, 7.1, 8.2 j och l, 9.2, 10.2–10.12, 11–24, 26, 28, 29, 31–34, 36, 38.2, 40, 42, 46.2 d, 51, 54, 57–59, 61–63, 70.1–70.3, 70.5 b och 70.6 samt bilagorna I och II. De ska genast överlämna texten till dessa bestämmelser till kommissionen.

Medlemsstaterna ska emellertid sätta i kraft de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa:

a) artikel 70.5 a senast den 31 december 2019,

b) artikel 70.4 senast den 25 oktober 2020.

När en medlemsstat antar dessa bestämmelser ska de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. De ska även innehålla en uppgift om att hänvisningar i befintliga lagar och andra författningar till det direktiv som upphävs genom det här direktivet ska anses som hänvisningar till det här direktivet. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen ska göras och om hur uppgiften ska formuleras ska varje medlemsstat själv utfärda.

2. Medlemsstaterna ska till kommissionen överlämna texten till de centrala bestämmelser i nationell rätt som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 72

Upphävande

Direktiv 2009/72/EG ska upphöra att gälla med verkan från och med den 1 januari 2021, utan att det påverkar medlemsstaternas skyldigheter när det gäller de tidsfrister för införlivande med nationell rätt och datum för tillämpning av direktivet som anges i bilaga III.

Hänvisningar till det upphävda direktivet ska anses som hänvisningar till det här direktivet och läsas i enlighet med jämförelsetabellen i bilaga IV.

Artikel 73

Ikraftträdande

Detta direktiv träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Artiklarna 6.1, 7.2–7.5, 8.1, 8.2 a–i och k, 8.3, 8.4, 9.1, 9.3, 9.4, 9.5, 10.2–10.10, 25, 27, 30, 35, 37, 38.1, 38.3, 38.4, 39, 41, 43, 44, 45, 46.1, 46.2 a, b, c och e–h, 46.3–46.6, 47–50, 52, 53, 55, 56, 60, 64, 65 ska tillämpas från och med den 1 januari 2021.

Artikel 70.1–70.3, 70.5 b och 70.6 ska tillämpas från och med den 1 januari 2021.

Artikel 70.5 a ska tillämpas från och med den 1 januari 2020.

Artikel 70.4 ska tillämpas från och med den 26 oktober 2020.

Artikel 74

Adressater

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 5 juni 2019.

På Europaparlamentets vägnar
A. TAJANI
Ordförande

På rådets vägnar
G. CIAMBA
Ordförande

BILAGA I

MINIMIKRAV FÖR FAKTURERING OCH FAKTURERINGSINFORMATION

1. Minimiinformation på fakturan och i faktureringsinformationen
- 1.1 Följande viktiga information ska tydligt anges på slutkundernas fakturor, och vara klart åtskild från andra delar av fakturan:
 - a) Det belopp som ska betalas och, om det är möjligt, en uppdelning av beloppet i komponenter, tillsammans med en tydlig angivelse av att alla energikällor också kan omfattas av incitament som inte finansieras av de avgifter som anges i uppdelningen av beloppet.
 - b) Förfalldag.
- 1.2 Följande viktiga information ska tydligt anges på slutkundernas fakturor, och vara klart åtskild från andra delar av fakturan och faktureringsinformationen:
 - a) Elförbrukningen under faktureringsperioden.
 - b) Leverantörens namn och kontaktuppgifter, inklusive telefonnummer och e-postadress till kundtjänst.
 - c) Tariffens beteckning.
 - d) I tillämpliga fall, avtalets slutdatum.
 - e) Uppgifter om möjligheter till och fördelar med leverantörsbyte.
 - f) Slutkundens byteskod eller unika identifieringskod för leveranspunkten.
 - g) Information om slutkundens rättigheter när det gäller tvistlösning utanför domstol, inklusive kontaktuppgifter för den enhet som ansvarar för tvistlösning som avses i artikel 26.
 - h) Den gemensamma kontaktpunkt som avses i artikel 25.
 - i) En länk eller hänvisning till var det finns jämförelseverktyg enligt artikel 14.
- 1.3 När fakturorna baseras på faktisk förbrukning eller fjärravläsning utförd av den systemansvarige ska följande information göras tillgänglig för slutkunderna på deras fakturor och regelbundna avräkningsfakturor:
 - a) Jämförelser i grafisk form mellan slutkundens nuvarande elförbrukning och förbrukningen under samma period föregående år.
 - b) Kontaktinformation för konsumentorganisationer, energimyndigheter eller liknande organ, inklusive adresser till webbplatser, där information kan fås om olika åtgärder för att göra energiförbrukande utrustning mer energieffektiv.
 - c) Jämförelser med en normaliserad eller genom riktmärkning framtagen genomsnittsslutkund i samma användarkategori.
2. Faktureringsfrekvens och tillhandahållande av faktureringsinformation:
 - a) Faktureringen baserad på faktisk förbrukning ska göras minst en gång per år.
 - b) Om slutkunden inte har en mätare som kan fjärravläsas av den systemansvarige eller om slutkunderna aktivt har valt att inaktivera fjärravläsning i enlighet med nationell rätt ska korrekt faktureringsinformation som baseras på faktisk förbrukning göras tillgänglig för slutkunden åtminstone var sjätte månad, eller en gång var tredje månad på begäran eller om slutkunden har valt elektronisk fakturering.

- c) Om slutkunden inte har en mätare som kan fjärravläsas av den systemansvarige eller om slutkunderna aktivt har valt att inaktivera fjärravläsning i enlighet med nationell rätt, får skyldigheterna i leden a och b fullgöras med hjälp av ett system med regelbunden självavläsning, där slutkunden meddelar den systemansvarige de värden som avlästs från mätaren. Faktureringen eller faktureringsinformationen får inte baseras på uppskattad förbrukning eller en schablonavgift utom i fall där slutkunden inte har tillhandahållit någon mätaravläsning för ett visst faktureringsintervall.
- d) När slutkunden har en mätare som kan fjärravläsas av den systemansvarige ska korrekt faktureringsinformation baserad på faktisk förbrukning tillhandahållas minst varje månad. Den informationen får också göras tillgänglig via internet och ska uppdateras så ofta som de använda mätanordningarna och systemen tillåter.

3. Uppdelning av slutkundpriset i komponenter

Det pris som kunden betalar är summan av tre huvudkomponenter: en energi- och leveranskomponent, en nätkomponent (överföring och distribution) och en komponent som omfattar skatter, avgifter och övriga pålagor.

I de fall där fakturan visar hur slutkundpriset är sammansatt ska de gemensamma definitionerna av priset tre komponenter enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/1952 (*) användas i hela unionen.

4. Tillgång till kompletterande information om historisk förbrukning

Om kompletterande information om historisk förbrukning finns tillgänglig ska medlemsstaterna kräva att den informationen, på begäran av slutkunden, görs tillgänglig för den leverantör eller tjänsteleverantör som slutkunden har utnämnt.

Om slutkunden har installerat en mätare som kan fjärravläsas av den systemansvarige ska slutkunden lätt ha tillgång till kompletterande information om sin historiska förbrukning så att denne kan göra detaljerade självkontroller.

Kompletterande information om historisk förbrukning ska omfatta följande:

- a) Samlade uppgifter från åtminstone de föregående tre åren eller från det att elleveransavtalet trädde i kraft, om den perioden är kortare. Uppgifterna ska motsvara de intervall för vilka regelbunden faktureringsinformation har tillhandahållits.
- b) Detaljerade uppgifter om användningstid för alla dagar, veckor, månader och år. Dessa uppgifter ska göras tillgängliga för slutkunderna i nära realtid via internet eller via mätargränssnittet för en period som minst omfattar de föregående 24 månaderna eller från det att elleveransavtalet trädde i kraft, om den perioden är kortare.

5. Redovisning av energikällor

På fakturorna ska leverantörer ange bidraget från varje energikälla till den el som slutkunden köper i enlighet med elleveransavtalet (redovisning på produktnivå).

Följande information ska göras tillgänglig för slutkunderna på deras fakturor och i faktureringsinformationen, eller bifogas dessa dokument, eller så ska fakturorna och faktureringsinformationen innehålla en hänvisning till informationen:

- a) Varje enskild energikällas andel av den genomsnittliga energimix som leverantören använt (på nationell nivå, dvs. i den medlemsstat där elleveransavtalet har ingåtts, liksom på leverantörens nivå om leverantören är verksam i flera medlemsstater) under det gångna året, på ett sätt som är begripligt och tydligt jämförbart.
- b) Information om inverkan på miljön av elframställningen från den sammanlagda energisammansättningen som leverantören har använt under det föregående året, åtminstone när det gäller utsläpp av CO₂ och radioaktivt avfall.

Vad gäller andra stycket led a, för el som anskaffats på en elbörs eller importerats från ett företag som är beläget utanför unionen, får aggregerade uppgifter som börsen eller företaget tillhandahållit under föregående år användas.

(*) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/1952 av den 26 oktober 2016 om europeisk statistik om naturgas- och elpriser och om upphävande av direktiv 2008/92/EG (EUT L 311, 17.11.2016, s. 1).

För redovisningen av el från högeffektiva kraftvärmeverk får ursprungsgarantier utfärdade i enlighet med artikel 14.10 i direktiv 2012/27/EU användas. Redovisningen av el från förnybara källor ska ske med hjälp ursprungsgarantier utom i de fall som avses i artikel 19.8 a och b i direktiv (EU) 2018/2001.

Tillsynsmyndigheten eller annan behörig nationell myndighet ska vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att den information som leverantörer tillhandahåller slutkunder i enlighet med denna punkt är tillförlitlig och att den på nationell nivå tillhandahålls på ett tydligt och jämförbart sätt.

BILAGA II

SMARTA MÄTARSYSTEM

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att det införs smarta mätarsystem på deras territorier och att dessa mätarsystem kan göras till föremål för en ekonomisk bedömning av alla långsiktiga kostnader och all nytta de för med sig för marknaden och den enskilda konsumenten på lång sikt eller av vilken typ av smarta mätare som är ekonomiskt rimlig och kostnadseffektiv och vilken tidsfrist som är rimlig för distribution av dem.
2. En sådan bedömning ska beakta metoden för den kostnads-nyttoanalys och de funktionella minimikrav för smarta mätarsystem som föreskrivs i kommissionens rekommendation 2012/148/EU ⁽¹⁾, liksom bästa tillgängliga teknik för att säkerställa högsta möjliga it-säkerhet och dataskydd.
3. Med utgångspunkt i denna bedömning ska medlemsstaterna eller, om en medlemsstat har föreskrivit detta, den utnämnda tillsynsmyndigheten, ta fram en tidsplan med ett mål på upp till tio år för införandet av smarta mätarsystem. Om införandet av smarta mätarsystem tillstyrks ska minst 80 % av slutkunderna ha ett smart mätarsystem antingen inom sju år från dagen för tillstyrkandet eller senast 2024 för de medlemsstater som har påbörjat ett systematiskt införande av smarta mätarsystem innan den 4 juli 2019.

—

⁽¹⁾ Kommissionens rekommendation 2012/148/EU av den 9 mars 2012 om förberedelser för uppsättning av smarta mätsystem (EUT L 73, 13.3.2012, s. 9).

BILAGA III

TIDSFRISTER FÖR INFÖRLIVANDE I NATIONELL RÄTT OCH DATUM FÖR TILLÄMPNING
(SOM DET HÄNVISAS TILL I ARTIKEL 72)

Direktiv	Tidsfrist för införlivande	Datum för tillämpning
Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/72/EG (EUT L 211, 14.8.2009, s. 55)	3 mars 2011	3 september 2009

BILAGA IV
JÄMFÖRELSETABELL

Direktiv 2009/72/EG	Detta direktiv
Artikel 1	Artikel 1
Artikel 2	Artikel 2
—	Artikel 3
Artiklarna 33 och 41	Artikel 4
—	Artikel 5
Artikel 32	Artikel 6
Artikel 34	Artikel 7
Artikel 7	Artikel 8
Artikel 8	—
Artikel 3.1	Artikel 9.1
Artikel 3.2	Artikel 9.2
Artikel 3.6	Artikel 9.3
Artikel 3.15	Artikel 9.4
Artikel 3.14	Artikel 9.5
Artikel 3.16	—
Artikel 3.4	Artikel 10.1
Bilaga I.1 a	Artikel 10.2 och 10.3
Bilaga I.1 b	Artikel 10.4
Bilaga I.1 c	Artikel 10.5
Bilaga I.1 d	Artikel 10.6 och 10.8
—	Artikel 10.7
Bilaga I.1 f	Artikel 10.9
Bilaga I.1 g	Artikel 10.10
Artikel 3.7	Artikel 10.11
Bilaga I.1 j	Artikel 10.12
Artikel 3.10	—
Artikel 4	—
Artikel 5	—
Artikel 6	—
—	Artikel 11
Artikel 3.5 a och bilaga I.1 e	Artikel 12
—	Artikel 13
—	Artikel 14
—	Artikel 15
—	Artikel 16
—	Artikel 17
—	Artikel 18
Artikel 3.11	Artikel 19.1
—	Artikel 19.2–19.6

Direktiv 2009/72/EG	Detta direktiv
—	Artikel 20
—	Artikel 21
—	Artikel 22
—	Artikel 23
—	Artikel 24
Artikel 3.12	Artikel 25
Artikel 3.13	Artikel 26
Artikel 3.3	Artikel 27
Artikel 3.7	Artikel 28.1
Artikel 3.8	Artikel 28.2
—	Artikel 29
Artikel 24	Artikel 30
Artikel 25	Artikel 31
—	Artikel 32
—	Artikel 33
—	Artikel 34
Artikel 26	Artikel 35
—	Artikel 36
Artikel 27	Artikel 37
Artikel 28	Artikel 38
Artikel 29	Artikel 39
Artikel 12	Artikel 40.1
—	Artikel 40.2–40.8
Artikel 16	Artikel 41
Artikel 23	Artikel 42
Artikel 9	Artikel 43
Artikel 13	Artikel 44
Artikel 14	Artikel 45
Artikel 17	Artikel 46
Artikel 18	Artikel 47
Artikel 19	Artikel 48
Artikel 20	Artikel 49
Artikel 21	Artikel 50
Artikel 22	Artikel 51
Artikel 10	Artikel 52
Artikel 11	Artikel 53
—	Artikel 54
Artikel 30	Artikel 55
Artikel 31	Artikel 56
Artikel 35	Artikel 57
Artikel 36	Artikel 58

Direktiv 2009/72/EG	Detta direktiv
Artikel 37.1	Artikel 59.1
Artikel 37.2	Artikel 59.2
Artikel 37.4	Artikel 59.3
—	Artikel 59.4
Artikel 37.3	Artikel 59.5
Artikel 37.5	Artikel 59.6
Artikel 37.6	Artikel 59.7
Artikel 37.8	—
Artikel 37.7	Artikel 59.8
—	Artikel 59.9
Artikel 37.9	Artikel 59.10
Artikel 37.10	Artikel 60.1
Artikel 37.11	Artikel 60.2
Artikel 37.12	Artikel 60.3
Artikel 37.13	Artikel 60.4
Artikel 37.14	Artikel 60.5
Artikel 37.15	Artikel 60.6
Artikel 37.16	Artikel 60.7
Artikel 37.17	Artikel 60.8
Artikel 38	Artikel 61
—	Artikel 62
Artikel 39	Artikel 63
Artikel 40	Artikel 64
Artikel 42	—
Artikel 43	Artikel 65
Artikel 44	Artikel 66
Artikel 45	—
—	Artikel 67
Artikel 46	Artikel 68
Artikel 47	Artikel 69
—	Artikel 70
Artikel 49	Artikel 71
Artikel 48	Artikel 72
Artikel 50	Artikel 73
Artikel 51	Artikel 74
—	Bilaga I.1–I.4
Artikel 3.9	Bilaga I.5
Bilaga I.2	Bilaga II
—	Bilaga III
—	Bilaga IV

Sammanfattning av Energimarknadsinspektionens rapport Ren energi inom EU – Ett genomförande av fem rättsakter (Ei 2020:02)

Uppdraget

Under 2018 och 2019 beslutade EU att anta åtta nya rättsakter; Elmarknadsdirektivet, Elmarknadsförordningen, Förordningen om riskberedskap, Byråförordningen, Energieffektiviseringsdirektivet, Förnybartdirektivet, Byggnaders energiprestanda samt Styrning av EU:s energipolitik.

Den 24 februari 2019 fick Ei i uppdrag från regeringen att analysera vilka åtgärder som krävs för att genomföra elmarknadsdirektivet¹. I uppdraget ingick även att analysera vilka åtgärder som krävs i Sverige i anslutning till elmarknadsförordningen², byråförordningen³ och förordningen om riskberedskap⁴. I uppdraget har även ingått att beakta förnybartdirektivet och nätkoncessionsutredningens⁵ betänkande samt inhämta synpunkter från Affärsverket svenska kraftnät, Elsäkerhetsverket och Statens energimyndighet.

Genom ett tilläggsuppdrag i maj 2019 fick Ei också uppdraget att utreda vilka åtgärder som krävs för att genomföra artikel 17, 21, 22 och 24.1 i förnybartdirektivet⁶.

Denna rapport innehåller en analys av i vilken utsträckning bestämmelserna i rättsakterna redan är genomförda i svensk lagstiftning, förslag på nya bestämmelser i lag och förordning där så har krävts samt en konsekvensutredning.

Nya bestämmelser enligt elmarknadsdirektivet och förnybartdirektivet

Elmarknadsdirektivet innehåller regler för kunder, elnätsföretag och stamnätsföretag och introducerar nya aktörer såsom aggregatorer och energigemenskaper. Direktivet ska implementeras senast 1 januari 2020 i svensk rätt tillsammans med förnybartdirektivet och energieffektiviseringsdirektivet.

Elmarknadsdirektivet ställer nya krav på elmarknaden. Många av de bestämmelser som tidigare gällde endast konsumenter ska nu omfatta

¹ Europaparlamentets och Rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU

² Europaparlamentets och Rådets förordning (EU) 2019/943 av den 5 juni 2019 om den inre marknaden för el

³ Europaparlamentets och Rådets förordning (EU) 2019/942 av den 5 juni 2019 om inrättande av Europeiska unionens byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter

⁴ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/941 av den 5 juni 2019 om riskberedskap inom elsektorn och om upphävande av direktiv 2005/89/EG

⁵ Översyn av regelverket för nätkoncessioner (dir. 2018:06).

⁶ Direktiv (EU)2018/2001 av den 11 december 2018 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor.

samtliga kunder och i vissa fall små företag. Ei:s förslag förbättrar samtliga kunders rätt till information i avtal och i samband med fakturering från elhandlare och nätföretag. Kunderna har möjlighet att med hjälp av mer information bli mer aktiva på marknaden och fatta beslut utifrån ekonomiska eller samhällsnyttiga överväganden.

Ei:s jämförelseverktyg, Elpriskollen, regleras i lag och ska omfatta erbjudanden för alla elanvändare med en förväntad årsförbrukning under 100 000 kWh. Verktyget ska omfatta så stor del av marknaden som möjligt.

Genom Ei:s förslag introduceras nya aktörer i den svenska lagstiftningen.

- Aggregatorer, som kombinerar kundlaster eller producerad el för försäljning eller inköp på elmarknaden.
- Medborgarenergigemenskaper, som kan bedriva verksamhet som vilken aktör som helst förutom att äga och driva nät, men som ska ha som främsta syfte att ge sina medlemmar miljömässiga, ekonomiska eller sociala samhällsfördelar.
- Gemenskaper för förnybar energi, som ska bedriva verksamhet med förnybar energi i alla former och vars medlemmar ska finnas i närheten av denna verksamhet.

Genom Ei:s förslag förbättras möjligheten och villkoren för kunder som vill uppträda som prosumenter, dvs. har egen produktion av förnybar energi som kan förbrukas av kunden själv eller matas in till nätet.

Ei föreslår att begreppen nätföretag och transmissionsnätsföretag tas bort och ersätts med begreppen systemansvarig för distributionssystem och systemansvarig för överföringssystem. Detta för att begreppen ska vara desamma som används i EU-lagstiftningen.

Genom Ei:s förslag ska samarbetet mellan systemansvariga för distributionssystem respektive överföringssystem blir bättre. De systemansvarigas upphandling av stödtjänster regleras och standardiseras.

Genom Ei:s förslag tillåts inte systemansvariga äga och driva laddningspunkter för elfordon, förutom för eget bruk. Etableringen av laddningspunkter för elfordon förväntas kunna äga rum genom andra aktörer. Inte heller får de systemansvariga driva och äga energilager, om det inte rör sig om helt integrerade nätverkskomponenter eller om marknaden misslyckats med att erbjuda tjänsten i fråga. Systemansvarigas möjlighet att bedriva annan verksamhet än nätverksamhet begränsas.

En annan nyhet som följer av Ei:s förslag är att samtliga systemansvariga för distributionssystem med vissa intervaller ska offentliggöra och lämna in nätutvecklingsplaner till Ei.

Nya uppgifter enligt elmarknadsförordningen

Ei föreslår en bestämmelse som innebär att en elproducent som matar in el i en inmatningspunkt måste se till att någon har åtagit sig balansansvaret i punkten. Ei lämnar även förslag till ändring av lagen om effektreserv.

Så påverkas marknaden

Syftet med Ren energi-paketet är bland annat att öka flexibiliteten och frigöra dess potential samt underlätta för produktion och inköp av förnybar energi. Med de förslag som Ei lämnar ges kunderna ökad kunskap och ökade valmöjligheter. Förslagen leder i viss mån till utökad administration för elleverantörer och systemansvariga. De systemansvarigas verksamhet begränsas samtidigt som upphandling av stödtjänster regleras vilket ska öka användningen av flexibilitetstjänster.

Ei får utökad tillsyn på många områden och andra tillkommande uppgifter som att fatta beslut om godkännande och undantag.

Förslag till lag (2020:xxx) om energigemenskaper

Härigenom föreskrivs följande.

1 kap. Inledande bestämmelser

Lagens tillämpningsområde

1 §

Denna lag innehåller bestämmelser om medborgarenergigemenskaper enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU samt om gemenskaper för förnybar energi enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2018 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor.

Om energigemenskaper

2 §

En energigemenskap kan antingen vara en medborgarenergigemenskap eller en gemenskap för förnybar energi.

En energigemenskap ska vara registrerad.

Lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar tillämpas på energigemenskaper i den utsträckning som anges i denna lag

3 §

En medborgarenergigemenskap är en ekonomisk förening som har till ändamål att ge sina medlemmar miljömässiga, ekonomiska eller sociala samhällsfördelar genom

1. produktion, leverans eller förbrukning av el,
2. aggregering enligt 9 kap. 1–7 §§ ellagen eller energilagring, eller
3. att tillhandahålla laddningspunkter för elfordon, energieffektivitetstjänster eller andra energitjänster till sina medlemmar.

4 §

Med gemenskap för förnybar energi avses i denna lag en ekonomisk förening som har till ändamål att driva verksamhet inom förnybar energi för att ge sina medlemmar miljömässiga, ekonomiska eller sociala samhällsfördelar.

5 §

Med förnybar energi avses energi från förnybara, icke-fossila energikällor, nämligen vindenergi, solenergi och geotermisk energi, omgivningsenergi, tidvattensenergi, vågenergi och annan havsenergi, vattenkraft, biomassa, deponigas, gas från avloppsreningsverk samt biogas.

2 kap. Om medborgarenergigemenskaper

1 §

Medborgarenergigemenskapens stadgar ska innehålla uppgifter om:

1. medborgarenergigemenskapens företagsnamn,
2. den ort i Sverige där medborgarenergigemenskapens styrelse ska ha sitt säte,
3. den verksamhet som medborgarenergigemenskapen ska bedriva,
4. vilken obligatorisk insats som varje medlem ska delta med, hur insatsen ska fullgöras och i vilken utsträckning som en medlem får delta i medborgarenergigemenskapen med en insats som är högre än den obligatoriska,
5. antalet, eller lägsta och högsta antalet, styrelseledamöter, revisorer och eventuella suppleanter och tiden för deras uppdrag,
6. hur en stämma ska sammankallas,
7. de ärenden som ska förekomma på en ordinarie stämma,
8. den tid som medborgarenergigemenskapens räkenskapsår ska omfatta,
9. grunderna för hur medborgarenergigemenskapens vinst ska fördelas, och
10. hur medborgarenergigemenskapens återstående tillgångar ska fördelas när medborgarenergigemenskapen upplöses.

2 §

En medborgarenergigemenskaps företagsnamn ska innehålla ordet medborgarenergigemenskap.

I företagsnamnet får inte ordet bolag eller något annat ord som betecknar ett bolagsförhållande finnas med på ett sätt som kan leda till missförståndet att det är ett bolag som innehar företagsnamnet. Företagsnamnet ska tydligt skilja sig från andra hos Bolagsverket registrerade företagsnamn för gemenskaper och andra juridiska personer samma län som ännu är bestående.

För registrering av en medborgarenergigemenskaps företagsnamn gäller i övrigt lagen (2018:1653) om företagsnamn. I den lagen finns också bestämmelser om förbud mot användning av företagsnamn och om hävning av registrering av företagsnamnet.

3 §

En medborgarenergigemenskap får som elleverantör eller aggregator inte genom bestämmelser i sina stadgar eller på annat sätt inskränka medlemmarnas rättigheter enligt 9 kap. ellagen.

4 §

En medborgarenergigemenskap får inte överföra el för annans räkning på en elektrisk starkströmsledning utanför byggnad.

1 §

En gemenskap för förnybar energi ska bedriva verksamhet inom riket och inom ett väl avgränsat område med begränsad geografisk utbredning.

Endast den som är bosatt eller verksam inom eller på annat sätt har varaktig anknytning till området får antas som medlem i en gemenskap för förnybar energi i det området.

2 §

Gemenskapen för förnybar energis stadgar ska innehålla uppgifter om:

1. gemenskapens företagsnamn,
2. den ort i Sverige där gemenskapens styrelse ska ha sitt säte,
3. den verksamhet som gemenskapen ska bedriva och inom vilket geografiskt område som verksamheten ska bedrivas,
4. vilken obligatorisk insats som varje medlem ska delta med, hur insatsen ska fullgöras och i vilken utsträckning som en medlem får delta i energigemenskapen med en insats som är högre än den obligatoriska,
5. antalet, eller lägsta och högsta antalet, styrelseledamöter, revisorer och eventuella suppleanter och tiden för deras uppdrag,
6. hur en stämma ska sammankallas,
7. de ärenden som ska förekomma på en ordinarie stämma,
8. den tid som gemenskapens räkenskapsår ska omfatta,
9. grunderna för hur gemenskapens vinst ska fördelas, och
10. hur gemenskapens återstående tillgångar ska fördelas när gemenskapen upplöses.

Stadgarna ska även innehålla en bestämmelse med som innebär att näringsidkare endast får beviljas medlemskap om medlemskapet inte är deras primära kommersiella verksamhet eller yrkesverksamhet.

3 §

En gemenskap för förnybar energis företagsnamn ska innehålla begreppet gemenskap för förnybar energi.

I företagsnamnet får inte ordet bolag eller något annat ord som betecknar ett bolagsförhållande finnas med på ett sätt som kan leda till missförståndet att det är ett bolag som innehar företagsnamnet. Företagsnamnet ska tydligt skilja sig från andra hos Bolagsverket registrerade företagsnamn för gemenskaper och andra juridiska personer i samma län som ännu är bestående.

För registrering av en gemenskap för förnybar energis företagsnamn gäller i övrigt lagen (2018:1653) om företagsnamn.

4 §

En gemenskap för förnybar energi får inte som elleverantör eller aggregator genom bestämmelser i sina stadgar eller på annat sätt inskränka medlemmarnas rättigheter enligt 9 kap. ellagen (1997:857).

En gemenskap för förnybar energi får inte som gasleverantör genom bestämmelser i sina stadgar eller på annat sätt inskränka medlemmarnas rättigheter enligt 7 kap. 13–15 §§ och 8 kap. naturgaslagen (2005:403).

En gemenskap för förnybar energi får inte som fjärrvärme- eller fjärrkyleleverantör genom bestämmelser i sina stadgar eller på annat sätt

4 kap. Gemensamma bestämmelser för energigemenskaper

Bildande av en energigemenskap

1 §

En energigemenskap bildas genom att tre eller flera fysiska eller juridiska personer

1. blir sådana medlemmar i gemenskapen som inte är investerande medlemmar,
2. antar stadgar för gemenskapen, och
3. väljer styrelse och minst en revisor.

2 §

Energigemenskapen ska anmälas för registrering i föreningsregistret inom sex månader från bildandet.

Om gemenskapen enligt stadgarna inte ska börja sin verksamhet förrän ett visst villkor har uppfyllts, ska den tid som anges i första stycket räknas från den tidpunkt då villkoret är uppfyllt. Gemenskapen får inte registreras före denna tidpunkt.

3 §

Frågan om energigemenskapens bildande faller, om

1. en anmälan för registrering inte har gjorts inom den tid som anges i 2 §, eller
2. Bolagsverket genom ett beslut som har fått laga kraft har avskrivit ett ärende om sådan registrering eller vägrat registrering.

Om frågan om gemenskapens bildande har fallit, ska inbetalda medlemsinsatser, förlagsinsatser och medlemsavgifter och uppkommen avkastning genast betalas tillbaka. Vid återbetalningen får avdrag göras för kostnader för åtgärder enligt 4 § tredje meningen. Styrelseledamöterna ansvarar solidariskt för återbetalningen

4 §

Innan energigemenskapen har registrerats i föreningsregistret kan den inte förvärva rättigheter eller ta på sig skyldigheter. Den kan inte heller föra talan vid domstol eller någon annan myndighet. Styrelsen kan dock för energigemenskapens räkning föra talan i mål som rör energigemenskapens bildande och vidta andra åtgärder för att kräva in medlemsinsatser, förlagsinsatser och medlemsavgifter.

5 §

Om det uppkommer en skyldighet genom någon åtgärd som vidtas i energigemenskapens namn före registreringen, ansvarar de som har deltagit i åtgärden eller i beslutet om åtgärden solidariskt för skyldigheten. Genom registreringen övergår ansvaret på energigemenskapen, om skyldigheten har uppkommit efter det att energigemenskapen bildades.

6 §

Om det sluts avtal för energigemenskapens räkning före registreringen gäller följande. En avtalspart som vid avtalsslutet inte kände till att energigemenskapen inte var registrerad får frånträda avtalet så länge energigemenskapen inte har registrerats. En avtalspart som kände till att energigemenskapen inte var registrerad får, om inte något annat har avtalats, frånträda avtalet endast om frågan om energigemenskapens bildande har fallit enligt 3 §.

Om stadgarnas innehåll

7 §

Om det ska förekomma regelbundna avgifter till energigemenskapen eller avgifter till energigemenskapen som är beroende av särskilda avgiftsbeslut (medlemsavgifter), ska stadgarna innehålla en uppgift om medlemsavgifternas belopp eller de högsta belopp som avgifterna får bestämmas till.

Om det i energigemenskapen ska förekomma särskilda inträdesavgifter för att utjämna skillnaden mellan den obligatoriska insatsen och en andels värde, ska det anges i stadgarna.

I stadgarna för en energigemenskap får det bestämmas att det får finnas medlemmar som inte ska delta i verksamheten enligt 1 § på sätt som anges där utan som endast ska bidra till den verksamheten med en medlemsinsats (investerande medlemmar).

8 §

Ett beslut om ändring av stadgarna fattas av stämman.

Ett beslut om ändring av stadgarna ska genast anmälas för registrering i föreningsregistret. Beslutet får inte verkställas förrän det har registrerats.

Ett beslut som innebär att de obligatoriska insatserna minskas eller att medlemmarnas insatsskyldighet enligt stadgarna lindras på något annat sätt får inte verkställas förrän ett år efter registreringen.

Särskilt om medlemmarnas rättigheter och skyldigheter

9 §

En energigemenskap ska vara öppen för nya medlemmar. Energigemenskapen får vägra medlemskap om

1. sökanden inte kan förväntas delta i energigemenskapens verksamhet
 - a) som konsument eller annan förbrukare,
 - b) som leverantörer,
 - c) med egen arbetsinsats,
 - d) genom att använda energigemenskapens tjänster, eller
 - e) på liknande sätt som avses i a)-d),

2. sökanden inte uppfyller de krav som med hänsyn till arten och omfattningen av energigemenskapens verksamhet bör ställas på medlemmarna, eller

3. det i övrigt finns särskilda skäl för vägran.

En gemenskap för förnybar energi ska vägra medlemskap om förutsättningarna i 3 kap. 1 § inte är uppfyllda.

I ett beslut om att anta någon som investerande medlem ska det anges att medlemmen är en investerande medlem.

En medlem har rätt att säga upp medlemskapet i energigemenskapen.

10 §

Ett beslut om ändring av stadgarna får inte tillämpas mot en medlem som inte har samtyckt till ändringen, om

1. beslutet innebär att
 - a) medlemmens rätt till energigemenskapens tillgångar vid dess upplösning inskränks,
 - b) medlemmens rätt att få ut ett belopp enligt 10 kap. lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar inskränks,
 - c) medlemmens rätt att gå ur energigemenskapen försämras,
 - d) medlemmens skyldighet att betala insatser eller avgifter till energigemenskapen ökas, eller
 - e) medlemmens rätt till vinst inskränks, och
2. medlemmen säger upp sitt medlemskap inom en månad från det att beslutet fattades eller, om beslutet fattades av fullmäktige, från det att medlemmen underrättades om beslutet.

I ett sådant fall som avses i första stycket får medlemmen, oavsett vad som är bestämt i stadgarna, gå ur energigemenskapen vid utgången av det räkenskapsår som slutar närmast efter en månad efter uppsägningen. Vid utträdet har medlemmen de rättigheter som en medlem som har gått ur energigemenskapen har enligt 11 och 12 §§.

11 §

En medlem som har gått ur energigemenskapen har rätt att sex månader efter det att medlemskapet upphörde få ut sina medlemsinsatser. Detta gäller inte om medlemmens andel förvärvas av någon annan.

Det belopp som betalas ut enligt första eller andra stycket får inte överstiga den del av energigemenskapens eget kapital som avser medlemmen i förhållande till övriga medlemmar. I det sammanhanget ska energigemenskapens eget kapital beräknas enligt den senast fastställda balansräkningen vid den tidpunkt då medlemskapet upphör. Vid beräkningen ska reservfonden, uppskrivningsfonden, kapitalandelsfonden, fonden för utvecklingsutgifter och förlagsinsatserna inte räknas med.

12 §

Om energigemenskapen går i likvidation inom sex månader från det att ett medlemskap upphörde eller energigemenskapen inom samma tid försätts i konkurs, ska den utträdde medlemmens rätt att få ut belopp enligt 11 § bedömas enligt grunderna för reglerna om skifte av energigemenskapens tillgångar.

13 §

En medlem får uteslutas om hen

1. grovt har åsidosatt sina skyldigheter mot energigemenskapen enligt
2. inte längre deltar i energigemenskapens verksamhet på det sätt som avses i 9 §
3. inte längre uppfyller de krav som med hänsyn till arten och omfattningen av energigemenskapens verksamhet bör ställas på medlemmarna.

Ett beslut om uteslutning fattas av stämman, om inte något annat har bestämts i stadgarna.

14 §

Ett medlemskap i energigemenskapen upphör vid utgången av det räkenskapsår som slutar närmast efter en månad sedan medlemmen har sagt upp medlemskapet eller uteslutits om inte annat följer av 2 kap. 3 § eller 3 kap. 4 §.

15 §

Styrelsen ska föra en medlemsförteckning. Förteckningen ska ha till ändamål att ge energigemenskapen, medlemmarna och andra underlag för att bedöma medlemsförhållandena i energigemenskapen.

Om ledning och medlemsinsats m.m.

16 §

För energigemenskaper gäller kap. 6–19 och 21–23 kap. i lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar.

5 kap. Om tillsyn m.m.

Tillsyn

1 §

Tillsynen över efterlevnaden av denna lag utövas av den myndighet som regeringen har utsett att vara nätmyndighet enligt ellagen (1997:857).

2 §

Nätmyndigheten har rätt att på begäran få de upplysningar och ta del av de handlingar som behövs för tillsynen. En begäran får förenas med vite.

En begäran enligt första stycket gäller omedelbart.

3 §

Nätmyndigheten får meddela de förelägganden som behövs för att trygga efterlevnaden av denna lag. Ett föreläggande får förenas med vite.

Överklagande

4 §

Beslut av nätmyndigheten enligt denna lag får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätt.

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.

Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1994:1776) om skatt på energi att 11 kap. 7 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap. Energiskatt på elektrisk kraft

Skattepliktig elektrisk kraft

7 §¹

Skyldigheten att betala energiskatt inträder

1. för den som är skattskyldig enligt 5 § första stycket 1, 2 eller 3, när skattepliktig elektrisk kraft

a) överförs till någon som inte är skattskyldig enligt 5 § första stycket 1, 2 eller 3, eller

b) förbrukas av den skattskyldige, och

2. för den som är skattskyldig enligt 5 § första stycket 4, när elektrisk kraft förs in till Sverige.

Skattskyldighet enligt första stycket 1 a inträder inte vid överföring av elektrisk kraft till det elnät som ägs av den myndighet som är systemansvarig enligt 8 kap. 1 § ellagen (1997:857).

Skattskyldighet enligt första stycket 1 inträder inte om skattskyldighet för den elektriska kraften redan har inträtt, utom i fråga om elektrisk kraft som omfattas av rätt till återbetalning enligt 13 §.

Vid gemensam mätning för en byggnad i enlighet med 3 kap. 10 c § ellagen (1997:857) ska överföringen enligt första stycket 1 a) anses ske i den gemensamma mätpunkten för byggnaden.

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.

Härigenom föreskrivs i fråga om ellagen (1997:857)

dels att 8 kap. 8 b, 11 b, 12–18 §§, och 11 kap. 13–21 §§ ska upphöra att gälla,

dels att 16 a § ska benämnas 16 d §,

dels att 1 kap. 4 a och 5 b §§, 2 kap. 10 §, 3 kap. 1, 1 a, 1 f, 1 g, 1 i–1 k, 7 a, 9 e, 10 b och 16 §§, 4 kap. 8–10 §§, 5 kap. 7, 16–19 och 30 §§, 8 kap. 3 b och 5 a §§, 12 kap. 1–1 b §§, och 13 kap. 5 §, rubrikerna närmast före 3 kap. 1 §, 4 kap. 9 § och 5 kap. 16 § ska ha följande lydelse,

dels att den ska införas ett nytt kapitel, 9 kap, tjugotre nya paragrafer, 1 kap. 3 a, 3 b, 5 c, 6 a–6 c §§, 3 kap. 1 1–1 p, 7 c, 10 c, 14 a, 16 a–16 c, 16 e–16 g §§, 5 kap. 12 a–12 b §§, 8 kap. 4 h §, och närmast före 3 kap. 1 n, 1 o, 16 a, 16 c och 16 f §§ fem nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap. Inledande bestämmelser

Definitioner

3 a §

Med energilagring avses en i elsystemet uppskjutning av den slutliga användningen av el till en senare tidpunkt än produktionstillfället. Med energilagring avses även omvandlingen av elenergi till en form av energi som kan lagras, lagringen av den energin, och den därpå följande återomvandlingen av energin till elenergi eller annan energibärare.

Med energilagransanläggning avses en anläggning i elsystemet där energi lagras.

Med helt integrerade nätkomponenter avses nätkomponenter i överförings- eller distributionssystemet och som används uteslutande för att säkerställa säker och tillförlitlig drift av överförings- eller distributionssystemet.

3 b §

Med en laddningspunkt avses ett gränssnitt där el kan överföras till ett elfordon i taget.

4 a §¹

Med *transmissionsnät* avses i denna lag ett tekniskt och driftsmässigt sammanhängande ledningsnät som har en spänning om 220 kilovolt eller mer, sträcker sig över flera regioner i Sverige och länkar samman det nationella elnätet med elnät i andra länder.

Med regionledning avses en ledning som omfattas av en nätkoncession för linje och inte ingår i ett *transmissionsnät*.

Med *överföringssystem* avses i denna lag ett tekniskt och driftsmässigt sammanhängande ledningsnät som har en spänning om 220 kilovolt eller mer, sträcker sig över flera regioner i Sverige och länkar samman det nationella elnätet med elnät i andra länder.

Med regionledning avses en ledning som omfattas av en nätkoncession för linje och inte ingår i ett *överföringssystem*.

5 b §²

Med transmissionsnätsföretag avses i denna lag den som har nätkoncession för ledning som ingår i ett transmissionsnät.

Med en systemansvarig för överföringssystem avses en fysisk eller juridisk person som ansvarar för drift och underhåll och, vid behov, utbyggnad av överföringssystemet inom ett visst område och, i tillämpliga fall, dess sammanlänkningar till andra överföringssystem.

5 c §

Med en systemansvarig för distributionssystem avses en fysisk eller juridisk person som ansvarar för drift, underhåll och, vid behov, utbyggnad av distributionssystem inom ett visst område eller som driver regionledning med stöd av nätkoncession för linje.

6 a §

Med dynamiskt pris avses pris avtalat mellan elleverantör och elanvändare som återspeglar prisförändringarna på spotmarknaden med ett intervall som minst motsvarar frekvensen för avräkning på marknaden.

6 b §

Med stödtjänst avses en tjänst som behövs för driften av ett över-

¹ Senaste lydelse enligt lag (2018:1448)

² Senaste lydelse enligt lag (2018:1448)

förings- eller distributionssystem, inklusive balansering och icke-frekvensrelaterade stödtjänster men inte hantering av överbelastning.

Med en icke-frekvensrelaterad stödtjänst avses en tjänst som används av en systemansvarig för överförings- eller distributionssystem för spänningsreglering i stationärt tillstånd, snabba inmatningar av reaktiv effekt, tröghet för upprätthållande av stabiliteten i lokala nät, kortslutningsström, förmåga till dödnätsstart och till ö-drift.

6 c §

Med små företag avses företag med färre än 50 anställda och vars årsomsättning eller årliga balansomslutning inte överstiger 100 miljoner kronor.

2 kap. Nätkoncession m.m.

Förutsättningar för meddelande av nätkoncession

10 §³

En nätkoncession får ges endast om nätkoncessionshavaren från allmän synpunkt är lämplig att utöva nätverksamhet. En nätkoncession för område får ges endast den som dessutom är lämplig att bedriva nätverksamhet inom koncessionsområdet.

En nätkoncession för en utlandsförbindelse får ges till och innehas endast av *ett transmissionsnät-företag* eller en juridisk person där *ett sådant företag har ett bestämmande inflytande*. Detta gäller dock inte om ledningen endast har liten betydelse för den samlade överföringen av el till och från utlandet.

En nätkoncession för en utlandsförbindelse får ges till och innehas endast av *en systemansvarig för överföringsystem som innehar nätkoncession för de huvudsakliga befintliga utlandsförbindelserna* eller en juridisk person där *en sådan systemansvarig har ett bestämmande inflytande*. Detta gäller dock inte om ledningen endast har liten betydelse för den samlade överföringen av el till och från utlandet

³ Senaste lydelse enligt lag (2018:1448)

Inledande bestämmelse

Systemansvar

Ett företag som bedriver nätverksamhet ansvarar för drift och underhåll och, vid behov, utbyggnad av sitt ledningsnät och, i tillämpliga fall, dess anslutning till andra ledningsnät. Företaget svarar också för att dess ledningsnät är säkert, tillförlitligt och effektivt och för att det på lång sikt kan uppfylla rimliga krav på överföring av el.

1 §⁴

En systemansvarig för överföringssystem ansvarar för drift och underhåll och, vid behov, utbyggnad av sitt ledningsnät och, i tillämpliga fall, dess anslutning till andra ledningsnät. En systemansvarig för överföringssystem svarar också för att dess ledningsnät är säkert, tillförlitligt, effektivt och för att det kan uppfylla rimliga krav på överföring av el.

En systemansvarig för distributionssystem ansvarar för drift och underhåll och, vid behov, utbyggnad av sitt ledningsnät och, i tillämpliga fall, dess anslutning till andra ledningsnät. En systemansvarig för distributionssystem svarar också för att dess ledningsnät är säkert, tillförlitligt, effektivt och att distributionssystemet därutöver kan uppfylla rimliga krav på säker eldistribution.

En systemansvarig för distributionssystem ska samarbeta med systemansvariga för överföringssystemet så att marknadsaktörerna som är anslutna till deras nät kan delta på slutkunds, grossist- och balansmarknaderna.

Avgränsning av nätverksamhet

1 a §⁵

En juridisk person som bedriver nätverksamhet får inte bedriva produktion av eller handel med el. Ett transmissionsnätsföretag får inte heller bedriva produktion av eller handel med naturgas.

Trots första stycket får produktion av el bedrivas tillsammans med

En systemansvarig för distributionssystem får inte bedriva annan verksamhet än nätverksamhet.

Trots vad som anges i första stycket får en systemansvarig för

⁴ Senaste lydelse enligt lag (2005:4004)

⁵ Senaste lydelse enligt lag (2018:1448)

nätverksamhet av samma juridiska person, om produktionen

1. uteslutande är avsedd att täcka nätförluster, eller

2. sker tillfälligt i syfte att ersätta utebliven el vid elavbrott.

distributionssystem som bedriver nätverksamhet också äga, utveckla, förvalta eller driva andra nät än elnät och bedriva produktion av el, om produktionen sker tillfälligt i syfte att ersätta utebliven el vid elavbrott. En systemansvarig för distributionssystem som bedriver nätverksamhet får även utföra underhåll och reparationer åt en annan juridisk person som bedriver nätverksamhet.

Nätmyndigheten får bevilja undantag från kravet i första stycket om en systemansvarig för distributionssystem kan visa att en verksamhet är nödvändig för att denne ska kunna fullgöra sina skyldigheter enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 2019/943 av den 5 juni 2019 om den inre marknaden för el samt att någon annan inte kan bedriva den aktuella verksamheten.

Regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, får utfärda föreskrifter om vilka verksamheter som ska anses nödvändiga för att en systemansvarig för distributionssystem ska kunna följa sina skyldigheter enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 2019/943 av den 5 juni 2019 om den inre marknaden för el.

1 f §⁶

Ett transmissionsnät ska vara oberoende av företag som bedriver produktion av eller handel med el eller naturgas.

En systemansvarig för överföringssystem ska vara oberoende av företag som bedriver produktion av eller handel med el eller naturgas.

1 g §⁷

Den som ensam eller tillsammans med någon annan utövar kontroll över ett företag som bedriver produktion av eller handel med el eller naturgas, får inte utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot *ett transmissionsnät*.

Den som ensam eller tillsammans med någon annan utövar kontroll över ett företag som bedriver produktion av eller handel med el eller naturgas, får inte utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot *en systemansvarig för överföringssystem*.

Den som ensam eller tillsammans med någon annan utövar kontroll över *ett transmissionsnät*, får inte utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot ett företag som bedriver produktion av eller handel med el eller naturgas.

Den som ensam eller tillsammans med någon annan utövar kontroll över *en systemansvarig för överföringssystem*, får inte utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot ett företag som bedriver produktion av eller handel med el eller naturgas.

Den som ensam eller tillsammans med någon annan får utse ledamöter till styrelsen eller motsvarande organ hos *ett transmissionsnät*, får inte utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot ett företag som bedriver produktion av eller handel med el.

Den som ensam eller tillsammans med någon annan får utse ledamöter till styrelsen eller motsvarande organ hos *en systemansvarig för överföringssystem*, får inte utöva kontroll över eller någon rättighet gentemot ett företag som bedriver produktion av eller handel med el.

1 i §⁸

Bestämmelserna i 1 f och 1 g §§ hindrar inte att *ett transmissionsnät* bedriver sådan produktion av el som avses i 1 a § andra stycket eller ingår i samma koncern som ett företag som bedriver produktion av el som uteslutande är knuten till driften av *transmissionsnätets* ledningsnät.

Bestämmelserna i 1 f och 1 g §§ hindrar inte att *en systemansvarig för överföringssystem* bedriver sådan produktion av el som avses i 1 i § andra stycket eller ingår i samma koncern som ett företag som bedriver produktion av el som uteslutande är knuten till driften av en systemansvarig för överföringssystemets ledningsnät.

⁶ Senaste lydelse enligt lag (2018:1448)

⁷ Senaste lydelse enligt lag (2018:1448)

⁸ Senaste lydelse enligt lag (2018:1448)

1 j §⁹

En styrelseledamot, verkställande direktör, firmatecknare eller annan person med liknande ställning i ett transmissionsnätsföretag får inte samtidigt ha en motsvarande ställning i ett företag som bedriver produktion av eller handel med el med undantag för ett sådant produktionsföretag som avses i 1 i §.

En styrelseledamot, verkställande direktör, firmatecknare eller annan person med liknande ställning hos en systemansvarig för överföringssystem får inte samtidigt ha en motsvarande ställning i ett företag som bedriver produktion av eller handel med el med undantag för ett sådant produktionsföretag som avses i 1 i §.

1 k §¹⁰

Om ett transmissionsnätsföretag ingår i en koncern där en annan del bedriver produktion av eller handel med el, får åtgärder som vidtas av företaget i koncernen för att säkerställa att kraven i 1 f, 1 g och 1 j §§ är uppfyllda inte innebära att personal eller kommersiellt känsliga uppgifter överförs från transmissionsnätsföretaget till ett företag som bedriver produktion av eller handel med el.

Om en systemansvarig för överföringssystem ingår i en koncern där en annan del bedriver produktion av eller handel med el, får åtgärder som vidtas av företaget i koncernen för att säkerställa att kraven i 1 f, 1 g och 1 j §§ är uppfyllda inte innebära att personal eller kommersiellt känsliga uppgifter överförs från en systemansvarig för överföringssystem till ett företag som bedriver produktion av eller handel med el.

1 l §

En systemansvarig för överföringssystem får inte bedriva annan verksamhet än nätverksamhet.

Trots vad som anges i första stycket får en systemansvarig för överföringssystem också äga, utveckla, förvalta eller driva andra nät än elnät och bedriva produktion av el, om produktionen sker tillfälligt i syfte att ersätta utebliven el vid elavbrott. En systemansvarig för överföringssystem som bedriver nätverksamhet får även utföra underhåll och reparationer åt en annan juridisk person som bedriver nätverksamhet.

Nätmyndigheten får bevilja undantag från kravet i första stycket om en systemansvarig för över-

⁹ Senaste lydelse enligt lag (2018:1448)

¹⁰ Senaste lydelse enligt lag (2018:1448)

föringsssystem kan visa att en verksamhet är nödvändig för att denne ska kunna fullgöra sina skyldigheter enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 2019/943 av den 5 juni 2019 om den inre marknaden för el samt att någon annan inte kan bedriva den aktuella verksamheten.

Laddningspunkter för elfordon

I m §

En systemansvarig för distributionssystem får inte äga, utveckla, förvalta eller driva laddningspunkter. En systemansvarig för distributionssystem får dock äga och driva laddningspunkter uteslutande för eget bruk.

Ägande av energilagringsanläggningar

I n §

En systemansvarig får inte äga eller driva en energilagringsanläggning.

Trots vad som anges i första stycket får en systemansvarig äga eller driva en energilagringsanläggning efter godkännande från nätmyndigheten. Godkännande ska lämnas om energilagringsanläggningen är en helt integrerad nätkomponent.

En systemansvarig får även äga eller driva energilagringsanläggningar under förutsättning att samtliga följande villkor är uppfyllda:

a) Andra parter än en systemansvarig har, efter ett öppet, transparent och icke-diskriminerande anbudsförfarande, som granskats och godkänts av nät-

myndigheten, inte fått rätt att äga eller driva en sådan anläggning, eller inte kunnat tillhandahålla motsvarande energilagringstjänst varken till rimlig kostnad eller inom rimlig tid.

b) Anläggningen är nödvändig för att en systemansvarig ska kunna fullgöra sina skyldigheter enligt 3 kap. 1 § ellagen avseende effektiv, tillförlitlig och säker drift av distributions- eller överförings-systemet, och anläggningen inte används för att köpa eller sälja el på elmarknaderna.

c) Nätmyndigheten har bedömt behovet av ett sådant undantag och gjort en bedömning av anbuds-förfarandet, däribland villkoren för anbuds-förfarandet, och lämnat sitt godkännande.

1 o §

Om ett undantag beviljas från bestämmelsen i 1 n § tredje stycket ska nätmyndigheten hålla ett offentligt samråd om befintliga energilagransanläggningar för att bedöma den potentiella tillgängligheten och det potentiella intresset av att investera i sådana anläggningar. Ett sådant samråd ska ske minst vart femte år, dock tidigast två år efter det att ett undantag har beviljats eller ett samråd har avslutats.

Om det offentliga samrådet visar att tredje part kan äga eller driva en energilagransanläggning på ett kostnadseffektivt sätt ska en systemansvarigs energilagransanläggning fasas ut inom 18 månader.

Första stycket gäller inte för batterilagransanläggningar som ägs och drivs av en systemansvarig för distributionssystem och som har ett slutgiltigt investeringsbeslut före den 4 juli 2019, om dessa batterilagransanläggningar

a) har anslutits till nätet senast den 3 juli 2021,

b) har integrerats i distributions-systemet,

c) endast används för omedelbart återställande av nätsäkerheten vid oplanerade händelser i elnätet, och

d) inte används för att köpa eller sälja el.

Första stycket gäller inte för batterilagransanläggningar som ägs och drivs av en systemansvarig för överföringssystem och som har ett slutgiltigt investeringsbeslut före den 1 januari 2025, om dessa batterilagransanläggningar

a) har anslutits till nätet senast den 31 december 2026,

b) har integrerats i överföringssystemet,

c) endast används för omedelbart återställande av nätsäkerheten vid oplanerade händelser i elnätet, och

d) inte används för att köpa eller sälja el.

1 p §

Nätmyndigheten ska anmäla ett beslut om undantag enligt 1 n § tredje stycket till Europeiska kommissionen och till Europeiska unionens byrå för samarbete mellan tillsynsmyndigheter tillsammans med relevant information om ansökan och om skälen för att bevilja undantag.

Skyldighet att ansluta en anläggning

7 a §¹¹

En nätkoncessionshavare som är skyldig att ansluta en anläggning enligt eller 7 § ska genomföra anslutningen inom skälig tid.

Anslutningsskyldigheten ska fullgöras inom två år från det att nätkoncessionshavaren har tagit emot en begäran om anslutning, om inte en längre tid är nödvändig med hänsyn till anslutningens omfattning och tekniska utformning eller det annars finns särskilda skäl.

En anläggning för produktion av förnybar energi som producerar el

vars inmatning kan ske med en effekt om högst 43,5 kilowatt har rätt att bli ansluten om inte nät-koncessionshavaren har avslagit ansökan inom en månad efter det att anmälan har kommit in till nät-koncessionshavaren.

7 c §

Om anslutning har vägrats enligt 6 eller 7 § på grund av bristande kapacitet i elnätet ska nätkoncessionshavaren på begäran ge relevant information om vilka åtgärder som skulle krävas för att möjliggöra anslutning.

Avser en vägrad anslutning en anslutning av laddningspunkt ska informationen enligt första stycket alltid ges i samband med meddelandet om att anslutningen vägras.

Nätkoncessionshavaren får ta ut en skälig avgift för att täcka kostnader för att ge den information som avses i första stycket.

Twister i frågor som avses i första eller tredje stycket prövas av nätmyndigheten. En tvist prövas dock inte om det visas att ansökan om prövning kommit in till nätmyndigheten senare än två år efter det att nätkoncessionshavaren sänt ett skriftligt ställningstagande till berörd part under dennes senaste kända adress.

Underlag och information om leveranssäkerhet

9 e §¹²

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. innehåll i samt redovisning och offentliggörande av analyser och åtgärdsplaner enligt 9 c §,
2. information till elanvändarna
2. information till elanvändarna enligt 9 d §, och

¹² Senaste lydelse enligt lag (2010:164)

3. skyldighet att rapportera elavbrott till den myndighet som regeringen bestämmer.

3. skyldighet att rapportera elavbrott till den myndighet som regeringen bestämmer, och

4. skyldighet att rapportera den tid det har tagit att reparera en anläggning efter ett oplanerat elavbrott.

Skyldighet att mäta och beräkna överförd el

10 b §¹³

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. mätning, beräkning och rapportering enligt 10 och 10 a §§, och
2. de funktionskrav som mätsystem och mätutrustning ska uppfylla.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. mätning, beräkning och rapportering enligt 10, 10 a och 10 c §§, och
2. de funktionskrav som mätsystem och mätutrustning ska uppfylla.

10 c §

Om överföring av el inom en byggnad, som huvudsakligen används för bostadsändamål sker till flera elanvändare med egna abonnemang ska, om innehavaren av byggnaden begär det, mätning av mängden överförd el och dess fördelning över tiden även ske för hela byggnaden.

Om en byggnad har flera innehavare ska begäran enligt första stycket vara gemensam.

Kostnader för mätning och beräkning

14 a §

En nätkoncessionshavare får inte ta ut någon avgift för en mätare med tillhörande insamlingsutrustning, eller för installation av en sådan mätare, som enligt 10 c § installeras på begäran av innehavaren av en byggnad.

Twister i frågor som avses i första stycket prövas av nätmyndigheten. En tvist prövas dock inte om det

visas att ansökan om prövning kommit in till nätmyndigheten senare än två år efter det att nät-koncessionshavaren sänt ett skriftligt ställningstagande till berörd part under dennes senaste kända adress.

Anskaffande av el som behövs för nätverksamheten

16 §¹⁴

Den som har nätkoncession får inte ställa upp villkor som utesluter elproducenter från att tillhandahålla el som är avsedd att täcka nätförluster eller behövs för driften av ledningsnätet med hänvisning endast till kraftslag.

Nätkoncessionshavaren ska anskaffa den el som är avsedd för sådana ändamål som anges i första stycket på ett öppet, icke-diskriminerande och marknadsorienterat sätt.

En systemansvarig för överförings- eller distributionssystem får inte ställa upp villkor som utesluter elproducenter från att tillhandahålla el som är avsedd att täcka nätförluster eller behövs för driften av ledningsnätet med hänvisning endast till kraftslag.

En systemansvarig ska anskaffa den el som är avsedd för sådana ändamål som anges i första stycket på ett öppet, icke-diskriminerande och marknadsorienterat sätt.

Anskaffande av stödtjänster

16 a §

En systemansvarig för överförings- eller distributionssystem ska anskaffa de stödtjänster som behövs för elnätets effektiva, tillförlitliga och säkra drift på ett öppet, icke-diskriminerande och marknadsorienterat sätt.

Bestämmelserna i första stycket gäller inte för helt integrerade nätkomponenter.

En systemansvarig får inte ingå avtal enligt första stycket förrän de metoder som används för att utforma avtalen har godkänts av nätmyndigheten.

Godkännande ska lämnas, om metoderna kan antas leda till att villkoren i avtalen uppfyller kraven i första stycket.

¹⁴ Senaste lydelse enligt lag (2014:270)

En systemansvarig ska offentliggöra vilka stödtjänster som ska anskaffas enligt första stycket samt villkoren för dessa stödtjänster

16 b §

Nätmyndigheten får bevilja undantag från kravet i 16 a § första stycket på att icke frekvensrelaterade stödtjänster ska anskaffas på ett öppet, icke-diskriminerande och marknadsorienterat sätt. Ett sådant undantag ska beviljas om en systemansvarig kan visa att ett marknadsbaserat tillhandahållande av icke frekvensrelaterade stödtjänster är ekonomiskt ineffektivt.

Anskaffande av flexibilitetstjänster

16 c §

En systemansvarig för distributionssystem som ska anskaffa flexibilitetstjänster ska ta fram specifikationer för sådana tjänster. En systemansvarig ska i sådana fall också ta fram en förteckning med lämpliga standardiserade marknadsprodukter för dessa tjänster.

Innan förteckningen enligt första stycket fastställs ska samråd ha hållits med berörda parter.

En systemansvarig för distributionssystem ska efter godkännande från nätmyndigheten offentliggöra förteckningen enligt första stycket.

Regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, får meddela närmare föreskrifter om offentliggörandet enligt tredje stycket.

Efterfrågefleksibilitet

16 e §

Systemansvariga för överförings- och distributionssystem ska lämna uppgifter till nätmyndigheten om utvecklingen av ett smart elnät.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om systemansvariga för överförings- och distributionssystemens skyldighet att lämna uppgifter enligt första stycket.

Nätutvecklingsplaner

16 f §

En systemansvarig för distributionssystem ska ta fram en nätutvecklingsplan för sin verksamhet. Nätutvecklingsplanen ska offentliggöras minst vartannat år och ges in till nätmyndigheten.

Regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, får meddela närmare föreskrifter om hur nätutvecklingsplanen ska tas fram samt vad den ska innehålla.

16 g §

En systemansvarig för överföringssystem ska vartannat år upprätta en tioårig nätutvecklingsplan samt lämna in planen till nätmyndigheten.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om systemansvariga för överföringssystemens skyldighet enligt första stycket.

4 kap. Nättariffer

Särskilt om nättariffer för överföring av el för linje

Regionledning

8 §¹⁵

På en regionledning ska inom varje normalt spänningsintervall nättariffen utformas utifrån nätkoncessionshavarens kostnader för samtliga regionledningar i hela landet som kan hänföras till respektive spänningsintervall.

Den del av de beräknade kostnaderna som utgörs av betalning för Den del av de beräknade kostnaderna som utgörs av betalning för

¹⁵ Senaste lydelse enligt lag (2019:902)

överföring på *transmissionsnät* och på andra regionledningar ska dock beaktas samlat endast för nätkoncessionshavarens samtliga regionledningar inom en och samma nätregion.

Transmissionsnät

På ett *transmissionsnät* får nättariffen för överföring av el utformas med hänsyn till var på nätkoncessionshavarens ledningsnät en anslutningspunkt finns.

överföring på *överföringssystem* och på andra regionledningar ska dock beaktas samlat endast för nätkoncessionshavarens samtliga regionledningar inom en och samma nätregion.

Överföringssystem

9 §¹⁶

På ett *överföringssystem* får nättariffen för överföring av el utformas med hänsyn till var på nätkoncessionshavarens ledningsnät en anslutningspunkt finns.

Särskilt om nättariffer för mindre produktionsanläggningar

10 §¹⁷

En innehavare av en produktionsanläggning som kan leverera en effekt om högst 1 500 kilowatt ska för överföring av el betala endast den del av avgiften enligt nättariffen som motsvarar den årliga kostnaden för mätning, beräkning och rapportering på nätkoncessionshavarens nät. Innehavaren ska dessutom betala engångsavgift för anslutning.

Om flera sådana anläggningar som är belägna i närheten av varandra gemensamt matar in el på ledningsnätet, ska anläggningarna betraktas som separata anläggningar vid tillämpningen av denna paragraf.

En elanvändare som har ett säkringsabonnemang om högst 63 ampere och som producerar el vars inmatning kan ske med en effekt om högst 43,5 kilowatt ska inte betala någon avgift för inmatningen. *Detta gäller dock bara om elanvändaren under ett kalenderår har tagit ut mer el från elsystemet än han har matat in på systemet.*

En elanvändare som har ett säkringsabonnemang om högst 63 ampere och som producerar el vars inmatning kan ske med en effekt om högst 43,5 kilowatt ska inte betala någon avgift för inmatningen. *Om en sådan produktionsanläggning ansluts där en anläggning för användning av el redan är ansluten får inte någon engångsavgift tas ut för anslutningen om produktionsanläggningen ansluts med en effekt som inte överstiger uttagsabonnemangets effekt.*

Tvister i frågor som avses i första och tredje styckena prövas av nätmyndigheten. En tvist prövas dock inte om det visas att ansökan om prövning kommit in till nätmyndigheten senare än två år efter det att nätkoncessionshavaren sänt ett skriftligt ställningstagande till berörd part under dennes senaste kända adress.

¹⁶ Senaste lydelse enligt lag (2018:1448)

¹⁷ Senaste lydelse enligt lag (2018:1448)

5 kap. Intäktsram för nätverksamhet

Kapitalkostnader

7 §¹⁸

Kapitalbasen ska beräknas med utgångspunkt i de tillgångar som nätkoncessionshavaren använder för att bedriva nätverksamheten och med hänsyn till investeringar och avskrivningar under tillsynsperioden.

En tillgång som inte behövs för att bedriva verksamheten ska anses ingå i kapitalbasen, om det skulle vara oskäligt mot nätkoncessionshavaren att bortse från tillgången.

En tillgång som inte behövs för att bedriva verksamheten ska anses ingå i kapitalbasen, om det skulle vara oskäligt mot nätkoncessionshavaren att bortse från tillgången. *Motsvarande ska gälla för en energilagringsanläggning som fasas ut med stöd av 3 kap 1 o §.*

Effektivt utnyttjande av elnätet

12 a §

När intäktsramen bestäms ska hänsyn tas till i vilken utsträckning flexibilitetsjänster utnyttjas för att förbättra effektiviteten i nätverksamheten. En sådan bedömning får medföra en ökning eller minskning av intäktsramens storlek.

12 b §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vad som avses med att flexibilitetsjänster förbättrar effektiviteten i nätverksamheten.

Intäktsram för transmissionsnät

Intäktsram för överföringssystem

16 §¹⁹

En intäktsram ska bestämmas för intäkter från ett *transmissionsnät*.

En intäktsram ska bestämmas för intäkter från ett *överföringssystem*.

17 §²⁰

Om ett *transmissionsnätsföretag* är systemansvarig myndighet, ska

Om en *systemansvarig för överföringssystem* är systemansvarig

¹⁸ Senaste lydelse enligt lag (2018:1448)

¹⁹ Senaste lydelse enligt lag (2018:1448)

²⁰ Senaste lydelse enligt lag (2018:1448)

den del av verksamheten som inte kan hänföras till en viss kund eller kundkategori anses ingå i företagens nätverksamhet när intäktsramen bestäms.

myndighet, ska den del av verksamheten som inte kan hänföras till en viss kund eller kundkategori anses ingå i företagens nätverksamhet när intäktsramen bestäms.

18 §²¹

Om ett transmissionsnätfsföretag deltar i ett europeiskt samarbete som syftar till att utveckla och vidmakthålla en fungerande europeisk marknad för el, ska även den verksamheten anses ingå i företagens nätverksamhet när intäktsramen bestäms.

Om en systemansvarig för överföringssystem deltar i ett europeiskt samarbete som syftar till att utveckla och vidmakthålla en fungerande europeisk marknad för el, ska även den verksamheten anses ingå i företagens nätverksamhet när intäktsramen bestäms.

19 §²²

Om ett transmissionsnätfsföretag är en statlig myndighet och har finansierat en förstärkning av elnätet enligt ett sådant avtal som avses i 4 kap. 9 b §, ska, när intäktsramen bestäms, företagens kostnader med anledning av avtalet anses ha uppstått i företagens nätverksamhet.

Om en systemansvarig för överföringssystem är en statlig myndighet och har finansierat en förstärkning av elnätet enligt ett sådant avtal som avses i 4 kap. 9 b §, ska, när intäktsramen bestäms, företagens kostnader med anledning av avtalet anses ha uppstått i företagens nätverksamhet.

Beräkning av intäkter

30 §²³

Om ett transmissionsnätfsföretag är en statlig myndighet och har finansierat en förstärkning av elnätet enligt ett sådant avtal som avses i 4 kap. 9 b §, ska intäkter med anledning av avtalet anses vara intäkter från överföring av el vid avstämning mot intäktsramen.

Om en systemansvarig för överföringssystem är en statlig myndighet och har finansierat en förstärkning av elnätet enligt ett sådant avtal som avses i 4 kap. 9 b §, ska intäkter med anledning av avtalet anses vara intäkter från överföring av el vid avstämning mot intäktsramen.

8 kap. Övergripande systemansvar och balansansvar m.m.

Driftsäkerhet

3 b §²⁴

Den systemansvariga myndigheten ska fastställa mål för drift-

heten ska fastställa mål för drift-

²¹ Senaste lydelse enligt lag (2018:1448)

²² Senaste lydelse enligt lag (2018:1448)

²³ Senaste lydelse enligt lag (2018:1448)

²⁴ Senaste lydelse enligt lag (2018:1448)

säkerhet under förutsebara förhållanden på *transmissionsnät* i Sverige och på de utlandsförbindelser som är anslutna till ett sådant *transmissionsnät*. Målen ska vara objektiva, öppna och icke-diskriminerande. De ska underställas regeringen för godkännande. Regeringen bestämmer hur de godkända målen ska offentliggöras.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om de krav och skyldigheter som måste iaktas för att de enligt första stycket godkända målen ska uppnås.

Innan föreskrifterna meddelas ska samråd ske med systemansvariga i länder vars elsystem är förbundna med *transmissionsnät* i Sverige.

säkerhet under förutsebara förhållanden på *överföringssystem* i Sverige och på de utlandsförbindelser som är anslutna till ett sådant *överföringssystem*. Målen ska vara objektiva, öppna och icke-diskriminerande. De ska underställas regeringen för godkännande. Regeringen bestämmer hur de godkända målen ska offentliggöras.

Innan föreskrifterna meddelas ska samråd ske med systemansvariga i länder vars elsystem är förbundna med *överföringssystem* i Sverige.

Balansansvar

4 h §

En elproducent som matar in el i en inmatningspunkt ska se till att någon har åtagit sig balansansvaret. I annat fall får elproducenten inte mata in elen.

Första stycket gäller inte om elproducenten är en elanvändare som har rätt att efter begäran få skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el enligt 67 kap. inkomstskattelagen (1999:1229). I sådant fall ska det elhandelsföretag som tar emot elen från produktionsanläggningen se till att någon har åtagit sig balansansvaret.

5 a §²⁵

En elleverantör som levererar el till en elanvändare som har rätt till skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el enligt 67 kap. inkomstskattelagen (1999:1229) är skyldig att ta emot den el som matas in från elanvändarens produktionsanläggning.

En elleverantör som levererar el till en elanvändare som har rätt efter begäran få skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el enligt 67 kap. inkomstskattelagen (1999:1229) är skyldig att på *skäliga villkor* ta emot den el som matas in från elanvändarens produktionsanläggning.

²⁵ Senaste lydelse enligt lag (2014:1467)

9 kap. Bestämmelser om aggregatorer, elleverantörer och elanvändare

Aggregering

1 §

Med aggregering avses en sammanslagning av flera kundlaster eller producerad el för försäljning, inköp eller auktionering på elmarknader.

Med aggregator avses en fysisk eller juridisk person som tillhandahåller tjänster för aggregering.

En oberoende aggregator är en fysisk eller juridisk person som tillhandahåller tjänster för aggregering och som inte är ansluten till elanvändarens elleverantör.

2 §

En systemansvarig för överförings- eller distributionssystem, en elleverantör eller en balansansvarig får inte, utan sakliga skäl, hindra en aggregator från att utföra tjänster för aggregering.

En systemansvarig för överförings- eller distributionssystem får inte diskriminera aggregatorer vid anskaffande av stödtjänster.

3 §

En aggregator får bara utföra tjänster för aggregering bakom en uttags- eller inmatningspunkt om denne har åtagit sig det ekonomiska ansvaret för de obalanser som aggregeringen orsakar.

Ett åtagande enligt första stycket kan göras genom avtal med den som har balansansvar i uttags- eller inmatningspunkten, eller genom att aggregatorn själv är balansansvarig.

4 §

Den som har balansansvar är, om det inte finns särskilda skäl, skyldig att ingå ett avtal enligt 3 § andra stycket med den aggregator som begär det.

Aggregatorn och den balansansvarige får inte ingå avtal enligt 3 § andra stycket förrän villkoren har godkänts av nätmyndigheten. Godkännande ska lämnas om villkoren i avtalen uppfyller kraven i tredje stycket.

Villkoren i avtalen enligt 3 § andra stycket ska vara objektiva, icke-diskriminerande och sakligt grundade.

Twister om skyldigheten enligt första stycket prövas av nätmyndigheten.

Den balansansvarige ska offentliggöra de villkor som de tillämpar i avtalen enligt 3 § andra stycket.

Regeringen, eller den myndighet som regeringen utser, får meddela föreskrifter om offentliggörande av villkor enligt femte stycket.

5 §

En aggregator får ingå avtal om tjänster för aggregering i en viss uttagpunkt endast med den elanvändare som enligt avtal med nätkoncessionshavaren har rätt att ta ut el i den uttagpunkten.

6 §

En elanvändare har rätt att ingå avtal om aggregering utan godkännande från tredje part.

En systemansvarig för överförings- eller distributionssystem, en elleverantör eller en balansansvarig får inte ta ut avgifter från elanvändare, ställa tekniska, administrativa eller andra krav med anledning av ett avtal enligt första stycket.

7 §

Bestämmelserna i 8–10 och 23–24 §§ är tillämpliga för aggregatorer och elanvändare med avtal med en aggregator.

Elanvändaren har på begäran och utan kostnad i samband med debitering enligt 26 § rätt till uppgifter av aggregatorn om levererad el, såld el eller utfallet av annan kombinerad tjänst eller uppdrag.

Avtalet mellan elleverantör och elanvändare

8 §

Ett avtal mellan en elanvändare och en elleverantör om leverans av el i elanvändarens uttagpunkt ska innehålla

1. uppgifter om elleverantörens namn, adress, telefonnummer och webbplats,

2. elleverantörens åtagande gentemot elanvändaren,

3. när avtalet träffas och vid vilken tidpunkt elleverantören planerar att överta leveranserna till elanvändare,

4. var elanvändare kan finna information om elleverantörens priser och övriga villkor,

5. vilka kombinerade tjänster som erbjuds

6. villkoren för fakturering och betalning

7. den tid som avtalet löper eller om det löper tills vidare,

8. vad som gäller avseende förlängning av ett avtal som löper under en viss tid,

9. villkoren för uppsägning av avtalet,

10. hur ersättningen beräknas vid uppsägning i förtid av ett avtal som löper under viss tid

11. villkoren för ersättning om elleverantören inte uppfyller sitt åtagande enligt avtalet,

12. hur elleverantören på sin webbplats samt på begäran på

annat sätt tillhandahåller den ytterligare kundrelaterade information som anges i 21 §.

Elleverantören ska tillhandahålla en sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren på ett väl synligt sätt och uttryckt på ett kortfattat och enkelt språk.

Information om avtalsvillkoren och uppgifterna enligt första och andra stycket ska lämnas till elanvändare innan avtalet ingås eller bekräftas. Detta gäller också om avtalet ingås genom en mellanhand.

9 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om vilka avtalsvillkor som ska anges i sammanfattningen enligt 8 § andra stycket och på vilket sätt tillhandahållandet ska ske.

10 §

Elleverantören ska på begäran tillhandahålla elanvändarna information om tillämpliga priser, tariffer och om standardvillkor för utnyttjande av eltjänster.

Skyldigheten att erbjuda avtal med dynamiska priser

11 §

En elanvändare som har mätare som mäter mängden överförd el med ett tidsintervall om högst en timme har rätt att begära ett avtal om dynamiskt pris med en elleverantör som har avtal med fler än 200 000 elanvändare.

Elleverantören ska innan avtal ingås med elanvändaren informera denne om möjligheterna, kostnaderna och riskerna med avtal med dynamiskt elpris.

Elleverantören ska inhämta elanvändarens samtycke innan avtal med dynamiskt elpris ingås.

Ändrade avtalsvillkor

12 §

En elleverantör som avser att ändra villkoren för ett avtal som löper tills vidare ska underrätta elanvändaren om ändringen. I underrättelsen ska det finnas information om elanvändarens rätt att säga upp avtalet.

För en konsument får de nya villkoren inte börja tillämpas förrän tidigast två månader efter det att underrättelsen har skickats. För övriga elanvändare får de nya villkoren inte börja tillämpas förrän tidigast två veckor efter det att underrättelsen skickats.

Elanvändare har rätt att välja om underrättelse om ändring av avtal ska ske genom e-post, i faktura eller i samband med fakturering eller på annat sätt som elleverantören tillhandahåller. Om elanvändaren inte valt på vilket sätt underrättelse om ändring ska ske ska elleverantören skicka ett brev till elanvändaren med sådan underrättelse.

13 §

När en prishöjning har skett ska konsumenten underrättas om detta i den nästkommande fakturan från elleverantören. Det ska framgå när prisändringen trädde i kraft och hur priset ändrats.

Byte av elleverantör eller aggregator

14 §

Ett byte av elleverantör eller aggregator ska genomföras utan särskild kostnad för konsumenter och små företag.

15 §

En elleverantör eller aggregator som har ingått avtal med fast löptid och fast pris med konsumenter och

små företag har rätt att ta ut en avgift om konsumenten eller företaget säger upp avtalet i förtid. En elleverantör eller aggregator har rätt att ta ut sådan avgift även för avtal med fast löptid där priset för uppmätta mängder el innehåller en fast och en rörlig del. I övriga fall får elleverantören eller aggregatorn inte ta ut någon avgift av konsumenter eller små företag för uppsägning av avtalet.

Storleken på avgiften enligt första stycket får inte överstiga de direkta ekonomiska förlusterna som den förtida uppsägningen orsakar.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om beräkningen av avgiften, elleverantörens och aggregatorns direkta ekonomiska förlust och avgiftens storlek enligt andra stycket.

16 §

Vid byte av elleverantör eller aggregator ska elanvändaren få en slutfaktura inom sex veckor från den dag då den frånträdande elleverantörens leverans upphörde.

Avtal mellan en elanvändare och ett nätföretag

17 §

Ett avtal mellan en elanvändare och ett nätföretag ska innehålla uppgifter om

- 1. nätföretagets namn, adress, telefonnummer och webbplats,*
- 2. nätföretagets åtagande gentemot elanvändaren,*
- 3. när avtalet träffas,*
- 4. var elanvändaren kan finna information om nätföretagets priser och övriga villkor,*
- 5. villkoren för fakturering och betalning,*
- 6. villkoren för uppsägning av avtalet,*

7. villkoren för ersättning om nätföretaget inte uppfyller sitt åtagande enligt avtalet, och

8. hur nätföretaget på sin webbplats samt på begäran på annat sätt tillhandahåller den ytterligare kundrelaterade information som anges 21 §.

Installation av nya mätare

18 §

Nätföretag ska se till att elanvändarna får lämplig information i samband med installation av nya mätare.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldigheterna enligt första stycket.

Gemensamma bestämmelser för elleverantörer och nätföretag

19 §

Ett nätföretag eller en elleverantör får inte missgynna en elanvändare endast på grund av det betalningssätt elanvändaren har valt.

20 §

Om en elleverantör eller ett nätföretag tillämpar ett system med förskottsbetalning för elanvändare, ska detta vara skäligt.

21 §

Elleverantörer och nätföretag som träffar avtal med elanvändare ska på sina webbplatser lämna tydlig information om

1. elanvändarens rättigheter,
2. hur elanvändaren ska gå till väga för att lämna klagomål,
3. vilka organ elanvändaren kan vända sig till för information eller tvistlösning, och
4. oberoende användarrådgivning, där elanvändarna kan få råd

om tillgängliga energieffektivitets-åtgärder och jämförelseprofiler.

På elanvändarens begäran ska informationen lämnas på annat sätt.

En elleverantör ska på sin webbplats därutöver lämna sådan information som avses i 8 § första stycket 4-6 och 8-11 samt om villkor för dynamiska priser.

Elleverantörer och nätföretag ska i de fall som anges i första stycket 1-3, i reklam som vänder sig till konsumenter, antingen lämna den information som följer av första stycket eller hänvisa till att informationen finns på webbplatsen och på begäran tillhandahålls på annat sätt.

22 §

Elleverantörer och nätföretag ska ha fastställda rutiner för hanteringen av klagomål från elanvändare.

Fakturering och faktureringsinformation

23 §

Elleverantörer och nätföretag får inte debitera någon avgift för att tillhandahålla elanvändarna fakturor och faktureringsinformation.

Elleverantörer och nätföretag ska erbjuda elanvändare fakturor i elektronisk form.

24 §

En elleverantörs och ett nätföretags faktura till en elanvändare ska vara tydlig och ange

1. det belopp som ska betalas,
2. en uppdelning av beloppet i komponenter,
3. förfallodag,
4. den uppmätta förbrukningen och
5. de aktuella priser som fakturan grundas på.

Om elleverantören inte har fått tillgång till mätvärden, får debiteringen grundas på uppskattad förbrukning.

Första och andra styckena gäller inte en elleverantör som levererar el till en elanvändare enligt ett avtal om att under en angiven tid leverera en fastställd mängd el.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om vilken information en elleverantörs och ett nätföretags faktura ska innehålla och hur fakturan ska utformas.

25 §

Om leveransavtalet förutsätter att mängden överförd el mäts per timme, får informationen enligt 24 § första stycket 4 och 5 göras tillgänglig via elleverantörens webbplats. Fakturan ska då innehålla uppgift om var elanvändaren kan hitta informationen.

26 §

En elleverantör och ett nätföretag ska debitera elanvändarna utifrån uppmätta värden minst en gång per kvartal.

27 §

Om avtalet föreskriver en framtida ändring av produkten eller priset eller en rabatt ska elanvändaren alltid underrättas om detta i en faktura från elleverantören. Det ska framgå när ändringen träder i kraft och hur priset eller produkten ändras.

Angivande av elens ursprung

28 §

Elleverantörer ska på eller i samband med fakturor avseende försäljning av el och i reklam som vänder sig till elanvändare lämna uppgift om

1. varje enskild energikällas andel av den genomsnittliga sammansättning av energikällor som använts för att framställa den el som elleverantören sålde under närmast föregående kalenderår, och

2. den inverkan på miljön i form av utsläpp av koldioxid samt den mängd kärnbränsleavfall som framställningen av den försålda elen har orsakat.

Om elleverantören har köpt el på en elbörs eller importerat den från företag som är belägna utanför Europeiska unionen får uppgifterna enligt första stycket 1 baseras på uppgifter som elbörsen eller företagen tillhandahållit.

De uppgifter som anges i första stycket 2 får lämnas genom hänvisning till referenskällor som är tillgängliga för allmänheten.

Om en elleverantör överför ursprungsgarantier som avser energi från förnybara energikällor till en annan innehavare, ska den mängd energi som motsvarar ursprungsgarantierna dras från andelen energi från förnybara energikällor när uppgifter lämnas enligt första stycket 1.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten får meddela närmare föreskrifter om hur sådana uppgifter som avses i första-fjärde styckena ska beräknas och redovisas för elanvändarna.

29 §

Elproducenter ska offentliggöra de uppgifter som elleverantörer behöver för att kunna fullgöra sina skyldigheter enligt 28 § första stycket.

En elleverantör som inte producerar el ska på begäran av andra elleverantörer lämna de uppgifter som de behöver för att kunna fullgöra sina skyldigheter enligt 28 § första stycket.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten får meddela närmare föreskrifter om de skyldigheter som anges i första och andra styckena.

Verktyg för att jämföra erbjudanden

30 §

Nätmyndigheten ska tillhandahålla ett verktyg för att jämföra erbjudanden från olika elleverantörer, inkluderat erbjudanden med dynamiska priser.

31 §

Jämförelseverktyget som avses i 30 § ska

- 1. åtminstone omfatta erbjudanden för elanvändare med en förväntad årsförbrukning under 100 000 kilowattimmar,*
- 2. täcka så stor del av marknaden som möjligt,*
- 3. vara oberoende och säkerställa likabehandling i sökresultat, och*
- 4. innehålla korrekt och aktuell information.*

32 §

Nätmyndigheten får redovisa ytterligare uppgifter om elleverantörer eller erbjudanden i jämförelseverktyget i syfte att underlätta för kunderna och säkerställa att de har tillgång till all relevant information.

33 §

En elleverantör ska till nätmyndigheten lämna uppgift om de priser och leveransvillkor som elleverantören tillämpar för leverans av el i en elanvändares uttagpunkt.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare före-

34 §

När en elleverantör har lämnat uppgifter enligt 33 § ska nätmyndigheten säkerställa att uppgifterna registreras i jämförelseverktyget. Tidpunkten för registreringen ska framgå.

35 §

Om en uppgift i jämförelseverktyget är felaktig ska nätmyndigheten begära att elleverantören inkommer med rättelse av uppgifterna inom viss tid. Om någon rättelse inte inkommer ska uppgifterna tas bort av nätmyndigheten.

Nätmyndigheten får i andra fall besluta att ta bort eller rätta uppgifter i jämförelseverktyget om det finns särskilda skäl för det.

36 §

Den jämförelse som görs med verktyget ska vara tydlig och baseras på objektiva kriterier.

Regeringen får meddela närmare föreskrifter om hur jämförelsen enligt första stycket ska göras.

12 kap. Tillsyn m.m.

Tillsynsmyndigheter m.m.

1 §²⁶

Den eller de myndigheter som regeringen bestämmer utövar tillsyn över att denna lag och föreskrifter eller villkor som har meddelats i anslutning till lagen följs när det gäller frågor om driftsäkerheten hos det nationella elsystemet.

I övrigt utövar nätmyndigheten tillsyn över att lagen och föreskrifter och villkor som har meddelats i anslutning till lagen följs. Tillsynen omfattar inte bestämmelserna i 7 och 10 kap. samt 11 kap. 1–12 §§ och inte heller att elleverantörerna

I övrigt utövar nätmyndigheten tillsyn över att lagen och föreskrifter och villkor som har meddelats i anslutning till lagen följs. Tillsynen omfattar inte bestämmelserna i 7, 10 och 11 kap. och inte heller att elleverantörerna följer sina

²⁶ Senaste lydelse enligt lag (2017:19)

följer sina skyldigheter enligt 8 kap. 1–4 §§, 5 § första och andra styckena, 6, 7, 9 och 11 a §§.

Nätmyndigheten är tillsynsmyndighet enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 714/2009 av den 13 juli 2009 om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel och om upphävande av förordning (EG) nr 1228/2003.

skyldigheter enligt 8 kap. 1–4 §§, 5 § första och andra styckena, 6, 7, 9 och 11 a §§.

Nätmyndigheten är tillsynsmyndighet enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 2019/943 av den 5 juni 2019 om den inre marknaden för el.

1 a §²⁷

Ärenden om undantag enligt artikel 17.1, 17.2 och 17.3 i förordning (EG) nr 714/2009 prövas av regeringen.

Nätmyndigheten ska utreda ärenden som anges i första stycket och därefter, med eget yttrande, överlämna ärendet till regeringens prövning. Nätmyndigheten ska i samband med överlämnandet offentliggöra sitt yttrande.

I fall som avses i artikel 17.5 i förordning (EG) nr 714/2009 ska regeringen meddela beslut efter yttrande från byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter.

Ärenden om undantag enligt artikel 63.1, 63.2 och 63.3 i förordning (EU) nr 2019/943 prövas av regeringen.

I fall som avses i artikel 63.5 i förordning (EU) nr 2019/943 ska regeringen meddela beslut efter yttrande från byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter.

1 b §²⁸

I ett beslut av nätmyndigheten enligt sådana riktlinjer som har antagits med stöd av förordning (EG) nr 714/2009 ska det anges att beslutet kan komma att ändras eller upphävas efter begäran av Europeiska kommissionen.

I ett beslut av nätmyndigheten enligt sådana *nätföreskrifter eller riktlinjer* som har antagits med stöd av förordning (EU) 2019/943 ska det anges att beslutet kan komma att upphävas efter begäran av Europeiska kommissionen.

13 kap. Övriga bestämmelser

Överklagande

5 §²⁹

Nätmyndighetens beslut enligt 2 kap. 1, 4–5, 14, 15, 15 b, 15 j, 16, 16 a och 17 §§ får överklagas till regeringen, om ärendet avser en

Nätmyndighetens beslut enligt 2 kap. 1, 4–5, 14, 15, 15 b, 15 j, 16, 16 a och 17 §§ får överklagas till regeringen, om ärendet avser en

²⁷ Senaste lydelse enligt lag (2017:712)

²⁸ Senaste lydelse enligt lag (2017:712)

²⁹ Senaste lydelse enligt lag (2018:1448)

ledning som ingår i ett *transmissionsnät*.

Nätmyndighetens beslut att inte inleda en omprövning efter en ansökan som avses i 2 kap. 15 c § får överklagas till regeringen, om ärendet avser en ledning som ingår i ett *transmissionsnät* eller avser en utlandsförbindelse.

ledning som ingår i ett *överföringssystem*.

Nätmyndighetens beslut att inte inleda en omprövning efter en ansökan som avses i 2 kap. 15 c § får överklagas till regeringen, om ärendet avser en ledning som ingår i ett *överföringssystem* eller avser en utlandsförbindelse.

Prop. 2022/23:59

Bilaga 3

Ikraftträdande

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.

2. 3 kap. 1 a, 1 m, 10 c och 14 a §§ ska tillämpas från och med den 1 januari 2023.

3. 9 kap. 14 § ska inte tillämpas för avtal som små företag har ingått med en elleverantör före den 1 januari 2021.

4. 5 kap. 12 a och b §§ ska tillämpas för första gången för en tillsynsperiod som börjar löpa den 1 januari 2024 eller senare.

Förteckning över remissinstanserna

Följande remissinstanser har lämnat remissvar över Energimarknadsinspektionens rapport Ren energi inom EU (Ei R2020:02): Affärsverket svenska kraftnät, Blekinge tekniska högskola, Bolagsverket, Boverket, Datainspektionen, Domstolsverket, Elsäkerhetsverket, Energiföretagen Sverige, Energigas Sverige, Energikontoren Sverige, Fastighetsägarna Sverige, Finansinspektionen, Försvarets materielverk, Försvarets radioanstalt, Försvarmakten, Förvaltningsrätten i Linköping, Göteborgs kommun, Göteborgs universitet (Juridiska institutionen), HSB Riksförbund, Kammarrätten i Jönköping, Kommerskollegium, Konjunkturinstitutet, Konkurrensverket, Konsumentverket, Lantmäteriet, Ljusdals kommun, Luleå tekniska universitet, Malung-Sälens kommun, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Nacka tingsrätt (Mark- och miljödomstolen), Naturvårdsverket, Oberoende elhandlare, Post- och telestyrelsen, Power Circle AB, Regelrådet, Riksantikvarieämbetet, Sala kommun, Skatteverket, Skogen, Kemin, Gruvorna och Stålet (SKGS), Skogsstyrelsen, Smedjebackens kommun, Solelkommissionen, Statens energimyndighet, Statens fastighetsverk, Statens jordbruksverk, Statskontoret, Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll, Svea hovrätt (Mark- och miljööverdomstolen), Svensk Solenergi, Svensk vindenergi, Svenska bioenergiföreningen (Svebio), Svenska kyl- och värmepumpföreningen, Svenskt Näringsliv, Sveriges advokatsamfund, Sveriges Allmännyttan, Sveriges Energiföreningars Riksorganisation (SERO), Sveriges kommuner och regioner, Teknikföretagen, Trafikverket, Växjö kommun, Åtvidabergs kommun och Östersunds kommun.

Yttranden har också inkommit från Jämtkraft AB, Vattenfall AB, Riksbyggen, Ellevio AB, Göteborg Energi AB, EXPEX SPOT SE, Fortum Sverige AB, Örebro kommun, Örebrobostäder AB, Eksta Bostads AB, E.ON Sverige AB, Kraftringen Energi AB, Installatörsföretagen Service i Sverige AB, Elinorr, Lokalkraft Sverige, Lindborg Systems AB och Checkwatt AB.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att lämna några synpunkter: Arjeplogs kommun, Arvika kommun, Bengtsfors kommun, Bodens kommun, Borås kommun, Botkyrka kommun, Ekonomistyrningsverket, Fortifikationsverket, Företagarna, Gotlands kommun, Hyresgästföreningen, Hörby kommun, Institutet för Näringslivsutveckling, Karlsborgs kommun, Karlskrona kommun, Konsumenternas Energimarknadsbyrå, Konsumentvägledarnas Förening, Krokoms kommun, Kungl. Tekniska högskolan, Lantbrukarnas riksförbund, Lindesbergs kommun, LRF Skogsägarna, Lunds kommun, Lunds universitet (Ekonomihögskolan), Naturskyddsföreningen, Nord Pool Spot AB, Nordanstigs kommun, Näringslivets Regelnämnd, Olofströms kommun, Piteå kommun, Riksrevisionen, Skellefteå kommun, Skogsindustrierna, Staffanstorps kommun, Svensk vattenkraftförening, Svensk vindkraftförening, Svenska elnätsupproret, Sveriges konsumenter, Tanums kommun, Tillsynsmyndigheten, Ulricehamns kommun, Umeå tingsrätt, Uppsala universitet (Juridiska fakultetsnämnden), Vetlanda kommun och Villaägarnas riksförbund.

Sammanfattning av Energimarknadsinspektionens rapport Oberoende aggregatorer: Förslag till nya regler för att genomföra elmarknadsdirektivet (Ei R2021:03)

För att säkerställa att aggregatorer deltar på marknaden på ett effektivt sätt och på likvärdiga villkor som andra aktörer på elmarknaden har EU beslutat om vissa gemensamma regler för hur aggregatorer ska kunna agera på elmarknaden.

Ei har tidigare lämnat förslag på regler kopplat till aggregatorrollen, se rapporten *Ren energi inom EU – Ett genomförande av fem rättsakter* (Ei R2020:02)¹. Inom ramen för NordREG – vårt nordiska energisamarbete – och inom Ei:s projekt som lett fram till denna rapport, har vi haft möjlighet att fördjupa vår analys och kommit fram till att det finns skäl att vidareutveckla det förslag vi lämnat tidigare så att aggregatorer tar ekonomiskt ansvar för de obalanser som de orsakar i elsystemet, samtidigt som de är oberoende från andra aktörer på elmarknaden. Förslagen i denna rapport innebär att vi möjliggör ett harmoniserat regelverk för ekonomiskt ansvar för obalanser för oberoende aggregatorer i Norden, i enlighet med NordREGs förslag.

En huvudprincip i EU-lagstiftningen är att det finns en tydlig skyldighet för marknadsaktörer som deltar i aggregering att vara ekonomiskt ansvariga för de obalanser de orsakar i elsystemet. EU-lagstiftningen har också bestämt att regelverket ska vara utformat så att varje medlemsstat ska möjliggöra så kallad *oberoende aggregering*. Oberoendet innebär att kunden ska kunna välja en aggregator utan godkännande från sitt elföretag och att aggregatorerna ska kunna komma in på elmarknaderna utan medgivande från andra marknadsaktörer.²

Våren 2020 beslutade NordREG rapporten *A Nordic Regulatory Framework for independent aggregation*³. I rapporten presenterar NordREG en rad rekommendationer för att underlätta en harmoniserad nordisk implementering av elmarknadsdirektivets bestämmelser om oberoende aggregatorer. NordREGs rapport beskriver två sätt för vilket det ekonomiska ansvaret för obalanser bör organiseras. Det ena sättet är en modell där det ekonomiska ansvaret för obalanser regleras genom att den oberoende aggregatorm, i en punkt bakom huvudmätaren, själv tar balansansvaret alternativt ingår avtal med en balansansvarig som den själv väljer. Balansansvaret fördelas mellan kundens befintliga elleverantörs balansansvarige och den oberoende aggregators balansansvarige. Det

¹ Se förslag gällande artiklarna 13 och 17 i direktiv (EU) 2019/944 (elmarknadsdirektivet).

² 13.1 Medlemsstaterna ska säkerställa att det står alla kunder fritt att köpa och sälja andra eltjänster, däribland aggregering, än leverans, oberoende av sitt elleveransavtal och från valfritt elföretag.

13.2 Medlemsstaterna ska, om en slutkund önskar ingå ett aggregeringsavtal, säkerställa att slutkunden har rätt att göra detta utan godkännande från slutkundens elföretag.

³ http://www.nordicenergyregulators.org/wp-content/uploads/2020/02/A-New-Regulatory-Framework_for_Independent_Aggregation_NordREG_recommendations_2020_02.pdf

andra sättet innebär att aggregatorn tar ekonomiskt ansvar för de obalanser den orsakar genom en avräkningsmodell eller kompensationsmekanism.

Ei bedömer att det svenska regelverket måste ändras så att en kund kan välja en aggregator utan godkännande från sin befintliga elleverantör eller någon annan marknadsaktör, samtidigt som aggregatorn tar ekonomiskt ansvar för de obalanser som aggregeringen orsakar där en flexibel resurs aktiveras. Aggregatorn ska ha rätt att välja att antingen själv vara balansansvarig part eller genom avtal delegera balansansvaret till en balansansvarig part efter eget val. Det tidigare lämnade förslaget om kompletterande regler i ellagen (1997:857) i rapporten Ei R2020:02 avseende oberoende aggregering är inte tillräckligt omfattande.

Ei bedömer att regelverket behöver anpassas för att möjliggöra dels en balansansvarsmodell med flera balansansvariga kopplade till samma uttags- eller inmatningspunkt, dels en modell där aggregatorn tar ekonomiskt ansvar för de obalanser aggregeringen orsakar genom ett system för ekonomisk kompensation mellan parter. Ei:s bedömning överensstämmer med NordREGs rekommendationer. Ei lämnar i denna rapport de förslag till lagändringar som behövs för att möjliggöra att dessa två modeller införs i ellagen. Ei föreslår också att Affärsverket svenska kraftnät får ett bemyndigande i lag att ta fram metoden för kompensationsmekanismen och ett uppdrag om hur modellerna ska implementeras på elmarknaderna. Swedac bör ges i uppdrag att utreda vilket krav på mätvärdeskvalitet som är lämpligt i en modell som innebär att mätning behövs i en punkt bakom huvudmätaren.

Förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857)

Härigenom föreskrivs i fråga om ellagen (1997:857)

dels att 3 kap. 10 och 11 §§, 8 kap. 4, 4 c, 4 d, 4 f och 4 g §§ samt 9 kap. 1–7 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas tre nya paragrafer, 1 kap. 6 a och b §§ samt 3 kap. 12 §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap. Inledande bestämmelser

6 a §

Med balanspunkt avses den punkt där, enligt avtal med en elleverantör eller en aggregator, en elanvändare tar ut el för förbrukning eller en producent matar in el från produktion.

6 b §

Med efterfrågefleksibilitet avses förändringar i belastningen i fråga om el från slutkunder, jämfört med deras normala eller nuvarande konsumtionsmönster, som svar på marknadssignaler, inbegripet som svar på tidsvarierande elpriser eller ekonomiska incitament, eller som svar på antagandet av slutkundens bud om att sälja efterfrågeminskning eller efterfrågeökning till ett visst pris på organiserade marknader, enskilt eller genom aggregering.

3 kap. Nätverksamhet

Skyldighet att mäta och beräkna överförd el

10 §¹

Den som har nätkoncession är skyldig att utföra mätning av mängden överförd el och dess fördelning över tiden.

Om en elanvändare har ett säkringsabonnemang om högst 63 ampere ska nätkoncessionshavaren i stället dels preliminärt beräkna mängden

¹ Senaste lydelse 2017:196

överförd el och dess fördelning över tiden (preliminär schablonberäkning), dels slutligt mäta mängden överförd el och beräkna dess fördelning över tiden (slutlig schablonberäkning). Detta gäller inte en elanvändare som begär att mängden överförd el och dess fördelning över tiden ska mätas.

Om balansansvaret för den överförda elen som avses i första stycket är fördelat på flera balansansvariga enligt 8 kap. 4 §, ansvarar respektive elleverantör eller aggregator som kunden har avtal med för att sin del av överföringen av el även mäts i den balanspunkt där elleverantörens eller aggregatorns balansansvariga har balansansvar. Elleverantören eller aggregatorn ska i dessa fall rapportera resultatet av dessa mätningar till nätkoncessionshavaren.

Bestämmelserna i tredje stycket gäller inte om balanspunkten är densamma som den punkt där nätkoncessionshavaren utför mätning enligt första stycket. I detta fall ska mätning av överförd el i balanspunkten ske genom att nätkoncessionshavaren räknar av mängden överförd el i övriga balanspunkter från mängden överförd el i den punkt där mängden överförd el och dess fördelning över tiden ska mätas av nätkoncessionshavaren.

Kostnader för mätning och beräkning

11 §²

En elanvändare som begär att elförbrukningen ska mätas på annat sätt än enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 10 b § ska av nätkoncessionshavaren debiteras merkostnaden för denna mätning och för rapporteringen av resultaten av dessa mätningar. Om mätningen av elanvändarens förbrukning kräver en annan mätutrustning än vid mätning enligt de nämnda föreskrifterna ska elanvändaren debiteras kostnaden för mätaren med tillhörande insamlingsutrustning och för dess installation i uttagspunkten.

Andra kostnader för mätning än de som nu nämnts får inte debiteras enskilda elanvändare. Trots det som sägs i första stycket får en

Andra kostnader för mätning än de som nu nämnts får inte av nätkoncessionshavaren debiteras enskilda elanvändare. Trots det

elanvändare inte debiteras merkostnader för att den har

1. ingått ett avtal om leverans av el som förutsätter att mängden överförd el ska mätas per timme, eller

2. begärt att nätkoncessionshavaren ska lämna information som visar elanvändarens förbrukning per timme.

som sägs i första stycket får en elanvändare inte debiteras merkostnader för att den har

1. ingått ett avtal om leverans av el som förutsätter att mängden överförd el ska mätas per timme, eller

2. begärt att nätkoncessionshavaren ska lämna information som visar elanvändarens förbrukning per timme.

Tvister i frågor som avses i första eller andra stycket prövas av nätmyndigheten. En tvist prövas dock inte om det visas att ansökan om prövning kommit in till nätmyndigheten senare än två år efter det att nätkoncessionshavaren sänt ett skriftligt ställningstagande till berörd part under dennes senaste kända adress.

12 §

En nätkoncessionshavare får inte ta ut någon särskild avgift för hanteringen av de mätvärden som en elleverantör eller en aggregator ansvarar för enligt 10 §.

8 kap. Övergripande systemansvar och balansansvar m.m.

Balansansvar

4 §³

En elleverantör får bara leverera el i *uttagspunkter* där någon har åtagit sig det ekonomiska ansvaret för att det nationella elsystemet tillförs lika mycket el som tas ut i *uttagspunkten* (balansansvar). *Med uttagspunkt avses den punkt där en elanvändare, enligt avtal med nätkoncessionshavaren, tar ut el för förbrukning.*

En elleverantör får bara leverera *eller ta emot* el i *balanspunkter* där någon har åtagit sig det ekonomiska ansvaret för att det nationella elsystemet tillförs lika mycket el som tas ut i *balanspunkten eller att lika mycket el tas ut från det nationella elsystemet som det tillförs i balanspunkten* (balansansvar).

Ett åtagande enligt första stycket ska göras genom avtal dels med den systemansvariga myndigheten, dels med den som utför avräkningen mellan de balansansvariga. Avtalet med den systemansvariga myndigheten ska innehålla ett åtagande att säkerställa balans mellan tillförsel och uttag av el. Avtalet med den som utför avräkningen mellan de balansansvariga ska innehålla villkoren för avräkningen.

En aggregator, som inte själv är balansansvarig i balanspunkten eller har ingått avtal med den

³ Senaste lydelse 2015:598

balansansvariga i balanspunkten, får aktivera tjänster för efterfrågeflexibilitet i balanspunkten bara om någon har åtagit sig det ekonomiska ansvaret för de obalanser som aktiveringen medför. För ett sådant åtagande är andra stycket tillämpligt.

Första och andra styckena tillämpas inte under den tidsfrist som anges i 4 e § första stycket.

4 c §⁴

När den systemansvariga myndigheten får kännedom om att ett avtal enligt 4 § andra stycket ska upphöra att gälla, ska myndigheten utan dröjsmål underrätta de nätkoncessionshavare på vars ledningsnät de *uttagspunkter* är belägna där balansansvaret kommer att upphöra att gälla. Nätkoncessionshavarna ska utan dröjsmål underrätta berörda elleverantörer.

När någon, som i ett avtal med en elleverantör har åtagit sig balansansvaret i de *uttagspunkter* där elleverantören levererar el, får kännedom om att detta avtal ska upphöra att gälla, ska den balansansvarige utan dröjsmål underrätta den systemansvariga myndigheten och de nätkoncessionshavare på vars ledningsnät de *uttagspunkter* är belägna där balansansvaret kommer att upphöra att gälla. Nätkoncessionshavarna ska utan dröjsmål underrätta elleverantören.

När den systemansvariga myndigheten får kännedom om att ett avtal enligt 4 § andra stycket ska upphöra att gälla, ska myndigheten utan dröjsmål underrätta de nätkoncessionshavare på vars ledningsnät de *balanspunkter* är belägna där balansansvaret kommer att upphöra att gälla. Nätkoncessionshavarna ska utan dröjsmål underrätta berörda elleverantörer.

När någon, som i ett avtal med en elleverantör har åtagit sig balansansvaret i de *balanspunkter* där elleverantören levererar *eller tar emot* el, får kännedom om att detta avtal ska upphöra att gälla, ska den balansansvarige utan dröjsmål underrätta den systemansvariga myndigheten och de nätkoncessionshavare på vars ledningsnät de *balanspunkter* är belägna där balansansvaret kommer att upphöra att gälla. Nätkoncessionshavarna ska utan dröjsmål underrätta elleverantören.

Om en balanspunkt inte är direkt belägen på ett nät som används med stöd av nätkoncession, avses med nätkoncessionshavare i första och andra styckena den nätkoncessionshavare på vars nät den uttagspunkt eller den inmatningspunkt är belägen där överföringen av el till eller från balanspunkten

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om underrättelseskyldigheterna i första och andra styckena.

4 d §⁵

En elleverantör får ingå avtal om leverans av el i en viss *uttagspunkt* endast med den *elanvändare* som enligt avtal med nätkoncessionshavaren har rätt att ta ut el i den *uttagspunkten*.

En elleverantör får ingå avtal om leverans *eller mottagande* av el i en viss *balanspunkt* endast med den som enligt avtal med nätkoncessionshavaren har rätt att ta ut el i den uttagspunkt *eller mata in el i den inmatningspunkt där överföringen av el till eller från balanspunkten mäts av nätkoncessionshavaren*.

4 f §⁶

En elleverantör som under tidsfristen återställer sitt balansansvar ska underrätta berörda nätkoncessionshavare om vem som har åtagit sig balansansvaret i de *uttagspunkter* där elleverantören levererar el. En sådan underrättelse ska ha mottagits av nätkoncessionshavaren innan tidsfristen har löpt ut.

En elleverantör som under tidsfristen återställer sitt balansansvar ska underrätta berörda nätkoncessionshavare om vem som har åtagit sig balansansvaret i de *balanspunkter* där elleverantören levererar *eller tar emot el*. En sådan underrättelse ska ha mottagits av nätkoncessionshavaren innan tidsfristen har löpt ut.

Ett balansansvar som en ny balansansvarig åtagit sig gäller, trots det som anges i 9 §, från och med dagen efter det att berörd nätkoncessionshavare mottagit underrättelsen från elleverantören.

Om nätkoncessionshavaren inte har mottagit en underrättelse från elleverantören om vem som är ny balansansvarig i berörda *uttagspunkter* innan tidsfristen har löpt ut, ska nätkoncessionshavaren dagen efter fristens utgång anvisa berörda elanvändare en elleverantör. Denne ska gentemot nätkoncessionshavaren ha åtagit sig att leverera el till elanvändare som saknar elleverantör. Ett balansansvar som en ny balansansvarig åtagit sig gäller, trots det som anges i 9 §, från och med dagen för anvisningen.

Om nätkoncessionshavaren inte har mottagit en underrättelse från elleverantören om vem som är ny balansansvarig i berörda *balanspunkter* innan tidsfristen har löpt ut, ska nätkoncessionshavaren dagen efter fristens utgång anvisa berörda elanvändare *och producenter* en elleverantör. Denne ska gentemot nätkoncessionshavaren ha åtagit sig att leverera el till elanvändare *eller ta emot el från producenter* som saknar elleverantör. Ett balansansvar som en ny balansansvarig åtagit sig gäller, trots det som anges

⁵ Senaste lydelse 2006:926

⁶ Senaste lydelse 2006:926

Nätkoncessionshavaren ska utan dröjsmål underrätta elanvändarna om vilken elleverantör som har anvisats och om ellagens bestämmelser om byte av elleverantör. Den anvisade elleverantören ska utan dröjsmål underrätta elanvändarna om de villkor för leveransen som elleverantören tillämpar.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten meddelar närmare föreskrifter om de underrättelser som anges i första och fjärde styckena.

4 g §⁷

Om en elleverantör inte äger återställa balansansvaret enligt 4 e § eller om en sådan tidsfrist som avses där upphör att löpa enligt 4 e § fjärde stycket, ska nätkoncessionshavaren så snart som möjligt anvisa berörda elanvändare en elleverantör, som gentemot nätkoncessionshavaren har åtagit sig att leverera el till elanvändare som saknar elleverantör. Den nye balansansvariges balansansvar gäller, trots det som anges i 9 §, från och med dagen för anvisningen.

Nätkoncessionshavaren ska utan dröjsmål underrätta elanvändarna om vilken elleverantör som har anvisats och om ellagens bestämmelser om byte av elleverantör. Den anvisade elleverantören ska utan dröjsmål underrätta elanvändarna om de villkor för leveransen som elleverantören tillämpar.

i 9 §, från och med dagen för anvisningen.

Nätkoncessionshavaren ska utan dröjsmål underrätta elanvändarna *och producenterna* om vilken elleverantör som har anvisats och om ellagens bestämmelser om byte av elleverantör. Den anvisade elleverantören ska utan dröjsmål underrätta elanvändarna *och producenterna* om de villkor för leveransen *eller mottagandet* som elleverantören tillämpar.

Om en elleverantör inte äger återställa balansansvaret enligt 4 e § eller om en sådan tidsfrist som avses där upphör att löpa enligt 4 e § fjärde stycket, ska nätkoncessionshavaren så snart som möjligt anvisa berörda elanvändare *och producenter* en elleverantör, som gentemot nätkoncessionshavaren har åtagit sig att leverera el till elanvändare *eller ta emot el från producenter* som saknar elleverantör. Den nye balansansvariges balansansvar gäller, trots det som anges i 9 §, från och med dagen för anvisningen.

Nätkoncessionshavaren ska utan dröjsmål underrätta elanvändarna *och producenterna* om vilken elleverantör som har anvisats och om ellagens bestämmelser om byte av elleverantör. Den anvisade elleverantören ska utan dröjsmål underrätta elanvändarna *och producenterna* om de villkor för leveransen *eller mottagandet* som elleverantören tillämpar.

Balansansvar

4 h §

Bestämmelsen utgår.

En elproducent som matar in el i en inmatningspunkt ska se till att någon har åtagit sig balansansvaret. I annat fall får elproducenten inte mata in elen.

Första stycket gäller inte om elproducenten är en elanvändare som har rätt att efter begäran få skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el enligt 67 kap. inkomstskattelagen (1999:1229). I sådant fall ska det elhandelsföretag som tar emot elen från produktionsanläggningen se till att någon har åtagit sig balansansvaret.

9 kap. Bestämmelser om aggregatorer, elleverantörer och elanvändare

Aggregering

1 §

Med aggregering avses en sammanslagning av flera kundlaster eller producerad el för försäljning, *inköp* eller auktionering på elmarknader.

Med aggregering avses en sammanslagning av flera kundlaster eller producerad el för försäljning, *anskaffning* eller auktionering på elmarknader.

Med aggregator avses en fysisk eller juridisk person som tillhandahåller tjänster för aggregering.

En oberoende aggregator är en fysisk eller juridisk person som tillhandahåller tjänster för aggregering och som inte är ansluten till elanvändarens elleverantör.

2 §

En systemansvarig för överförings- eller distributionssystem, en elleverantör eller en balansansvarig får inte, *utan sakliga skäl*,

En systemansvarig för överförings- eller distributionssystem, en elleverantör eller en balansansvarig får inte hindra en aggre-

⁸ Ei:s rapport Ren energi inom EU – Ett genomförande av fem rättsakter

hindra en aggregator från att utföra tjänster för aggregering.

En systemansvarig för överförings- eller distributionssystem får inte diskriminera aggregatorer vid anskaffande av stödtjänster.

3 §

En aggregator får bara utföra tjänster för aggregering *bakom en uttags- eller inmatningspunkt* om *denne* har åtagit sig det ekonomiska ansvaret för de obalanser som aggregeringen orsakar.

Ett åtagande enligt första stycket kan göras genom *avtal med den som har balansansvar i uttags- eller inmatningspunkten* eller genom att aggregatorn själv är balansansvarig.

gator från att utföra tjänster för aggregering.

En aggregator får bara utföra tjänster för aggregering *i en balanspunkt* om *aggregatorn* har åtagit sig det ekonomiska ansvaret för de obalanser som aggregeringen orsakar.

Ett åtagande enligt första stycket kan göras genom att aggregatorn själv är balansansvarig eller genom att *aggregatorn genom avtal delegerar sitt balansansvar till en balansansvarig efter eget val.*

4 §

Den som har balansansvar är, om det inte finns särskilda skäl, skyldig att ingå ett avtal enligt 3 § andra stycket med den aggregator som begär det.

Aggregatorn och den balansansvarige får inte ingå avtal enligt 3 § andra stycket förrän villkoren har godkänts av nätmyn- digheten Godkännande ska lämnas om villkoren i avtalen uppfyller kraven i tredje stycket.

Villkoren i avtalen enligt 3 § andra stycket ska vara objektiva, icke-diskriminerande och sakligt grundade.

En aggregator som genom aktivering av efterfrågefleksibilitet orsakar en direkt kostnad för en balansansvarig hos elanvändaren eller elproducenten är skyldig att ersätta kostnaden i den utsträck- ning och enligt den metod som framgår av avtalet med den system- ansvariga myndigheten enligt 8 kap. 4 § andra stycket. Metoden ska omfatta ett system för hur kompensationen ska föras mellan parterna.

Metoden för beräkning av ersättning enligt första stycket får beakta de fördelar som aggrega- torn har gett den balansansvariga, dock högst med det belopp som de direkta kostnaderna för den balansansvariga uppgår till.

För beräkning av ersättning för kostnader enligt första stycket ska den systemansvariga myndigheten fastställa hur en referensprofil och ett pris ska bestämmas. Referensprofilen ska grundas på den antagna förbrukningen om ingen aktivering av flexibla resurser sker. Priset för obalansen ska beräknas utifrån ett eller flera

Tvister om skyldigheten enligt första stycket prövas av nätmyndigheten.

Den balansansvarige ska offentliggöra de villkor som de tillämpar i avtalen enligt 3 § andra stycket.

Regeringen, eller den myndighet som regeringen utser, får meddela föreskrifter om offentliggörande av villkor enligt femte stycket.

5 §

En aggregator får ingå avtal om tjänster för aggregering i en viss uttagspunkt endast med den elanvändare som enligt avtal med nätkoncessionshavaren har rätt att ta ut el i den uttagspunkten.

En aggregator får ingå avtal om tjänster för aggregering i en viss balanspunkt endast med den elanvändare som enligt avtal med nätkoncessionshavaren har rätt att ta ut el i den uttagspunkt eller mata in el i den inmatningspunkt där överföringen av el till eller från balanspunkten mäts av nätkoncessionshavaren.

6 §

En elanvändare har rätt att ingå avtal om aggregering utan godkännande från tredje part.

En systemansvarig för överförings- eller distributionssystem, en elleverantör eller en balansansvarig får inte ta ut avgifter från elanvändare, ställa tekniska, administrativa eller andra krav med anledning av ett avtal enligt första stycket.

7 §

Bestämmelserna i 8–10 och 23–24 §§ är tillämpliga för aggregatorer och elanvändare med avtal med en aggregator.

Elanvändaren har på begäran och utan kostnad i samband med debitering enligt 26 § rätt till uppgifter av aggregatorn om levererad el, såld el eller utfallet av annan kombinerad tjänst eller uppdrag.

En aggregator som ingår ett eget avtal om leverans av el till balanspunkten är skyldig att informera kunden om att avtalet om aggregering även omfattar leverans av el till balanspunkten, samt uppgift om vilken elleverantör som levererar elen. Gentemot kunden har en aggregator samma ansvar

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2022.

Följande remissinstanser har lämnat remissvar över Energimarknadsinspektionens rapport Oberoende aggregatorer: Förslag till nya regler för att genomföra elmarknadsdirektivet (Ei R2021:03): Affärsverket svenska kraftnät, Bolagsverket, Boverket, Elsäkerhetsverket, Energiföretagen Sverige, Fastighetsägarna, Försvarets materielverk, Försvarmakten, Förvaltningsrätten i Linköping, Göteborgs universitet (Juridiska institutionen), HSB Riksförbund, Integritetsskyddsmyndigheten, Kammarrätten i Jönköping, Kommerskollegium, Konkurrensverket, Konsumentverket, Lokalkraft Sverige, Luleå Tekniska Universitet, Lunds universitet (Ekonomihögskolan), Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen i Uppsala län, Länsstyrelsen i Västerbottens län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Länsstyrelsen i Östergötlands län, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Naturvårdsverket, Oberoende Elhandlare, Power Circle, Regelrådet, Skatteverket, Statens energimyndighet, Statens fastighetsverk, Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll, Svensk Solenergi, Svensk Vattenkraftförening, Svensk Vindenergi, Svensk Vindkraftförening, Sveriges advokatsamfund, Sveriges Allmännyttan, Trafikverket och Uppsala universitet (Juridiska fakultetsnämnden).

Yttranden har också inkommit från DR4EU, Gävle Energisystem AB, Kraftringen Energi AB, Tekniska verken Linköping Nät AB, Telge Nät AB, Vattenfall AB och Öresundskraft AB.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att lämna några synpunkter: Blekinge tekniska högskola, Energigas Sverige, Energikontoren Sverige, EPEX Spot, Företagarna, Göteborgs kommun, Helsingborgs kommun, Hyresgästföreningen, Institutet för Näringslivsforskning, IT&Telekomföretagen, Konsumenternas Energimarknadsbyrå, Konsumentvägledarnas Förening, Kungl. Tekniska högskolan, Linköpings kommun, Länsstyrelsen i Norrbottens län, Länsstyrelsen i Stockholms län, Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser, Nord Pool Spot AB, Norrtälje kommun, Näringslivets Regelnämnd, Oskarshamn kommun, Skellefteå kommun, Skogen, Kemin, Gruvorna och Stålet (SKGS), Skogsindustrierna, Solelkommissionen, Sundsvalls kommun, Svenska Bioenergiföreningen (Svebio), Svenska Elnätsuppröret, Svenska Kyl- och Värmepumpföreningen, Svenskt Näringsliv, Sveriges Energiföreningars Riksorganisation (SERO), Sveriges Fastighetsägareförbund, Sveriges Kommuner och Regioner, Sveriges Konsumenter, Södertälje kommun, Teknikföretagen, Trelleborgs kommun, Villaägarnas Riksförbund och Västerås kommun.

Sammanfattning av promemorian Elmarknadslag (Ds 2017:44) i relevanta delar

Ord och uttryck

För att anpassa lagstiftningens terminologi dels till de förhållanden som i dag råder på elmarknaden, dels till EU-rätten på området föreslås att en del av de termer som i dag används i ellagen ska bytas ut eller utgå helt och att det ska införas nya termer bl.a. för att beteckna aktörer på elmarknaden. Vidare föreslås att innebörden av några av de uttryck som i dag används i ellagen ska justeras. Överväganden och förslag redovisas i avsnitt 6.

Funktionsansvar

Med funktionsansvar avses i lagförslaget det övergripande ansvaret för att elektriska anläggningar samverkar driftsäkert och att balans inom hela eller delar av landet kortsiktigt upprätthålls mellan produktion och förbrukning av el.

Funktionsansvarets utövande

I promemorian föreslås att den funktionsansvariga myndigheten ska få beordra balansansvariga att öka eller minska produktionen eller förbrukningen av el i den utsträckning det behövs för att kunna utöva funktionsansvaret. På detta sätt anpassas regelverket till hur balansregleringen fungerar i praktiken.

Föreskrifterna om uppgiftsskyldighet bör anpassas till de praktiska förhållandena. Det föreslås att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om skyldighet för balansansvariga och innehavare av elektriska anläggningar att till den funktionsansvariga myndigheten lämna de uppgifter om produktion, överföring eller förbrukning av el som behövs för utövandet av funktionsansvaret.

Överväganden och förslag redovisas i avsnitt 15.2.

Driftsäkerhet

För att trygga driftsäkerheten i det nationella elsystemet kan det vara motiverat att meddela föreskrifter om driften av elektriska anläggningar, exempelvis om hur spänningsreglering ska ske. I promemorian föreslås att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om drift av elektriska anläggningar i den utsträckning det behövs av hänsyn till driftsäkerheten hos det nationella elsystemet.

Överväganden och förslag redovisas i avsnitt 15.3.

Utvidgat balansansvar

Det är förenat med nackdelar att lagstiftningen endast ofullständigt speglar förhållandena på elmarknaden när det gäller balansansvaret. Det gör regelverket svårtillgängligt även för marknadens aktörer, som kan ha svårt att se sambandet mellan lagens bestämmelser och de praktiska förhållandena. Det finns starka skäl som talar för att grunderna för balanshållningen bör regleras tydligare i lagstiftningen.

I promemorian föreslås att skyldigheten att se till att någon har åtagit sig balansansvar i elmarknadslagen ska utvidgas på så sätt att ett elhandelsföretag som levererar el för att täcka nätförluster, den som köper eller säljer el på fastkraftavtal och en elproducent som matar in el i en inmatningspunkt ska se till att någon har åtagit sig balansansvaret. Om en elproducent som matar in el i en inmatningspunkt är en elanvändare som har rätt att efter begäran få skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el, ska dock skyldigheten att se till att det finns en balansansvarig enligt lagförslaget ligga på den som tar emot elen från produktionsanläggningen.

Överväganden och förslag redovisas i avsnitt 16.2.

Balansavräkningen

Som en konsekvens av att balansansvaret utökas till att avse även inmatningspunkter bör det som i dag gäller elleverantörer även gälla den som matar in eller tar emot el utan att fullgöra sin skyldighet att se till det finns en balansansvarig. Den som levererar, matar in eller tar emot el utan att fullgöra sin skyldighet att se till det finns en balansansvarig ska enligt lagförslaget betala ersättning till den funktionsansvariga myndigheten enligt sådana villkor som gäller för balansansvariga.

Överväganden och förslag redovisas i avsnitt 16.3.

Handel med el

Elanvändare med fastkraftavtal

Med fastkraftavtal avses i lagförslaget avtal om att under en angiven tid leverera en fastställd mängd el.

Nätföretaget behöver veta vem som har åtagit sig balansansvaret även i ett fall där leverans av el i en uttagpunkt ska ske uteslutande enligt fastkraftavtal. I promemorian föreslås därför att elanvändaren ska vara skyldig att anmäla till berört nätföretag vem som har åtagit sig balansansvaret i uttagpunkten.

Det bör även införas en reglering när det gäller en elanvändare som köper el på rörligt avtal men vill övergå till att köpa el uteslutande enligt fastkraftavtal. Enligt lagförslaget ska övergången få ske 14 dagar efter elanvändarens anmälan till nätföretaget om vem som har åtagit sig balansansvaret.

Mot bakgrund av den reglering av balansansvaret som föreslås i promemorian finns det inte något behov av att anvisa ett elhandelsföretag för en elanvändare som köper el uteslutande enligt fastkraftavtal. Någon anvisning ska alltså inte ske när det gäller en sådan elanvändare, förutsatt att nätföretaget underrättas om vem som har åtagit sig balansansvaret i uttagspunkten.

Överväganden och förslag redovisas i avsnitt 17.2.

Inmatning av el

Det bör underlätta för aktörerna på elmarknaden om mottagandet av el i en inmatningspunkt regleras i lagstiftningen. I promemorian föreslås mot denna bakgrund följande.

Ett elhandelsföretag som ska börja ta emot el eller överta mottagandet av el från en elproducent i en inmatningspunkt ska anmäla detta till berört nätföretag. Anmälningsskyldigheten ska inte gälla ett elhandelsföretag som tar emot el från en elproducent på fastkraftavtal. En elproducent som säljer den el som matas in i en inmatningspunkt uteslutande på fastkraftavtal ska anmäla till berört nätföretag vem som har åtagit sig balansansvaret i inmatningspunkten. Ett elhandelsföretag ska få överta mottagandet av el från en elproducent i en inmatningspunkt 14 dagar efter anmälan till nätföretaget.

Överväganden och förslag redovisas i avsnitt 17.3.

Skyldigheten för elhandelsföretag att ta emot el

Under arbetet med att ta fram promemorian har det kommit fram att det bland elhandelsföretagen uppfattas som otydligt vad som i lagtexten avses med uttrycket ”har rätt till skattereduktion”. Det har vidare framkommit att Energimarknadsinspektionen har fått frågor om huruvida mottagningsplikten innefattar en skyldighet att betala för elen.

I lagförslaget förtydligas att skyldigheten att ta emot el från en produktionsanläggning gäller i förhållande till en elanvändare som har rätt att efter begäran få skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el och innefattar en skyldighet att ta emot elen på skäliga villkor.

Överväganden och förslag redovisas i avsnitt 17.4.

Avbrytande av överföring av el till konsument

Det är motiverat med ett förtydligande av bestämmelserna om förutsättningarna för att avbryta överföringen av el på grund av konsumentens avtalsbrott. Enligt lagförslaget ska det uttryckligen framgå att överföringen får avbrytas med hänvisning till betalningsförsummelse endast om betalningen avser överföring eller leverans av el. Överväganden och förslag redovisas i avsnitt 19.2.

Det finns också behov av att i lagtexten förtydliga vilka kostnader som omfattas av nätföretagets och elhandelsföretagets rätt till ersättning enligt bestämmelserna om avbrytande av överföringen av el till konsument. I promemorian föreslås att det ska tydliggöras att rätten till ersättning gäller

kostnader som företaget har haft för uppmaningar och underrättelser till konsumenten, meddelanden till socialnämnden och själva avstängningsåtgärden. Överväganden och förslag redovisas i avsnitt 19.3.

För att underlätta framtida undersökningar av hur vanligt det är att överföringen av el till konsumenter avbryts utan att det finns rättsliga förutsättningar föreslås att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om skyldighet för nätföretag att underrätta en myndighet om avbrytande av överföringen av el till elanvändare och skälen till avbrytandet.

Överväganden och förslag redovisas i avsnitt 19.4.

Tillsyn

Tillsynsmyndighet enligt EU-rätten

Det ska tydligare framgå att nätmyndigheten utövar tillsyn över att nätföretag, elhandelsföretag och andra aktörer på elmarknaden följer Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 714/2009 av den 13 juli 2009 om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel och om upphävande av förordning (EG) nr 1228/2003 (elhandelsförordningen) och delegerade akter och genomförandeakter som antagits på grundval av förordningen. Överväganden och förslag redovisas i avsnitt 22.2.

Tidsfrister för tariff tillsyn

Bestämmelserna om tidsfrister för tariff tillsyn föreslås utgå med hänsyn till att de har förlorat sin praktiska betydelse. Överväganden och förslag redovisas i avsnitt 22.3.

Prövning av tvister

Energimarknadsinspektionen prövar i dag tvister som gäller anslutning av anläggningar till elnätet, kostnader för mätning och ersättning vid inmatning av el. Det finns tydliga brister när det gäller ordningen för nätmyndighetens prövning. Övervägande skäl talar för att nätmyndigheten även i framtiden bör pröva tvisterna, men för att den nuvarande ordningen ska framstå som ändamålsenlig krävs att den fråga som tvisten rör blir slutgiltigt avgjord genom den prövning som sker hos nätmyndigheten och, om myndighetens beslut överklagas, de allmänna förvaltningsdomstolarna. Nätmyndigheten bör alltså ha exklusiv prövningsrätt. I promemorian föreslås att nätmyndigheten ska pröva tvisterna allsidigt och slutgiltigt. Överväganden och förslag redovisas i avsnitt 22.4.

Promemorians lagförslag i relevanta delar

Förslag till elmarknadslag

Härigenom föreskrivs följande.

1 kap. Lagens innehåll samt ord och uttryck

Ord och uttryck i lagen

3 § I lagen avses med

anslutningspunkt: den punkt på elnätet där en elektrisk anläggning är ansluten,

balansansvar: ansvar för att balansera förbrukning och försäljning av el med produktion och inköp av el samt skyldighet att svara ekonomiskt för obalanser,

balansansvarig: den som har åtagit sig balansansvar,

balansavräkning: förfarande för att fastställa balansansvarigas ekonomiska ansvar för obalanser,

byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter: den byrå som inrättats genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 713/2009 av den 13 juli 2009 om inrättande av en byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter,

distribution: överföring av el för annans räkning genom en regionledning eller ett lokalnät,

distributionsnätsföretag: den som har nätkoncession för en regionledning eller nätkoncession för område,

elektrisk anläggning: en anläggning för produktion, överföring eller användning av el,

elhandelsföretag: den som yrkesmässigt levererar el till en elanvändare i en uttagspunkt eller till ett nätföretag för att täcka nätförluster,

fastkraftavtal: avtal om att under en angiven tid leverera en fastställd mängd el,

funktionsansvar: det övergripande ansvaret för att elektriska anläggningar samverkar driftsäkert och att balans inom hela eller delar av landet kortsiktigt upprätthålls mellan produktion och förbrukning av el,

inmatningspunkt: den punkt på elnätet där en elproducent, enligt avtal med ett nätföretag, matar in el från en produktionsanläggning,

intäktsram: de samlade intäkter som ett nätföretag högst får uppbära från nätverksamheten under en tillsynsperiod,

konsument: en fysisk person till vilken el överförs eller levereras huvudsakligen för ändamål som faller utanför näringsverksamhet,

leveranspunkt: en inmatnings- eller uttagspunkt,

lokalnät: ledningar som omfattas av nätkoncession för område,

nätföretag: den som bedriver nätverksamhet,

nätkoncession: tillstånd att bygga och använda en starkströmsledning,

nätkoncession för linje: nätkoncession som avser en ledning med i huvudsak bestämd sträckning,

nätkoncession för område: nätkoncession som avser ett ledningsnät inom ett visst område,

nätverksamhet: att med stöd av nätkoncession ställa starkströmsledning till förfogande för överföring av el, liksom projektering, byggande och underhåll av ledningar, ställverk och transformatorstationer, anslutning av elektriska anläggningar, mätning och beräkning av överförd effekt och energi samt annan verksamhet som behövs för att överföra el på elnätet,

regionledning: en ledning som omfattas av en nätkoncession för linje och inte ingår i ett transmissionsnät,

starkströmsledning: en elektrisk ledning för sådan spänning, strömstyrka eller frekvens som kan vara farlig för människor eller egendom,

transmission: överföring av el för annans räkning genom ett transmissionsnät,

transmissionsnät: ett tekniskt sammanhängande ledningsnät, som har en spänning om 220 kilovolt eller mer, sträcker sig över flera regioner inom landet och länkar samman det nationella elnätet med elnät i andra länder,

transmissionsnätsföretag: den som har nätkoncession för ledning som ingår i ett transmissionsnät,

uttagspunkt: den punkt på elnätet där en elanvändare, enligt avtal med ett nätföretag, tar ut el för förbrukning.

10 kap. Funktionsansvar

Funktionsansvarets utövande

Särskilda åtgärder för att öka eller minska produktionen eller förbrukningen av el

2 § I den utsträckning det behövs för att kunna utöva funktionsansvaret får den funktionsansvariga myndigheten beordra

1. balansansvariga att öka eller minska produktionen eller förbrukningen av el, och
2. elproducenter att öka eller minska produktionen av el.

Skyldighet att lämna uppgifter till den funktionsansvariga myndigheten

6 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för balansansvariga och innehavare av elektriska anläggningar att till den funktionsansvariga myndigheten lämna de uppgifter om produktion, överföring eller förbrukning av el som behövs för utövandet av funktionsansvaret.

Driftsäkerhet

10 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om kontroll, provning eller besiktning och andra krav som gäller elektriska anläggningar, anordningar avsedda att anslutas till sådana anläggningar, elektrisk materiel eller elektriska installationer samt drift av elektriska anläggningar, i den utsträckning det behövs av hänsyn

11 kap. Balansansvar

Krav på balansansvar

Leverans av el

2 § Ett elhandelsföretag som levererar el i en uttagspunkt eller för att täcka nätförluster ska se till att någon har åtagit sig balansansvaret. I annat fall får elhandelsföretaget inte leverera elen.

En elanvändare som köper el för leverans i en uttagspunkt uteslutande enligt fastkraftavtal ska själv anses vara den som levererar el i uttagspunkten enligt första stycket.

Handel på fastkraftavtal

3 § Ett elhandelsföretag som köper eller säljer el på fastkraftavtal ska se till att någon har åtagit sig balansansvaret. I annat fall får företaget inte handla med el på fastkraftavtal.

Inmatning av el

4 § En elproducent som matar in el i en inmatningspunkt ska se till att någon har åtagit sig balansansvaret. I annat fall får elproducenten inte mata in elen.

Första stycket gäller inte om elproducenten är en elanvändare som har rätt att efter begäran få skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el enligt 67 kap. inkomstskattelagen (1999:1229). I sådant fall ska det elhandelsföretag som tar emot elen från produktionsanläggningen se till att någon har åtagit sig balansansvaret.

Avtal om balansansvar

6 § Den som åtar sig balansansvar ska ingå avtal dels med den funktionsansvariga myndigheten, dels med den som utför balansavräkningen.

Avtalet med den funktionsansvariga myndigheten ska innehålla ett åtagande att balansera förbrukning och försäljning av el med produktion och inköp av el. Avtalet med den som utför balansavräkningen ska innehålla villkoren för avräkningen.

Villkoren i avtal enligt första och andra styckena ska vara objektiva och icke-diskriminerande.

Balansavräkning

11 § Den som levererar, matar in eller tar emot el utan att fullgöra sin skyldighet att se till att det finns en balansansvarig enligt 2 eller 4 § ska betala ersättning till den funktionsansvariga myndigheten enligt sådana villkor som gäller för balansansvariga enligt de avtal som avses i 6 § andra stycket.

Leverans av el i en uttagspunkt

Anmälan om leverans

5 § Om leverans av el i en uttagspunkt ska ske uteslutande enligt fastkraftavtal, ska den elanvändare som tar ut el i uttagspunkten anmäla till berört nätföretag vem som har åtagit sig balansansvaret i uttagspunkten.

Tidpunkten för övertagande av leverans

6 § Ett elhandelsföretag får överta leveranserna till en elanvändare i en uttagspunkt fjorton dagar efter anmälan enligt 3 § första stycket.

Om en elanvändare, som har ett leveransavtal med ett elhandelsföretag som är leveransskyldigt enligt 2 §, vill övergå till att köpa el uteslutande enligt fastkraftavtal, får övergången ske fjorton dagar efter en anmälan enligt 5 §.

Mottagande av el i en inmatningspunkt

Skyldighet för elhandelsföretag att ta emot el

8 § Ett elhandelsföretag som levererar el till en elanvändare som har rätt att efter begäran få skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el enligt 67 kap. inkomstskattelagen (1999:1229) är skyldigt att på skäligen villkor ta emot den el som matas in från elanvändarens produktionsanläggning.

Första stycket gäller inte om elanvändaren har ingått avtal med någon annan om att ta emot elen.

Anmälan om mottagande av el

9 § Den som ska börja ta emot el eller överta mottagandet av el från en elproducent i en inmatningspunkt får göra detta efter en anmälan till berört nätföretag. Anmälan ska innehålla en uppgift om vem som har åtagit sig balansansvaret i inmatningspunkten. En anmälan om att börja ta emot el ska göras omedelbart.

Första stycket gäller inte den som tar emot el från en elproducent enligt ett fastkraftavtal.

10 § En elproducent som säljer den el som matas in i en inmatningspunkt uteslutande enligt ett fastkraftavtal ska anmäla till berört nätföretag vem som har åtagit sig balansansvaret i inmatningspunkten.

Tidpunkten för övertagande av mottagande av el

11 § Den som ska överta mottagandet av el från en elproducent i en inmatningspunkt får göra det fjorton dagar efter en anmälan enligt 9 § första stycket.

Anvisning av elhandelsföretag

13 § Elanvändare som saknar leveransavtal med ett elhandelsföretag ska av berört nätföretag anvisas ett elhandelsföretag, som gentemot nätföretaget har åtagit sig att på skäligen villkor leverera el till sådana elanvändare. Metoderna för att utforma leveransvillkoren ska framgå av avtalet mellan nätföretaget och elhandelsföretaget.

Första stycket gäller inte en elanvändare som köper el uteslutande enligt fastkraftavtal och har anmält till nätföretaget vem som har åtagit sig balansansvaret i elanvändarens uttagspunkt.

Nätföretaget ska utan dröjsmål underrätta elanvändaren om vilket elhandelsföretag som anvisats, om innebörden av en sådan anvisning och om elmarknadslagens bestämmelser om byte av elhandelsföretag.

14 kap. Avbrytande av överföring av el till konsumenter

Avbrytande av överföring av el på grund av konsumentens avtalsbrott

3 § Överföring av el får avbrytas, om konsumenten försummar sina skyldigheter enligt avtalet med nätföretaget eller elhandelsföretaget och försummelsen utgör ett väsentligt avtalsbrott. Överföringen får avbrytas med hänvisning till betalningsförsummelse endast om betalningen avser överföring eller leverans av el.

Innan överföringen avbryts ska konsumenten uppmanas att inom viss skäligen tid vidta rättelse och, i annat fall än som avses i 4 §, underrättas om att överföringen annars kan avbrytas. Sker rättelse får överföringen inte avbrytas.

Om omständigheterna ger anledning att befara att ett avbrott skulle medföra icke obetydlig personskada eller omfattande sakskada, får överföringen inte avbrytas. Det gäller dock inte om konsumenten handlar otillbörligt.

4 § Om avtalsbrottet består i att konsumenten försummat att betala för överföring eller leverans av el gäller, utöver vad som anges i 3 §, att konsumenten sedan tiden för rättelse gått ut ska uppmanas att betala inom tre veckor från det att konsumenten har delgetts uppmaningen och en underrättelse om att överföringen annars kan avbrytas. Ett meddelande om den uteblivna betalningen ska samtidigt lämnas till socialnämnden i den kommun där konsumenten får el överförd.

Sker betalning eller är fordringen tvistig får överföringen inte avbrytas. Överföringen får inte heller avbrytas om socialnämnden inom den tid som anges i första stycket skriftligen har meddelat den som lämnat underrättelsen att nämnden tar på sig betalningsansvaret för skulden.

5 § Nätföretaget och elhandelsföretaget har rätt till skäligen ersättning av konsumenten för kostnader som företaget har haft för

1. uppmaningar och underrättelser till konsumenten enligt 3 och 4 §§,
2. meddelanden till socialnämnden enligt 4 §, och
3. avstängningsåtgärden.

Nätmyndigheten

1 § Nätmyndigheten utövar tillsyn över att denna lag, föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen och villkor som har meddelats med stöd av lagen följs.

Tillsynen omfattar inte bestämmelserna i 10 och 14–16 kap. och inte heller att elhandelsföretagen fullgör sina skyldigheter enligt 11 kap.

3 § Nätmyndigheten utövar tillsyn över att nätföretag, elhandelsföretag och andra aktörer på elmarknaden följer Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 714/2009 av den 13 juli 2009 om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel och om upphävande av förordning (EG) nr 1228/2003 och rättsakter som Europeiska kommissionen har antagit på grundval av förordningen. Detta gäller dock inte om det följer av lag eller förordning att tillsynen ska utövas av en annan myndighet.

Skyldighet att underrätta myndighet om avbrytande av överföringen av el

11 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för nätföretag att underrätta en myndighet om avbrytande av överföringen av el till elanvändare och skälen till avbrytandet.

Förteckning över remissinstanserna

Följande remissinstanser har lämnat remissvar över promemorian Elmarknadslag (Ds 2017:44): Affärsverket svenska kraftnät, Blekinge tekniska högskola, Boverket, Integritetsskyddsmyndigheten (tidigare Datainspektionen), Domstolsverket, Elsäkerhetsverket, Energiföretagen Sverige, Energimarknadsinspektionen, FAR, Fastighetsägarna Sverige, Finansinspektionen, Försvarets materielverk, Försvarets radioanstalt, Försvarsmakten, Förvaltningsrätten i Falun, Förvaltningsrätten i Linköping, Göta Hovrätt, Göteborgs universitet (Juridiska institutionen), HSB Riksförbund, Hörby kommun, Kammarrätten i Jönköping, Kommerskollegium, Konkurrensverket, Konsumentverket, Kungl. Tekniska högskolan, Lantbrukarnas riksförbund, Lantmäteriet, Lindesbergs kommun, Ljusdals kommun, Lunds kommun, Lunds universitet, Länsstyrelsen i Gävleborgs län, Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen i Västerbottens län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Länsstyrelsen i Örebro län, Mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt, Mark- och miljööverdomstolen, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Naturvårdsverket, Oberoende elhandlare, Piteå kommun, Post- och telestyrelsen, Riksantikvarieämbetet, Riksrevisionen, Regelrådet, Sala kommun, Skatteverket, Skogen, Kemin, Gruvorna och Stålet (SKGS), Statens energimyndighet, Statens fastighetsverk, Svensk Solenergi, Svensk Vindkraftförening, Sveriges advokatsamfund, Sveriges Allmännyttiga Bostadsföretag (tidigare SABO), Sveriges Energiföreningars Riksorganisation (SERO), Sveriges Kommuner och Regioner (tidigare SKL), Tanums kommun, Teknikföretagen, Trafikverket, Umeå tingsrätt, Uppsala universitet (Juridiska fakultetsnämnden) och Åtvidabergs kommun.

Yttranden har också inkommit från Elinorr, Elöverkänsligas Riksförbund, E.ON Sverige AB, Riksbyggen, Skellefteå Kraft AB, Solelkommissionen och Vattenfall AB.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att lämna några synpunkter: Arjeplogs kommun, Arvika kommun, Bengtsfors kommun, Bodens kommun, Borås kommun, Botkyrka kommun, Branschföreningen Tågoperatörerna, Energigas Sverige, Energikontoren Sverige, Företagarna, Göteborgs kommun, Karlsborgs kommun, Karlskrona kommun, Konsumenternas Energimarknadsbyrå, Konsumentväglidarnas Förening, Krokoms kommun, LRF Skogsägarna, Länsstyrelsen i Kronobergs län, Länsstyrelsen i Södermanlands län, Malung-Sälens kommun, Naturskyddsföreningen, Nordanstigs kommun, Nord Pool Spot AB, Näringslivets Regelnämnd, Olofströms kommun, Region Gotland, Skellefteå kommun, Skogsstyrelsen, Smedjebackens kommun, Staffans- torps kommun, Statens jordbruksverk, Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll, Svensk Elbrukarförening, Svensk Vattenkraftförening, Svensk Vindenergi, Svenska Elnätupproret, Svenskt näringsliv, Sveriges Konsumenter, Ulricehamns kommun, Vetlanda kommun, Villaägarnas Riksförbund, Växjö kommun och Östersunds kommun.

Sammanfattning av promemorian En kompletterande bestämmelse till den nya däckmärkningsförordningen

Prop. 2022/23:59
Bilaga 11

I promemorian föreslås att hänvisningen till EU:s däckmärkningsförordning i lagen (2018:551) med kompletterande bestämmelser till EU:s däckmärkningsförordning ändras till följd av att den tidigare däckmärkningsförordningen har upphävts och ersatts av en ny förordning.

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2023.

Promemorians lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (2018:551) med kompletterande bestämmelser till EU:s däckmärkningsförordning

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (2018:551) med kompletterande bestämmelser till EU:s däckmärkningsförordning ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Denna lag kompletterar *Europa-parlamentets och rådets förordning EG nr 1222/2009 av den 25 november 2009 om märkning av däck vad gäller drivmedels-effektivitet och andra väsentliga parametrar, i lydelsen enligt kommissionens förordning (EU) nr 1235/2011* (EU:s däckmärkningsförordning).

1 §

Denna lag kompletterar *Europa-parlamentets och rådets förordning (EU) 2020/740 av den 25 maj 2020 om märkning av däck med avseende på drivmedelseffektivitet och andra parametrar, om ändring av förordning (EU) 2017/1369 samt om upphävande av förordning (EG) nr 1222/2009* (EU:s däckmärkningsförordning).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2023.

Lag om ändring i ellagen (1997:857)

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om ellagen (1997:857)²

dels att 4 kap. 40–44 §§ och 8 och 11 kap. ska upphöra att gälla,

dels att rubrikerna närmast före 4 kap. 40 och 43 §§ ska utgå,

dels att 1 kap. 2 och 4 §§, 3 kap. 6, 7, 41 och 42 §§, 6 kap. 3 §, 12 kap. 1 och 3 §§ och 13 kap. 1 och 7 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas tre nya kapitel, 8, 9 och 11 kap., nio nya paragrafer, 4 kap. 40–48 §§, och närmast före 4 kap. 40, 41, 43 och 47 §§ nya rubriker av följande lydelse.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2018 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor och Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU.

² Senaste lydelse av

4 kap. 40 § 2022:596	8 kap. 11 b § 2016:914
4 kap. 41 § 2022:596	8 kap. 11 c § 2015:598
4 kap. 42 § 2022:596	8 kap. 12 § 2010:602
4 kap. 43 § 2022:596	8 kap. 13 § 2005:404
4 kap. 44 § 2022:596	8 kap. 14 § 2022:596
8 kap. 1 § 2018:435	8 kap. 15 § 2014:270
8 kap. 2 § 2011:476	8 kap. 16 § 2017:18
8 kap. 3 a § 2014:270	8 kap. 17 § 2017:18
8 kap. 3 b § 2018:1448	8 kap. 18 § 2017:18
8 kap. 3 c § 2018:435	11 kap. 3 § 2018:1448
8 kap. 3 d § 2018:435	11 kap. 4 § 2018:1448
8 kap. 3 e § 2018:435	11 kap. 5 § 2018:1448
8 kap. 4 § 2015:598	11 kap. 12 a § 2016:733
8 kap. 4 a § 2015:598	11 kap. 13 § 2016:914
8 kap. 4 b § 2015:598	11 kap. 14 § 2011:712
8 kap. 4 c § 2015:598	11 kap. 15 § 2014:270
8 kap. 4 d § 2006:926	11 kap. 16 § 2011:712
8 kap. 4 e § 2009:580	11 kap. 17 § 2011:712
8 kap. 4 f § 2009:580	11 kap. 18 § 2014:270
8 kap. 4 g § 2009:580	11 kap. 19 § 2011:712
8 kap. 5 § 2009:580	11 kap. 20 § 2011:712
8 kap. 5 a § 2014:1467	rubriken närmast före 4 kap. 40 § 2022:596
8 kap. 6 § 2011:712	rubriken närmast före 4 kap. 43 § 2022:596
8 kap. 7 § 1999:770	rubriken närmast före 8 kap. 1 § 2005:404
8 kap. 8 § 2017:18	rubriken närmast före 8 kap. 3 b § 2018:435
8 kap. 8 a § 2017:18	rubriken närmast före 8 kap. 12 § 2005:404
8 kap. 8 b § 2017:18	rubriken närmast före 8 kap. 14 § 2014:270
8 kap. 8 c § 2017:18	rubriken närmast före 11 kap. 13 § 2011:712
8 kap. 8 d § 2017:18	rubriken närmast före 11 kap. 15 § 2011:712
8 kap. 8 e § 2017:18	rubriken närmast före 11 kap. 16 § 2011:712
8 kap. 9 § 2011:712	rubriken närmast före 11 kap. 17 § 2011:712
8 kap. 10 § 2009:580	rubriken närmast före 11 kap. 18 § 2011:712
8 kap. 11 § 2015:598	rubriken närmast före 11 kap. 19 § 2011:712
8 kap. 11 a § 2015:598	rubriken närmast före 11 kap. 20 § 2011:712.

1 kap.

2 §³

Lagen är indelad i följande kapitel:

- 1 kap. Inledande bestämmelser,
- 2 kap. Nätkoncession och ledningar vid trafikleder,
- 3 kap. Nätföretag och drift av elnät,
- 4 kap. Anslutning till elnätet och överföring av el,
- 5 kap. Intäktsram för nätverksamhet,
- 6 kap. Mätning av överförd el,
- 7 kap. Kommunala elföretag,
- 8 kap. Övergripande systemansvar och balansansvar *m.m.*,
- 8 kap. Övergripande systemansvar och balansansvar,
- 9 kap. *Leverans av el och aggregering*,
- 10 kap. Avbrottsersättning,
- 11 kap. *Särskilda bestämmelser om överföring och leverans av el till konsumenter*,
- 11 kap. *Avbrytande av överföring av el till konsumenter*,
- 12 kap. Tillsyn *m.m.*, och
- 13 kap. Övriga bestämmelser.

4 §⁴

Ord och uttryck i lagen har samma betydelse som i elsäkerhetslagen (2016:732).

I övrigt avses i lagen med

Acer: den byrå som inrättats genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 713/2009 av den 13 juli 2009 om inrättande av en byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter,

aggregering: en sammanslagning av flera elanvändares förbrukning eller sammanslagning av producerad el för försäljning, anskaffning eller auktionering på elmarknader,

aggregeringstjänst: en tjänst som förutsätter aggregering,

balansansvar: det ekonomiska ansvaret för att det nationella elsystemet tillförs lika mycket el som tas ut i en uttagpunkt eller att lika mycket el tas ut från systemet som det tillförs i en inmatningspunkt,

distribution: överföring av el för någon annans räkning genom ett lokalnät eller ett regionnät,

distributionsnätsföretag: ett nätföretag som innehar ett lokalnät eller ett regionnät,

³ Senaste lydelse 2022:596.

⁴ Senaste lydelse 2022:596.

dynamiska elpriser: priser som återspeglar prisförändringar på spotmarknaderna med ett intervall som minst motsvarar frekvensen för avräkning på marknaden,

efterfrågeflexibilitet: att en el-användare ändrar sin förbrukning jämfört med sitt normala eller nuvarande förbrukningsmönster som ett svar på marknadssignaler eller med anledning av att någon har antagit elanvändarens anbud att minska eller öka sin förbrukning mot en bestämd ersättning på en sådan organiserad marknad som avses i artikel 2.4 i kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 1348/2014 av den 17 december 2014 om rapportering av uppgifter för att genomföra artikel 8.2 och 8.6 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1227/2011 om integritet och öppenhet på grossistmarknaderna för energi,

elleverantör: den som yrkesmässigt levererar el,

elmarknadsdirektivet: Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU, i den ursprungliga lydelsen,

energilagringsanläggning: en sådan anläggning i elsystemet som används för att i systemet skjuta upp den slutliga användningen av el till en senare tidpunkt än produktionstillfället eller för omvandling av elenergi till en form av energi som kan lagras, lagringen av den energin och den följande återomvandlingen av energin till el eller någon annan energibärare,

EU:s elmarknadsförordning: Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/943 av den 5 juni 2019 om den inre marknaden för el,

fastkraftsavtal: avtal om att under en angiven tid leverera en fastställd mängd el,

icke frekvensrelaterad stödtjänst: en stödtjänst som används av ett nätföretag för spänningsreglering i stationärt tillstånd, snabba inmatningar av reaktiv effekt, tröghet för upprätthållande av stabiliteten i lokalnät, kortslutningsström samt förmåga till dödnätsstart och till ödrift,

inmatningspunkt: den punkt på elnätet där en elproducent, enligt avtal med ett nätföretag, matar in el från en produktionsanläggning,

intäktsram: de samlade intäkter som en nätkoncessionshavare högst får uppbära från nätverksamheten under en tillsynsperiod,

konsument: en fysisk person som el överförs eller levereras till huvudsakligen för ändamål som faller utanför näringsverksamhet,

laddningspunkt: ett gränssnitt där el kan överföras till ett elfordon i taget eller där batteriet på ett elfordon i taget kan bytas ut,

leveranspunkt: en inmatnings- eller uttagspunkt,

lokálnät: ett ledningsnät som omfattas av en nätkoncession för område utan en lägsta tillåtna spänning,

nätföretag: den som bedriver nätverksamhet,

nätverksamhet: att med stöd av nätkoncession ställa en starkströmsledning till förfogande för överföring av el för någon annans räkning och vidta de åtgärder som behövs för överföringen,

regionnät: en ledning eller ett ledningsnät som inte ingår i ett transmissionsnät och som omfattas av en nätkoncession för linje eller av en nätkoncession för område med en lägsta tillåtna spänning,

små företag: företag som sysselsätter färre än 50 personer och vars omsättning eller balansomslutning inte överstiger 10 miljoner euro per år,

stødtjänst: en tjänst som behövs för driften av ett nätföretags elnät med undantag för hantering av överbelastning,

transmission: överföring av el för någon annans räkning genom ett transmissionsnät,

transmissionsnät: ett tekniskt och driftsmässigt sammanhängande ledningsnät som har en spänning om 220 kilovolt eller mer, sträcker sig över flera nätregioner i Sverige och länkar samman det nationella elnätet med elnät i andra länder,

transmissionsnätsföretag: ett nätföretag som innehar en ledning som ingår i ett transmissionsnät,

uttagspunkt: den punkt på ett elnät där en elanvändare, enligt avtal med ett nätföretag, tar ut el för förbrukning.

3 kap.

6 §⁵

Ett nätföretag som anskaffar stødtjänster ska i förhållande till elproducenter behandla aktörer som tillhandahåller tjänster i form av ändrad elförbrukning genom aggregering på ett icke-diskriminerande sätt på grundval av aktörernas tekniska kapacitet.

Ett nätföretag som anskaffar stødtjänster ska i förhållande till elproducenter behandla aktörer som tillhandahåller efterfrågeflexibilitet genom aggregering på ett icke-diskriminerande sätt på grundval av aktörernas tekniska kapacitet.

7 §⁶

Ett nätföretag får inte ingå avtal om stödtjänster förrän nätmyndigheten har godkänt de metoder som har använts för att utforma avtalen.

Första stycket gäller inte avtal enligt 8 kap. 4 § *andra stycket*. Första stycket gäller inte avtal enligt 8 kap. 16 §.

41 §⁷

Ett nätföretag får inte ställa tekniska krav eller andra villkor som försvårar *tillhandahållandet av tjänster i form av ändrad elförbrukning*. Dock får de villkor ställas som behövs med hänsyn till en säker, tillförlitlig och effektiv drift av ledningsnätet.

Ett nätföretag får inte ställa tekniska krav eller andra villkor som försvårar *efterfrågefleksibilitet*. Dock får de villkor ställas som behövs med hänsyn till en säker, tillförlitlig och effektiv drift av ledningsnätet.

42 §⁸

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka tekniska krav som nätföretag får ställa i fråga om *sådana tjänster som avses i 41 §*.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka tekniska krav som nätföretag får ställa i fråga om *efterfrågefleksibilitet*.

4 kap.

Hantering av klagomål

40 §

Ett nätföretag ska ha fastställda rutiner för hanteringen av klagomål från kunder som är konsumenter.

Information om avtalsvillkor och andra uppgifter

41 §

Ett avtal mellan en konsument och ett nätföretag ska innehålla uppgifter om

- 1. nätföretagets namn, adress, telefonnummer och webbplats,*
- 2. nätföretagets åtagande gentemot konsumenten,*
- 3. när avtalet träffas,*

⁶ Senaste lydelse 2022:596.

⁷ Senaste lydelse 2022:596.

⁸ Senaste lydelse 2022:596.

4. var konsumenten kan hitta information om nätföretagets priser och övriga villkor,

5. villkoren för fakturering och betalning,

6. villkoren för uppsägning av avtalet,

7. villkoren för ersättning om nätföretaget inte uppfyller sitt åtagande enligt avtalet, och

8. hur konsumentrelaterad information tillhandahålls.

42 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilken konsumentrelaterad information ett nätföretag ska tillhandahålla och hur den ska tillhandahållas.

Fakturering och faktureringsinformation

43 §

Ett nätföretag ska lämna faktureringsinformation till elanvändare.

44 §

Ett nätföretag får inte ta ut någon avgift för att tillhandahålla elanvändare fakturor och faktureringsinformation.

45 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om

1. fakturering, och

2. den faktureringsinformation som ett nätföretag ska lämna.

46 §

Om ett nätföretag tillämpar ett system med förskottsbetalning för konsumenter, ska detta vara skäligt.

Förhandsprövning av villkor

47 §

Ett nätföretag får inte ingå avtal i frågor om anslutning till elnätet eller överföring av el förrän de metoder som används för att utforma avtalsvillkoren har prövats av nätmyndigheten. Prövningen ska dock inte omfatta metoder för att utforma avgifter för anslutning eller överföring.

48 §

Nätmyndigheten ska godkänna de metoder som ska prövas enligt 47 §, om de kan antas leda till att villkoren i avtalen blir objektiva och icke-diskriminerande.

Om nätmyndigheten inte godkänner en metod, ska myndigheten ange i beslutet hur villkoren i stället ska utformas.

Beslut enligt denna paragraf gäller omedelbart. Nätmyndigheten ska delge sådana beslut enligt 49 § första stycket 1 och andra stycket delgivningslagen (2010:1932).

6 kap.

3 §⁹

Ett nätföretag ska på begäran rapportera resultaten av de mätningar som görs enligt 1 § till ett företag som elanvändaren eller elproducenten har utsett.

Ett nätföretag ska på begäran rapportera resultaten av de mätningar som görs enligt 1 § och uppgifter om historisk elförbrukning till ett företag som elanvändaren eller elproducenten har utsett.

8 kap. Övergripande systemansvar och balansansvar

Övergripande systemansvar

1 § Den myndighet som regeringen bestämmer har det övergripande ansvaret för att elektriska anläggningar samverkar driftsäkert så att balans inom hela eller delar av landet kortsiktigt upprätthålls mellan produktion och förbrukning av el (systemansvarig myndighet).

⁹ Senaste lydelse 2022:596.

Särskilda åtgärder för att öka eller minska produktionen eller förbrukningen av el

2 § I den utsträckning som behövs för att kunna utöva det övergripande systemansvaret får den systemansvariga myndigheten beordra

1. balansansvariga att öka eller minska produktionen eller förbrukningen av el, och
2. elproducenter att öka eller minska produktionen av el.

3 § Den som har beordrats att öka eller minska produktionen eller förbrukningen av el enligt 2 § har rätt att av den systemansvariga myndigheten få marknadsmässig ersättning för ökningen eller minskningen.

4 § Den systemansvariga myndigheten beslutar om ersättning enligt 3 §.

5 § Om det övergripande systemansvaret inte kan utövas med åtgärder enligt 2 §, får den systemansvariga myndigheten i den utsträckning som behövs för att kunna utöva ansvaret beordra nätföretag att begränsa eller avbryta överföring av el till elanvändare.

I den utsträckning det övergripande systemansvaret medger det ska begränsningen eller avbrytandet genomföras så att samhällsviktiga elanvändare prioriteras.

6 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om de åtgärder som behövs för att öka eller minska produktionen eller förbrukningen av el enligt 2 § och för att begränsa eller avbryta överföring av el enligt 5 §.

Skyldighet att lämna uppgifter till den systemansvariga myndigheten

7 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för balansansvariga och innehavare av elektriska anläggningar att till den systemansvariga myndigheten lämna de uppgifter om produktion, överföring eller förbrukning av el som behövs för utövandet av det övergripande systemansvaret.

Tjänster med anknytning till det övergripande systemansvaret

8 § Den systemansvariga myndigheten ska anskaffa tjänster med anknytning till det övergripande systemansvaret från elproducenter på ett öppet, icke-diskriminerande och marknadsorienterat sätt.

Myndigheten får inte med hänvisning endast till kraftslag ställa upp villkor som utesluter elproducenter från att tillhandahålla tjänster med anknytning till det övergripande systemansvaret.

Driftsäkerhet

9 § Den systemansvariga myndigheten ska fastställa mål för driftsäkerhet under förutsebara förhållanden på transmissionsnät inom landet och på de utlandsförbindelser som är anslutna till transmissionsnät. Målen ska vara objektiva, öppna och icke-diskriminerande.

Målen ska underställas regeringen för godkännande och offentliggöras på det sätt som regeringen bestämmer.

Prop. 2022/23:59
Bilaga 13

10 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om de krav och skyldigheter som måste iakttas för att de enligt 9 § godkända målen ska uppnås.

Innan sådana föreskrifter meddelas ska samråd ske med dem som ansvarar för nationella elsystem i länder vars elsystem är förbundna med transmissionsnät i Sverige.

11 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om sådana generellt tillämpliga krav för anslutning av anläggningar till elnätet som avses i

1. artikel 7.1 i kommissionens förordning (EU) 2016/631 av den 14 april 2016 om fastställande av nätföreskrifter med krav för nätanslutning av generatorer, i den ursprungliga lydelsen,

2. artikel 6.1 i kommissionens förordning (EU) 2016/1388 av den 17 augusti 2016 om fastställande av nätföreskrifter för anslutning av förbrukare, i den ursprungliga lydelsen, och

3. artikel 5.1 i kommissionens förordning (EU) 2016/1447 av den 26 augusti 2016 om fastställande av nätföreskrifter med krav för nätanslutning av system för högspänd likström och likströmsanslutna kraftparksmoduler, i den ursprungliga lydelsen.

12 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om kontroll, provning, besiktning eller andra krav för att säkerställa driftsäkerheten hos det nationella elsystemet när det gäller

1. elektriska anläggningar,
2. anordningar avsedda att anslutas till en elektrisk anläggning,
3. elektrisk materiel, och
4. elektriska installationer.

13 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om sådant datautbyte som avses i artikel 40.5 i kommissionens förordning (EU) 2017/1485 av den 2 augusti 2017 om fastställande av riktlinjer för driften av elöverföringssystem, i den ursprungliga lydelsen.

Krav på balansansvar

14 § En elleverantör får leverera eller ta emot el endast i en leveranspunkt där någon har åtagit sig balansansvaret.

Detta gäller inte under den tidsfrist som anges i 35 § första stycket.

15 § En leverantör av aggregeringstjänster får tillhandahålla sådana tjänster i en leveranspunkt endast om någon har åtagit sig ett balansansvar i leveranspunkten som särskilt avser de obalanser som tjänsterna medför.

Avtal om balansansvar

16 § Den som åtar sig balansansvar ska ingå avtal dels med den systemansvariga myndigheten, dels med den som utför avräkningen mellan de balansansvariga enligt 24 §.

Villkoren i avtalen ska vara objektiva och icke-diskriminerande.

17 § Ett avtal enligt 16 § mellan den balansansvarige och den systemansvariga myndigheten ska innehålla ett åtagande från den balansansvarige att

1. säkerställa balans mellan tillförsel och uttag av el, och
2. om balansansvaret omfattar obalanser som uppkommer genom tillhandahållande av tjänster för efterfrågefleksibilitet, betala en ersättning till den systemansvariga myndigheten som motsvarar sådana kostnader som myndigheten ska kompensera elleverantörer för enligt 28 §.

18 § När det gäller tillhandahållande av tjänster för efterfrågefleksibilitet ska metoden för att beräkna omfattningen av balansansvaret enligt 15 § eller den ersättning som avses i 17 § 2 utformas så att

1. den inte hindrar aggregering eller efterfrågefleksibilitet,
2. kompensationen för balansansvariga och elleverantörer endast avser de kostnader för att anskaffa el som uppkommer under aktivering av efterfrågefleksibiliteten, och
3. hänsyn tas till de fördelar som aggregeringstjänsten kan innebära för någon annan som åtagit sig balansansvar eller som levererar el i leveranspunkten.

19 § Ett avtal enligt 16 § mellan den balansansvarige och den som utför avräkningen mellan de balansansvariga ska innehålla villkoren för avräkningen.

Förhandsprövning av villkor för balansansvar

20 § Den systemansvariga myndigheten och den som utför avräkningen mellan de balansansvariga får inte ingå avtal enligt 16 § förrän de metoder som har använts för att utforma avtalen har godkänts av nätmyndigheten.

21 § Nätmyndigheten ska godkänna de metoder som avses i 20 §, om metoderna kan antas leda till att villkoren i avtalen blir objektiva och icke-diskriminerande.

Nätmyndighetens beslut i fråga om godkännande gäller omedelbart. Nätmyndigheten ska delge beslutet enligt 49 § första stycket 1 och andra stycket delgivningslagen (2010:1932).

Offentliggörande av villkor för balansansvar

22 § Den systemansvariga myndigheten och den som utför avräkningen mellan de balansansvariga ska offentliggöra de villkor som de tillämpar i avtalen enligt 16 § och på begäran utan dröjsmål ge den som begär det skriftlig information om villkoren.

Anskaffande av produktionskapacitet för att fullgöra ett åtagande

Prop. 2022/23:59
Bilaga 13

23 § En balansansvarig som använder någon annans produktionskapacitet särskilt för att fullgöra sina åtaganden enligt sådana avtal som avses i 16 § får inte ställa upp villkor som utesluter elproducenter från att tillhandahålla sådan kapacitet med hänvisning endast till kraftslag. Den balansansvarige ska anskaffa kapacitet på ett öppet, icke-diskriminerande och marknadsorienterat sätt.

Balansavräkning

24 § Den systemansvariga myndigheten ska ansvara för att avräkning sker mellan de balansansvariga. Myndigheten får uppdra åt någon annan att utföra avräkningen.

25 § En elleverantör som har levererat eller tagit emot el i en leveranspunkt där det saknas någon som är balansansvarig ska anses som balansansvarig för leveranspunkten vid avräkning enligt 24 §.

26 § Den som utför aggregeringstjänster i en leveranspunkt där det saknas någon som har åtagit sig ett balansansvar som särskilt avser de obalanser som tjänsterna medför ska anses ha åtagit sig ett sådant ansvar vid avräkning enligt 24 §.

27 § Den som anses vara balansansvarig enligt 25 eller 26 § ska betala ersättning till den systemansvariga myndigheten enligt villkor som motsvarar villkor för balansansvariga enligt sådana avtal som avses i 16 §.

Ersättning till elleverantörer

28 § Den systemansvariga myndigheten ska ersätta elleverantörer som har anmält till myndigheten att de levererar el i en uttagspunkt för sådana kostnader för att anskaffa el som en leverantör av aggregeringstjänster orsakar genom att tillhandahålla tjänster för efterfrågefleksibilitet i uttagspunkten, om kostnaderna uppkommer under aktiveringen av efterfrågefleksibiliteten.

Ersättningen ska beräknas enligt grunder som anges i sådana avtal som avses i 17 §.

Övertagande av balansansvar i en leveranspunkt

29 § Den som övertar balansansvaret enligt 14 § i en leveranspunkt utan att en elleverantör samtidigt övertar leveranserna eller mottagandet av el, får bara göra det från och med den första dagen i en kalendermånad.

Balansansvaret får i ett sådant fall övertas endast om den elleverantör som vill byta balansansvarig har informerat nätföretaget om bytet senast en månad före övertagandet.

30 § Den systemansvariga myndigheten får i det enskilda fallet medge att balansansvaret i en leveranspunkt ska börja gälla tidigare än vad som följer av 29 §, om det finns särskilda skäl.

31 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för ett nätföretag att sända underrättelser med anledning av en anmälan enligt 29 § andra stycket.

Underrättelser om att balansansvaret upphör

32 § Den systemansvariga myndigheten ska utan dröjsmål underrätta de nätföretag på vars ledningsnät de leveranspunkter är belägna där balansansvaret kommer att upphöra att gälla, om

1. myndigheten får kännedom om att ett avtal enligt 16 § ska upphöra att gälla, och

2. avtalet har ingåtts med någon som i ett avtal med en elleverantör har åtagit sig balansansvaret i de leveranspunkter där elleverantören levererar eller tar emot el.

33 § Den som i ett avtal med en elleverantör har åtagit sig balansansvaret i de leveranspunkter där elleverantören levererar eller tar emot el ska, när den får kännedom om att avtalet ska upphöra att gälla, utan dröjsmål underrätta den systemansvariga myndigheten och de nätföretag på vars ledningsnät de leveranspunkter är belägna där balansansvaret kommer att upphöra att gälla.

34 § Ett nätföretag som tar emot en underrättelse enligt 32 eller 33 § ska utan dröjsmål underrätta berörda elleverantörer om att balansansvaret kommer att upphöra att gälla.

Återställande av balansansvar

35 § En elleverantör som med omedelbar verkan förlorat sitt balansansvar får återställa balansansvaret inom en tidsfrist om tio vardagar, dock högst femton kalenderdagar. Tidsfristen börjar löpa dagen efter den dag då elleverantören har tagit del av eller haft möjlighet att ta del av den först mottagna underrättelsen enligt 34 §.

Den tidsfrist för att återställa balansansvaret som anges i första stycket gäller också en elleverantör vars avtal om balansansvar sagts upp och upphör att gälla före fristens utgång.

36 § Möjligheten att återställa balansansvaret enligt 35 § gäller inte om elleverantören trätt i likvidation, ställt in betalningarna, försatts i konkurs eller förklarat sig inte ha för avsikt att återställa balansansvaret.

Om elleverantören under tidsfristen träder i likvidation, ställer in betalningarna, försatts i konkurs eller förklarar sig inte ha för avsikt att återställa balansansvaret, upphör tidsfristen omedelbart att löpa.

37 § En elleverantör som återställer sitt balansansvar under den tidsfrist som anges i 35 § ska underrätta berörda nätföretag om vem som har åtagit sig balansansvaret i de leveranspunkter där elleverantören levererar eller tar emot el. En sådan underrättelse ska ha tagits emot av nätföretaget innan tidsfristen har löpt ut.

38 § Ett balansansvar som en ny balansansvarig har åtagit sig gäller, trots det som anges i 29 §, från och med dagen efter det att det berörda nätföretaget har tagit emot underrättelsen från elleverantören.

Prop. 2022/23:59
Bilaga 13

Anvisning av elleverantör när ett balansansvar har upphört

39 § Om nätföretaget inte har tagit emot en underrättelse från elleverantören om vem som är ny balansansvarig i berörda leveranspunkter innan den tidsfrist som anges i 35 § har löpt ut, ska nätföretaget dagen efter fristens utgång anvisa berörda elanvändare eller elproducenter en elleverantör. Den elleverantören ska gentemot nätföretaget ha åtagit sig att leverera el till elanvändare eller ta emot el från elproducenter som saknar en elleverantör.

40 § Om en elleverantör inte får återställa balansansvaret enligt 35 § eller om den tidsfrist som anges där upphör att löpa enligt 36 § andra stycket, ska nätföretaget så snart som möjligt anvisa berörda elanvändare eller elproducenter en elleverantör. Den elleverantören ska gentemot nätföretaget ha åtagit sig att leverera el till elanvändare eller ta emot el från elproducenter som saknar en elleverantör.

41 § Nätföretaget ska utan dröjsmål underrätta

1. elanvändarna och elproducenterna om den elleverantör som har anvisats enligt 39 eller 40 §, och
2. elanvändarna om bestämmelserna i denna lag om byte av elleverantör.

42 § En elleverantör som har anvisats enligt 39 eller 40 § ska utan dröjsmål underrätta

1. elanvändarna om leverantörens villkor för leveransen, och
2. elproducenterna om leverantörens villkor för mottagande av el.

43 § Om ett nätföretag anvisar en elleverantör enligt 39 eller 40 §, gäller ett balansansvar som en ny balansansvarig åtagit sig från och med dagen för anvisningen.

Skyldighet för nätföretag att underrätta den systemansvariga myndigheten

44 § Ett nätföretag ska hålla den systemansvariga myndigheten underrättad om vem som har åtagit sig balansansvaret för nätföretagets egna inköp.

45 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för ett nätföretag att hålla den systemansvariga myndigheten underrättad om byte av balansansvariga enligt detta kapitel.

9 kap. Leverans av el och aggregering

Leverans av el enligt leveransavtal

1 § En elleverantör får ingå avtal om leverans av el i en uttagspunkt endast med den elanvändare som enligt avtal med det berörda nätföretaget har rätt att ta ut el i uttagspunkten.

2 § En elleverantör, som ska börja leverera el i en uttagspunkt eller överta leveranserna till en elanvändare i dennes uttagspunkt, ska omedelbart anmäla detta till det berörda nätföretaget. Anmälan ska även innehålla en uppgift om vem som har åtagit sig balansansvaret i uttagspunkten.

En elleverantör får överta leveranserna till en elanvändare i dennes uttagspunkt fjorton dagar efter anmälan.

Första och andra styckena gäller inte elleverantörer som avser att leverera el enligt fastkraftsavtal. Leverans får i dessa fall påbörjas endast efter att elleverantören anmält det till den elleverantör som enligt 15 § första stycket är leveransskyldig i elanvändarens uttagspunkt och till den som åtagit sig balansansvaret i den uttagspunkten.

3 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om den anmälan som ska göras till nätföretaget enligt 2 § första stycket, eller till elleverantören enligt andra stycket samma paragraf.

Leverans av el om leveransavtal saknas

4 § Ett nätföretag ska anvisa en elleverantör till en elanvändare som saknar ett leveransavtal med en elleverantör.

Den elleverantör som anvisas ska ha åtagit sig gentemot nätföretaget att leverera el till elanvändaren på skäliga villkor. Metoderna för att utforma leveransvillkoren ska framgå av avtalet mellan nätföretaget och elleverantören.

5 § Regeringen får meddela föreskrifter om att de priser som en anvisad elleverantör tillämpar för leverans till en elanvändare enligt 4 § inte får överstiga vissa nivåer under en viss tid efter det att elleverantören har anvisats.

6 § Ett nätföretag ska utan dröjsmål underrätta elanvändaren om

1. vilken elleverantör som anvisats enligt 4 §,
2. innebörden av en sådan anvisning, och
3. bestämmelserna i denna lag om byte av elleverantör.

7 § En anvisad elleverantör ska utan dröjsmål underrätta elanvändaren om de villkor för leveransen som elleverantören avser att tillämpa och om den dag då elleverantören avser att påbörja leveransen enligt avtalet. I underrättelsen ska det anges att avtalet är ett anvisat avtal.

8 § En anvisad elleverantör ska minst en gång per kvartal lämna följande information till elanvändaren:

1. en redogörelse för vilka avtalstyper som elleverantören erbjuder samt uppgifter om priser och leveransvillkor för de olika avtalstyperna, och

2. uppgifter om var elanvändaren, oberoende av elleverantören, kan hitta information om priser och leveransvillkor som andra elleverantörer tillämpar för leverans av el till elanvändare.

9 § Ett anvisat elavtal får inte ha

1. dynamiskt elpris, eller
2. en längre uppsägningstid än 14 dagar.

10 § Ett nätföretag ska anvisa en elleverantör till en elanvändare trots att elanvändaren redan har ett leveransavtal med en elleverantör, om elanvändaren

1. har förbrukat el som inte har levererats enligt ett leveransavtal med en elleverantör som är leveransskyldig enligt 15 §, och

2. inte har anvisats en ny elleverantör enligt 4 §.

Anvisningen ska avse den tid som elanvändaren har saknat ett leveransavtal.

11 § En elanvändare som har förbrukat el som inte har levererats enligt ett leveransavtal med en elleverantör som är leveransskyldig enligt 15 § ska betala för elen till den elleverantör som elanvändaren anvisas enligt 4 § eller 10 § och enligt de villkor som den anvisade elleverantören tillämpar.

Byte av elleverantör

12 § En elleverantör ska på ett icke-diskriminerande sätt i fråga om kostnader, arbete och tidsåtgång säkerställa att en elanvändare har rätt att byta elleverantör inom tre veckor från en begäran om byte.

Ett byte av elleverantör ska vara kostnadsfritt för konsumenter och små företag.

13 § När konsumenter eller små företag i förtid säger upp tidsbestämda avtal om att el helt eller delvis ska levereras till fast pris, får elleverantören ta ut en avgift trots vad som sägs i 12 § andra stycket. Avgiften får endast avse kostnader som hänförs till den el som levereras till fast pris, den ska vara proportionell och får inte överstiga den direkta ekonomiska förlust som den förtida uppsägningen orsakar.

Avgiften får endast tas ut om det tydligt framgår av elleveransavtalet att den får tas ut och vad den omfattar.

14 § Vid byte av elleverantör ska den frånträdande elleverantören se till att elanvändaren får en slutfaktura inom sex veckor från den dag då elleveransen upphörde.

Elleverantörens leveransskyldighet

15 § En elleverantör som levererar el till en elanvändare i en uttagpunkt är, oavsett vad som avtalats, skyldig att fortsätta leverera el till dess

1. elanvändaren slutar att ta ut el i uttagpunkten,

2. någon annan elleverantör börjar leverera el till elanvändaren i uttagspunkten, eller

3. överföringen av el enligt 11 kap. 2 eller 3 § eller enligt avtal får avbrytas på grund av att elanvändaren har försummat sina skyldigheter gentemot elleverantören.

Första stycket gäller inte leverans av el enligt ett fastkraftsavtal.

16 § En elleverantör som har ett tidsbestämt avtal med elanvändaren om leverans av el ska tidigast 90 dagar och senast 60 dagar före det att avtalet löper ut informera elanvändaren om

1. tidpunkten för avtalets upphörande, och

2. konsekvenserna av avtalets upphörande.

Första stycket gäller inte leverans av el enligt ett fastkraftsavtal.

Elleverantörens skyldighet att ta emot el

17 § En elleverantör som levererar el till en elanvändare som kan få skatte-reduktion för mikroproduktion av förnybar el enligt 67 kap. inkomstskattelagen (1999:1229) ska på villkor som är skäligen ta emot den el som matas in från elanvändarens produktionsanläggning.

Första stycket gäller inte om elanvändaren har ingått avtal med någon annan om att ta emot elen.

Dynamiska elpriser

18 § Innan en elleverantör och en elanvändare ingår ett avtal med dynamiskt elpris ska elleverantören informera elanvändaren om vilka möjligheter, kostnader och risker som finns med ett sådant avtal och inhämta elanvändarens samtycke till att ingå avtalet. Detsamma gäller när en elanvändares befintliga elavtal omvandlas till ett avtal med dynamiskt elpris.

19 § En elleverantör som har leveransavtal med fler än 200 000 elanvändare ska kunna erbjuda avtal med dynamiska elpriser till elanvändare som har en mätare som mäter mängden överförd el med ett tidsintervall som minst motsvarar frekvensen för avräkning på marknaden.

Rutiner för hantering av klagomål

20 § En elleverantör ska ha fastställda rutiner för att kunna hantera klagomål från elanvändare på ett snabbt, enkelt och rättvist sätt.

Elleverantörens skyldighet att lämna uppgifter till nätmyndigheten om priser och leveransvillkor

21 § En elleverantör ska lämna uppgifter till nätmyndigheten om de priser och leveransvillkor som företaget tillämpar för leverans av el i en elanvändares uttagspunkt.

Uppgifter i avtal mellan en elleverantör och en elanvändare

22 § Ett avtal mellan en elleverantör och en elanvändare om leverans av el i elanvändarens uttagspunkt ska innehålla uppgifter om

1. elleverantörens namn, adress, telefonnummer och webbplats,
2. elleverantörens åtagande gentemot elanvändaren,
3. när avtalet träffas och vid vilken tidpunkt elleverantören planerar att överta leveranserna till elanvändaren,
4. vilka tjänster som avtalet omfattar,
5. villkoren för fakturering och betalning,
6. den tid som avtalet löper på eller om det löper tills vidare,
7. vad som gäller i fråga om förlängning av ett avtal som löper under en viss tid,
8. villkoren för uppsägning av avtalet och om avtalet kan sägas upp avgiftsfritt,
9. hur ersättningen beräknas vid uppsägning i förtid av ett avtal som löper under viss tid,
10. villkoren för ersättning om elleverantören inte uppfyller sitt åtagande enligt avtalet,
11. var elanvändaren kan hitta information om elleverantörens priser, övriga tjänster och villkor samt om konsumenträttigheter, och
12. hur tvistlösning utanför domstol inleds.

Elleverantören ska lämna information om avtalsvillkoren till elanvändaren innan avtalet ingås eller bekräftas, även i de fall avtalet ingås genom en mellanhand.

Elleverantören ska tillhandahålla elanvändaren en kortfattad och språkligt lättillgänglig sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren.

23 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. att elleverantörer ska vara skyldiga att lämna viss information till elanvändare på sina webbplatser, i reklam eller på annat sätt, och
2. vilka delar av avtalsinnehållet enligt 22 § som ska finnas med i den sammanfattning som elleverantörer ska tillhandahålla enligt tredje stycket samma paragraf och hur sammanfattningen ska tillhandahållas.

Information om ändrade avtalsvillkor

24 § En elleverantör som avser att ändra villkoren för ett avtal som löper tills vidare ska i ett särskilt meddelande underrätta elanvändaren om ändringen och om rätten att säga upp avtalet. Om villkorsändringen gäller priset för leverans av el, ska även skälen och villkoren för ändringen redovisas i meddelandet.

Elleverantören ska underrätta elanvändaren

1. senast två veckor innan de nya villkoren börjar tillämpas, eller
2. om elanvändaren är konsument, senast två månader innan de nya villkoren börjar tillämpas.

Fakturerings- och faktureringsinformation

25 § En elleverantörs faktureringsinformation ska baseras på uppmätt faktisk förbrukning eller, vid avsaknad av mätvärden, på beräknade mängder.

Första stycket gäller inte leverans av el enligt ett fastkraftsavtal.

26 § En elleverantör ska lämna faktureringsinformation till elanvändare och, på begäran, information om historisk elförbrukning till ett företag som elanvändaren har utsett.

27 § En elleverantör får inte ta ut någon avgift för att tillhandahålla elanvändare fakturor och faktureringsinformation.

28 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om

1. faktureringsinformation,
2. den faktureringsinformation som elleverantören ska lämna, och
3. de uppgifter som en elproducent eller annan aktör ska offentliggöra för att information ska kunna lämnas till elanvändaren om vilka energikällor som bidrar till den köpta elen.

Betalningssätt

29 § En elleverantör ska erbjuda flera betalningssätt vid faktureringsinformation och får inte missgynna en elanvändare på grund av det betalningssätt som denne har valt.

De avgifter som kan hänföras till betalningssättet eller till system för förskottsbetalning får inte överstiga betalningsmottagarens kostnader för användningen av ett visst betalningssätt eller system för förskottsbetalning.

Aggregeringstjänster

30 § En leverantör av aggregeringstjänster ska få tillträde till elmarknaderna utan medgivande från andra marknadsaktörer.

31 § En elanvändare ska, oberoende av sitt avtal med en elleverantör och utan dennes godkännande, kunna köpa och sälja andra el-tjänster än el-leverans.

32 § En leverantör av aggregeringstjänster som ska börja tillhandahålla eller överta leveranserna av aggregeringstjänster i en elanvändares uttagspunkt ska omedelbart anmäla detta till det nätföretag som elanvändaren har avtal med.

33 § En elleverantör får inte ta ut oskäliga avgifter eller ställa andra oskäliga krav på en elanvändare med anledning av att elanvändaren har ett avtal om tillhandahållande av en aggregeringstjänst.

34 § En leverantör av aggregeringstjänster ska på ett icke-diskriminerande sätt i fråga om kostnader, arbete och tidsåtgång

1. lämna information till elanvändare om avtalsvillkor innan ett avtal om aggregeringstjänster träffas,

2. på begäran av en elanvändare lämna uppgifter om dennes efterfrågeflexibilitet, och

3. säkerställa att en elanvändare har rätt att byta leverantör av aggregeringstjänster inom tre veckor från begäran om byte.

Uppgifterna enligt första stycket 2 ska lämnas till elanvändaren utan kostnad. Ett byte av leverantör av aggregeringstjänster ska vara kostnadsfritt för konsumenter och små företag.

35 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om

1. den anmälan som ska göras till nätföretaget enligt 32 §, och

2. den information som ska lämnas enligt 34 § första stycket 1 och 2.

11 kap. Avbrytande av överföring av el till konsumenter

1 § Detta kapitel gäller överföring och leverans av el till konsumenter.

Avtalsvillkor som i jämförelse med bestämmelserna i kapitlet är till nackdel för konsumenten är utan verkan mot denne.

Avbrytande av överföring av el på grund av konsumentens avtalsbrott

2 § Överföring av el till en konsument får avbrytas, om

1. konsumenten har försummat sina skyldigheter enligt avtalet med nätföretaget eller elleverantören om överföring eller leverans av elen,

2. försummelsen är ett väsentligt avtalsbrott,

3. konsumenten har uppmanats att inom en viss skälig tid vidta rättelse och, om försummelsen inte är en betalningsförsummelse, tillsammans med uppmaningen informerats om att överföringen annars kan komma att avbrytas,

4. den skäliga tid som avses i 3 har löpt ut,

5. rättelse inte har skett, och

6. omständigheterna är sådana att det saknas anledning att befara att ett avbrott skulle medföra en personskada som inte är obetydlig eller en omfattande sakskada.

Om konsumenten har handlat otillbörligt, får överföringen avbrytas trots att omständigheterna inte är sådana som anges i första stycket 6.

3 § Vid en betalningsförsummelse får överföringen av el till en konsument avbrytas endast om

1. betalningen avser överföring eller leverans av el,

2. förutsättningarna för avbrytande enligt 2 § är uppfyllda och konsumenten i god tid har informerats om vilka alternativ som finns för att undvika att överföringen avbryts,

3. konsumenten efter att den tid för rättelse som avses i 2 § första stycket 3 löpt ut har uppmanats att betala inom tre veckor från det att konsumenten har delgetts uppmaningen tillsammans med information om att överföringen annars kan avbrytas,

4. ett meddelande om den uteblivna betalningen samtidigt med uppmaningen enligt 3 har lämnats till socialnämnden i den kommun där konsumenten får elen överförd,

5. de tre veckorna som avses i 3 har löpt ut,

6. socialnämnden inte inom de tre veckorna skriftligen har meddelat den som lämnade meddelandet enligt 4 att nämnden tar på sig betalningsansvaret för skulden,

7. betalningen inte är gjord, och

8. fordringen inte är tvistig.

4 § Ett nätföretag eller en elleverantör har rätt till skälig ersättning av en konsument för kostnaderna för

1. uppmaningar och information till konsumenten enligt 2 och 3 §§, dock inte i fråga om information som rör vilka alternativ som finns för att undvika att överföringen avbryts,

2. meddelanden till socialnämnden enligt 3 §, och

3. avstängningsåtgärden.

Avbrytande av överföring av el av säkerhetsskäl

5 § Nätföretaget får avbryta överföringen av el till en konsument för att vidta åtgärder som är motiverade av elsäkerhetsskäl eller för att upprätthålla en god drift- och leveranssäkerhet. Avbrottet får inte i något fall pågå längre än vad åtgärden kräver.

Om nätföretaget kan förutse annat än kortvariga avbrott i överföringen, ska konsumenten underrättas om detta i god tid före avbrottet. Konsumenten ska underrättas personligen eller, om det är lämpligt, genom anslag.

Skadestånd vid avbruten överföring av el

6 § Avbryts överföringen av el på grund av konsumentens försummelse utan att förutsättningarna i 2 och 3 §§ är uppfyllda, har konsumenten rätt till ersättning för skada av nätföretaget.

Om överföringen av el har avbrutits på begäran av elleverantören, ska i stället denne ersätta konsumenten för den uppkomna skadan.

7 § Om nätföretaget inte har underrättat konsumenten enligt 5 § andra stycket, har konsumenten rätt till ersättning för skada av nätföretaget.

8 § En konsument har rätt till ersättning för skada av nätföretaget, om överföringen av el avbryts utan att det beror på konsumentens försummelse och utan att det finns rätt att avbryta överföringen enligt 5 § första stycket. Detta gäller inte om nätföretaget visar att avbrottet beror på ett hinder utanför dess kontroll som nätföretaget inte skäligen kunde förväntas ha räknat med och vars följder företaget inte heller skäligen kunde ha undvikit eller övervunnit.

Om avbrottet beror på någon som nätföretaget har anlitat för att utföra underhåll, reparation eller liknande arbete, är nätföretaget fritt från skadeståndsskyldighet endast om också den som företaget har anlitat skulle vara fri enligt första stycket.

9 § Skadestånd enligt 6–8 §§ omfattar ersättning för utgifter och inkomstbortfall samt för annan förlust på grund av avbrottet.

Om skyldigheten att utge skadestånd skulle vara oskäligt betungande med hänsyn till den skadeståndsskyldiges ekonomiska förhållanden, kan skadeståndet jämkas efter vad som är skäligt. Vid bedömningen ska det även beaktas vilka försäkringar och försäkringsmöjligheter som finns, den skadeståndsskyldiges förutsättningar att förutse och hindra skadan och andra särskilda omständigheter.

10 § Konsumenten ska underrätta motparten om anspråk på ersättning enligt 6–8 §§ inom två år från det att skadan inträffade. Om konsumenten inte gör det, går rätten till ersättning för den uppkomna skadan förlorad.

Skada som orsakas av el

11 § Bestämmelser om ansvar för skada som orsakas av el finns i elsäkerhetslagen (2016:732).

12 kap.

1 §¹⁰

Den eller de myndigheter som regeringen bestämmer utövar tillsyn över att denna lag och föreskrifter eller villkor som har meddelats i anslutning till lagen följs när det gäller frågor om driftsäkerheten hos det nationella elsystemet.

I övrigt utövar nätmyndigheten tillsyn över att lagen och föreskrifter eller villkor som har meddelats i anslutning till lagen följs. Tillsynen omfattar inte 7 och 10 kap. samt 11 kap. 1–12 §§ och inte heller att elleverantörerna följer sina skyldigheter enligt 8 kap. 1–4 §§, 5 § första och andra styckena, 6, 7, 9 och 11 a §§.

I övrigt utövar nätmyndigheten tillsyn över att lagen och föreskrifter eller villkor som har meddelats i anslutning till lagen följs. Tillsynen omfattar inte 7, 10 och 11 kap. När det gäller elleverantörers skyldigheter enligt 8 kap. omfattar tillsynen endast 8 kap. 42 §.

Nätmyndigheten är tillsynsmyndighet enligt EU:s elmarknadsförordning.

3 §¹¹

En tillsynsmyndighet får meddela de förelägganden som behövs för att trygga efterlevnaden av de föreskrifter och villkor som omfattas av tillsynen. Ett föreläggande får förenas med vite.

Ett föreläggande gäller omedelbart, om det

1. avser driftsäkerheten hos det nationella elsystemet,
2. avser riktigheten av lämnade uppgifter enligt 8 kap. 11 b §, eller
3. har meddelats med anledning av en anmälan enligt 14 § första stycket.

¹⁰ Senaste lydelse 2022:596.

¹¹ Senaste lydelse 2016:733.

13 kap.

1 §¹²

Till böter eller fängelse i högst ett år döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1. bryter mot 2 kap. 1 eller 3 §, eller
2. bryter mot villkor som meddelats med stöd av 2 kap. 18 §.

Till böter döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1. bryter mot 2 kap. 47 §, eller
 2. bryter mot föreskrifter som har meddelats med stöd av 8 kap. 3 d §.
 2. bryter mot föreskrifter som har meddelats med stöd av 8 kap. 12 §.
- I ringa fall döms inte till ansvar.

7 §¹³

Andra beslut av en förvaltningsmyndighet enligt denna lag än de som avses i 5 och 6 §§ får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Den systemansvariga myndig- Den systemansvariga myndig-
hetens beslut enligt 8 kap. 2 § får hetens beslut enligt 8 kap. 2 och
dock inte överklagas. 5 §§ får dock inte överklagas.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 april 2023.
 2. Bestämmelserna i 8 kap. 15, 26 och 28 §§ ska inte tillämpas i fråga om aggregeringstjänster som tillhandahålls i en leveranspunkt innan nätmyndigheten för första gången har godkänt metoder för att utforma avtal enligt 8 kap. 16 § när det gäller de obalanser som aggregeringstjänsterna medför.
 3. Äldre föreskrifter gäller fortfarande i fråga om vilka uppgifter ett avtal mellan en elleverantör och en elanvändare om leverans av el ska innehålla, om avtalet är tidsbegränsat och har träffats före ikraftträdandet.

¹² Senaste lydelse 2021:741.

¹³ Senaste lydelse 2018:1448.

Lag om ändring i lagen (2003:436) om effektreserv

Härigenom föreskrivs att 1 och 2 §§ lagen (2003:436) om effektreserv ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

Den myndighet som enligt 8 kap. 1 § *första stycket* ellagen (1997:857) har systemansvaret för el (den systemansvariga myndigheten) har ansvaret för att en effektreserv om högst 2 000 megawatt finns tillgänglig. Effektreserven ska skapas genom att den systemansvariga myndigheten dels ingår avtal med elproducenter om att ställa ytterligare produktionskapacitet till förfogande, dels ingår avtal om minskad elförbrukning.

Den myndighet som enligt 8 kap. 1 § ellagen (1997:857) har systemansvaret för el (den systemansvariga myndigheten) har ansvaret för att en effektreserv om högst 2 000 megawatt finns tillgänglig. Effektreserven ska skapas genom att den systemansvariga myndigheten dels ingår avtal med elproducenter om att ställa ytterligare produktionskapacitet till förfogande, dels ingår avtal om minskad elförbrukning.

Effektreserven ska vara ett komplement till den övriga produktionskapacitet som finns på elmarknaden.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om effektreserven.

2 §²

Den som enligt 8 kap. 4 § *andra stycket* ellagen (1997:857) har ingått avtal med den systemansvariga myndigheten (balansansvarig) ska betala en avgift till myndigheten för att täcka de kostnader som uppstår för myndigheten enligt de avtal som avses i 1 § första stycket.

Den som enligt 8 kap. 16 § ellagen (1997:857) har ingått avtal med den systemansvariga myndigheten (balansansvarig) ska betala en avgift till myndigheten för att täcka de kostnader som uppstår för myndigheten enligt de avtal som avses i 1 § första stycket.

För varje balansansvarig ska avgiftens storlek baseras på omfattningen av den balansansvariges balansansvar enligt avtalet med den systemansvariga myndigheten och omfattningen av den balansansvariges obalans under den tidsperiod som avgiften avser. Avgiften bestäms av den systemansvariga myndigheten.

Denna lag träder i kraft den 1 april 2023.

¹ Senaste lydelse 2016:422.

² Senaste lydelse 2016:422.

Lag om ändring i lagen (2018:551) med kompletterande bestämmelser till EU:s däckmärkningsförordning

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (2018:551) med kompletterande bestämmelser till EU:s däckmärkningsförordning ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Denna lag kompletterar *Europa-parlamentets och rådets förordning EG nr 1222/2009 av den 25 november 2009 om märkning av däck vad gäller drivmedelseffektivitet och andra väsentliga parametrar, i lydelsen enligt kommissionens förordning (EU) nr 1235/2011* (EU:s däckmärkningsförordning).

Föreslagen lydelse

1 §

Denna lag kompletterar *Europa-parlamentets och rådets förordning (EU) 2020/740 av den 25 maj 2020 om märkning av däck med avseende på drivmedelseffektivitet och andra parametrar, om ändring av förordning (EU) 2017/1369 samt om upphävande av förordning (EG) nr 1222/2009* (EU:s däckmärkningsförordning).

Denna lag träder i kraft den 1 april 2023.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2022-12-14

Närvarande: F.d. justitierådet Martin Borgeke samt justitieråden Leif Gäverth och Eric M. Runesson

Genomförande av elmarknadsdirektivet när det gäller leverans av el och aggregering

Enligt en lagrådsremiss den 24 november 2022 har regeringen (Infrastrukturdepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i ellagen (1997:857),
2. lag om ändring i lagen (2003:436) om effektreserv,
3. lag om ändring i lagen (2018:551) med kompletterande bestämmelser till EU:s däckmärkningsförordning.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av ämnesrådet Christina Nordenbladh, biträdd av kanslirådet Pär Lydén.

Förslagen föranleder följande yttrande.

Inledning

Allmänt

I lagrådsremissen föreslås ändringar i främst ellagen. De har sin huvudsakliga bakgrund i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el (elmarknadsdirektivet).

Ett av förslagen i remissen går ut på att det ska vara möjligt för elanvändare att anpassa sin förbrukning utifrån olika marknadssignaler, t.ex. att minska användningen av el när elnätet är hårt belastat och att öka förbrukningen när den motsatta situationen råder och elpriset därmed är lågt. Alla större elleverantörer ska kunna erbjuda förbrukare avtal med dynamiska elpriser.

Ett annat förslag är att vissa krav på elleverantörer som tidigare har gällt bara i förhållande till konsumenter framöver ska gälla mot alla ”el användare”. Vidare ska regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer få meddela föreskrifter bl.a. i fråga om den information som elleverantörer ska lämna till elanvändare.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 april 2023.

Den valda lagstiftningstekniken m.m.

Att den föreslagna lagstiftningen innebär genomförande av ett EU-direktiv betyder att den ska ansluta till direktivet. Utrymmet för lagstiftaren att

välja olika egna lösningar för att nå syftet med direktivet är begränsat. Detta är något som har betydelse för Lagrådets granskning.

I remissförslaget har man valt bl.a. lösningen att upphäva vissa paragrafer och ett par hela kapitel i ellagen för att kunna införa nya paragrafer och nya kapitel med samma beteckningar som de upphävda. I dessa paragrafer och kapitel finns i inte obetydlig utsträckning bestämmelser som motsvarar de som fanns i de upphävda delarna av lagen. Samtidigt införs en del nya bestämmelser som föranleds av elmarknadsdirektivet.

Förfaringsättet innebär att stora delar av ändringsförslagen framstår som ny lagstiftning fastän de i inte oväsentlig del är av äldre datum. Någon mera omfattande bearbetning av de delar av lagtexten som är i princip oförändrade – men som kommer att finnas på nya ställen i lagen – har inte gjorts. Det innebär att en del av den rättsutveckling som har skett under åren inte har fångats upp.

Mot bakgrund bl.a. av det sagda har det för Lagrådet inte varit möjligt att begränsa sin granskning till det som verkligen är nytt i sak i förslaget. I syfte att verka för att ellagen också i framtiden ska uppfattas som ett någorlunda enhetligt lagverk som dessutom är tidsenligt lämnar Lagrådet förslag till ändringar och justeringar även i sådan lagtext som i huvudsak är oförändrad, låt vara i många fall överförd till nya paragrafer.

Ett ytterligare påpekande som Lagrådet vill göra är att den föreslagna lagstiftningen rör ett tekniskt komplicerat område. Detta betyder att det i vissa delar har varit svårt att överblicka de praktiska konsekvenserna av i remissen valda lagtekniska lösningar.

Lagrådet vill också framhålla att det inte är lätt att utvärdera betydelsen av förslagen i de fall där lagtexten i stort sett endast har förts över från upphävda lagrum till nya sådana, eftersom det inte finns några egentliga förklaringar till bestämmelserna i fråga. I stället hänvisas läsaren av författningskommentaren till kommentarerna i tidigare förarbeten, inte sällan i mer än en äldre proposition. Det står klart att det är av vikt att det finns gedigna förarbeten när ny viktig lagstiftning införs. Det gäller förstas särskilt när lagstiftningen är omfattande och komplicerad. Att, som här har skett, på en stor mängd ställen hänvisa till tidigare förarbeten på skilda håll gagnar inte produktens läsbarhet eller möjligheterna att närmare analysera och förstå lagstiftningens innebörd.

Lagrådet kan i sammanhanget inte låta bli att notera att elmarknadsdirektivet trädde i kraft den 4 juli 2019 och att den försening som har uppstått med dess genomförande i svensk rätt har föranlett Europeiska kommissionen att inleda ett överträdelseärende mot Sverige. När man lagstiftar med snäva tidsmarginaler – eller redan har överskridit dessa och därmed har bråttom – finns det risker med avseende på lagstiftningsproduktens kvalitet.

Allmänt om avtal

Många av de föreslagna bestämmelserna behandlar avtalsförhållanden mellan olika enskilda parter på elmarknaden men också avtal mellan myndigheter, t.ex. mellan den systemansvariga myndigheten (Affärsverket Svenska kraftnät), och enskilda. Som Lagrådet har uppfattat det används begreppet ”avtal” på många platser i lagen inte på det vanliga viset som beteckning för en frivillig överenskommelse mellan självständiga parter, utan mera som en beskrivning av vilka avtalsvillkor som den starkare parten i affärsförhållandet vill tillämpa i förhållande till den svagare.

Beteckningen ”anvisat avtal” förekommer också i texten (se t.ex. förslagets 9 kap. 7 §), närmast som en beskrivning av vilka villkor som gäller för någon som inte på egen hand har ingått ett avtal om t.ex. elleveranser. Och i någon paragraf talas det om ”avtalstyper som en elleverantör erbjuder” (se 9 kap. 8 § i förslaget).

Dessa sätt att använda begreppet ”avtal” har lett till att lagtexten på åtskilliga ställen har fått rätt motsägelsefulla formuleringar. Som Lagrådet ser det finns det skäl att överväga en annan terminologi i de fall det inte rör sig om ett avtal enligt vanliga civilrättsliga regler. Man kan exempelvis tala om ”tillämpade villkor” eller liknande. I de fall som lagförslagen i remissen innehåller ordet ”avtal” lämnar Lagrådet genomgående förslag till hur lagtexten kan formuleras för att bli korrekt. En mera allmän översyn i syfte att bringa ordning i terminologin i ellagen på denna punkt framstår dock som behövlig.

Till det sagda kan läggas att det är aningen svårt att förstå vad som avses med ”objektiva” avtalsvillkor. Som Lagrådet ser det är det bättre att använda gängse terminologi och tala om ”skäligena” villkor. Lagrådet är medvetet om att det i 4 kap. 1 § ellagen talas om ”objektiva, icke-diskriminerande och i övrigt skäligena villkor” och har i och för sig förståelse för om uttrycket ”objektiva avtalsvillkor” inte utmönstras i det här lagstiftningsärendet. Men terminologin är alltså diskutabel.

En annan bestämmelse som behöver stramas upp är förslagets 9 kap. 8 §. Lagtexten talar där om ”avtalstyper” fastän det är avtalsvillkor som det handlar om.

Särskilt om normgivningsbemyndiganden

Ellagen innehåller ett stort antal bestämmelser som anger att regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, får meddela ytterligare föreskrifter på området. Lagens bestämmelser rör som nämnts ofta olika parter i avtalsförhållanden, t.ex. i relationer som råder mellan en elleverantör och en elanvändare. Men normgivningsbemyndigandena avser inte sällan sådant som innebär skyldigheter för enskilda gentemot det allmänna i olika sammanhang, dvs. det rör sig om offentligrättsligt betungande regler (se 8 kap. 2 § 2 regeringsformen). Det är möjligt för Riksdagen att i sådana fall delegera föreskrifträtten till regeringen eller till den myndighet som regeringen bestämmer (se 8 kap. 3 § regeringsformen).

Regeringen har emellertid enligt 8 kap. 7 § första stycket 1 regeringsformen möjlighet att utan Riksdagens bemyndigande meddela föreskrifter om verkställighet av lag. Det kan röra sig om tillämpningsföreskrifter av rent administrativ karaktär, men också om föreskrifter som kompletterar en lag i materiellt hänseende. I sådana fall kan det inte sällan vara lämpligt att det i lagen – som en upplysning till läsaren – anges att regeringen har denna möjlighet. I själva verket förutsätts det många gånger för att en lagstiftning ska fungera att regeringen svarar upp mot behov av detta slag.

Genomgående anges det i författningskommentaren att det i de här aktuella fallen rör sig om bemyndiganden för regeringen. Enligt Lagrådets mening kan det emellertid ifrågasättas om det inte i en del fall i själva verket rör sig om verkställighetsföreskrifter och att det som sägs i lagen ska förstås bara som en upplysning om regeringens rätt att med stöd av 8 kap. 7 § första stycket 1 regeringsformen meddela föreskrifter av sådant slag. Exempel på sådana föreskrifter är föreslagna 9 kap. 3 och 35 §§ ellagen, vilka också i författningskommentaren beskrivs som bemyndiganden (se s. 88 respektive 102).

Lagrådet förutsätter att det i det fortsatta beredningsarbetet görs en genomgång av de föreskrifter som i författningskommentaren klassificeras som bemyndiganden i syfte att klargöra om det rör sig om bemyndiganden eller endast om en upplysning rörande den möjlighet att agera som regeringen har även utan något bemyndigande från Riksdagens sida. Skillnaden mellan de föreskrifter som utgör bemyndiganden och de som endast upplyser om den rätt som regeringen har enligt regeringsformen bör återspeglas i författningstexten.

Med detta sagt övergår Lagrådet till att lämna synpunkter på de konkreta förslagen.

Förslaget till lag om ändring i ellagen

I ingressen sägs att bl.a. 8 och 11 kap. i ellagen ska upphöra att gälla. Samtidigt anges – i samma mening – att det ska införas nya kapitel i lagen, bl.a. 8 och 11 kap. Att uttala att ett visst kapitel i en lag eller en viss paragraf ska upphöra att gälla och att samtidigt förklara att kapitlet eller paragrafen ska ha en viss (ny) lydelse, är förstas motsägelsefullt. Det naturliga är i stället att säga att de kapitel eller paragrafer som fortfarande ska finnas kvar i lagen ska ha en viss angiven (ny) lydelse. Lagrådet ifrågasätter det lämpliga i det valda förfarandet.

1 kap. 4 §

Paragrafen innehåller definitioner av ord och uttryck som används i ellagen. Ett nytt begrepp är ”dynamiska elpriser”. Sådana priser definieras som ”priser som återspeglar prisförändringar på spotmarknaderna med ett intervall som minst motsvarar frekvensen för avräkning på marknaden”. Förslagan finns i artikel 2 i elmarknadsdirektivet där ”avtal med dynamiska elpriser” definieras i p. 15. Där är det emellertid inte ”priser” som ska återspegla prisförändringar på spotmarknaderna utan ”avtal om leverans

av el mellan en leverantör och en slutkund” som ska återspegla prisförändringarna.

Prop. 2022/23:59
Bilaga 14

Enligt Lagrådets uppfattning kan knappast ”priser återspegla prisförändringar”. Däremot kan man tala om priser som på visst sätt återspeglar (eller grundas på) vad som vid varje tidpunkt gäller på spotmarknaden. Definitionen av dynamiska elpriser bör justeras i enlighet med det sagda.

3 kap. 7 §

I paragrafen görs enbart en följdändring. På den har Lagrådet inte någon synpunkt. Däremot anser Lagrådet att den nuvarande lydelse av paragrafen som inte föreslås ändrad är något problematisk. Det föreskrivs nämligen att ett nätföretag inte får ingå avtal om stödtjänster förrän nätmyndigheten har godkänt de metoder som har använts för att utforma avtalen. Uttryckssättet ”metoder för utformning av avtal” återkommer i flera andra bestämmelser som berörs av lagstiftningsärendet och finns också i elmarknadsdirektivet (se t.ex. artikel 59.7). Där talas det emellertid om ”villkor eller metoder” eller om ”metoder eller villkor”. I t.ex. den engelska språkversionen används uttryckssättet ”terms and conditions or methodologies” (artikel 59.7) respektive ”methodologies or the terms and conditions” (artikel 59.8).

Som Lagrådet förstår det avses med ”metoder” de principer som avtalet vilar på eller de kriterier eller villkor som har styrt avtalets innehåll. Ordet ”metoder” leder emellertid närmast till sådant som har att göra med hur avtalet har ingåtts och i vilken form som det har materialiserats. Här kan för övrigt jämföras med Lagrådets synpunkter i våras med anledning av de förändringar i ellagen som då föreslogs, se prop. 2021/22:153 s. 465. Enligt Lagrådets uppfattning bör ordet ”metoder” i den kontext som här är aktuell ersättas med ett mera adekvat ord, t.ex. villkor. Detta gäller förstås på alla ställen där det förekommer i lagen och utan att Lagrådet upprepar synpunkten i varje enskilt fall.

4 kap. 41 §

I paragrafen anges i en lista med åtta punkter vilka uppgifter som ska finnas i ett avtal mellan en elkonsument och ett nätföretag. När avtalsinnehållet regleras så noga som i förslaget ifrågasätter Lagrådet om det inte i punkten 3 – i vilken det anges att avtalet ska innehålla uppgift om när det har träffats – bör föreskrivas även att det ska anges vilken giltighetstid som avtalet har (jfr här föreslagna 9 kap. 22 § första stycket 6).

Dessutom vill Lagrådet lyfta frågan, om ordningen på de olika punkterna är den lämpligaste. Som Lagrådet ser det vore det naturligare att innehållet i punkt 3 kom före innehållet i punkt 2 och att det som nu står i punkt 4 kom näst sist, dvs. som punkt 7.

Rubriken före 4 kap. 43 §

Omedelbart före 4 kap. 43 § föreslås en rubrik med lydelsen Fakturering och faktureringsinformation. Fastän ordet faktureringsinformation finns i

den svenska språkversionen av elmarknadsdirektivet (se t.ex. artikel 2 p. 21) ifrågasätter Lagrådet om det är det rätta i sammanhanget. Som Lagrådet förstår det handlar paragraferna under rubriken (43 – 47 §§) om vilken information rörande bl.a. förbrukning av el och priser för leverans av el som nätföretaget ska lämna till elanvändaren, dvs. grunden för det fakturerade beloppet. Med ”faktureringsinformation” avses typiskt sett sådana uppgifter som den som ska fakturera någon annan behöver för att kunna skicka fakturan till rätt rättssubjekt och utforma den på ett riktigt sätt, t.ex. information om vem som ska anges som fakturamottagare och till vilken adress som fakturan ska skickas.

Vilket uttryck som bör användas i stället för faktureringsinformation kan diskuteras. Dock bör ”fakturainformation” kunna duga om innebörden av detta begrepp preciseras i författningskommentaren. Ett alternativ kan vara att i stället skriva ”information till elanvändaren”.

Lagrådet har noterat att ordet ”faktureringsinformation” förekommer på fler ställen i lagen. Den synpunkt på användandet av uttrycket som har lämnats här gäller generellt och alltså utan att Lagrådet upprepar den i varje enskilt fall.

4 kap. 46 §

I förslaget till lagtext anges att om ett nätföretag tillämpar ett system med förskottsbetalning för konsumenter så ska detta vara skäligt. Formuleringen väcker ett par frågor.

Den första är att skälighetskravet väl i första hand ska avse de villkor som nätföretaget tillämpar för förskottsbetalning och inte systemet i sig. Den andra frågan är vad orden ”för konsumenter” tillför i sammanhanget. I de föregående paragraferna talas det om ”el användare”. Som Lagrådet uppfattar det avses även i denna paragraf ”el användare”. Sedan kan man undra om inte formuleringen i förslaget inbjuder till en tolkning *é contrario*. Enligt Lagrådets bedömning skulle inget förloras om orden ”för konsumenter” fick utgå ur texten.

4 kap. 47 och 48 §§

För att återknyta till de synpunkter som Lagrådet tidigare har lagt på användningen av uttrycket ”metoder som används för att utforma avtalsvillkoren” vill Lagrådet föreslå att reglerna i 4 kap. 47 och 48 §§, som båda finns under rubriken Förhandsprövning av villkor, ges följande lydelse.

47 § Ett nätföretag får inte ingå avtal i frågor om anslutning till elnätet eller överföring av el förrän de villkor som är tänkta att tillämpas i avtalen har prövats av nätmyndigheten. Prövningen ska dock inte omfatta sådana villkor som avser avgifter för anslutning eller överföring.

48 § Nätmyndigheten ska vid prövningen enligt 47 § godkänna villkoren om de kan antas leda till att avtalen blir skäligen och icke-diskriminerande.

Prop. 2022/23:59
Bilaga 14

Om nätmyndigheten inte godkänner ett visst villkor ska myndigheten i beslutet ange hur villkoret i stället bör utformas.

Beslut ... (2010:1932).

Som framgår föreslår Lagrådet att ordet ”objektiva”, som syftar på hur avtalsvillkoren bör vara utformade, ersätts av ”skäligen” (se vad Lagrådet uttalar inledningsvis under rubriken Allmänt om avtal).

8 kap. 1 §

I paragrafen anges att den myndighet som regeringen bestämmer (den systemansvariga myndigheten) har det övergripande ansvaret för att elektriska anläggningar i Sverige samverkar driftsäkert så att balans mellan produktion och förbrukning upprätthålls. Ansvaret gäller både för landet som helhet och beträffande delar av landet. En inskränkning ligger däri att ansvaret gäller ett ”kortsiktigt” upprätthållande av balansen.

Den systemansvariga myndigheten är Svenska kraftnät.

Enligt Lagrådets uppfattning är ordet ”kortsiktigt” negativt värdeladdat och bör därför undvikas. Det torde även förhålla sig så att Svenska kraftnät måste ta ett ansvar för balansen mellan produktionen och förbrukningen av el även på något längre sikt fastän det mera långsiktiga ansvaret vilar på lagstiftaren och på regeringen. Ordet ”kortsiktigt” är också av det skälet mindre lämpligt. Vad som behöver sägas här är att Svenska kraftnät har ett ansvar för balansen vid varje givet tillfälle, dvs. fortlöpande.

Med beaktande av det sagda bör lagtexten kunna lyda så här:

Den myndighet som regeringen bestämmer (den systemansvariga myndigheten) har det övergripande ansvaret för att elektriska anläggningar samverkar driftsäkert så att balans mellan produktion och förbrukning av el fortlöpande upprätthålls både inom landet som helhet och inom delar av landet.

8 kap. 2 §

I bestämmelsen föreskrivs att den systemansvariga myndigheten, dvs. Svenska kraftnät, har möjlighet att ”beordra” balansansvariga och elproducenter att öka eller minska produktionen eller förbrukningen av el. Frågan är om ”beordra” är rätt ord i sammanhanget. Det synes bygga på att det finns ett direkt lydadsförhållande mellan Svenska kraftnät och balansansvariga respektive elproducenter. Någon regel med en sådan innebörd synes inte finnas. I stället torde åtminstone de balansansvarigas ansvar för att upprätthålla elbalansen bygga på avtal med Svenska kraftnät (se 8 kap. 8 och 16 §§). En förutsättning för att ordet ”beordra” ska vara adekvat torde också vara att alla balansansvariga och elproducenter

ständigt har möjlighet att exempelvis öka produktionen, något som det finns anledning att betvivla att de har (jfr t.ex. 8 kap. 35 §). För övrigt är det inte reglerat i lagen vilka följer en ordervägran från någon, som är balansansvarig eller som är en elproducent, kan få.

Frågan om, och i så fall i vilken utsträckning, det finns ett lydheidsförhållande mellan Svenska kraftnät och balansansvariga, elproducenter och nätföretag bör belysas i en kommande proposition.

Som Lagrådet på nuvarande underlag ser det vore det bättre att i lagtexten använda något av orden ”påbjuda”, ”uppmåna” eller ”anmäna”. Lagtexten i paragrafen kan inledas så här:

I den utsträckning som det behövs för att den systemansvariga myndigheten ska kunna utöva det övergripande systemansvaret får myndigheten påbjuda (uppmåna, anmäna) ...

Lagrådet noterar att det är tänkt att beslut som Svenska kraftnät ska fatta i enlighet med den här paragrafen (och enligt 8 kap. 5 §) inte ska få överklagas (se förslaget till 13 kap. 7 § andra stycket). I stället för ett överklagandeförbud bör här kunna skrivas in att ett påbud (eller en uppmaning eller en anmäning) enligt paragrafen ska efterlevas omgående. (Se även vad Lagrådet uttalar vid 13 kap. 7 §.)

8 kap. 3 §

Med anledning av det som har sagts under föregående paragraf framstår det som lämpligt att inleda paragrafen enligt följande. ”Den som enligt 2 § ska öka ...”

8 kap. 5 §

Denna paragraf ger Svenska kraftnät möjlighet att i vissa fall ”beordra” nätföretag att begränsa eller avbryta överföring av el till elanvändare. Även här uppkommer problematiken kring Svenska kraftnäts möjlighet att ge order till företag som är verksamma på området (se 8 kap. 2 §) liksom frågan, om det inte vore bättre att föreskriva att påbud av Svenska kraftnät omgående ska efterlevas.

I lagtexten bör orden ”för att kunna utöva ansvaret” utgå såsom överflödiga.

8 kap. 6 §

I paragrafen finns en upplysningsbestämmelse eller ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer (jfr vad Lagrådet i detta avseende har uppehållit sig vid inledningsvis i detta yttrande).

Lagtexten blir bättre om den får lyda:

Prop. 2022/23:59
Bilaga 14

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om de åtgärder som får vidtas enligt 2 och 5 §§.

Som noteras förutsätter denna text att det rör sig om ett bemyndigande.

8 kap. 8 §

Bestämmelsen handlar om hur Svenska kraftnät med anknytning till sitt övergripande systemansvar ska anskaffa tjänster från elproducenter. Andra stycket i lagtexten är svårtillgängligt. Lagrådet föreslår att det som man vill säga med innehållet i stycket formuleras enligt följande.

Myndigheten får då inte ställa upp villkor som innebär att enbart vissa kraftslag får användas.

Med en sådan formulering behöver paragrafen inte indelas i två stycken.

8 kap. 9 §

I denna paragraf anges att Svenska kraftnät ska fastställa mål för driftsäkerheten på transmissionsnät och på utlandsförbindelser som är anslutna till transmissionsnät. Enligt Lagrådets mening måste det ifrågasättas om en bestämmelse av detta slag ska tas upp i lag. Vid föredragningen av remissen har det upplysts att 8 kap. 9 § – och kanske även 8 kap. 10 § – i en framtid kan komma att slopas. Det hade självfallet varit bäst om en sådan lagstiftningsåtgärd hade utförts nu när det ändå görs betydande ändringar i lagen.

8 kap. 10 §

Se här vad som anförs under föregående paragraf.

8 kap. 17 §

Enligt 8 kap. 16 § ska den som åtar sig balansansvar ingå avtal om detta med bl.a. Svenska kraftnät. I den här paragrafen föreskrivs vad ett sådant avtal ska innehålla. Lagrådet har ingen invändning i sak mot förslaget. Språkligt sett är bestämmelsen däremot inte så lyckad.

Enligt Lagrådets uppfattning blir den bättre om man skriver på följande vis.

Ett avtal enligt 16 § mellan den balansansvarige och den systemansvariga myndigheten ska innehålla ett åtagande av den balansansvarige

1. att säkerställa balans mellan tillförsel och uttag av el, och
2. att betala en ersättning till den systemansvariga myndigheten om balansansvaret omfattar sådana obalanser som kan uppkomma genom tillhandahållande av tjänster för efterfrågefleksibilitet.

Ersättning enligt första stycket 2 ska motsvara sådana kostnader som myndigheten enligt 28 § ska kompensera elleverantörer för.

8 kap. 20 §

Föreskriften i den här paragrafen handlar, liksom den följande, om förhandsprövning av villkor för balansansvar. Lagtexten förefaller emellertid innehålla ett logiskt fel när det sägs att ”avtal får inte ingås förrän de metoder som har använts för att utforma avtalen har godkänts” av nätmyndigheten. Dessutom talas det som synes även här om ”metoder” för att utforma avtalen. Av intresse i det sistnämnda sammanhanget är att det i författningskommentaren (se s. 82) talas om förhandsprövning av ”villkor”.

Enligt Lagrådets uppfattning blir bestämmelsen bättre rent lagtekniskt om den utformas så här:

Den systemansvariga myndigheten och den som utför avräkning mellan balansansvariga får inte ingå avtal enligt 16 § förrän de villkor som är tänkta att tillämpas i avtalen har godkänts av nätmyndigheten.

Här kan jämföras med vad Lagrådet uttalar vid 4 kap. 47 och 48 §§.

8 kap. 21 §

Även den här bestämmelsen – som också handlar om godkännande av villkor – skulle enligt Lagrådet vinna på en omredigering. Följande formulering ter sig bättre än den som föreslås i remissen.

Nätmyndigheten ska godkänna de villkor som avses i 20 §, om de kan antas leda till att avtalen blir skäligen och icke-diskriminerande.

Lagrådet vill fästa uppmärksamhet på att det i remissförslaget anges att avtalen ska vara bl.a. ”objektiva”. Jämför här med vad Lagrådet inledningsvis uttalar allmänt om avtal.

8 kap. 22 §

Den här bestämmelsen handlar om att villkoren för balansansvar ska göras offentliga. Följande formulering är enligt Lagrådets uppfattning bättre än den föreslagna.

Den systemansvariga myndigheten och den som utför avräkningen mellan balansansvariga ska offentliggöra villkoren i avtal som avses i 16 § och ...

8 kap. 23 §

I bestämmelsen anges vad som gäller när en balansansvarig använder någon annans produktionskapacitet för att fullgöra sitt balansansvar. Någon diskriminering av vissa kraftslag får då inte förekomma. Lagrådet hänvisar här till vad som uttalas under 8 kap. 8 § i detta yttrande.

8 kap. 26 §

Paragrafen är en av fyra under den gemensamma rubriken **Balansavräkning**. Innebörden av den föreslagna bestämmelsen är att den

som utför aggregeringstjänster i en leveranspunkt för vilken det inte finns någon som har åtagit sig ett balansansvar särskilt för de obalanser som aggregeringstjänsterna kan medföra, själv ska anses ha åtagit sig ett sådant ansvar när avräkning enligt 8 kap. 24 § ska ske. Lagrådet föreslår att paragrafen ges den här utformningen:

Den som utför aggregeringstjänster i en leveranspunkt för vilken det saknas någon som har åtagit sig balansansvar för obalanser som tjänsterna kan medföra ska, vid avräkning enligt 24 §, anses ha åtagit sig ett sådant ansvar.

8 kap. 29 §

Bestämmelsen handlar om tidpunkten för övertagande av balansansvaret i en balanspunkt när det inte samtidigt sker byte av elleverantör. Ett sådant övertagande får äga rum bara från och med den första dagen i en kalendermånad. Ett ytterligare krav är att den elleverantör som vill byta balansansvarig har informerat nätföretaget om bytet senast en månad före övertagandet.

Förslaget till lagtext är krångligt skrivet och innehåller en tankegång som är svår att följa. Betydelsen av den hänvisning till 8 kap. 14 § som finns i förslaget framstår också som oklar.

Som Lagrådet bedömer det bör lagtexten i paragrafens första stycke kunna utformas på följande vis.

Ett övertagande av balansansvaret i en leveranspunkt där någon har åtagit sig balansansvaret får, när det inte samtidigt sker ett byte av leverantör av el i leveranspunkten, göras endast från och med den första dagen i en kalendermånad.

Andra stycket bör kunna stå kvar oförändrat.

8 kap. 32 §

Den här bestämmelsen finns under rubriken **Underrättelser om att balansansvaret upphör**. I paragrafen föreskrivs en underrättelse-skyldighet för Svenska kraftnät. De nätföretag som ska underrättas är de på vars ledningsnät de leveranspunkter är belägna för vilka balansansvaret kommer att upphöra.

Också denna bestämmelse skulle vinna i tydlighet på att formuleras på ett annat vis. Lagrådet föreslår följande.

Om den systemansvariga myndigheten får kännedom om att ett avtal enligt 16 § ska upphöra att gälla, ska myndigheten genast underrätta de nätföretag på vilkas ledningsnät de leveranspunkter är belägna för vilka balansansvaret kommer att upphöra. Detta gäller dock endast om det rör sig om ett avtal som har ingåtts med någon som i ett avtal med en elleverantör har åtagit sig balansansvaret i leveranspunkter där elleverantören levererar eller tar emot el.

Det bör i författningskommentaren förklaras vad det betyder att Svenska kraftnät har fått ”kännedom” om att ett visst avtal om balansansvar ska upphöra att gälla. Som Lagrådet har uppfattat det anses kravet på kännedom uppfyllt när mottagaren har bekräftat mottagandet.

8 kap. 33 §

Även i den här paragrafen talas det om att någon ”får kännedom”. Jämför med vad Lagrådet uttalar i samband med föregående bestämmelse.

8 kap. 35–38 §§

Bestämmelserna i 8 kap. 35–38 §§ behandlar den möjlighet som finns för en elleverantör som har förlorat ”sitt” balansansvar att återställa detta.

Tanken med ellagen synes vara att elleverantören, för att få leverera el, ska reglera balansansvaret. Ansvaret gäller gentemot Svenska kraftnät. Lagrådet har förstått det så, att ansvaret och dess omfattning ska regleras närmare i avtal och att det finns två möjliga avtalsstrukturer. Enligt den ena sluter elleverantören ett avtal direkt med Svenska kraftnät. Enligt den andra strukturen sluter en tredje part ett balansansvarsavtal med Svenska kraftnät och åtar sig på så sätt ett ansvar för elleverantören, vilken annars hade varit ansvarig. Lagrådet uppfattar att detta ansvar är tänkt att vara primärt, fastän elleverantörens grundläggande ansvar alltså kvarstår.

Den andra avtalsstrukturen förefaller bygga på ett slags garanti-ansvar som den balansansvarige åtar sig för elleverantören gentemot Svenska kraftnät. I den situationen ter det sig inte träffande att säga att elleverantören kan återställa ”sitt” ansvar efter att balansansvarsavtalet har sagts upp av Svenska kraftnät med omedelbar verkan. Det borde i stället vara fråga om att elleverantören sluter ett nytt eget avtal med Svenska kraftnät, om än på samma villkor som gällde enligt det uppsagda avtalet.

Författningstexten tycks också i övrigt kunna vinna i tydlighet om möjligheten till två olika modeller hålls i minne.

Paragraferna skulle kunna utformas enligt följande.

35 § Om ett balansansvarsavtal som ingåtts enligt 16 § sägs upp med omedelbar verkan kan elleverantören åta sig balansansvaret genom att själv sluta avtal med den systemansvariga myndigheten enligt villkoren i det uppsagda avtalet. Om elleverantören redan hade ett sådant ansvar enligt det uppsagda avtalet kan elleverantören återta sitt ansvar eller anvisa annan aktör som balansansvarig enligt villkoren i det uppsagda avtalet. Detta ska ske genom underrättelse enligt 37 § inom tio vardagar, dock inte senare än inom femton kalenderdagar.

36 § En elleverantör kan inte ta eller återställa sitt balansansvar enligt 35 § om elleverantören vid uppsägningen har trätt i likvidation, ställt in betalningar, försatts i konkurs eller har förklarat sig inte ha för avsikt att återställa ansvaret.

37 § För att balansansvaret ska bli återställt ska elleverantören underrätta berörda nätföretag om vem som har åtagit sig balansansvaret i leveranspunkter där elleverantören levererar eller tar emot el. Underrättelsen ska ha tagits emot inom tidsfristen.

38 § Ett återställt balansansvar gäller från och med dagen efter det att en underrättelse enligt 37 § har tagits emot.

I författningskommentaren bör något sägas om de ekonomiska mellanhavandena och om balansansvaret under tidsfristen.

8 kap. 40 §

Bestämmelsen reglerar situationen när ett balansansvar har upphört och inte kunnat återställas. Då ska nätföretaget så snart som möjligt anvisa berörda elanvändare eller elproducenter en ny elleverantör.

Författningsförslaget i remissen kan förbättras i några avseenden. Lagrådet föreslår följande formulering.

Om en elleverantör enligt 35 § inte får återställa balansansvaret ska nätföretaget så snart som möjligt anvisa berörda elanvändare eller elproducenter en ny elleverantör. Den elleverantören ska gentemot nätföretaget ha åtagit sig att leverera el till elanvändarna eller ta emot el från elproducenterna.

9 kap. rubrik

Rubriken till 9 kap. är Leverans av el och aggregering. En lämpligare rubrik är: Leverans av el och aggregeringstjänster. I den underrubrik i kapitlet som föregår reglerna om aggregering talas för övrigt just om ”aggregeringstjänster”.

9 kap. 8 §

I förslaget sägs att en ”anvisad elleverantör” minst en gång per kvartal ska lämna viss närmare angiven information till elanvändaren, bl.a. en redogörelse för vilka ”avtalstyper” som elleverantören erbjuder. Termen ”avtalstyper” återkommer litet längre fram i texten i en annan ordform.

Lagrådet vill påminna om vad som uttalas inledningsvis i detta yttrande rörande avtal. Det är uppenbarligen inte olika avtalstyper som åsyftas, utan i stället vilka villkor som tillämpas i avtalen. En lämpligare formulering av lagtexten kan vara ”leveransvillkor enligt avtalen”.

9 kap. 12 §

I bestämmelsen finns en regel om hur en elleverantör ska se till att elanvändare i praktiken ska kunna utnyttja sin rätt att byta elleverantör. Den som vill byta ska inte kunna hindras från detta genom t.ex. att det tas ut höga avgifter eller att det tar lång tid. I lagtexten uttrycks det så att elleverantören ska säkerställa att en elanvändare ”har rätt att byta”. Det som ska komma till uttryck är emellertid inte att bytesrätten ska säker-

ställas utan att det ska säkerställas att bytesrätten verkligen kan utnyttjas utan oskäliga villkor. Orden ”har rätt” bör ersättas med ”kan”.

9 kap. 13 §

Paragrafen ger regler för det fallet att konsumenter eller små företag i förtid säger upp tidsbestämda avtal om att el ska levereras helt eller delvis till fast pris. Situationen liknar en konsuments avbeställning av ett abonnemang (jfr 7 kap. 3, 7 och 8 §§ konsumentköplagen, 2022:260). Elleverantören får då, trots vad som sägs i 9 kap. 12 § andra stycket, överfört till det fall som beskrivs i 9 kap. 13 §, kräva ersättning för de kostnader som leverantören har haft för att ingå och fullgöra avtalet som belöper på den avtalstid som har fallit bort på grund av uppsägningen.

Elleverantören har också rätt till ersättning för de särskilda kostnader som uppstår till följd av uppsägningen och för förlust i övrigt med ett belopp som är skäligt med hänsyn till priset för elen, prisskillnaden mellan det fasta priset och det pris för vilket återstående el antas kunna levereras till annan, tidpunkten för uppsägningen och omständigheterna i övrigt.

Rätt till ersättning föreligger dock inte om uppsägningen beror på lag, avbrott i den allmänna samfärdseln eller betalningsförmedlingen eller annat liknande hinder som den uppsägande inte kunde förväntas ha räknat med vid ingående av avtalet och vars följder han inte heller kunde ha undvikit eller övervunnit. Elleverantören ska vidta skäliga åtgärder för att begränsa sina kostnader och sin förlust.

Enligt Lagrådets uppfattning bör lagtexten anpassas till vad som gäller enligt konsumentköplagen. Bland annat bör ordet ”proportionell” ersättas med ”skälig”, vilket torde vara en adekvat överföring av meningen bakom direktivets uttryck ”proportionell”. I annat fall bör det av motiven framgå hur en proportionalitetsprövning skiljer sig från en skälighetsprövning.

9 kap. 18 §

Paragrafen handlar om vilken upplysningsskyldighet som en elleverantör har i förhållande till en elanvändare innan ett avtal med dynamiska elpriser ingås. En egendomlighet är att det i lagtexten anges att elleverantören ska ”inhämta elanvändarens samtycke till att ingå avtalet”. Här kan Lagrådet hänvisa till det som inledningsvis har sagts allmänt om avtal.

Lagrådet föreslår att bestämmelsen formuleras så här.

Innan en elleverantör och en elanvändare ingår avtal med dynamiskt elpris ska elleverantören informera elanvändaren om vilka möjligheter, kostnader och risker som finns med ett sådant avtal.

Ett gällande elavtal får inte omvandlas till ett avtal med dynamiskt elpris utan att elanvändaren fått den information som avses i första stycket och lämnat sitt godkännande.

9 kap. 19 §

Den här bestämmelsen handlar, liksom den föregående, om dynamiska elpriser. Det har emellertid insmugit sig ett fel i lagtexten i det att det sägs att elanvändaren måste ha en elmätare som mäter mängden överförd el med ett tidsintervall som minst motsvarar frekvensen för avräkning på marknaden. Lagrådet förutsätter att all överförd el ska mätas och att det som ska sägas i den här paragrafen är något om hur redovisningen av den uppmätta elen ska ske. Förslagsvis kunde det uttryckas så att elanvändaren ska ha en mätare som mäter ”mängden överförd el och som redovisar förbrukningen med ett tidsintervall som minst motsvarar frekvensen för avräkning på marknaden”.

9 kap. 22 §

I paragrafen anges i en punktlista vilka olika slags uppgifter som ett avtal mellan en elleverantör och en elanvändare ska innehålla. Lagrådet föreslår att det i punkt 3, i vilken det anges att ett avtal av det aktuella slaget ska innehålla uppgift om när det har träffats och vid vilken tidpunkt elleverantören planerar att ”överta” leveranserna till elanvändaren, i stället talas om när elleverantören planerar att ”påbörja” leveranserna. Det kan ju vara fråga om att leverera el till någon som tidigare inte har fått någon el levererad till sig.

Lagrådet vill vidare ifrågasätta om ordningsföljden mellan de olika punkterna är den mest logiska. Som Lagrådet ser det skulle, om man ser till innehållet i de olika punkterna, detta hellre kunna komma till uttryck i ordningen 1, 3, 6, 4, 2, 5, 7 och 8–12.

I paragrafens sista stycke anges att elleverantören ska tillhandahålla elanvändaren en kortfattad och språkligt lättillgänglig sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren. Lagrådet föreslår att orden ”och språkligt” får utgå såsom överflödiga.

9 kap. 26 §

I bestämmelsen föreskrivs att en elleverantör ska lämna information till elanvändaren i samband med att fakturering av kostnaderna för elförbrukningen sker. Det anges också att elanvändaren kan begära att information om historisk elförbrukning ska lämnas till ett företag som elanvändaren utser.

Lagrådet föreslår att lagtexten får följande lydelse.

En elleverantör ska lämna fakturainformation till elanvändarna. På begäran av en elanvändare ska elleverantören lämna information om historisk elförbrukning även till ett företag som elanvändaren har utsett.

9 kap. 30 §

Bestämmelsen handlar om att en leverantör av aggregeringstjänster inte får hindras från att få tillträde till elmarknaderna. Detta kan bättre uttryckas så här:

9 kap. 32 §

Bestämmelsen består av en handlingsregel för den som ska börja leverera aggregeringstjänster i en elanvändares uttagspunkt. Innebörden av bestämmelsen är enligt författningskommentaren att det krävs en anmälan för att aggregeringstjänsterna ska få börja levereras. I förhållande till förslaget i lagrådsremissen uttrycks detta bättre så här:

Innan en leverantör av aggregeringstjänster börjar tillhandahålla sådana tjänster i en elanvändares uttagspunkt ska leverantören göra anmälan till det nätföretag som elanvändaren har avtal med. Motsvarande gäller innan leverantören övertar leveranser av aggregeringstjänster från en annan leverantör av sådana tjänster.

Rubriken till 11 kap.

Förslaget till rubrik till 11 kap. lyder: **Avbrytande av överföring av el till konsumenter**. I 11 kap. 1 § sägs det emellertid att kapitlet gäller överföring och leverans av el till konsumenter. Som Lagrådet har uppfattat det stämmer rubriken bättre överens med kapitlets faktiska innehåll.

11 kap. 1 §

Se här vad som sägs under rubriken till 11 kap.

11 kap. 2 §

I förslaget till denna paragraf anges att överföring av el till en konsument får avbrytas under vissa närmare och i en punktlista angivna förutsättningar. På flera ställen anges att det krävs ”försummelse” från konsumentens sida. Enligt Lagrådets uppfattning är termen ”försummelse” mindre lyckad eftersom den implicerar vårdslöshet på konsumentens sida, vilket inte torde krävas. Det är bättre då att använda termer som ”underlåter” eller ”åsidosätter” eller liknande.

11 kap. 3 §

I den här paragrafen anges förutsättningarna för att överföring av el till en konsument ska få avbrytas med hänsyn till bristande betalning. I linje med det som har sagts under föregående paragraf förordar Lagrådet att ordet ”betalningsförsummelse” ersätts med ”betalningsdröjsmål” eller ”underlåtenhet att betala”. Också ”utebliven betalning” och att ”betalning inte har skett” (p. 7) är gångbara uttryck.

I p. 4 anges att en förutsättning för att överföring av el till en konsument ska få avbrytas är att ett meddelande om den uteblivna betalningen har lämnats till socialnämnden i den kommun där konsumenten får elen överförd.

Bestämmelsen infördes ursprungligen i 11 kap. 4 § (se prop. 1996/97:136), men någon förklaring lämnades inte till varför meddelandet ska lämnas till socialnämnden i den kommun där konsumenten får elen överförd till sig och inte till den kommun där konsumenten är stadigvarande bosatt. Det är i normalfallet bosättningskommunen som är den som har det yttersta ansvaret för att den enskilde får det stöd och den hjälp som denne har rätt till enligt socialtjänstlagen (2001:453), se 2 a kap. 3 § nämnda lag. I de fall konsumenten är stadigvarande bosatt i en annan kommun än den där elen överförs, vilket kan vara fallet om elen överförs till ett fritidshus, förefaller det egendomligt att meddelandet ska lämnas till socialnämnden i den kommun där fritidshuset är beläget. Det saknas en närmare motivering i detta hänseende till bestämmelsens utformning.

11 kap. 5 §

Den här paragrafen handlar, enligt sin rubrik, om avbrytande av överföring av el på grund av säkerhetsskäl. Ett avbrytande av överföringen av el får enligt lagtexten ske också ”för att upprätthålla en god drift- och leveranssäkerhet”.

Lagrådet förordar att bestämmelsens första stycke formuleras så här:

Nätföretaget får avbryta överföringen av el till en konsument om det behövs för att företaget ska kunna

1. vidta åtgärder som är motiverade av elsäkerhetsskäl, eller
2. upprätthålla en god drift- och leveranssäkerhet.

Ett sådant avbrott får inte pågå längre än nödvändigt.

11 kap. 6 §

Denna paragraf, och de fyra följande, behandlar frågor om skadestånd vid avbruten överföring av el. Lagrådet föreslår att lagtexten i första stycket skrivs så här:

Om överföringen av el avbryts med hänvisning till konsumentens avtalsbrott utan att förutsättningarna i 2 eller 3 § är uppfyllda har konsumenten rätt till ersättning för skada som har orsakats av nätföretaget.

Andra stycket kan stå som det står.

11 kap. 7 §

Även i denna paragraf bör man tala om ”skada som har orsakats av nätföretaget”.

Lagrådet ifrågasätter om inte innehållet i 8 § bör komma före det som sägs i 7 §.

11 kap. 8 §

Som tagits upp avseende tidigare paragrafer bör man tala om ”ersättning för skada som har orsakats av nätföretaget”. I stället för ”försummelse” bör uttrycket ”avtalsbrott” användas.

11 kap. 9 §

I bestämmelsens första stycke anges att skadestånd enligt 11 kap. 6–8 §§ omfattar ersättning för utgifter och för inkomstbortfall samt för annan förlust på grund av avbrottet. Här kan en jämförelse göras med 6 kap. 1 och 3 §§ konsumentköplagen.

I andra stycket av paragrafen finns en regel som medger jämkning av ett nätföretags skadeståndsskyldighet i förhållande till en konsument. Lagrådet har för sin del svårt att se att någon särskild bestämmelse av detta slag behövs. Stycket borde kunna utgå med en hänvisning till de allmänna regler på området som finns i skadeståndslagen. Det måste ju vara en påtagligt udda situation att det för ett nätföretag skulle finnas grund för jämkning av skadestånd till en konsument.

Ska bestämmelsen finnas kvar måste det förklaras vilken betydelse som ordet ”även” i lagtextens andra mening ska ha.

12 kap. 1 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om tillsyn över att ellagen och de föreskrifter eller villkor som har meddelats i anslutning till lagen följs. I paragrafens andra stycke bör det inte sägas exempelvis att tillsynen inte omfattar vissa kapitel. Snarare bör i en sådan kontext uttalas exempelvis att tillsynen inte omfattar kontroll av att bestämmelserna i de angivna kapitlen efterlevs.

13 kap. 1 §

Paragrafen innehåller straffbestämmelser. I första stycket 2 p. föreskrivs att den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot villkor som har meddelats med stöd av 2 kap. 18 § ska dömas till böter eller fängelse i högst ett år. I föreskriften i 2 kap. 18 § anges att en nätkoncession ska förenas med de villkor som behövs för att skydda allmänna intressen och enskild rätt samt med de villkor för anläggningens utförande och nyttjande som behövs av säkerhetsskäl eller för att i övrigt skydda människors hälsa och miljön mot skador och olägenheter och främja en långsiktigt god hushållning med mark och vatten och andra resurser eller som av annat skäl behövs från allmän synpunkt.

Det är nätmyndigheten, dvs. Energimarknadsinspektionen, som beslutar vilka villkor som ska gälla.

I praktiken innebär den valda konstruktionen att vad som blir straff-belagt avgörs av en myndighet. En konstruktion av detta slag är i och för sig möjlig. Det ska dock noteras att Högsta domstolen i rättsfallet NJA 2005

s. 33, som gällde brott mot skogsvårdslagen genom skogsavverkning och som har rubriken Grundlagskonform tillämpning av blankettstraffstadgande som har fängelse i straffskalan och som fylls ut av myndighetsföreskrifter, konstaterade att det inte kan anses vara förenligt med regeringsformen att tillämpa straffbestämmelsen på sådant sätt att fängelse ådöms för ett åsidosättande av en av Skogsstyrelsen meddelad föreskrift. Av detta följde enligt domstolen i sin tur att fängelse inte kunde anses ingå i straffskalan för det aktuella brottet.

Nu rör det sig i 13 kap. 1 § inte om föreskrifter som har meddelats av Energimarknadsinspektionen utan om villkor som inspektionen har meddelat för specifika fall. Någon grundläggande skillnad råder dock knappast mellan fallen; i båda situationerna bestäms innehållet i straffbestämmelsen av vad en myndighet har beslutat. Men av det som Högsta domstolen uttalar i rättsfallet NJA 2006 s. 293 – som gällde en situation som liknade den i 2005 års fall – förefaller rättsläget för närvarande vara sådant, att det inte råder något hinder hänförligt till regeringsformen mot att döma ut en strängare påföljd än böter för överträdelse av ett förvaltningsbeslut. Enligt Lagrådet kan det emellertid ifrågasättas om det inte ändå i sådana situationer kan finnas en gräns för vad ett förvaltningsbeslut kan innebära i form av skyldigheter för någon enskild utan att regeringsformens regler om normgivningsmakten kringgås. Men med hänsyn till att det i detta lagstiftningsärende inte görs någon ändring av den här aktualiserade föreskriften låter Lagrådet saken bero med de här lämnade synpunkterna. (Jfr även NJA 2008 s. 567.)

Enligt Lagrådets uppfattning bör det sista stycket i paragrafen lyda:

I ringa fall ska gärningen inte utgöra brott.

Jfr här t.ex. Lagrådets yttrande den 12 oktober 2021 över remissen Utlandsspioneri samt prop. 2021/22:55.

13 kap. 7 §

Bestämmelsen handlar om möjligheterna att överklaga beslut som en förvaltningsmyndighet har meddelat enligt denna lag. I andra stycket finns en inskränkning i rätten att överklaga som tar sikte på beslut enligt 8 kap. 2 och 5 §§.

Beslut enligt 8 kap. 2 och 5 §§ synes grunda sig på det avtal som har ingåtts mellan parterna. Det framstår då inte som träffande att tala om ett förbud mot att överklaga den ena partens agerande i avtals-förhållandet. Lagrådet ifrågasätter om inte det andra stycket bör utgå.

Förslaget till lag om ändring i lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s däckmärkningsförordning

Den föreslagna ändringen i 1 § går ut på att hänvisningen till den upphävda förordningen (EG) nr 1222/2009 ändras så att det i stället hänvisas till den gällande förordningen (EU) 2020/740 av den 25 maj 2020. Denna sist-nämnda förordning ska tillämpas från den 1 maj 2021.

På lagförslaget i sig har Lagrådet inte någon synpunkt. Dock borde den här ändringen kunna träda i kraft tidigare än som föreslås, som är den 1 april 2023. Att det ska avvaktas längre än nödvändigt med införandet av 2020 års förordning i lagstiftningen, när det redan råder en påtaglig försening, framstår som svårförklarligt.

Övrigt lagförslag

Lagrådet lämnar förslaget utan erinran.

Klimat- och näringslivsdepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 9 februari 2023

Närvarande: statsrådet Busch, ordförande, och statsråden Billström, Svantesson, Ankarberg Johansson, Edholm, J Pehrson, Jonson, Strömmer, Forssmed, Forssell, Slottnér, M Persson, Wykman, Malmer Stenergård, Liljestrånd, Brandberg, Bohlin, Carlson, Pourmokhtari

Föredragande: statsrådet Busch

Regeringen beslutar proposition Genomförande av elmarknadsdirektivet när det gäller leverans av el och aggregeringstjänster.